

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Seraphici profundissimiq[ue] doctoris ordinis fratru[m]
mino[rum] diui Bonaue[n]ture cardinalis [et] sancto[rum]
cathalogo ascripti op[us] no[n] minus subtilissimu[m]
q[uam] speculatiuu[m] sup[er] ...**

Johannes Bonaventura <Kardinal, Heiliger>

[Nuremberga], 1515

[Distinctiones XXXI-XL]

[urn:nbn:de:bsz:31-332932](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-332932)

est pbiloso. materia hoc ipz quod est, ad alteru est. Aliquando super originē naturalē, sicut effect' ad causas, et filij ad patrē, prima relatio non potest esse in deo, qz in deo nulla est proprie tas accidentalit. Secūda non potest esse in eo qz nulla in deo est dependētia. Tertia est i deo sed nō respectu creature s; res pectu persone bec em non dicit cōpositionē nec depē dētie scilicet dicit sicut pri ma et scda. sed ponit distin ctionē et ordinē. et qm vere vna persona ordinatur ad aliam et habitu dicitur habet et alio modo fm rē se habet ad vnam qz ad aliam. ideo bec relatio est in persona respectu persone nō respec tu creature. Nam de' ad creaturam non habet ordi nem nec habet aliam et ali am habitu dicitur. et ideo nul lo modo est realiter in deo relatio respectu creature. Creatura autem ad deum habet ordinem et habitu dicitur nec mediante proprietate accidentalit. et dependētia essentialit. et originē nas turalit. ideo fm omnē mo dum refertur creatura ad deum. Quoniam igitur in intellectus noster cum intel ligit aliquid refertur ad ali quid. intelligit etiam com parari illud ad illud. ideo intelligit deum per modū respectus et relationis. cui respectui i deo nihil respō det nisi diuina essentia. ex parte tamē creature bene aliquid respondet. et ideo non est vanus. Conceden dus ergo qz bñmō di no mina dicta de deo non im portant relationem in deo fm rē sed solum fm mo dum intelligendi. Ex his patent qnta. Quod em

ponit significaciones huius nominis equalis. quō dicat filius equalis patri an fm substantiaz an fm relatio nem. ita et similis. a

Reterea cōsidera ri opz. cū tres pso ne coeq les sibi sint. vtruz relatiue hoc dicat: an fm sub stantiam. si relatiue. vtruz fm relationem an fm essentiam cōsiderada sit equalitas. De inde quid sit ipa eq̄litas. Ad

quod dicimus. qz sicut simile nihil sibi est. Silitudo em vt ait Hylarius sibi ipsi non est ita et equale aliquid sibi nō dicitur. ac per hoc sicut sile. ita et eq̄le relatiue dicit. Dicat ego re latiuē filius eq̄lis patri. vtruz qz spūssanctus. Est tamen eq̄ lis patri fili' et vtruz spūssan ctus ppter summā simplicita tem essentie et vnitatē. Eq̄lis est ergo filius patri s; substā tiaz non fm relationē. Unde augu. in. v. li. de tri. ait. Que rimus fm quid eq̄lis sit patri fili' nō fm hoc qd ad patrē dicitur filius eq̄lis est patri. restat er go vt fm id equalis sit qz ad se dicit. Quicquid aut ad se dicit fm sōas dicit. Restat qz fm sō stātia sit eq̄lis. Eade ergo est vtriusqz sōa. Itē in. vj. li. Sa

tendum qz respectus effectus ibi est vere respectus. et vere relatio. sed respectus cause non ē respectus nec relatio i deo fm rē. sed fm modus intelligēdi. fm rē vero substātia vel essentia

Distinctio. xxxj

De significatione relatiuoz qz cōiter et eternaliter de deo dicitur. vt similis et equalis

tis est videre nullo mō filius equalē esse patri. si in aliqz sez qd p̄tineat ad significāda ei' substantia ineq̄lis iuenit. In oib' ergo eq̄lis est patri fili' et est eiusdē sube. Eq̄lis ē etiā spūssanctus et in oib' eq̄lis ppter summā simplicitatē illi' sōe. Ex his p̄piciū fit qz fm subam fili' est equalis patri et vtruz spūssanct' et appella tio tm̄ relatiua est. Eq̄litas ḡ patriis et filij nō est relatio vel notio. sed naturalis vnitatis et identitatis.

ponit significaciones hui' nois filis. quō dicat fili' filis p̄ri et qd sit silitudo. b Hoc idēz etiā dicim' de si mili et similitudine. Cū em dicitur filius similis p̄ri. relatiue qui dem dicitur. sed similis est p̄ri pro pter vnitatē essentie. Et ergo appellatio tm̄ relatiua. Silitudo vero indifferēs cēntia. Cū qbusdā nō in doctē vidēt noie eq̄litas vel silitudis non aliqd̄ poni: s; remoueri. vt ea ratione dicatur fili' equalis patri. qz nec maior est eo: nec minor. et hoc ppter vnitatē es sentie. Ita et filis dicit qz nec diuersus. nec alien' nec in ali quo dissimilis. Et hoc ppter cēntie simplicitatē. Nō ḡ fm qz filius est genit' a patre eq̄ lis vel ineq̄lis est patri. nec si milis vel dissimilis. sed equal et similis fm substantiam.

Reterea consi derari oportet quod tres persone cocquales sibi sint et in precedenti proxima p̄tencia egit magister de res latus que dicunt de deo proprie et temporaliter. In hac parte agit de his qz dicitur de deo communiter et eternaliter. et quoniam sunt appropabilia. ideo bec pars bz duas partes. In prima determinat eoz significationem. In secun da eoz appropriaciones ibi. Non est igitur hic pres mittendum. prima ps habet duas. In prima des terminat significationem hui' nominis equalis. In secunda huius nominis si milis. ibi. Hoc etiam dicitur de simili et similitudine. a Preterea considerari oportet. Dubitatur de situ huius partis. qz cuz supra distm. xij. actum est de eq̄ litate videtur hic magister superflue repetere.

Quid sit equalitas.

Respon. dicendum qz de equalitate et similitudine est loqui dupliciter. scilicet a parte rei. et a parte nominis. Et primo modo agit de equalitate et similitudine in p̄cedētib' scdo mō bñ. b Simile nihil sibi est. Videtur hoc falsum qz aliquid differt a se sicut sors res senex a se puero. ḡ patri ratione potest esse aliqd̄ esse simile sibi. Item xps homo est sibi filius. qz null' est beatus nisi sit deo assimilat'. sed. christus est ma rime deo assimilat' ḡ r. c.

Respon. dicendum qz sicut differentia aliquādo notat alie tatem. suppositi a supposito. vt cū dicitur petrus est ali' a paulo. Aliquando alietatē in natura. vt cū dicit xps fm qz homo differt a deo. Aliquādo alietatem status a statu. vt petrus senex differt a se puero. per hunc moduz intelligendum de simi litudine. Quando igitur similis dicit similitudinem suppositi ad suppositum non pōt esse idē filis sibi. qm vero dicit similitu dinē nature ad naturā. vel status ad statum pōt idē esse sibi si milis qz bec concurrūt in eadē persona. et ita intelligit magi. c. Eq̄litas ergo p̄ris et filij nō est relatio vel notio. Obijct. qz statim p̄cedit qz sile et equale est relatiuū. ḡ silitudo ē relatio

Intelligentiam huius partis est questio de his nominibus similis et equalis. et circa bec tria queritur primo queritur vtrum bec nomia dicantur fm positionem. an fm priuationem. Secūdo queritur vtruz

in. arti. 15. 17. 18. 19.

dicatur fm substantiam an fm relatione. Tertio queritur vtrū dicant mutua relationem in patre et filio.

Questio. i. *Q*uod dicatur fm puatione videtur p auto ritate magri in lra. Quibusdam vides nose equalitatis et similitudinis non aliquid ponit sed remoueri vt dicatur filius equalis patri. qz nec maior nec minor est eo.

¶ Item hoc pot pbari sic. Euclides diffinit equale sic Equale est qd alteri suppositū nō excedit. nec exceditur. q̄ cum bec diffinitio sit data fm puatione. pater etc. **¶** Itē equale et simile nō tm dicit vnitare s; et diuersitate s; nō ē ponere diuersitate in diuinis q̄ hmoi noia nō dicunt fm positione s; fm puatione **¶** Itē equale fm q̄ dicit positione dicit commensurationem. sed i diuis nō est cōmensuratio nec excessus. ergo dicunt p p uatione. excessus nō p positione. **¶** Cōtra Similitudo et equalitas in bis inferioribus dicitur positue. sed bec ppletius sunt in deo qz vt dicit aug. in filio primo reperitur ratio similitudi nis et equalitatis. ergo multo fortius in deo dicunt positiones. **¶** Itē ois negatio que nō est pura negatio fundat supra posi tionē. q̄ euz hoc qd dico equale importet remotiones excessus et non importet puras negationes. quia tūc chimera esset equa lis deo. oportet q̄ importet positione. **¶** Item bec est falsa p̄ et filius sunt inuales. ergo hoc qd est inuale aliquid puat quod ē in deo. s; hoc nō est nisi importatum per equalitatem. ergo equalitas aliquid ponit. qz si eius oppositū puat neces se est ipm ponere. **¶** Itē heretici dicunt banc falsam pater est equalis filio. aut qz aliquid ponit. aut qz aliquid remouetur. Nō qz remouetur. qz dicitur banc veraz pater est inqualis que remouet. qz qz aliquid ponit. ergo etc. et fundatur vtraq; istarū positionū supra positione inqualis ad equale. Si em eque et i equale acciperetur remotiue. tūc eoz opposita acciperetur po sitiuē. **¶** Respō. dicēdū q̄ fm q̄ in littera innuitur doctoris antiqui dicunt. q̄ positio magri fuit. q̄ nomina que non dicit personalē proprietatem vel essentie vnitates puatiue accipiū tur. Unde qz similis et equalis dicit respectū p̄ris ad filium et ille respectus nō est psonalis pprietas. nec essentia. voluit po nere q̄ oia talia fm puatione diceretur. sicut duo. tres. simi les et equales. et similia. Tū ista positio stare non potest sicut supra pbatum est. de vnitare et pluralitate nominū diuinorū. Si em in diuinis est vnitates positiuē. et pluralitas. et bec duo faciūt similitudinē et equalitatem necesse est bec positiuē accipi in diuinis. Et cōcedēde sunt rationes ad hoc inducte.

¶ Ad illud q̄ obijcitur q̄ equale est quod non excedit. dicē dum q̄ illi negationi subternitur affirmatio et positio que nos tificatur per puationem oppositi scilicet excessus.

¶ Ad illud quod obijcitur. q̄ non est diuersitas in diuinis. dicē dum q̄ non indicant diuersitate nisi suppositi. non forme de se et qz in diuinis est pluralitas suppositorum pater etc.

¶ Ad illud quod obijcitur q̄ fm q̄ dicuntur positiuē dicit cō mensuratione. dicendum q̄ in diuinis nō est cōmensuratio sim pliciter. sed tm est cōmensuratio respectu infiniti. et bec non po nit simpliciter commensurationem. Aliter potest dici q̄ equa le et simile de suo primo intellectu ponunt vnitates quantita tis et qualitatis. **¶** S; autem ponat commensuratione hoc q̄ est equale est quia quantitas illa est mēsurā. qm ergo in diuinis est immensa. dicit ibi cōuenientiam in quantitate virtutis. quīs non ponat ibi cōmensurationem.

Questio. ij. *U*trū nota p̄dicta dicat fm sbaz an fm relatione. Et q̄ fm substantiam vides auctoritate magri in littera. Equalitas inquit nō est relatio vel notio. sed nature vnitates vel identitas. Et bylari. de trini. Si militudo est indifferēs essentia. q̄ tam similitudo q̄ equalitas dicit diuinā essentiam. **¶** Itē equalitas d̄ fm quantitatem. similitudo fm qualitatem. sed in diuinis qualitas et quantitas trāscēt in substantiā ergo etc. **¶** Itē oē quod dicit fm relatio nes iporat distinctione de suo pncipali intellectu. s; simile et equale dicit cōuenientia. ergo non dicuntur fm relationem. **¶** Itē nihil qd d̄ fm relationem d̄ de duobus nisi importet relatione i cōi hoc dico ppter hoc nomē relat et distinct s; si mille teque iporant relatione specialē s; eaz inq̄ important. qz nō est assignare specialiores sub ipsis. et dicuntur de plurib. q̄ etc. **¶** Cōtra. byla. de tri. Similitudo sibi nō est. sed oē qd d̄ fm substantiā d̄ ad se q̄ etc. **¶** Item omne qd d̄ fm substantiam d̄ de pluribus singulariter. sed similis et equalis d̄ plu

raliter. ergo etc. **¶** Item equalitate refertur p̄ ad filiū et filie ad patrem. sed non essentia. ergo equalitas non dicit essentia **¶** Item aut pater est equalitas filij ad patrem aut nō. Si sic ergo euz filius equalitate illa sit equalis patri. pater est equa lis sibi. qd non conceditur. qz si pater non est equalitas filij ad patre. ergo equalitas nō dicitur de omnib. ergo non dicit es sentia. **¶** Essentia enim filij est pater. **¶** Respon. dicendum q̄ fm cōmūnem omnium opinionem. cum simile et equale dicant cō uenientiam plurium in vno. qz de se importent distinctionem i suppositis. et vnicem siue vnitatem in essentia. Et qz distinctio personarū spectat ad modum dicendi fm relationes vnitates et scendi ad modum dicendi fm substantiam. ideo huiusmodi noia nec omnino dicuntur fm substantiam. nec omnino fm relatio nem. sed quodammodo fm substantiam quodammodo fm ro lationem. Sed quia non possunt fm hunc duplicē modū dici pncipaliter. necesse est q̄ fm alterū. ideo vterius oportet que rere fm quē modū accipiēdi accipiūt i diuis. et hic sūt diuer se opinionēs. Quidam em dicunt q̄ huiusmodi noia fm cōcre tionem significata dicuntur pncipaliter fm relatione. Nam similes dicuntur habentes eandem qualitatem. qz ergo respicit suppositum p se fm q̄ concretum. ideo d̄ fm relationem. Sed in abstractione. qz similitudo est vnitates nature vel essen tie quia respicit vnitatem forme primo. non distinctiones sup positōi nisi ex consequēti. pncipaliter dicitur fm substantiā Sed ille modus soluendi nō est cōueniēs. Nam est eadē signifi catio in cōcreto et in abstracto in pncipali significato ergo si dicitur fm substantiā vniū et reliquū similitudo. ergo hoc nō solum ut quod dicitur est. Secunda opinio q̄ huiusmodi noia et in cōcreto et i abstractione dicitur pncipaliter fm substan tiā et connotat distinctiones in suppositis. Et ratio ipsorū est quia euz similitudo respiciat ista duo sez cōuenientias et dif ferentiā. immediatus et cōpletius respicit cōueniēti. Dicuntur enim differentes esse similes inq̄tum cōueniunt. cōueniētes vero non dicuntur similes inq̄tum differunt. Respicit ergo similitudo distinctionem per modū materic. sed per modū forme respicit vnitates essentie. et ideo cōpletiuē dicitur fm sub stantiam tā similitudo q̄ similes. Sed ista positio nō pot itare. Tertium em est q̄ similitudo dicitur respectu aliquorum ad i uicem. sed in diuinis non est nisi respectus persone ad psonā **¶** Respectus autem persone ad personā non potest. dicit i m sub stantiam ergo necesse est q̄ hoc nomen simile quod a similitu dine imponitur fm substantiaz non dicatur. Et ideo est tertia opinio q̄ huiusmodi nomina dicuntur fm relationem formalit ter loquendo. dicit em respectum suppositorum distinctionem cōuenientiu in aliquo vno. et ita respectus cadit ibi per modū formalis. s; vnitates essentie et pluralitas suppositorū cadit per modū cause ideo p̄prie et pncipaliter fm relationem. ex cons sequēti vero fm substantiam dicunt causaliter loquēdo. Et s; magis patet si cōsideremus significationem horū nom i crea turis vni sit trāstatio. Similitudo enim est fm q̄litate. sily et equa litas fm q̄litate et similitudo dicit relatione formaliter sed q̄litate causaliter. Sily equalitas dicit quantitates causaliter scilicet relationem formaliter. Non em est similitudo qualitas sed relatio que attēditur fm qualitatem. **¶** Ad illud qd obijcitur de magro et byla. q̄ est essentia. dicēdū q̄ causaliter intelligū tur omnes tales sermones. **¶** Ad illud qd postea dicitur q̄ equa le d̄ fm quantitatem. dicēdū fm q̄ dicit causam efficientem. nō dicit formam sic de simili. **¶** Ad illud ergo qd obijcitur. q̄ rela tiua importat distinctione. dicēdū q̄ quedam in diuinis dicitur fm relatione qua sunt distinctiua relatorū. vt pater et filius. et talia importat respectum distinguētem. et talia iporant distinctione vt exercitā. Quedā aut dicunt. fm relationes que sunt relatiua distinctorum vt filius et equalis. et talia iporant re spectū. sed ille respectus nō est notio distinguēs. sed cōsequēs distinguēte. Importat em distinctioes vt nō exercitā s; vt cōce ptā. Nā respectus distinguēs ē p vnius p̄sone ad aliā fm q̄ est ab illa. In hmoi vero noibus importat respect vni p̄sone ad aliā fm q̄ cōicant vnam naturā. Et quia respectus est relatio. iō p̄lificatur. qz vero respectus vnius essentie. iō dicit de plu ribus. Et ideo p̄t vltimū quod dicit q̄ nullū relatiuū dicitur de pluribus nisi dicat relationem in cōmuni. dicendum em q̄ hoc non solum est in bis noibus que importat distinctione in cōmuni vt relatus et distinctus. verumetia in bis que dicit respectum

respectu plurium vt dicant in aliquo. Tale em nomen dicit res spectu in coi. specificatu in rone coicationis in vno. vñ similes dicuntur adinuicē relati participantē vnam qualitatem.

Questio. iij. An p̄dicta noia scz equalis r̄ simis l̄s dicāt mutuā relationē. fm̄ quas pa

ter filio. r̄ filius patris sit equalis. Et q̄ nō videtur qz fm̄ dionij. In talibz nō recipimus reciprocationē sed pater est p̄ncipiū filij. ergo non cadit ibi reciprocatio vt dicatur pater equalis filio. ¶ Item hoc videt̄ ratione. Quia em̄ filius similis est patri. ideo d̄ similitudo patris. ergo si econuerso pater est similis filio perfecte. ergo pater est similitudo filij. hec autem nō recipit. ergo r̄c.

¶ Item q̄ est equalis alij fm̄ equalitatem sibi adēquat. si ergo pater est eoz̄ filio. ergo si adequatur quero a quo aut a se. aut ab alio. Non a se. qz quicūqz equat se alij aliqd̄ agit in se. sed pater nihil agit in se. ergo nō adequat se. nec alio equatur. ergo non est equalis filio. ¶ Cōtra. si simile r̄ equale sunt relatiua equiparantē. s̄ ista de nominat̄ vtrūqz extremū ergo si filius est similis patri pari rone pater est similis filio. ¶ Itē rō similitudinis est cōueniētia vel indifferētia in qualitate vel suba. Sed cōueniētia equiter respicit vtrūqz extremū. r̄ indifferētia. si q̄ filius est indifferēs p̄ri r̄ econuerso. pater est filis filio. ¶ Itē d̄c. plurale geminat suū singulare. sed hec cōcedit̄ pater r̄ filius sunt filio r̄ eoz̄. ergo pater est filis. q̄ro cui. aut sibi. aut alij. Non sibi ergo alij. Rñ. dicēdū qz filis r̄ equalis dupl̄r accipiuntur. Aut put̄ dicit̄ cōueniētia in quantitate vel q̄itate. Aut put̄ supea cōueniētia addūt imitationē vel expressionē p̄fectā. p̄rio qd̄ mō sunt relatiua cōparatē r̄ dicunt̄ ad cōuertentiā fm̄ qz p̄bat rones scdo iducte. Alio mō filis r̄ eoz̄ addūt sup̄ hoc rō nō originis. An eoz̄ d̄ q̄si adequat̄ r̄ filis q̄si assimilāt̄. hoc nō nō p̄uenit nisi et q̄ est ab altero. r̄ hoc mō p̄cedūt p̄ime rones. qz pater nō dicit̄ similitudo filij p̄ imitationē. nec equat̄ filio per emanationē ab alio. sed equat̄ sibi filio. Quod tū dicit̄ Dionij. qz nō recipimus reciprocationē r̄c. loquit̄ de cā proprie r̄ p̄out differ̄ ab effectu p̄ essentia. h̄ aut̄ mō p̄ nō est cā filij. i mo bñ est habitudo filij ad patrē sicut econuerso r̄ sic patet̄ oia

De appropriatiōe relatiuoz̄ que communiter r̄ eternaliter de deo dicuntur. vt similit̄ r̄ equalis. ¶ Nō est igit̄ bic p̄mittēdū qd̄ vir illustris hylarij. Termi nata pre illa i q̄ agit de significatiōe hoz̄ noiz̄ filis r̄ eoz̄. hic incipit scda pars i q̄ agit de hoz̄ noim̄ appropriatiōe. r̄ bz hec pars duas partes. In prima assignat appropriatiōes. In scda mouet r̄ soluit dubitationē q̄ ex b̄mōi appropriatiōe habet originem. infra d̄. xxxij. hic oritur questio ex p̄dictis deducta ¶ Prima pars diuidit̄ in duas partes. In prima assignat appropriatiā fm̄ hyla. In secunda fm̄ Augustinū. ibi. Illud etiā scire oportet qz earundē trium personarum distinctionē. p̄ria pars habet tres. In prima assignat hylarij appropriatiōe r̄ eius explanationē propter sui obscuritatē. In secunda ostēdit qz illa que hyla. assignat nō sunt p̄pria. sed appropriatiā ibi. Non em̄ fm̄ p̄missam expositionem. In tertia vero ostēdit qz illa quibus hec appropriat̄ sunt p̄pria. Appropriatiō em̄ est cōis respectu p̄p̄. r̄ h̄ facit̄ ibi. p̄pria igit̄ p̄sona. ¶ Sc̄l̄ scda ps in q̄ assignat maḡ appropriatiōe. Aug. bz duas. In p̄ma ponit ipsam appropriatiōes. In secunda ponit ei' exposi

De sententia sancti hylarij qua in trinitate personarū appropriata ostendit.

¶ Non est igitur hic p̄mittēdū qz vir illustris hylarij. p̄p̄ietates personarū assignans dicit in patre esse eternitatem: specie in imagine. vsus in munere. que tante difficultatis sunt verba vt in eoz̄ intelligētia atqz explanatiōe vebe menter laborauerit aug. vt ip̄e ostēdit in. vi. li. de tri. ita dicit̄ Quidā cū vellet breuissime singulariū i trinitate p̄sonarū inuare p̄pria. eternitas est inquit in patre. species in imagine. vsus in munere.

¶ Et qz nō mediocris auctoritatis in tractatiōe scripturarū r̄ assertiōe fidei vir extitit. Hec em̄ hylarij in libris suis posuit hoz̄ verborū. i. patris r̄ imaginis r̄ muneris. eternitatis species. r̄ vsus abditam scrutat̄ intelligentiam quātum valeo nō eū secutū arbitro: in eternitatis vocabulo. nisi qz p̄ nō h̄ p̄f̄ de q̄ sit. fili' aut̄ de p̄f̄ est vt sit atqz vt illi coetern' sit. Imago em̄ si p̄fecte implet illud cui' imago ē ip̄a coequat̄ ei. nō illd̄ imaginē sue i q̄ imagine sp̄s noiauit. Credo pp̄ pulchritudinē vbi tāta ē congruētia. r̄ p̄ria eoz̄. r̄ prima similitudo. nulla in re dissidēs r̄ nullo mō ineq̄lis r̄ nulla ex pte dissimilis. sed

Notula. hylarij i li. de sinodis. Imago ē ei' rei ad quā imaginat̄ sp̄s idif ferēs. Neqz ei ip̄e sibi q̄sqz imago est s̄ cū cui' imago ē necesse ē vt b̄ imago d̄mōstret. Imago q̄ ē rei ad rē coequādā r̄ imaginata r̄ in discreta similitudo. Est ergo p̄f̄. est etiā fili' qz imago p̄ris est fili'.

q̄ respectus ad creaturas dicit̄ r̄ ita ps̄ distinctio hui' p̄ris ab illa vñ tria appropriata hylarij manifestant personarū emanationē. Tria vero appropriata Aug. nobis manifestant personarum ordinem si quis inspiciat.

¶ Imago est ius rei ad quā imaginat̄ species indifferēs. p̄rio mō videt̄ qz ratio ista quā hyla. ponit in notula nō sit cōuertit̄ bilis. qz totum videt̄ cōuenire. s̄. s̄. Itē sp̄s aut accipit̄ p̄sona liter. aut essentialr. Si essentialr. ergo idē sensus est q̄ est sp̄s indifferēs q̄ esset etiā si d̄iceret̄ essentia indifferēs. sed hoc cōuenit patri nō filio. Itē essentia nō dicit̄ vt aliter' si stat p̄ persona. ergo sensus est idem species indifferēs. q̄ est cū dicit̄ persona indifferēs. hoc autem falsum.

¶ Imago ergo est rei ad rē coequādā r̄ imaginata r̄ indifcreta similitudo. ¶ hoc falsum. qz frequēter imago non coequat̄ ei cui' est imago. Itē si est ad rē coequādā. tūc vñ esse eoz̄. qm̄ ois imago r̄ similitudo distinguit̄ ab eo cui' est imago. Itē cum vni' rei vna sit distinctio. q̄ r̄ quō differēt̄ iste rones assignētur. dicēdū qz bic distinctiō imago increata put̄ est p̄p̄ia sol' si li. r̄ sic semp̄ dicit̄ respectū ad patrē r̄ ideo in p̄ria rone ponit̄ genitū' vt in rone p̄ncipiij. in scda vt in rone termini. qm̄ imago bz cōparari ad patrē. nō solū tāqz ad aliquā rē. siue ad qd̄. siue in qd̄ ducit̄. s̄ etiā a quo emanat̄ r̄ ita ps̄ harū distinctionū rō r̄ ordo. Et p̄ria rō tres cōditiōes p̄tinet. Per primā notat̄ fili' esse ab alio. cū dicit̄ imago ei' rei ad quā imaginat̄. r̄ p̄ genitū' r̄ verbū qd̄ est passiuū. Per scda; notat̄ qz est fm̄ modū exp̄ssum emanādī. s̄. p̄ hoc d̄: sp̄s. q̄ includit̄ p̄fectā similitudinē cognoscēdi. Per tertia vero notat̄ qz sit indifferēs fm̄ substantiā. s̄. p̄ hoc qd̄ est indifferēs. Et p̄ primā cōditiōe differt a p̄f̄e r̄ ab essentia. p̄ scdam a sp̄sctō. r̄ p̄ tertia; ab imagine creata; Et p̄ hoc qz sp̄s r̄ si de se sit essentialr. tñ accipit̄ bic vt tractū est ad p̄onā. r̄ indifferēs non dicit̄ indistinctionē in hoc nomī ne species. sed in substantiā. r̄ sic patet̄ obiecta de ratiōe p̄ria hac visa similit̄r patet̄ ratio scda que datur in cōparatiōe ad ipsum patrē vt ad terminum. r̄ hoc patet̄ cum dicitur ad rem coequādā rei. i. personarū filij persone patris. r̄ p̄ hoc est

tionē. ibi sed plurimos mouet qz patri attribuit r̄c. Et bec ps̄ bz tres fm̄ illa tria appropriata. In prima ostēdit qualiter patri appropriatur vnitās ostendens etiam incidentaliter quas liter aliqua dicunt̄ vñ. ibi. hic dicit̄ oportet. In scda vero ostēdit quō filio appropriat̄ equalitas. ibi. Nūc videam' q̄li ter eoz̄

litas. In tertia vero ostēdit quomodo sp̄sctō approprietur concordia. ibi. qz autem in. s̄. dicitur esse vtriusqz concordia.

¶ Non est igitur bic p̄mittēdū. Lum magister agat de appropriatiōe. d̄. xxxij. r̄ de appropriat̄ dist. xxx. vsqz ad finem. videtur qz male situet̄ h̄ tractatum de appropriatis.

¶ Respon. dicēdū qz dupl̄ci de cā ponit̄ bic magister tractatū de appropriatis. Una est. qz egerat de nobis que dicit̄ relationem fm̄ relationē communem. fm̄ quam appropriatiōe attēdit. sicut sunt similit̄s r̄ equalis. r̄ ita incidēs ter bec ps̄ bic̄ introducif. Alia rō est. qz appropriatiā faciūt ad euidentiam p̄p̄iorū. r̄ iō statz post tractatū de p̄p̄is egit de appropriatis. r̄ hoc marie p̄ ut faciunt ad euidentiam p̄p̄iorū. ideo de bis agit bic q̄ nō dicunt respectum ad creaturas. Infra vero agit de bis appropriatis

Ad notulam.

18

19

Ad no- cluditur persona patris, et
tulam. per hoc qd dicitur ymagi
nata, excludit psona spūs
sancti. Per hoc quod dicitur
indiscreta excluditur
ipsa ymago creata. Et idi
sceta non dicit indifferen
tiam personalem, sed solum
essentialem. Ad illud er
go qd obijctur de equali
tate, dicendum qd illud nō
est necessarium de creata
ymagine. Et rursus, quo
nias ymago dicit de ratōe
sui nōis qualitates in quā
titate, ideo prima dicit filii
tudo ad rem coequandam
id est similitudo s; quā res
coequatur rei.

Quare
spūs au
et vsus
dicatur

Ad non
mō illa
yba by
larij . s;
explas
natio
aug. su
per bis
obscuri
fima est

Et q; ymago etc. Que
ritur de differentia bozum
trium noim que attribuit
ses speciem naturā et essen
tiam, quomodo hic distin
guant, dicendum qd vnus
cuiusq; forma, substantia
lis et plectina, dicit spēs
natura, et essentia, et hoc s;
triplicem considerationē,
potest enī considerari in
se, et sic dicit essentia, pōt
considerari in cōparatione
ad operationē proprias, et
sic dicit natura. Pōt iterū
considerari in comparatio
ne ad nostrā cognitionem
et sic dicit spēs. Specie er
go habet ymago auctoris
eo qd similitudo est eius.
Naturam autem habet qd
similitudo genita vel imas
ginata naturaliter. Essentia
tiam vero qd similitudo in
discreta per substantiam.

Ad tex
tum.

18
Qndit
q illa q
bus bec
appo
pialit
ppria.

Arq; quedam omni
potentis etc. Videtur male di
cere qd verbum dei est ars
quedam omnipotentis et
sapientis dei, qd vnusquisq;
qd nō intellecta arte est in
ers, ergo si filius est ars pa
tris, non intellecto filio est
se, pater est iners, ergo vis
det qd rationabiliter ope
rari habeat pater a filio
suo. Respon. dicendum
qd faciēda est vis in verbo
qd non dicit qd sit ars sim
pliciter, sed qd sit ars que
dam qd non est ars qua pa
ter nouit, s; vbi nouit. Nō
est ars patris qua pater
sit sapiēs, sed que est a pa
tre sapiente per quam pa
ter omnia operatur quia
oia producit p filiu. Et no
tandum qd cum ars inclu
dat et intentiones virtutis
et sapientie et similiter ver
bum, tamen differenter, qd
verbum dicit emanationē
et respectum, ideo est pro
prium ars autem appo

Et q; ymago est vt rei ymago sit
speciem necesse est, et naturā et es
sentiam fm qd ymago est in se bas
beat auctoris.

non est aliud viuere aliud in
b verbum perfectum, cui non desit aliquid, et ars quedam oipotē
tis et sapientis dei plena omnium rationum viuentium in cōmu
tabilitum, et omnes vnus i ea, sicut ipsa vnus de vno cū quo vnus
ibi nouit omnia deus que fecit per ipsas. Est autē ineffabilis qd
dam cōplexus patris et imaginis qui non est sine perfruitione,
sine charitate, sine gaudio. Illa ergo dilectio, delectatio, felici
tas, et beatitudo (si tamen aliqua humana voce digna dicitur)
vsus ab illo appellata est breuiter, et est in trinitate spiritusan
ctus non genitus sed genitoris genitiq; suauitas, igeniti largi
tate atq; vbertate perfundens oēs creaturas pro captu earum
Itaq; illa tria et a seiuicē determinari vidētur, et i se infinita sunt.
Qui videt hoc vel ex parte, vel per speculū i enigmate gaudeat
cognoscens deum et grās agat. Qui vero non videt, tēdat per
pietatem ad videndū non per cecitatem ad calumniam, quoniā
vnus est deus, sed tamen trinitas. Ecce habes qualiter verba
Hylarij premissa accipiēda sunt, licet tante sint pfunditatis, vt
etiam adhibita expositione vix aliquatenus ea itelligere vale
at humanus sensus, cū i ipsa eorum explanatio quam hic augu
sti edidit, plurimum in se habeat difficultatis et ambiguitatis.

Ad tex
tum.

18
Qndit
q illa q
bus bec
appo
pialit
ppria.

Non enim fm premissam expositione
distinguitur hic tres il
le proprietates superi assignate, s; ipse
ypostases distincte ab i
uicē monstrantur. Eternitatis tamē
nomine ea dem videtur de
signata proprietates, quā notat hoc
nomen ingenitus. S; videat
mus quid sit quod ait. Ymago si
perfecte implet cui ymago est
ipsa coequatur ei, non illud sue
imagini. Videtur enī dicere qd
filius qui est imago patris patri
coequatur, non pater filio, cū
et filius dicatur equalis patri in
scriptura, et pater filio; s; filius
hoc habet a patre vt sit ei equalis,
pater autem nō habet a filio
et tamen filius plene ac perfecte
equalis est patri, id est imago
ei cuius est imago.

ad identitatem respondens ei
cui ymago est, vbi est prima et
summa vita, cui nō est aliud vi
uere et aliud esse, sed idē et pri
mus ac summus intellectus cui
priatur.

Et q; ymago est vt rei ymago sit
speciem necesse est, et naturā et es
sentiam fm qd ymago est in se bas
beat auctoris.

Non enim fm premissam expositione
distinguitur hic tres il
le proprietates superi assignate, s; ipse
ypostases distincte ab i
uicē monstrantur. Eternitatis tamē
nomine ea dem videtur de
signata proprietates, quā notat hoc
nomen ingenitus. S; videat
mus quid sit quod ait. Ymago si
perfecte implet cui ymago est
ipsa coequatur ei, non illud sue
imagini. Videtur enī dicere qd
filius qui est imago patris patri
coequatur, non pater filio, cū
et filius dicatur equalis patri in
scriptura, et pater filio; s; filius
hoc habet a patre vt sit ei equalis,
pater autem nō habet a filio
et tamen filius plene ac perfecte
equalis est patri, id est imago
ei cuius est imago.

Quare dicatur hylarius propria personarum assignasse
in verbis predictis cū ibi non sint expresse proprietates.

Propria igitur psonarum in predictis verbis assignasse dicitur
hylarij, qd relatiua noia psonarum posuit, s; ppris: imaginis et muneris
que relatiue dicunt de psonis et proprietates notat quibus distin
guuntur psonae. Ita, ei dicitur spūs sanctus munus relatiue sicut donū. Cle
rū tū ipas proprietates alijs tribus noibus non significauit, iux
ta predictam august. expositionē nisi solo noie eternitatis; quo
nō ipsas paternitatis, s; ea voluit itelligi notionē qd dicitur ingenit.

Quod earumdem personarum distinctionem seu appo
prietationem notat aug. alijs
verbis sine expressione trius
proprietatum.

Illud etiā scire opus qd ea
rūde triū psonarum distinctionē
augu. ostendere volēs sine ex
pressionē illarū triū proprietatū
supi memoratarū, i. lib. de
doctrina xpiana ait. In pre e
vnitas, i filio equitas, i spūs scō
vnitas, i equitatisq; cōcordia.
Et h tria vnū oia, ppe ptes, eq
lia oia ppe filiu, pnera oia pe

Nota.

Hyla. in libro de synodis.

Si quis inascibile et sine initio di
cat filiu qd duo sine pncipio, et duo
inascibilia, et duo inata dicēs, duos
facit deos, anathema sit. Caput ei qd
ē pncipiū ois, filii. Caput atq; dē p
ncipiū xpi, de sic ei ad vnū iticiabile
oiz itū p filiu vnuerfa referim, si
liū inascibile pterit iphissimū ē. Ya
ei nō erit vn' de, qd deū vnū p dca
ri natura vn' inascibil' dei erigit.
Eū qd de vn' sit, duo inascibiles eē n
pnt, cū idcirco de vn' sit, cū et pf de
sit et filii dei de' sit, qd inascibilitas
sola pncē vnū sit, filii at idcirco de

ad identitatem respondens ei
cui ymago est, vbi est prima et
summa vita, cui nō est aliud vi
uere et aliud esse, sed idē et pri
mus ac summus intellectus cui
priatur.

Et q; ymago est vt rei ymago sit
speciem necesse est, et naturā et es
sentiam fm qd ymago est in se bas
beat auctoris.

Non enim fm premissam expositione
distinguitur hic tres il
le proprietates superi assignate, s; ipse
ypostases distincte ab i
uicē monstrantur. Eternitatis tamē
nomine ea dem videtur de
signata proprietates, quā notat hoc
nomen ingenitus. S; videat
mus quid sit quod ait. Ymago si
perfecte implet cui ymago est
ipsa coequatur ei, non illud sue
imagini. Videtur enī dicere qd
filius qui est imago patris patri
coequatur, non pater filio, cū
et filius dicatur equalis patri in
scriptura, et pater filio; s; filius
hoc habet a patre vt sit ei equalis,
pater autem nō habet a filio
et tamen filius plene ac perfecte
equalis est patri, id est imago
ei cuius est imago.

Quare dicatur hylarius propria personarum assignasse
in verbis predictis cū ibi non sint expresse proprietates.

Propria igitur psonarum in predictis verbis assignasse dicitur
hylarij, qd relatiua noia psonarum posuit, s; ppris: imaginis et muneris
que relatiue dicunt de psonis et proprietates notat quibus distin
guuntur psonae. Ita, ei dicitur spūs sanctus munus relatiue sicut donū. Cle
rū tū ipas proprietates alijs tribus noibus non significauit, iux
ta predictam august. expositionē nisi solo noie eternitatis; quo
nō ipsas paternitatis, s; ea voluit itelligi notionē qd dicitur ingenit.

Quod earumdem personarum distinctionem seu appo
prietationem notat aug. alijs
verbis sine expressione trius
proprietatum.

Illud etiā scire opus qd ea
rūde triū psonarum distinctionē
augu. ostendere volēs sine ex
pressionē illarū triū proprietatū
supi memoratarū, i. lib. de
doctrina xpiana ait. In pre e
vnitas, i filio equitas, i spūs scō
vnitas, i equitatisq; cōcordia.
Et h tria vnū oia, ppe ptes, eq
lia oia ppe filiu, pnera oia pe

Nota.

Hyla. in libro de synodis.

Si quis inascibile et sine initio di
cat filiu qd duo sine pncipio, et duo
inascibilia, et duo inata dicēs, duos
facit deos, anathema sit. Caput ei qd
ē pncipiū ois, filii. Caput atq; dē p
ncipiū xpi, de sic ei ad vnū iticiabile
oiz itū p filiu vnuerfa referim, si
liū inascibile pterit iphissimū ē. Ya
ei nō erit vn' de, qd deū vnū p dca
ri natura vn' inascibil' dei erigit.
Eū qd de vn' sit, duo inascibiles eē n
pnt, cū idcirco de vn' sit, cū et pf de
sit et filii dei de' sit, qd inascibilitas
sola pncē vnū sit, filii at idcirco de

ad identitatem respondens ei
cui ymago est, vbi est prima et
summa vita, cui nō est aliud vi
uere et aliud esse, sed idē et pri
mus ac summus intellectus cui
priatur.

Et q; ymago est vt rei ymago sit
speciem necesse est, et naturā et es
sentiam fm qd ymago est in se bas
beat auctoris.

Non enim fm premissam expositione
distinguitur hic tres il
le proprietates superi assignate, s; ipse
ypostases distincte ab i
uicē monstrantur. Eternitatis tamē
nomine ea dem videtur de
signata proprietates, quā notat hoc
nomen ingenitus. S; videat
mus quid sit quod ait. Ymago si
perfecte implet cui ymago est
ipsa coequatur ei, non illud sue
imagini. Videtur enī dicere qd
filius qui est imago patris patri
coequatur, non pater filio, cū
et filius dicatur equalis patri in
scriptura, et pater filio; s; filius
hoc habet a patre vt sit ei equalis,
pater autem nō habet a filio
et tamen filius plene ac perfecte
equalis est patri, id est imago
ei cuius est imago.

Quare dicatur hylarius propria personarum assignasse
in verbis predictis cū ibi non sint expresse proprietates.

Propria igitur psonarum in predictis verbis assignasse dicitur
hylarij, qd relatiua noia psonarum posuit, s; ppris: imaginis et muneris
que relatiue dicunt de psonis et proprietates notat quibus distin
guuntur psonae. Ita, ei dicitur spūs sanctus munus relatiue sicut donū. Cle
rū tū ipas proprietates alijs tribus noibus non significauit, iux
ta predictam august. expositionē nisi solo noie eternitatis; quo
nō ipsas paternitatis, s; ea voluit itelligi notionē qd dicitur ingenit.

Quod earumdem personarum distinctionem seu appo
prietationem notat aug. alijs
verbis sine expressione trius
proprietatum.

Illud etiā scire opus qd ea
rūde triū psonarum distinctionē
augu. ostendere volēs sine ex
pressionē illarū triū proprietatū
supi memoratarū, i. lib. de
doctrina xpiana ait. In pre e
vnitas, i filio equitas, i spūs scō
vnitas, i equitatisq; cōcordia.
Et h tria vnū oia, ppe ptes, eq
lia oia ppe filiu, pnera oia pe

Nota.

Hyla. in libro de synodis.

Si quis inascibile et sine initio di
cat filiu qd duo sine pncipio, et duo
inascibilia, et duo inata dicēs, duos
facit deos, anathema sit. Caput ei qd
ē pncipiū ois, filii. Caput atq; dē p
ncipiū xpi, de sic ei ad vnū iticiabile
oiz itū p filiu vnuerfa referim, si
liū inascibile pterit iphissimū ē. Ya
ei nō erit vn' de, qd deū vnū p dca
ri natura vn' inascibil' dei erigit.
Eū qd de vn' sit, duo inascibiles eē n
pnt, cū idcirco de vn' sit, cū et pf de
sit et filii dei de' sit, qd inascibilitas
sola pncē vnū sit, filii at idcirco de

si vna inascibilitas. id est de necessitate ponit deozdi ueritatem.

11 Et apud omni filius est. ut male dicitur. qz aut de caput rone deitatis aut rone pformitatis. in natura. Si rone deitatis. eade rone spissitrus pot dici caput. Et rone deitatis tunc filij caput no pot dici de. qz caput supercellit r maioritatez nobilitatis tenet. qua no bz pf respectu filij. Si tu dicas qz caput non dicit nobilitate siue supercellitiaz. Obijcit ex littera sequenti vbi dicit qz hoc gradu oia differunt. sed stat qz inter patre r filiu rone deitatis no e gradus. ergo non pot accipi rone deitatis. Si rone confor mitatis. filius cu no ba beat pformitate in natu ra cu oibus sed tm cu bo minibus. non erit caput ois. Rii. dicendum qz caput fm qz pprie accipit ipoz rat rone influentie r pfor mitatis nature. id est rps caput ee totius ecclesie. s; hyla. extensiori mo acci pit. put caput dicit origi nale principiu. r qm de pater est principiu filij. r filius principiu oim. ita qz filius pducit r pducit id caput est. r bz caput. Sed pf qm caput no bz. cussit inascibilitas. est caput oim r id de fontale principiu a quo oia. r in que oia p filiu reducunt r in hac reductione gra dus est coparado creatu ras ad filiu. sed vltra coparado filius ad patrem no est gradus sed ordo r origo. Et id hyla. no dicitur gradibus. s; hoc gradu. Obijcit de spissitro dicitur qz ipse. s; cu pcedat a filio p filiu cuz alio ad patre reducitur. r ppterca filio appropiaz redutio.

12 Ois. Rii. dicendum qz caput fm qz pprie accipit ipoz rat rone influentie r pfor mitatis nature. id est rps caput ee totius ecclesie. s; hyla. extensiori mo acci pit. put caput dicit origi nale principiu. r qm de pater est principiu filij. r filius principiu oim. ita qz filius pducit r pducit id caput est. r bz caput. Sed pf qm caput no bz. cussit inascibilitas. est caput oim r id de fontale principiu a quo oia. r in que oia p filiu reducunt r in hac reductione gra dus est coparado creatu ras ad filiu. sed vltra coparado filius ad patrem no est gradus sed ordo r origo. Et id hyla. no dicitur gradibus. s; hoc gradu. Obijcit de spissitro dicitur qz ipse. s; cu pcedat a filio p filiu cuz alio ad patre reducitur. r ppterca filio appropiaz redutio.

13 Quia cognominato spissitro. i. paraclito. psona potius qz essentie p similitudine substantie p dicari puenit vnitatem. Et illud falsum qz debeat dici psona ppter. s; qz

pter spissan. Itaqz pf r filius r spissan. r singulus qsqz hoz deus est. r simul oes vnus de r singulus qsqz hozum plena suba est. r simul oes vna suba. pf nec filius est. nec. s; r filius nec pater est. nec spissan. Spi ritus sanctus. nec pater est nec filius sed pater tm pater. r filius tm filius. r spiss. tm spissan. Eadez tribus eternitas. eadez incommutabilitas. eadem maiestas. eadem potestas. In his verbis aperte insinuat psonaru trium distinctio.

14 Appropriationem Aug. exponit. s. quare patri atz tribuatur vnitatem.

15 Sed plurimos mouet qz patri attribuit vnitatem filio equalitate. Tu em vnitatem dicitur fm subam. no tm in pte est. sed etia in filio. r in spissancto. r equalitas vna est patris r filij r spissitri. cur ergo patri attribuit vnitatem r filio equalitas. forte eade ratione attribuitur patri vnitatem fm Aug. qua supra eidez eternitas fm hyla. qz videlz pater ita est. vt ab alio no fit. Et qz filiu genuit vnu secum deum. r spiss. ab eo procedit vnus cu eo deus. Vnitatem ergo in patre ee dicit. qz nec aliquid aliud a quo fit. Non em ab alio est. nec ab eo aliquis vel aliqd e ab etero. qd vnum cu eo non fit. Filius em r spissitri vnus sunt cuz patre. Unde veritas ait. Ego r pater vnu sumus.

16 Quare pater r filius dicant esse vnus vel vnus deus. sed no vnus. qz res eiusde nature recte possunt dici vnum simpliciter esse r cum adiectio ne. Res no diuerse nature no possunt dici vnus nisi dicatur quid vnum.

17 Hic dicit opz qz pf r filius r. s. recte dicunt esse vnum et vnus deus sed no vnus. Res enim due vel plures recte pnt vnu dici esse. si sint vnus essentie. r earuz vna sit natura. Vnus aut vel vna non pot dici de diuersis rebus nisi addat qd vnus vel vna. Quo addito recte pot dici de rebus r vnus r diuerse substantie. Cui Aug. in. vi. li. de tri. sic ait. Nescio vtru inueniat in scripturis dictu vnu sunt quoz est diuersa natura. Si autez r aliqua plura sunt eiusde nature r diuersa sentiunt. no sunt vnu in quantum diuersa sentiunt. Cum ergo sic dicit vnu vt non addat quid vnu r plura vnu dicunt. eade natura atqz essentia no disti

qz ex inascibili eentia natus est. Et apud omni filius est. s; caput filij deus e. r ad vnu deo oia b graduz bac pfectioe referunt. cu ab eo sumat vniuersa principia: cu ipe principiu sit. Id e i. cod. Obijc creaturis subam. voluntas dei attulit. s; natura dedit filio ex inascibili ac no nata suba pfecta natiuitas. talia em cuncta creata sunt qualia deus esse voluit. filius aut natus ex deo subsistit talis qualis deus est. Nec dissimile sui edidit natura natura. sed ex suba dei genitus nature fm originem attulit no fm creaturas voluuntis essentiam.

18 Notula. Chyla. in li. de synodis. Vnus forte expse vt de indiffereti similitudine patris r filij fides locuta esse cu de pte filio r spissitro ita senserit significata in nobis ppiam vniuersiuzqz noiaz substanz r ordinem r gloriam.

19 Ut sint qd p subam tria. psona tia no vnu. volens ergo pgregata scotoz synodus impetate ea pime re que vnitatem patris r filij r spissitri noium numero illuderet. vt no subsistere causavniuersiuzqz nominis. triplex nuncupatio obtineret sub falsitate nominum vno nem. r pater solus atqz vnus idem r ipse haberet r spissitri nomen r filij. Idcirco tres substantias ee dixerunt. substantiarum personas. s; per substantiam edocetes no substantiam patris r filij diueritate dissimilis essentie separates. Qd aut dicitur est vt sint qd p substantiam tria. p consonantiam no vnu no bz calummiam.

20 Quia cognominato. s. i. paraclito consonantie potius qz essentie. per similitudinem substantie p dicari conuenit vnitatem. Ites in eodem. Cum deum patrem confitemur. r christum dei filium predi camus. r inter bec duum deorum sit irreligiosa pfectio. non possunt fm nature indifferentiam r nome indifferens non vnum esse in essentie generatioe quorum essentie no men non licet esse nisi vnum. Non enim religiosa vnitatem nominis. ex indifferentis nature essentia constitutam personam genite ademit essentie. vt vnica ac singularis dei substantia p vniione nois intelligat cu vtriusqz essentie noium. i. vnus deus ob indifferete in vtroqz natu re indissimile substantia p dicit.

21 est eiusde essentie cum patre sicut filius. Rii. di cedu qz sicut hyla. inten dit ostendere catholicam patru pfectione. cu dices rntqz sunt p subam tria psona tia vnu. scilicet patres volentes elidere heresim sabellianam. qz eludebat. i. euacuabat veritate pris r filij p noiatione solum qua dicebat ibi ee. no rez pfecti sunt adeo expresse pluralitate vt minus expresse cofiterent essentie vnitatem. no tm recesserunt a veritate qz p tria tres res stelligunt. i. tres ppos itates p subam vo novia intelligit sed psona. r id ex hac parte verum dixerunt. Ex parte psona tie snt veru dixerunt r itrep bssibilr. Na sicut p pris r filij nome inuit vnitatem nature. qz filius est psona turalis patri ita p. s. s. qz est amor. dat itelligi vnitatem psona tie. r id verbuz hoc no habebit calumiaz r ppter hoc ipm dixerunt r hoc vult dicere hyla. cu dicit qz potius psona tie qz eentia. no qz vtriusqz no fit veru. sed qz hoc est expsius. r bz minorz calumia. tm ad huc sequit il lud qz si p r filius vnum et sepducit spiss. rone cuius est ibi vnitatem p cofonantiam. necesse est qz vnitatem babcat in essentia.

22 Dintelligen tia eoz qz dicitur in hac parte. duo principia qz rnt. primo qz de appropiazione hyla. Seco de appropriatione Aug. Et quat ad primu qrun tur tria. primo qz vtru imago dicat i diuinitis fm subam an fm relationez. Seco dato qz fm relatio ne qz vtru imago sit p priu filij. Tertio qz de rone appropriationis il loz triu. s. eternitatz spet r vsus.

23 Questio. s. d. Qz imago dicat fm substantia ostendit boe mo. by la. iij. de tri. Deus ad comuncem sibi cuz deo imagine eadez similitudine reperit boies opari. Et be da sup illud. Faciam boiem. In hoc qz dicit imaginem. notat vna r eqz lis suba trinitatis. ergo imago cu pteat ad cois

Questio. s. d.

Qz imago dicat fm substantia ostendit boe mo. by la. iij. de tri. Deus ad comuncem sibi cuz deo imagine eadez similitudine reperit boies opari. Et be da sup illud. Faciam boiem. In hoc qz dicit imaginem. notat vna r eqz lis suba trinitatis. ergo imago cu pteat ad cois

dens neq; dissentiens significat. Cui paulus et apollo q; et ambo boies erat et ide sentiebant esse dicunt cu de: et q; platat et q; rigat vnu sunt. Cu no addit q; dnuz pot significari aliqd ex pluribus vnum. Ita quis di uersa natura sicut aia et corpus no pnt vtiq; dici vnu.

7. Cor. 13. Quid em ta diuersum nisi addat vel subintelligatur qd vnus. i. vnus ho. Cui apls. Qui adheret inqt dno sps vnus est. Ad dicit vnus est. vel vnu sunt. sed ad didit sps. Diuersi sunt em natura sps hois et sps dei sed inheredo fit sps hois vnus sps cum deo q; particeps fit veritatis et beatitudinis illius. Si ergo de his q; diuerse sbe sunt. recte d: q; sint vn' sps qua ro magis q; vni' sbe sunt recte dicunt vn' de' ee. P' f' g' et fili' vnu sunt vtiq; s; vnitare essentie et vn' de'. In quo et arriana h'f'is d'nat. q; p'ez et filiu' et spm scm (vt ait Aug. in li. de heresi) no vult ee vni' eiusdeq; sub stantie atq; nature. vel vt exp'ess' dicat essentie. que grece d: vna. sed filiu' ee creatura. Macno et sabelliana que (vt ait Augu. in eode li.) dicebat xpm eide ipsuz et patrem et spm scm esse vt esset trinitas nominu sine subsistentia personaru. vtiq; pestem (vt ait Augusti nus super Joban) elidit veritas dicens. Ego et pa ter vnum sumus. vtrunq; audi et aduerte. et vnum et sumus. et a caribdi et a scilla liberaberis. Quod eni dicit vnum libera te ab Arrio. q; dicit sumus. liberat te a sabellio. Si vnum. ergo non diuersum. si sumus. ergo pater et filius. Sumus enim non diceret de vno nec vnum de diuerso. Erubescant ergo sabelliani qui dicunt ipsum esse patrem qui est filius confundentes personas. qui et dicti sunt patripassiani. quia dicunt pa trem fuisse passim. Arriani vero dicunt aliud: patres esse aliud filium. non vnam substantiam sed duas. pa trem maiorem filium minorem. Noli hoc dicere tu ca tholice. In medio ergo nauiga vtrunq; periculosum la tus deuita et dicit pater pater est. et filius filius est. Ali' pater alius filius sed non aliud immo hoc ipsum. quia vnus deus. Ecce ostensum est quare vnitatis in patre ee dicatur. cum tres vnum sint.

Quare appropriat filio equalitas. i
 Cui videamus quare equalitas dicatur esse in fi lio cu vna et summa equalitas sit trinus. hoc ideo forte dictu est. q; filius genitus est a patre. equalis gigne ti et dono qd ab vtroq; procedit. et ideo illa tria dicun tur esse equalia ppter filiu. Filius enim h; a patre vt sit ei equalis et spm sco. et spm sco ab vtroq; h; vt sit equalis vtiq;. Hoc aut sine assertionis supercilio et maioris intelligentie preiudicio dicimus malentes i apertione tam clausorum sermonum peritiores audi re q; aliquid aliis influere.

Quare spiritu sancto appropriatur concordia vel conuersio. l2

Quia aut in spm sco d: esse vtriusq; concordia. et p eum oia comera facilior est intelligentia. nobis pmissa ad mentem reuocantibus. Supra enim fm autoritates scroz dictu est q; spm sco amor est quo pater diligit filiu. et filius patre. Recte ergo spm sco d: conuersio vel concordia patris et filij. et p eum omnia conera. Cui Aug. in. v. li. de tri. Coto quedam psubstantialis p'is et filij est amboz spm sco. Idem in. vii. li. de tri. Spi ritu sanctus est summa charitas vtrunq; coniungens; nosq; subiungens.

ate et vnitare substantie. d: fm substantia. Cui bocipm vt ro ne. q; illud ide qd dicit ex'plar actiue d: imago passiu. s; ex'plar in diuinis d: fm substantia. no fm relatione. q; re. Cui imago p'stitit in representado aliqd. no tm in substantia sed etia in distinctione et ordine distinctoz. si ergo in diuinis no cadit distinctio in vna p'sona. necesse est q; in diuinis attendat ima go fm q; vnitatis essentie est in tribus p'sonis. ergo no notiona liter sed essentialiter d: imago in diuinis. Cui o'tra Aug. i. vi. de tri. Quid absurdus q; imaginē dicit ad se. sed oē qd d: fm substantia d: ad se. ergo cu imago no dicat ad se non d: fm sub stantia. Cui hyla. iiii. de tri. Imago sola no est. ergo imago in diuinis est cu alio. sed essentia no ē cu alio. ergo re. Cui bocipm vt p distinctione imaginis. q; byla. dicit q; imago est rei ad re coequatio. sed res q; coequal rei est p'sona. ergo ima go est p'sone ad p'sona. sed qd dicit respectu ad alteru d: fm re latione. ergo imago. Cui bocipm vt p etimologia. Imago em d: quasi imitatio. ergo vbi est ro imaginis. ibi est imitatio. sed diuina essentia no imitat aliqd. q; oē tale est ab aliquo. ergo imago no d: fm substantiam vel essentiam. Cui dicēdu q; sicut ex'plar fm proprietate vocabuli dicit ex'p'sione p modus actiui. vñ ex'plar d: ad cuius imitatione fit aliqd. sic ecōtras rio. imago per modu passiu. et d: imago qd alteru ex'p'imit et imitatur. Et hoc mo accipit imago dupliciter s; q; duplex ex' p'essio. i. vel in nature vnitare. vel i nature diuersitate. In na ture cōitate sine vnitare. sicut filius imperatoris d: imago pa tris. In nature diuersitate. sicut imago imperatoris est in nu mo. Sic respectu dei d: imago per ex'p'siones fm identitate nature. et sic est imago increata. et d: notionaliter sine fm rela tionem. q; imago dicit emanationes. emanatio aut in vnitare nature non est nisi persone. Dicitur etiam imago per ex'p'sio nem in diuersitate nature. et sic d: imago creata respectu tot' trinitatis. et sic p; q; imago in diuinis accepta d: fm relatione persone ad personam. et hoc fm vocabuli proprietates. sicut p bant rationes ad hoc inducte. Sed qm contingit abuti nomi ne ex'plaris. vt etiam dicatur ex'plar qd ad imitationem als terius fit. sic ecōtrario contingit abuti imagine. vt dicat ima go ad cuius ex'p'sione fit aliqd. et sic cum creatura fiat ad ex'p'sionem vnus essentie in trinitate personarum pot dici imago de tota trinitate. et sic d: imago imaginis. cui de rōne nois dicitur imaginatum. sicut ex'plar d: ex'platus abusus quus exemplar sit exemplans. et fm istuz modum d: accepisse bylarius et Beda. vt dicit magister. xvj. di. ij. li. Tñ pot dici q; vterq; loquitur de imagine creata. que cum sit respectu vni us essentie. est cōis imago trium personarum. et indicat vni tatem substantie in tribus. Unde nūq; imago pure dicitur ad se. q; semper dicit respectum. vel ad aliam p'sonaz. vel ad crea turam. siue creature ad diuinam naturam. Nunq; etia d: pu re fm substantiam. q; semper notat vel distinctiones interius vel exterius. Unde imago non d: essentia simpliciter sed essen tia vt in tribus personis considerata. Tñ proprietatem sermo nis seruando imago d: fm relationem personalem. prout dicit ur imago eterna. Et concedēde sunt autoritates et rōnes ad hoc. Ad autoritates in oppositum p'z respōtio. Cui illud ex' go q; obijctur q; ex'plar d: essentialiter. ergo re. dicēdu q; no est simile. q; tota trinitas est principium. Et ideo q; ex'plar rationem producentis dicit. vnde fm substantiaz d: et cō uenit toti trinitati. sed no tota trinitas est principia. et quia imago dicit rationem producti proprie. ideo non conuenit to ti trinitati. nec d: fm substantiam. Cui illud qd obijct q; ad hoc q; sit imago d'expressione distinctionem et ordinem. dicen dum q; illud verum est in imagine que est imago rei habentis distinctionem et ordinem. sicut habet homo in partibus. et tota trinitas in personis. sed cum res cuius est imago non habe at distinctionem. vtputa vna persona non oportet sic ex'p'imi Uel potest dici q; illud verum est quando imago substantialiter differt. Tunc enim ad hoc q; ex'p'esse ex'p'imat necesse est imitari in conditionibus psequētibz substantiam. sed cu imi tatur in eadem forma substantie no oportet.

Questio. ij. Utrum imago sit proprium filij. Et q; appropriacione. Eternitas in patre. species in imagine vnas in munere. pater d: pprie similiter munus. ergo si recte ponit ur ex equo imago d: pprie de filio. Cui Aug. vi. de tri. So lus filius

lus filius est imago patris. et eo expressius filius quo imago. et
 verbū. ergo fm hoc cū filius dicat psonalē relationem. p. 3. c.
 ¶ Itē imago est similitudo expressa. et in diuinis similitudo expressi-
 ma. sed similitudo expressissima nō pot esse pluriū distinctoz. si er-
 go filius est ab vno. spūscētūs equaliter a duobus. ergo non
 poterit esse imago. ¶ Itē imago in diuinis attēdit fm imita-
 tionē psonē nō essentīe. qz nō est imago essentīe sed psonē. er-
 go ad hoc q vna psona sit imago alterius. necesse est q illam
 imitē in eo q respicit psonā vt psonā. sed emanatio vel pduc-
 tio respicit psonā vt psonā. nā pductio creature respicit sub-
 stātiā. Et ergo solus filius imitat patrē in pductione psonē
 solus filius est imago. ¶ Lōtra. Dama. dicit q spūscētūs est
 imago filij. ergo non est filij propriū esse imaginē. ¶ Itē hoc
 vt per vtrūq diffinitionē hyla. et prima est. Imago est cuius
 rei ad quā imaginat spēs indifferēs. sed hoc puenit spūscētō
 ergo et imago. ¶ Itē hoc vt p rōnē. qz ad imaginē ista duo
 sufficiūt. s. imitatio fm similitudinē. et fm equalitatē. Sed bec
 duo est reperire in psona spūscētī. ergo et. ¶ Itē sicut filius
 procedit a patre. vt exprimēs patrē. ita spūscētūs a filio vt ex-
 primēs filiū. ergo quēadmodū est imago filius p. 3. ita spūscētū
 scētūs est imago filij. ¶ Rñ. dicēdū q imago in diuinis nō tm
 dicit expresseōnē psonē sed etiam expresseōnē in summo. Ex-
 p. 3. aūt in summo duo ponit. s. q sit vnus ad vnum. et q sit
 fm omnem modum. Qz sit vnus ad vnum ponit per hoc q sit
 lud qd per superabundantiam d: vni soli conuenit. et si sit essen-
 tiale essentīe. si personale psonē. Nam vnū in summo nō potest
 exprimere plura. vel plures vnū. vnum in quā in quo nulla est
 diuersitas. Similiter vnum summe nō pot exprimi a plurib?
 29 vt plures sint. qz tūc oīno differēs essent. ponit etiam aliud
 videlz vt sit expresseō fm omnem modum. Nam si ex aliquo re-
 spectu nō habet exprimere. nō exprimeret summe. Propter p-
 mam rationē solus filius est imago. qz solus ab vno procedit.
 spūs aūt scētūs a duobus. et ideo equaliter vtrūq exprimit. et
 neutrum in summo. Propter scōdam rationē solus filius ē ima-
 go. qz fm omnem respectum habet rationē exprimēdi. et in quā
 tum comparat ad illum a quo est. et in quantum comparatur
 ad illum qui ex ipso est. In quā tum comparatur ad illū a quo
 est. qz erit per modū nature. et ita p modū verbi et speciei. et p
 modū similitudinē expresse. In quā tum cōparat ad illū qui ē
 ex eo. qz p oīa et codē modo spirat filius vt pater. spūscētūs au-
 tem in nullo horū conuenit. ideo ratio imaginis est i solo filio.
 qz ab vno tm procedit. et qz per modū nature. qz etiam p simili-
 30 ter pducit. s. Oēdia tm ratio. qz per modū nature est ratio
 propria. Alie vō faciūt ad pgruitatem. Lōcedendū igitur q
 solus filius proprie loquēdo est imago. et eo quo filius. eo est
 imago. et coipso verbū. et filius dicit solū respectū ad patrem.
 imago principaliter ad patrē. sed psequēter respectū ad alias
 personam. verbū principaliter respectum ad patres. et psequē-
 ter respectum ad creaturam. vnde eadem notio sunt ipsius si
 liij. tm alio et alio modo significata. vnde non est superfluitas.
 31 ¶ Ad illud ergo qd obijctur de Dam. dicēdū q Dam. fuit
 grecus. greci aūt nō ita proprie accipiūt rationem imaginis.
 vt latini. qz nec de origine personarum sic sane intelligūt. Tel
 pot dici q sermo Aug. et Dam. causaliter intelligūt. qz refer-
 32 mat nos ad imaginē xpī. ¶ Ad illud qd obijctur q diffini-
 tio imaginis puenit. s. dicēdū sicut infra patebit q species
 vt ibi accipitur puenit soli filio. ¶ Ad illud qd obijctur de af-
 33 similatione et equalitate. dicēdū q filius nō d: imago pro-
 pter assimilationē in substantia. sed ppter modum emanandī
 et hic non bz spūscētūs expressissimā similitudinē nec cum filio
 nec cum patre. ideo nullus est imago.

Questio. iij. Atrū eternitas approprietur pfi spe-
 cies imaginē et vsus munerī. vt q nō
 sit bona appropriatio hyla. qz oēs diuine psonē simul eterne
 sunt et coequales. et eternitas abstrahit ab actu personē. ergo
 nō est appropriabilis. ¶ Itē querit quare species appropria-
 tur imaginē. Aut em sumit ibi spēs vt spēs d: forma. aut pul-
 34 cbrtudo. Si forma. sed sicut natura nulla est appropriabilis
 sic nec spēs. Si aūt pulcbrtudo. sed pulcbrtudo imaginis re-
 fertur ad p. 3. ergo ad patrē. ergo illi d: appropriari.
 ¶ Itē Diony dicit q bonū et pulcbrū idē est. ergo cū bonitas
 sit appropriabilis. s. ergo et pulcbrtudo. ¶ Itē hyla. dicit q
 opz imaginē habere essentias et naturā et spēm autoris. quare

ergo magis diffinit imaginē p spēm q aliquid alioz. ¶ Itē nō
 est vtēdū deo sed solū creatura. ergo vsus nulli psonē est ap-
 propriabilis. ergo nec spūscētūs. ¶ Rñ. dicēdū q illa approp-
 35 priatio hyla. fuit ad explicādū psonarū originē siue emanat-
 tionē. qm ergo persona patris emanationē et originē caret. id
 id debuit ei appropriari. qd ipozat priuationē principij. Ta-
 le aūt est hoc nomē eternitas. Eternū em est qd principio cas-
 ret. et lz de suo noīe nō dicat nisi priuationē initij durationis.
 p appropriationē tm dicit priuationē oīs principij. et sic p. 3. p-
 ma obiectio. Spūs vō scētūs pcedit per modum voluntatis et
 amoris. et ita debuit ei appropriari nomē qd actū exprimit vo-
 luntatis. hoc aūt est hoc nomē vsus. Nā vt est assumere aliqd
 in facultatē voluntatis. siue ad vtēdū. siue ad fruēdū. Qm ergo
 36 assumptio ad fruēdū est per amorē. similiter ad vtēdū. qz
 amor est pōdus et ordo. id vsus recte appropriatur. s. Et sic p. 3.
 vltimo questum. s. q vsus accipit hic nō p. 3. prout diuidit cōtra
 fruitionē. sed prout dicit amoris cōplexū et actū liberū. Sicut
 vō emanat p modū nature. id emanat p modū pfecte et expref-
 se similitudinē. Nam natura pducit hbi simile et equale. et qz
 bz in se rōnē expresse similitudinē. id et cognitionis. qz expssa
 similitudo est ratio cognoscēdi. et qz per modū pfecte similit-
 tudinis et rationis. bz in se rationē cognoscēdi. et expplar oīm
 inde est q habet rationē pfecte pulcbrtudinē. Quia enim
 est perfecta et expresse similitudo. id pulcber est in cōparatio-
 ne ad eū quem exprimit. Quia vō rationē cognoscēdi habet.
 et nō vnus tm. sed totius vniuersitatis. ideo pulcbrum. et pul-
 cberimus ipse mundum mēte gerens. pulcbritudinem bz in
 comparatione ad oēm pulcbritudinē extraneā. Ex his duob?
 reinquitur perfectissima pulcbrtudo. Sicut em dicit Aug. 36
 ¶ Pulcbrtudo non est aliud q equalitas numerosa. qm igit
 in comparatione ad patrem bz pulcbritudinē equalitatis. qz
 pfecte exprimit sicut pulcbrā imago. In comparatione vō ad
 res bz oēs rationes fm q dicit Aug. q est ars plena oī ratio-
 ne vniuersitatis. ita p. 3. q in filio recte reperit ratio oīs pulcbr-
 tudinis. Et igitur quo filius per modum nature emanat. bz
 37 habet rationem pfecte expresse similitudinē. Et qz bz ratio-
 nem pfecte similitudinē. habet rationē cognitionis: et rā-
 38 tione vtriusqz habet rationem pulcbrtudinē. Quoniam igit
 tur nomen speciei importat similitudinē et importat cognoscē-
 di rationē. et importat pulcbrtudinē vt spēs quidē priamī di-
 gna est imperio. ideo elegantissime appropriat filio. p. 3. ergo
 quare illud nomē magis appropriat hyla. filio q aliud. quā
 re etiā magis diffinit imaginē p illud nomē q aliquid aliud. 38
 ¶ Ad illud ergo qd obijct q pulcbrtudo imaginis refertur
 ad p. 3. dicēdū q verū est. sed tm aliter referet bonoz.
 aliter pulcbrtudo. Qz bonoz imaginis siue picture ita referet
 ad p. 3. q in ipsa nō est fm se bonoz. sicut p. 3. si bonozet
 yconia bti Nicolai. sed pulcbrtudo ita referet ad p. 3. qz
 q nihilominus est in imaginē pulcbrtudo. nō solū i eo cuius
 39 est imago. Et pot ibi reperiri duplex rō pulcbrtudinē quīs
 in eo cuius est nō nisi vna quāciā. qd p. 3. qz imago d: pulcbrā
 qū bene ptracta est. d: etiā pulcbrā qū representat illū ad quē
 est. Et q ista sit alia rō pulcbrtudinē. p. 3. qz ptingit vnam rē
 esse pulcbrā aliter q aliam. quēadmodū d: yconia beati Nico-
 lai pulcbrā. qz decorem illius representat. et tūc placida est. et
 imago diaboli pulcbrā. qū bñ representat feditatem diaboli.
 et tunc feda est. Et ideo hylarius approprians speciem siue pul-
 cbrtudinē filio. magis appropriat sub nomine imaginis q
 40 sub nomine filij. ¶ Ad illud qd obijctur q idem est donum et
 pulcbrum. dicēdū q Diony. nō vult dicere q sint vnum ra-
 tionē. sed q sint vnum re. sed qm rōnē differūt. ideo alicui po-
 test ita appropriari vnū cui nō approprietur alterū et.

Questio. iij. Insequēter est questio principalis de approp-
 priatione Aug. que est in patre vnitas. in filio
 equalitas. in spūscō vnitatis equalitatisqz cō-
 cordia. Et ita hic queruntur tria. Primo que-
 ritur vtrum deus possit dici esse vnum cū crea-
 tura. Secundo vtrum creatura possit dici vnū
 cum alia creatura. Tertio de ratione appropriations illoz
 trium.

Questio. i. Quid deus possit dici esse vnum cum crea-
 tura. ostenditur per autoritates aposto-
 li. j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spiritus est. si vnus spūs
 m ij

ergo vnum ens et vna res. et si hoc. ergo vnum. **¶** Item homo qui adberet deo. vnus spūs est. aut ergo creatus. aut increatus. Nō creatus. qz deus non est creatura. ergo ad minus in creatus. sed spūs increatus est oīno vnus. ergo hō adberēdo deo est simpliciter vnū cū deo. **¶** Itē magis vñtur medium extremo q̄ extremū extremo. sed. s̄. est mediū vnies viros iustos. et viri iusti per ipsum vniti sunt. **¶** Tñ Job. xvij. Ut sint vnū sicut et nos vnū sumus. ergo iustus vir cū spūsc̄to p̄t̄ dicit vnū **¶** Itē magis vnitur membrum capiti q̄ mēbrum cum mēbro ergo cum xp̄i mēbra sint vnum in xp̄o. multo fortius mēbrum est idem capiti. sed xp̄s est caput non tñ fm humanitatez sed etiam fm diuinitatez. ergo etc. **¶** Contra. Ex illo vei bo qd̄ d̄ Job. x. ego et pater vnum sumus. impugnat sancti beresim arrianam. et marime Aug. ex hoc concludens arrium errare qui dicit filium alium habere naturā. Si ergo ratio Aug. bona ē. vnum dicit vnitatem in natura. sed tali modo nō est vnū creator cum creatura. ergo etc. **¶** Itē hoc videtur alia ratione. qz que maxime distant minime sunt vnum. sed creator creatura maxime distant. ergo non possunt simpliciter dici vnū. **¶** Itē si sunt vnum ergo aliquid vnum. sed si aliquid vnum sunt. ergo deus et creatura habēt aliqd̄ cōe. et sic bec vniocantur in aliquo. ergo cum vniocum simpliciter sit q̄ que vniocantur in ipso. aliquid est simpliciter deo. **¶** Item si deus et creatura vnum. cum in infinitum distet a qualibet. qua ratione de vnum cum vna. et cum qualibet. sed quecūqz vni et eīdem sunt eadem inter se sunt eadem. ergo fm hoc oīa sunt vnū. **¶** Rñ. dicendum qz sicut dicit Aug. ad hoc qz aliqua sint vnum. non sufficit conformitas voluntatis. sed necesse est presupponi cōuenientiam in natura. qm̄ ergo deus et creature summe differunt in natura. ideo non debēt dici vnum. sicut probant rationes ad hoc inducte. qz vō vir iustus conformatur per ebaritatez voluntati diuine. et cī adberet magis q̄ aliquid. recte dicit vnum cum determinatione. vtp̄ta vnus spūsc̄tus. Spūs est voluntas de et amor. vnde qui adberet deo vnus spūsc̄tus est. qz vnus et conformis voluntatis est. **¶** Ad illud qd̄ obijctur est vnus spūsc̄tus. ergo vna res. dicēdum qz ibi est fallacia fm quid et simpliciter. Nam vnus distrahitur a ratione sua per h̄ qd̄ est spūsc̄tus. et dicit ibi vnitatem non per indiuisiōnem siue vnitatem nature. sed per conformitatē in voluntatis. **¶** Ad illud qd̄ obijctur. aut vnus spūsc̄tus creatus aut increatus etc. dicendum qz nec creatus nec increatus. Nam spūsc̄tus nō stat ibi pro substantia. sed pro actu voluntatis. et vnus non importat nisi conformitatem affectus humani ad diuinam voluntatem siue ad diuinum amorem. qz amor transformat amantem in amatum. **¶** Ad illud qd̄ obijctur qz spūsc̄tus est mediū vnus ens dicēdum qz vnit quantum ad voluntatē. sed nō quantum ad conformitatem nature. et non d̄ vnum nisi ratione conformitatis voluntatis solum. ideo nō valet. qz ligamē spūsc̄tus nō est tota causa qz sint vnum. **¶** Ad illud qd̄ obijctur qz mēbra xp̄i sunt vnū dicit p̄t̄ qz mēbra xp̄i nō dicunt vnū simpl̄ sed vnus corpus. et sic etiā xp̄s est vnum cōmēbrum. sed hoc est ratione humanitatis assumpte etc.

¶ Questio. ij. Utrum vna creatura posset dici vnum cum alia. et qz sic ostenditur hoc modo **¶** Ap̄s. i. Lōz. ij. Qui plantat et qui rigat vnum sunt. sed alius erat plantās vt paulus. alius rigās vt apollo. ergo fm hoc p̄t̄ qz omnis creatura p̄t̄ dici vnum cum alia. **¶** Item Aug. dicit qz magister ponit in littera qz recte dicuntur vnum que cōueniunt in natura et voluntate. sed hoc habet vna natura cum alia. ergo etc. **¶** Item dñs Mat. xij. Itaqz iam non duo sed vna caro bec dicit de viro et vxore. sed si sunt et non sunt due. ergo sunt vnum. ergo vir cum vxore potest dici vnum. et sic etc. **¶** Item ab vnitate principij materialis venit vnitas simpliciter que est vnitas numero. sed corpus est materiale principij in boie. qui aut adberet meretrici vnum corpus efficitur. **¶** Sic dicit d̄. i. Lōz. vj. ergo vnum simpliciter. et sic etc. **¶** Contra. idē simpliciter dictum stat pro eodem numero. ergo vnum simpliciter dictum stat pro vno numero. sed due creature nō sunt vnū numero quātūcūqz conueniunt. ergo nō debent dici vnum. **¶** Item si aliqua dicuntur vnum propter conuenientiam in natura. tunc ergo cum homo et asinus conueniant in natura sunt vnum. qd̄ nō conceditur. Si dicas qz vltra requiritur conformitas voluntatis. **¶** Contra. Cum ergo viri p̄ctōzes conueniāt et

in natura et in voluntate. ergo debēt dici vnum qz cū nō dicant nō sufficit ergo conformitas nature et voluntatis. **¶** Itē si homo ex coniunctione meretricis sit vnum cū oīs vnitas sit a prima vnitate. bec vnitas erit a prima vnitate. s̄ talis vnitas est deo testabilis. ergo prima vnitas facit vnitatem deestabilē. ergo ipsa est vituperabilis. **¶** Rñ. dicēdum qz due creature distins etc non possunt habere vnitatem nisi p̄ conformitatem. quilibet aut conformitas non facit dici vnum simpliciter sed illa que est conformitas simpl̄ nō fm quid. ad plenā aut conformitatem requiritur triplex conformitas. s̄. in natura. in voluntate et in operatione. et qm̄ illa tria concurrunt ad aliqua duo dicuntur vnū. **¶** Sicut paulus et apollo in natura erāt conformes qz vterqz hō. In voluntate s̄. qz vterqz salutē fidelitū cupiebat. Actione s̄. qz vterqz ad eā p̄curādam se exercebat. ille p̄t̄tādo. et ille rigando. et vtraqz actio conformis. qz vtraqz erat p̄ diuini verbi p̄dicationē. Verbū est diuinum primo iactatū est semē. deinde accepit irrigationē pluuie. Si aut sit conformitas in natura solū. nō debēt dici vnū. nisi fm quid. s̄. cū determinatione diminuente vt vnū genere vel specie. Si solū in voluntate. tunc sunt vnus spūs qz dicit amorē. Si vnum in natura et actione possunt dici vnū cū determinatione vt fornicator cum meretrice p̄t̄ dici vnū corpus. tñ nō p̄t̄ dici vnū simpliciter. sicut vir cyro: nec viri mali ita vnū sicut viri boni. qz discoueniūt in volitis principaliter intētis. quilibet enim malus bonum proprium querit et non cōe. Ex his patent quesita. **¶** Decedendus est aliqua duo dici vnum simpliciter. si habeant conformitatem sicut dicitur est. sicut probāt prime rōnes tres. **¶** Ad illud qz quarto obijctur dicēdum qz nō p̄cludit. qz fornicator et meretrix non dicuntur vnū corpus ratione substantie corporalis. sed rōne operis carnalis in quo vniuntur. et ideo nō sequit qz debeant dici vnum simpliciter. **¶** Ad illud qd̄ obijctur de vno in numero. dicēdum qz duplex est vnitas. s̄. indiuisiōnis et conformitatis. **¶** Vnitas indiuisiōnis atēditur in vno numero. et bec vnitas ē simpliciter. Vnitas vō cōformitatis nō est in vno numero. sed in his q̄bus p̄tingit alijs conformari vt dictum est. **¶** Ad illud qd̄ obijctur. Si p̄pter cōformitatem in natura dicunt vnū etc. dicēdū qz p̄pter conformitatem in natura et voluntate. tñ natura non solū fm qd̄ est rei essentia. sed ex qua pullulat pullulās hoc est inquantū est operationis principium. sic p̄t̄ qz homo et asinus non dicuntur vnum. p̄t̄ etiam qz mali boies nō dicunt vnum. qz si concordant in fine propinquo et in opere. differunt tñ in remoto. qz quilibet querit qd̄ suū est. Iusti autē ecd̄uerso si enim aliquando dissentiant voluntates eorū in fine propinquo conueniunt in remoto. **¶** Ad illud qd̄ obijctur qz vnitas meretricis nullo modo est a deo siue a prima vnitate. dicēdū qz sicut in substantia est peccatum actionis. et hoc est a deo. et de conformitas. et bec nō est a deo. sic in vnitate tali intelligēdum est etc.

¶ Questio. iij. De ratione appropriationis trīū nō minimum predictōz. et primo de vnitate. Et qz nō sit appropriabilis vsqz vnum et ens conuertuntur ergo vnitas et essentia. sed essentia nulli est appropriabilis. ergo nec vnitas. **¶** Itē si appropriat cū spūsc̄tus sit ambogvntas. vt dicit Aug. vsqz debeat appropriari persone. s̄. **¶** Ites obijctur de equalitate que appropriatur filio. Nihil enim magis est indifferēs in rebus equalibus q̄ ipsa equalitas. sed in differens non est appropriabile. ergo nec equalitas est appropriabilis. **¶** Itē si appropriat debet patri appropriari. qz equalitas nō est aliud q̄ vnum siue vnitas in quātitate. Sed vnitas appropriatur patri. ergo equalitas. **¶** Item obijctur de concordia que appropriatur. s̄. Si enim concordia plures reducit ad vnitatem. videtur potius de proprio facere cōe q̄ de cōi proprium. ergo si appropriari est de cōi facere propriū. cōcordia nulli est appropriabilis. **¶** Item videtur qz debeat appropriari filio. qm̄ filius est pax nostra qui fecit vtraqz vnum **¶** Ep̄s. ij. Item Lōz. i. pacificans per sanguinem crucis eius. siue que in terris sunt. siue que in celis sunt. **¶** Item obijctur contra rationem Aug. Omnia equalia propter filius etc. ergo pater est equalis propter filius. ergo habet aliquid a filio qd̄ falsum est. **¶** Item quero quam causam dicit propter. vtrum efficientem aut finalem. quācūqz barum dicit est tota trinitas et sic efficiens et finis omnis rei. tam vnitas q̄ equalitas q̄ cōcordia est propter patrem. s̄. p̄pter filiū. ergo nulla est ratio appropriatōis

appropriati. Cuius intelligendi est q sicut appropriatio by...

Mouet principale que stione prius posita. Utrū pa...

De oris qd ex p dictis deducta. Dictū em est su...

Huic qdmi cum altitudine nimie pfunditatis orineat. id...

Distinctio xxxij

De oris qd ex pdictis deducta. Supra posuit ma...

tres partes. In prima mouet magister principale qdne prius...

quis duoz est quo vterq con iugitur quo genitus a gignē...

Mouet aliam questio nem priori consimilem que fa...

Preterea diligenter inue stigari opz. verum p sapiens...

vna sit tm sapientia. Et determinat euz hoc q in trinitate est...

Hac sapia sapiēs r. Et littera clicif talis rō Aug. Si pa...

tertia redit ad principalem questionem determinandam. et hoc facit ibi. Preterea diligenter nos...

Utrū filius sit sapiēs sapiētia quā genuit vel sapiētia genita. qd idem ē...

Et determinat euz hoc q in trinitate est dilectio que est trinitas. et in spū s. est dilectio que non est trinitas.

Et littera clicif talis rō Aug. Si pater est sapiēs sapia genita quā genuit. et hoc est ei esse qd sapere.

Vertical marginal notes on the left side of the page.

pater. qz solus pater e sa- pientia ingenta. qz si sa- pientia distinguitur. cr- go est alia r alia sapiens- tia. ergo non vna. Cte videtur falsum dicere cu- dicit qz solus pater est sa- pientia ingenta. aut effi- dicitur sapientia essentia- liter. aut psonaliter. Si psonaliter. ergo non vna sapientia est genita r ins- genita. cuz pater r filius non sint vna persona. Si no essentialiter. no ergo solus pater est sapientia ingenta. Rn. dicendum qz in hoc noie sapientia duo est considerare. s. si- gnificatum r supposituz. Et quantum ad significa- tum dicitur essentia. s. sup- posituz est persona. Et il- le determinationes ge- nita r ingenta non respi- ciunt significatum. s. sup- positum. r ita distinguunt suppositum manente ea- dem vnitate in significa- to siue in forma. r sapien- tia genita r ingenta. est alia r alia psona. sed non est alia r alia sapientia. si- cut non est alia essentia. r ideo magister bonu ex- emplum ponit in hoc ter- mino deus. qd significat essentiam. r supponit per- sonas. Qn ergo queritur vtrum dicatur essentiali- ter aut personaliter dice- dum qz quantum ad signi- ficatum dicitur essentialiter. sed quantum ad suppositu- m dicitur personaliter. r ita nul- la est pteruersia. f. Ita p se agat filius ne a se agat. Obicit non agit filius a se. r pater in- co monstratur. r similiter filius manet in patre. er- go pari ratioe pater a se non agit. Ctem videt falsum dicere cum dicit. infirmus sit non a se agē do nisi a deo ipse agat. qz fm hoc cum ois creatura agat a deo tunc videtur esse agens infirmus. nec in hoc videtur filius dif- ferre ab alijs. Rn. dicen- dum qz byla. duo ostēdit ostēdere i bis verbis dñi in Job. rilla duo ostēdit deducendo ad impossibi- le. Ipse em dñs dicit Jo- ban. riii. Verba que ego loquor. a meipso non lo- quor. pater vo in me ma- nes facit opera. ex hoc g- bec arguit qz filius non agit a se sed a patre manente in se. non tm vt consubstā-

Quidā dicunt multiplicē hic fieri intelligentiam. r iō disti- guendū fore ita. vt cum dicit filiu esse sapientē seipso vel p seipsum. Si sui naturaz essen- tia sapientē intelligas verus sit intellectus. Si vo a seip- so vel de seipso sapientē esse i- telligas. falsitati subiectā ha- bes intelligentiā. Alij vo sim- pliciter r absqz determinatione pcedunt hmoi locutiones filius est sapiens p se sed non a se vel de se. r filius est deus p se. r est p se sed non a se vel de se. Hoc confirmantes ver- bis Hyla. qui filiu non a se. s. p se agere in li. ix. de trini. ait. Nature inquit cui dicitur be- retice bec vnitas ē. vt ita p se agat filius ne a se agat. r ita non a se agat. vt per se agat. Intellige filium agentem. r p eum patrem agentem. Non a se agit. cū pater in eo mane- re monstrat. Per se agit cum fm natiuitatem filij agit ipse q placita sunt. Infirmitas sit nō a se agēdo nisi a deo ipse agat non sit vo in vnitate nature si q agit r in quibus placet non p se agit. Sicut ergo inquit filius per se agit. sed non a se. Ita r filius dicitur sapiens p se. sed non a se. Sic r ipse p se deus est vel esse dicēdus est vt aiunt. sed non a se vel de se. Utrum pater duplicem non vnā tantum habeat sa- pientiam. Post bec queri solet a qui- busdā. vtrū vna tm sit sapien- tia patris. Qd non esse nitum tur pbare hoc modo. Filius inquit est sapientia patris genita. qz pater sapiens non est. Est igitur aliqua sapiētia patris. qua sapiens non est. Est aut r sapia patris ingeni- ta. r ea pater sapiens est. Est ergo quedā sapientia patris qua sapiens est. r ipsa non est illa sapientia patris qua pa- ter sapiens nō est. Non est er- go vna tm sapientia patris. Item sapientia ingenta ē sa- pientia patris. r sapientia ge- nita est sapientia patris. Nō est aut sapientia ingenta sa- pientia genita. Nō est igitur vna tm patris sapientia. Dec

r his similia tāqz sopbistica et a veritate longinqua cāctisqz in theologia peritis patētia abijcimus. responso indigna aduertentes. id tm adijciētes. qz vna est tm sapientia patris sed nō vno modo dicitur. Nā sapientia patris dicitur illa quam genuit. r sapientia patris dicitur ea qua sapiens est. Diuer- sa est ergo ratio dicit. Illa em dicitur patris. qz eam genuit r ea dicitur sapientia patris. qz ea sapit. Vna est tm sapien- tia patris qz sapientia genita est eadem sapientia. r ea qua sapiens est. siue ea qua sapiens est intelligatur persona patris siue eētia patris. qz persona patris que intelligitur. cuz di- citur sapientia ingenta. r per- sona filij que significatur cum dicitur sapientia genita. vna eademqz sapientia est. que es- sentia diuina intelligit cōis- tribus personis. In trinitate est dile- ctio que est trinitas. r tamen spiritus sanctus est dilectio. q non est trinitas. nec ideo due sunt dilectiones. ita r de sapi- entia. Et sicut i trinitate dilectio est. que est pater. filius r spiri- tus sanctus que est ipsa essen- tia deitatis. r tamen spiritus sanctus dilectio est que nō pa- ter vel filius. nec ideo due dile- ctiones sunt in trinitate. qz di- lectio que pprie. s. est. est dile- ctio que trinitas est. nō tamē ipsa trinitas est. sicut spiritus sanctus ē eētia que trinitas est. non tamen ipse trinitas ē. Ita in trinitate sapientia est. que ē pater r filius r spiritus sanctus. que est essentia diuina. r tamen filius ē sapientia que non est pater vel spiritus sanctus Nec sō due sapientie ibi sunt. quia sapientia que proprie est filius est sapientia que est tri- nitas. ipsa tamen non est trini- tas sicut filius est essentia que ē trinitas. ipse tamen non ē tri- nitas. Redit ad principalem questionē obijciens ex deter- minatione secunde questiois qz qua ratione pater non dicitur sapiens ea sapientia quaz

ialis. sed vt principium. sic autem non manet filius us in patre. sed tm vt cōs- substantialis. Alia est au- toritas domini Job. viij. vbi dicit. Qui misit me non reliquit me solus. qz que pla. s. e. fa. semper. si ipse agit semper vna est patre. ergo ē vna virtus eius r patris. r sic agunt vna virtute. tunc ergo p se agit. bec duo probat p deductionem ad impossibi- le. qz omnis potentia ē a prima potentia. que pri- mo residet in patre. ergo si filius non potest a deo simpliciter est impotens vel infirmus. quia infirmus habet potentias de- ficiendi a se non a deo. Item si filius non agit p se non agit per virtutem propriam sibi connatura- lem. ergo alia est virtus patris r alia filij. Si se effi- r non a se non facit disti- ctionem in natura. sed so- lum in persona. quia dis- cit rationem principij vel originis. Per se autem r non per se. quia per se dis- citur contra per accidēs per aliud ponit diuersi- tatem in natura. r ideo fil- ius agit per se. quus nō a se. Una est tantum sapi- entia patris sed non vno modo dicitur. Videt ma- le dicere. quia sapientia semper est essentialiter. ergo falsum dicit cum di- cit. non vno modo dicta. Respō. magister nō vult qz sapientia sit dicta mul- tipliciter. sed qz sapientia patris. quia genitiuus potest constitui in ratio- ne originis. r sic dicitur filius sapientia patris. vel ipsa sapientia genita sapientia patris. quia est a patre. Vel potest intel- ligi in ratione subiecti. vt dicatur sapientia pa- tris. Sicut albedo pātis. r sic sapientia genita nō dicitur esse patris sed filij. quia ergo ratio passiu- ua importata per hoc ad- iectiuum genita. non est in persona patris r filij vna falsa est locutio ra- tione determinationis nō ratione eius quod est sa- pientia. quia vna r cadē est sapientia patris r filij r spiritus sancti. r illa est sapientia patris r filij et spiritus sancti.

m. iij

Ad intelligentiam presentia distinctionis duo principaliter queruntur. In duas questiones quas determinat magister. Primo queritur de hac locutione. pater et filius diligunt se spiritu sancto. Secundo queritur de ista. an pater est sapiens sapientia genita. Quia

tum ad primum duo queruntur. Primo queritur utrum illa locutio sit admittenda. Secundo queritur in qua habitudine praestuat ille ablativus.

Questio. I.

Ad ista locutio pater et filius diligunt se spiritu sancto sic admittenda ostenditur auctoritate et ratione. Primo auctoritate sic Augustinus. vij. de tri. Non est aliquis duorum quo genitus a genitore diligitur. genitoremque suum diligit. si ergo est aliquis. et non est pater vel filius. ergo est spiritus sanctus. Item Hieronymus super psalmum. xij. Spiritus est amor patris ad filium et filii ad patrem. sed amor qui est patris ad filium pater amat filium et econverso. ergo et. Item Bernardus super d. amor dei. Amas te inquit amabilis domine cum a patre et filio procedit. si amor patris. ad filium et filii ad patrem. et tantus amor ut sit unitas. Item idem ostenditur ratione sic. magister Hugo de sancto victo. facit talem rationem. in quadam epistola ad Bernardum. si recte dixeris amare amorem qui a te procedit. cur non pater et filius dicuntur amare amorem qui ab ipsis procedit. Et iterum ibidem si spiritus sanctus esset amor cordis tui ac patris et filii. quis queso posset negare spiritus sancto hoc esse amorem tuo te diligere.

Item alia ratio formatur sic. Sicut se habet verbum ad dicere. sic amor ad diligere. sed pater verbo suo quod ab ipso procedit se ipsum dicit. ergo pater et filius amore qui ab ipsis procedit se ipsos diligit.

Item sicut filius non potest produci nisi generando. sic nec amor nisi diligendo. ergo pater et filius diligendo se producant spiritum sanctum qui est amor personalis. aut igitur diligendo amorem qui

est. si aut qui non est. si. Si amor qui non est. si. aut amor ille est personalis. aut essentialis. Non personalis. quia tunc essent due personae in divinis quibus proveniret amor proprie. quod est impossibile. Si nec essentialis. quia ille est. si. Et iterum si essentialis. tunc ergo cum proveniat spiritus sancto. si. non produceret. Restat igitur quod produ-

genuit. eadem videtur debere dici quod non sit diligens pater vel filius dilectione qua ab utroque procedit.

Item cetera diligenter notandum est quod ea ratione qua pater non dicitur sapiens ea sapientia quam genuit. videtur fore dicitur dicitur pater non diligit filium vel filius patrem ea dilectione qua ab utroque procedit. si. que proprie spiritus sanctus est. Sicut enim idem est deo sapere quod esse. ita est ei idem diligere quod esse. Ideoque sicut negatur pater esse. sapiens sapientia quam genuit. qui si ea diceretur sapiens non ipsa ab eo sed ipse ab ea intelligeretur esse. Ita videtur non debere concedi quod pater vel filius diligit dilectione qua tamen spiritus sanctus est. quia si ea diligit pater vel filius non spiritus sanctus videtur esse a patre et filio. sed pater et filius a spiritu sancto. quia idem est ibi diligere quod esse. At supra dictum est atque auctoritate Augustini sancitum quod in trinitate tria sunt. Unus diligens cum qui de illo est. et unus diligens cum de quo est et ipsa dilectio. et non est alius quis duorum quo genitus a genitore diligitur et genitorem suum diligit. quibus verbis aperte significatur patrem filium. et filium patrem diligere. ea scilicet dilectione qua non est alius quis eorum. sed tantum spiritus sanctus. Cum idem ergo sit ibi diligere quod esse. quomodo dicitur pater et filius non esse ea dilectione qua alter alterum diligit. Cum idem pater negetur sapere sapientia quam genuit ne ea esse intelligatur.

Loco solutionis insufficientiam suam allegat. et hanc

cur. si. diligendo se amore qui est. si. aut igitur diligendo se aut diligendo aliud a se. Non aliud quod tunc aliud exigeret ad productionem. si. ergo diligendo se spiritu sancto producit. si. ergo pater et filius diligunt se spiritu sancto. Sed si diligere idem est quod velle bonum. velle idem quod esse. ergo cum hec sit falsa. pater et filius sunt. si. hec filii. diligunt

questionem determinandam lecto: i relinquit.

Difficillimam mihi hanc questionem fateor: precipue cum ex predictis oriatur que similes videntur habere rationes quod mee intelligentie attendens infirmitas turbatur. cupiens magis ex dictis sanctorum referre quam asserere. Optimus enim lector est inquit byla. in. i. libro de tri. qui dictorum intelligentiam expectet ex dictis potius quam imponat. et retulerit magis quam attulerit. neque cogat id videri dictis contineri. quod ante lectionem presumpserit intelligendum. Cum ergo de rebus dei sermo est. concedamus deo sui cognitionem. dictisque eius pia veneratione famulemur. Invenit ergo diligenter pius lector rationem dictorum si forte dictorum aliquam valeat reperire causam qua nota. ipsa premissa questio aliquatenus explicari valeat. Ego autem hanc questionem non absolvens. sed errorem excludens profiteor: non esse dictum patrem diligere filium vel filium patrem ea dilectione: que ab utroque procedit. que non est alius quis eorum. sed tanquam spiritus sanctus tanquam ea dilectione pater sit vel filius. Sed sic ea pater diligit filium et filius patrem. ut etiam pater per se ea que ipse est dilectione diligit sic et filius. non autem sic ut pater per se non diligit. et filius. sed per eam tantum. Quis hec in illa trinitate inquit Augustinus. opinari vel affirmare presumat. Eam tamen questionem lectorum diligentie plenius dijudicandam atque absolvendam relinquimus ad hoc minus sufficientes.

in sua filii in hac. si. pater est sapiens sapientia genita. Sed hec solutio non potest stare. quia non solum ea dicit Augustinus. sed etiam alii quorum dicta Augustinus non retractat. id fuerit alii qui eam simpliciter concesserunt. dicentes hanc locutionem debere intelligi per appropiationem non per proprietatem. ut sit sensus pater et filius diligunt se

se. si. Item sicut se habet sapere ad patrem respectu filii. ita diligere ad patrem et filium respectu spiritus sancti. sed hec est falsa. pater est sapiens sapientia genita. ergo et illa filii. Item omne plurale infert singulare. sed hec est falsa pater diligit se spiritus sancto. ergo et prima. Si dicas quod diligere tenetur notionaliter. Contra. nulla notione contingit mutuo reflecti unam personam super altam. si in dilectionem est mutua reflectio in predicta locutione. ergo diligere non tenetur notionaliter. ergo idem quod prius.

Item nulla notio convenit tribus. sed diligere spiritus sancto convenit tribus. Nam pater diligit spiritus sancto. et filius diligit. si. et. si. diligit spiritus sancto: seipso. ergo non tenetur notionaliter. ergo idem quod prius. Item pater et filius amore eodem diligunt se et nos. sed dilectio dei ad nos est essentialis. cum connotet effectum in creatura. ergo si militer cum diligit se. Item si tenetur notionaliter quero pro qua notione non est dare nisi rationem. si aut passivae aut activae. Si activae. si idem est diligit se quod spirat. si hec falsa spirant spiritus sancto. ergo et prima. Si passivae contra. illa notio non predicatur de patre et filio. sed de solo spiritu sancto. Si dicas quod denominative predicatur. Contra. omnis proprietates que de persona predicatur in divinis in concretionem predicatur et in abstractione. ergo cum processio non conueniat patri et filio in abstractione. ergo nec denominative. Item ad predictorum intelligentiam est notandum quod quidam predictam locutionem simpliciter negaverunt. et dixerunt omnes similes esse retractatas a beato Augustino.

Hugu.

Quo.

gunt se amore qui appropriatur spūs sancto. Sed ista solutio non pot stare. quia tunc similis hec esset concedenda. Pater et filius sunt boni spūs sancto. cum spūs sancto appropriatur bonitas. que tamen nullo modo cōceditur. igitur prima opinio non pot stare. que simplr tales locutiones negat. cū multiplex autoritas eas dicat. **¶** Similr sequēs. q̄ eas simplr pcedit nō pot stare. cū multiplex ratio p̄dicat. Restat igitur eligere opinionē mediā. scz q̄ vno mō sit vera. alio modo falsa. Nā hoc quod est diligere potest teneri essentialr vel notionalr. Scdm q̄ tenetur essentialr. sic dicit voluntatis complacentiam. que cōis est tribus. Scdm q̄ tenetur notionalr. sic dicit voluntatis fecūditatem ad pducendam psonam ex se. que q̄dem fecūditas solū est in duobus. q̄uis voluntas sit in tribus. Si ergo tenetur essentialr. falsa est locutio. qz tunc sequitur q̄ pater et filius sunt spūs sancto. Et in hoc sensu p̄nomen cum verbo construitur reciproce. Si autē notionalr. vera est sicut p̄bat rationes ad oppositū. Et in hoc sensu p̄nomen cōstruitur cū verbo retransitiue. Tñ sensus ē. Pater et filius diligūt se. id est pater diligit filiū. et filius patrē. et tunc vera est locutio. quia amor qui est spūs sanctus. est amor necrens patrē cum filio. et econuerso. et tunc nō licet inferre. ergo pater diligit se. **¶** Ex hoc patent tria prima. Nam primū pcedit fm q̄ diligere tenetur essentialr. scdm similitr Nam sapere nō d̄ notionalr sicut dilgere. sed vel est cōmune vel appropriatus. Tertium similitr quia pcedit fm q̄ obliquus cōstruitur reciproce. et tunc dilgere tenetur essentialr. **¶** Ad illud quod obijcitur q̄ nō possit teneri notionalr. intelligēdum est. q̄ sicut generatio dupliciter potest significari. Uno mō. vt dicit emanationes. Alio mō. vt dicit modū emanādī superaddita expressione. et primo modo per hoc verbū generare. secundo modo per hoc verbū discernere significatur. Sic et spiratio dupliciter potest significari. **¶** Primo mō per hoc verbū quod est spirare. Secundo modo per hoc verbū quod est diligere. Quāmodum enī dicere importat generationē. et vltimus quādam expressionem circa personam. sic et diligere. Unde sicut dicere importat actum generādi et dicendi. siue exprimendi. et ratione actus dicendi siue exprimendi d̄ pater se dici verbo. hoc est se dicendo siue exprimendo generat verbum. vel generādo verbū. se exprimit verbo. Sic in pposito. diligere actum importat cōcedendū. siue cōcordandū et spirandū. et ratione actus p̄cedendi. d̄ pater et filius diligunt se spūs sancto. hoc est inuicē cōcordādo. spirāt spūs sanctum. vel spirādo spūs sanctum inuicem connectuntur. Ex his patent obiecta. **¶** Quod enī obijcitur de mutua reflectione. p̄z respon. quia hec est ratione actus essentialis cōmuniter intellecti. **¶** Ad illud quod obijcitur. q̄ diligere spūs sanctum conuenit tribus. et dicitur respectu creature. Dicendū q̄ non conuenit tribus ratione spirationis quā importat et ideo quāuis dicitur respectu creature. non tñ dicitur essentialiter oīno. sed connotat aliquid essentialē. dicit tñ notionē respectus quem importat ad psonam. sicut supra dictū est de verbo et dono. **¶** Ad illud quod obijcitur. p̄ qua notionē stat. patz q̄ stat p̄ cōmuni spiratione. tamen nō licet p̄ ea ponere verbum spirandī. quia alio modo importat illam notionem. Unde sicut cōceditur hec. pater dicit verbo. nō tñ hec. Pater generat filiū. et tñ dicere importat ipsam generationē. Sic in pposito intelligēdum est.

Questio. ij. In qua habitudine cōstruit ille ablatiuus cū sic dicitur. Pater et filius diligunt se spūs sancto. Et q̄ in habitudine forme videtur per simile. quia pater diligit amore a se procedente formaliter. ergo pari ratione pater et filius diligūt se formaliter spūs sancto. **¶** Itē nihil denominat aliquid ad quod cōparatur vt ad principium solū nisi cōparetur vt informās. Nam quāuis cursus sit a deo non tamen deus dicitur currere sed amor est a patre. et filio dicuntur amare. igitur amor est in ratione forme. **¶** Item omni neru aliqui neccuntur formaliter: sed spūs sanctus est nerus. ergo aliqui illo neccuntur. et non nisi pater et filius. **¶** Item omni albedine aliquid est albus formaliter ergo omni amore aliquid est amans formaliter. s; nihil amans formaliter potest amare. nisi ille cuius est amor. Lūz ergo spūs sanctus sit amor patris et filij. patet. **¶** Contra. Omne quod diligit formaliter alio a se. habet diligere solum per participationem: ergo si pater et filius diligunt formaliter aliquo

alio a se. ergo diligunt per participationem. sed hoc est inconueniens. ergo. **¶** Item si aliquid diligit aliquo formaliter. illo circūscripto. impossibile est intelligere amorem in eo. siue ipsum amare. ergo si pater et filius diligūt se spūs sancto. in possibile est intelligere patrem amare non intellecto spūs sancto sed hoc est falsum: ergo et primū. **¶** Item nulla ipostasis est forma: sed amor qui est spūs sanctus est ipostasis. ergo non est forma. ergo nullus illo amore diligit formaliter. **¶** Item nullum relatiuū potest esse forma sui correlatiuū. qz et forma et formato sit vnum. relatiuum autem distinguitur a correlatiuo. sed amor qui est spūs sanctus correlatiue se habet ad patrem et filium. ergo. **¶** Item omnis forma est ante illud cuius est forma. ergo si pater et filius diligunt se spūs sancto formaliter. amor ille pcedit diligere patris et filij. s; hoc est falsum. quia dilectio pducitur. ergo. **¶** Respon. Dicitur q̄ aliquoꝝ positio fuit q̄ ille ablatiuus cōstruitur in ratione signi. non in ratione forme. Nam spūs sanctus se habet per modum pducti respectu dilectionis patris et filij. ideo illius est signum. Unde dicunt. q̄ is est sensus locutionis. Pater et filius diligunt se: et huius signum est q̄ concorditer spirant spūs sanctum. qui est amor vnicus et indiuisus. sed hec positio est insufficientis. Nam si ablatiuus posset construi vere in ratione signi cum verbo. hec esset vera. Pater et filius diligunt se amore creato. quia amor creatus signus est illius. quā nullus pcedit. Si tu dicas q̄ illud nō est signū p̄pinquū. obijcitur. qz tñ hec esset vera simplr. p̄ est sapiēs sapia genita cū sapia genita sit maxime signum sapientie in patre generante. **¶** Alioꝝ positio fuit. q̄ ablatiuus ille construit in rōne forme. Dicit enī q̄ diligere se. nihil aliud est dicit de patre et filio. q̄ inuicem cōnecti. et neru formalr connectunt. et spūs sanctus est ille nerus. ideo formalr loquendo ista est vera. Pater et filius diligunt se spūs sancto. sicut hec formaliter est vera. Pater et filius neccunt neru. Sed hec positio nō pot oīno stare: qz cū d̄ Pater et filius neccunt. aut neccuntur dicit aliquid qd sit in patre et filio a spūs sancto. aut quod est in eis vt principij spūs sancti. Si quod in eis a. s; ergo pater et filius aliqd recipiunt a spūs sancto. Si aliqd cū nō possit recipere partē. ergo totū ergo sunt a spūs sancto. qd est inconueniens. Restat ergo q̄ hoc quod est neccunt dicit aliquid qd est in patre et filio vt principij spūs sancti. quāuis ergo sit passiva fm modum. actiua tñ est fm rē. Et si hoc. spūs sanctus comparatur ad connectionē vt ad principium. nō ergo vt rōne forme oīno. Patet ergo q̄ prima positio dicit minus sufficienter. secūda dicit nimis abundanter: qz nimis exprimit. Et prima fuit magis Simo. tomatis. Secūda fuit magis vultū. altissio. Et licet neutra sit omnino sufficientis. tamen vtraq; bz in se aliquid veritatis. Nam p̄ma dicit. q̄ spūs sanctus se bz ad patrē et filiū p̄ modum pducti et hoc quidē verū est. Secūda dicit. q̄ amor cōparat ad amātes vt in rōne forme. et hoc quidē verū ē. Et sō ex his duab; positioib; quaz vna ē insufficientis. alia excedēs. colligit mediā positio sobria et sufficientis. s; q̄ ille ablatiuus cōstruit in rōne effectus formalis si lz noiare effectū. q̄ est ex principio. Et hec fuit positio magis Hugonis de sancto victore. qui hic clare vidit veritatē Tñ redarguit illos qui reputāt hanc questionē insolubilē. Tñ dicit q̄ sicut cum d̄. Ego diligo te amore a me pcedente. ibi est cōstructio in ratione effectus formalis. sic in pposito. In hoc tamen est differentia. qz amor a re pcedens. est in re rēque scens: vt vniciens et inherens. qz est accidens. sed in diuinis amor a patre et filio pcedens. est in eis requisitē vt vniciens. nō tñ vt inherens: qz nō est accidens sed substantia et ipostasis. et ideo adhuc minus bz rationē forme. Concedende sunt igitur rōnes ad hoc inducte: quia ablatiuus bz aliquo modo rōnem forme. **¶** Quod tñ vltimo modo obijcitur. nō valet. quia omnis albedo est forma: sed aliquid amor: nō est ipostasis. **¶** Ad illud ergo quod obijcitur. q̄ formaliter diligūt. ergo p̄ participationē. Dicendū q̄ diligere alio p̄ essentia facit participationem. sed aliteras psonalis nō. Unde Hug. Animus humanus amor: nō est: sed ab ipso pcedit amor. ideo scipso non diligit. pater vero amor est. et spūs sanctus eius est amor. ideo diligit scipso diligit etiam spūs sanctum. et ideo patet q̄ non per participationem. et ideo patet sequens. Quia enī pater scipso diligit amore essentiali. sō pot intelligi amare p̄. spūs sancto nō intellecto nō sic aut est de amore notionali. nō d̄nes sequentes pcedunt

de forma fm qd hz perfectum actum forme. Forme em est inbe
rere. ideo no est ipostasis. ideo etiã non distinguit. Ibi uero
ablatiuus cadit ab actu forme qui est inherere. et tenet actum
forme qui est vnire. Ad illud quod obijct. qd forma pcedit
illud cuius est forma. Dicendũ qd loquit de forma fm qd habz
rõnem cause: quia sic pcedit. sed ablatiu? cadit ratione caus
salitatis. qz constituitur p modum effectus formalis. pty ergo
qd quodãmodo est ibi ratio forme quodãmodo ratio ligni et in
hoc patet responsio ad omnia quærita.

Onsequenter est questio de hac locutione. Pa
ter est sapiens sapientia genita. Et circa hoc
querunt duo. Primo querit vtrũ illa locutio
sit admittenda. Secũdo ad intellectum huius
vtrum sit bec admittenda. Pater est potens
virtute quam genuit.

Questio. i. Quod prima locutio sit admittenda on
ditur hoc mō. i. L. 2. j. L. huius dicitur
dei virtutē et dei sapientiã. sed vnusquisqz est sapiens sua sapiē
tia. ergo si rps est sapiētia p̄ris. et sapiētia genita. pater est sa
piens sapiētia genita. ¶ Itē Aug. vj. de tri. sũt est ars que
dam omnipotentis et sapientis dei. vbi oia nouit. sed vnusqz ar
tifer est sapiēs sua arte. ergo pater est sapiens filio. ergo etc.
¶ Itē hoc videtur rōne per simile: quia omnis amās a quo
pcedit amor. est amans amore a se pcedente. ergo omnis sa
piens a quo pcedit sapientia. est sapiēs sapientia a se emanan
te: sed pater est huiusmodi. ergo etc. ¶ Itē Aug. xv. de tri. Nos
uit deus pater omnia in seipso. nouit et in filio. sed idē est nosse
oia vt sapientē esse: si ergo oia nouit in filio. non tñ in seipso. s̄
etiam filio est sapiens. ¶ Itē deus pater oia dicit verbo si
cut dicit Aug. xj. cōses. Verbo tibi coeterno. dicitis quecũqz di
cis. Sed dicere vt dicit Ansel. est intelligere ergo pater oia in
telligit verbo mediãte: ergo cum idē sit esse sapientē et intellis
gere. pty etc. ¶ Contra. In diuinis sapere est esse. ergo si pa
ter est sapiens sapiētia genita. ergo est sapiētia genita. hoc au
tem falsum: ergo et pmũ. ¶ Itē nō intellecta gnatione. ad huc
est intelligere deũ sapientē: ergo sapientia genita nō est ratio
sapientie dei. ¶ Rñ. Dicendũ. qd sine distinctione cũ esse sapiē
tem dicatur essentiali. qd locutio est simpliciter falsa et si alicu
bi legitur. ab aliquo sancto est exponēda. Unde Aug. in li. res
tractatio. illa retractat dicens. qd melius illam questionē in li
bro de tri. tractauit vbi scz dicit contrariũ. ostendens illaz rō
nem nō valere. si pater fuit sine filio. cũ filius sit eius sapiens
tia. pater fuit insapiēs. qz sapientia nō tñ conuenit filio. s̄ pa
tri et filio et spũsancto. et hoc ipm in lib. de tri. dicit in plurib?
locis. sed maxime in. vj. et. xv. ¶ Ad illud ergo quod obijctur
qz filius est sapientia et virtus patris. Dicendũ qd ista concedi
tur. fili? est sapiētia patris sapiētis. nec tñ ista. pater ē sapiēs
sapiētia genita. Unde notãdum qd cũ dicitur sapiētia alicuius
hoc d̄ duplr. Aut sicut subiecti. vt albedo petri. aut sicut prin
cipij. genitiuus em̄ originē importat qm̄ ergo filius est sapien
tia patris. ¶ Cum aut dicitur. pater est sapiens sapiētia geni
ta. ablatiuus cōstruitur in rōne alicui? causalitatis. vel in ba
bitudine forme vel pncipij. et maxime forme. et ideo falsa. qz fi
lius nec forma. nec pncipium est patris. Si tu queras quare
non construit in rōne formalis effectus sicut amor cũ amante
a quo pcedit. Dicendũ qd nō est simile. et huius duplex est rō.
vna cōis et alia specialis. L. d̄m̄nis que sumpta est a creatur
ris. qm̄ quidã sunt actus qui dicũt motũ a rebus ad aiaz vt sa
pientia. Quidã ab aia ad reo. vt amare. idē cōparatio amoris
est ad amantē in rōne existētis nō in rōne imptinētis. et ideo
amor de se importat formã et effectũ. Sed sapiētia qz d̄ vt ad
intelligentē. nō vt ab intelligente. ideo ablatiu? tñ importat
formã nō effectũ. et ideo est locutio falsa. Et alia ratio est spe
cialis in diuinis: qz amor pcedens est amor pprie nō p appro
piationē. Et diligere est similr dictũ notionalr. vñ importat
originē vt supra mōstratũ est. sed sapia semp essentialr. et hoc
quod est esse sapientē nullo mō d̄ notionalr: quia nullo modo
importat originē. et idē est locutio falsa. ¶ Ad illud qd obijct.
qz p̄ nouit oia in filio. D̄m̄ qd differunt dicere nouit filio et in
filio. Nã cũ d̄ nouit filio. ablatiu? importat rōnē forme vel p̄n
cipij cognoscēdi. et idē falsa est simplr. Bec tñ est distinguenda
nouit in filio. qz p̄positio cũ suo casuali p̄t determinare b̄ ver?

bum nouit. in cōparatione ad subiectũ. et tunc est locutio fals
sa. Est em̄ sensus qd fili? sit patri idē cognoscēdi. Vel p̄rõvbum
determinare in cōparatiõe ad obiectũ. et tñ vera ē et ē sensus
qd filius sit rebus cognitis rō. et exēplar et causa exēplandi. Et
qd iste possit esse sensus locutionis. pty. Qui em̄ p̄fecte cogno
scit aliqd. cognoscit omne qd est in illo. si ei qd pater p̄fecte co
gnoscit filio. et in filio sunt oia. ergo oia cognoscit in filio. nec
tñ ex hoc sequitur. qd sit sapiēs filio: qz tunc significatur qd fi
lius sit ratio cognoscēdi ipi patri. ¶ Ad illud qd obijctur vlt
timo. qd pater dicit oia verbo. Dicendũ qd hoc qd est dicere. im
portat originē. importat etiã effectum in creatura. quē dicit p
verbũ siue effici: sed intelligere nō importat de se nisi solũmo
do actum essentialē. ita qd nec importat de se respectũ ad p̄
sonam. nec ad creaturã. ideo nō oino idē est dicere. dicit oia
verbo et intelligit oia vbo. dicere em̄ idē est qd intelligere: sed
amplius importat.

Questio. ij. Utr̄ bec locutio sit admittēda. Pater
est potēs potētia quã genuit siue virtute. Et videt qd sic. Quia quicũqz opatur p̄ aliquē et non p̄t
sine eo. habet potētiã ab eo. sed pater opatur p̄ filio. et nō p̄t
opari sine filio. ergo etc. ¶ Itē in diuinis idē est virtus et
opatio. ergo cũ pater opret p̄ filio. p̄t p̄ filio. sed quicũqz
p̄t p̄ alterũ. est potens potētia illius. ergo p̄t est potētia ge
nita. ¶ Itē sicut se hz nosse ad sapientiã. ita opari ad potētiã
sed bene sequitur. iste nouit p̄ illum. ergo est sapiēs p̄ illum er
go bñ sequitur. iste opatur p̄ filio. ergo habz potētiã ab illo
siue p̄ illũ. ergo etc. ¶ Itē cũ d̄ pater opatur p̄ filio bec p̄o
sitio p̄. aut importat causam. aut instrumentũ. Non instrumē
tum: qz tunc fil? nō vere coopatur patri. Itē est indigēs
si ageret p̄ instrumentũ. ergo in ratione cause. et si hoc ergo si
lius dat opari patri. ergo et potētiã. Si tu dicas. qd nō dicit
rationē causalitatis. sed subautoritatē. cũ ergo similr habeat
ff. subautoritatē in opando sicut filius. qua ratione d̄ p̄ opas
ri p̄ filium. eadē ratione p̄. ff. Si tu dicas. qd hoc est dictum p̄
appropriationē. querō rōnem appropriationē. L. ñ em̄ opatio sit
p̄ potētiã: et potētia approprietur patri nō filio. nō ergo pas
tri poterat appropriari opari p̄ filio. ¶ Itē cũ immediata cã
opationis sit voluntas. et illa approprietur. ff. videtur qd magis
debet dici opari p̄. ff. qd p̄ filio. ¶ Contra idē est esse potē
tem quod esse. ergo si pater est potens potētia genita. ergo
habet esse ab illo. ¶ Itē potētia appropriatur patri. ergo
nec per p̄prietatem nec p̄ appropriationem conuenit filio. er
go talis locutio magis est impropria qd ista. pater est sapiens
sapiētia genita. ¶ Itē potētia qua aliquis est potens fm̄
ordinem intelligendi antecedit posse. sed generatio ordine in
telligendi sequitur posse. ergo bec oino falsa. pater est potens
potētia genita. ¶ Rñ. Dicendum qd bec est falsa simpliciter.
pater est potens potētia genita: magis impropria qd aliqua
predictarum. Ad intelligentiam autem predictorum notãdus
qd bec regula consueuit dari de hac p̄positione per. qd cum ver
bo absoluto importat autoritatē. vt cum dicitur iste est bos
nec per illum: vel sapiens vel potens. L. cum vō verbo transi
tuo. importat subautoritatē. vt rex potest p̄ balliuum. Dicen
dum est igitur qd bec est falsa. pater est potens per filium. bec
est vera. pater opatur per filium. Et non valet argumentum.
Opatur per illum. ergo potest per illum. quia p̄mo importat
causalitatem respectu effectus. et postmodũ respectu patris.
¶ Ad illud ergo qd p̄mo obijctur. qd qui opatur p̄ aliquem. po
test per illum. Dicendum qd falsum est. quia hoc non est qd has
bet potētiã ab illo. sed qd habeat potētiã cum illo indiu
sam. et dat illi posse. ideo p̄ illum opatur. et non potest sine illo.
¶ Ad illud quod obijctur. qd non differt opatio et potētia in
deo. Dicendum qd verum est p̄ cōparationem ad deum. Dis
fert autē quãtum ad effectũ cōnotatum. ¶ Ad illud quod seq̄
tur. nouit p̄ filio. ergo etc. Dicendũ qd nō est sile de nosse et opa
ri quãuis em̄ nosse sit verbũ transitiuũ. tñ nō cōnotat effectus
sicut opari. et idē p̄positio per. non potest cũ ip̄o importare sub
autoritatē. vbi em̄ est subautoritas. notatur qd aliquid sit a
duobus. et ab vno p̄ alterũ. et sic p̄ illud. ¶ Ad illud qd obijct
vtrũ dicat rōnem cause vel instrumētũ. Dicendũ qd neutrũ dicit
pprie: sed subautoritatē q̄ importat rōnem vtriusqz q̄tum ad
illud qd est ibi cōp̄tionis. ¶ Quod obijct. qd filio appropi
atur opari per ipsum. ¶ Respon. qd operatio est per virtutē et
virtus

virtus appropriat filio si cut dicitur. L. 2. 1. L. 2. virtus dicitur de virtute et de i sapientia. Ratio autem qua virtus filio appropriat est. quia virtus est virtus potestatis siue est potestas virtutis quia virtus potestatis dicitur a patre sicut a patre refectione potestatis: quia virtus est actus perfecte potentie. perfectum est enim unum quodque quod potest generare. et tale quale ipsum est quod igitur filius accipit potestatem potestatis equae perfectam sicut est in patre respectu spiritus sancti. ideo virtus ei appropriat. ideo dicitur virtus patris. et brachium. et dextra et potest operari per filium. Aliter potest dici quod virtus dicitur imediatioe ordinis ad actum quod potentia: quia potestas ordinatur ad opus per dispositionem. et filio appropriat dispositio. ideo et potestas disposita. et sic patent omnia quaerita.

Disti. xxxij. De nobis substantialibus et proprietatibus in comparatione secundum convenientiam et differentiam ad essentiam et personas.

Questio supra dicta interius considerari. Supra agit magister de nobis substantialibus et proprietatibus per se et si gillatim. hic tertio loco agit de his in comparatione et hoc secundum convenientiam et differentiam. et hoc pars ista duas partes. In prima quod magister de proprietatibus in comparatione ad essentiam et personas. In secunda vero agit de comparatione personae siue rei naturae ad naturam infra. dist. xxxij. per dictis ad hunc modum est. Prima pars habet duas partes sicut duo opera sapientis. Quorum primum est non mentiri. de quo novit. Et secundum est mentiri tunc posse manifestare. Tunc in prima parte primo ostendit et probat veritatem. In secunda eadem defendit contra falsitatem. ibi hoc autem aliquid negant. Prima pars habet quatuor partes. In prima ostendit quod proprietates sunt personae. et in personis per naturam ipsius proprietatis: quod eterna est et distincta. In secunda

ostendit quod proprietates sunt ipse personae et in personis per naturam ipsius proprietatis. quia eterna est et distincta.

Questio supra dicta interius considerari atque subtiliter inquiri oportet utrum proprietates personarum quibus ipse personae determinatur sint ipse personae et sint deus. id est divina essentia an ita sint in personis. ut non sint personae: ac per hoc nec divina essentia. Quod enim in personis sint proprietates. nemo inficari audeat. cum aperte clamet autoritas quod in personis est proprietates. et in essentia unitas. Superius quoque multum sanctorum testimonij astruimus personas per proprietates distinguere atque determinari. ipsasque proprietates tres scilicet proprias expressimus vocabulis. Cum ergo proprietates ipse ab eterno fuerint. quibus ipse personae determinatur et differunt. quomodo essent si in eis non essent. et quomodo in eis essent. et ipse personae non essent quin ibi esset multiplicitas. Quocirca sicut proprietates esse in personis. ita et eas personae esse ostendemus. sicut supra autoritate Hieronymi. ut non pigeat reuocare ad mentem. praesertim sumus in expositione si dei ita dicentis.

Concludit idem per violentiam Sabellij.

Sabellij heresim declinantes. tres personas expressas sub proprietate distinguimus. Non enim nomina tantummodo sed etiam nomina proprietates. id est personae vel ut greci exprimitur ipostases. hoc est substantias ostendemus. Ecce apte dicit personae proprietatibus distinguere et ipsas proprietates esse personae cuius hic verba perstringimus. quod supra latius posuimus.

Concludit hoc ipsum per naturam divinae simplicitatis.

Cum de simplicitate deitatis super differeremus autoritatis bus secundo. s. Aug. Hyla. Fido. necnon Boetius. evidenter monstravimus deum esse omnino quod in se habet. excepto quod pater habet filium nec est filius. et filius habet patrem nec est pater. et sic est in natura trium. ut qui habet hoc sit quod habet. et totum quod ibi est unum esse. una vita esse. quod modo non iterum ne fastidium lectori ingeram. Si ergo proprietates ibi sunt. singula eorum est id in quo est. et unum eadem vite singulae sunt. Fateamur ergo et proprietates esse in tribus personis. et ipsas esse personas atque divinam essentiam.

Autoritate astruit quod proprietates non tamen sint personae sicut divina essentia seu natura. Quod enim proprietates etiam divina natura sit. ostendit Hyla. dicens natiuitatem filij esse naturam. Unde in vii. li. de tri. ait. Utriusque natura non differt: unum sunt pater et filius. Habet ergo hoc facti natiuitas: ut complectatur in se. et nomen naturam et potestatem. quia natiuitas non potest non esse ea natura unde nascatur filius. Idem in vii. dicit. quod nature natiuitas sit intelligenda esse in natura dei. Supra enim dixit quod proprium patris est quod semper pater est et proprium filij est quod semper filius est significans quod proprietates patris est pater. et proprietates filij est filius. His alijsque pluribus autoritatibus aperte significari videtur. quod proprietates filij filius sit sic et deus. ita et proprietates patris et proprietates.

Ponit obiectionem quod proprietates non sunt personae: quia rationalis videtur. respondet ad veritatem.

Hoc autem aliqui negant dicentes quidam proprietates in personis esse. sicut non esse personae ipsas: quia ita dicunt esse in personis vel in essentia divina. ut non sint interius. sicut ea sunt quae secundum substantiam dicuntur de deo. ut bonitas iustitia: sicut extrinsecus affixa sunt. atque ita eorum rationibus probare contendunt. Si enim inquit proprietates sunt personae non eis personae determinantur. Contra quod dicimus. quia etiam seipsis personae differunt sicut supra Hieronymo loquens de patre et filio et spiritu sancto dicit substantia unum sunt. sed personis ac nominibus distinguuntur.

ostendit illud idem per violentiam autoris Sabellij. ibi Sabellij heresim declinantes ubi ponit autoritates Hieronymi. In tertia ostendit hoc ipsum per naturam divinae simplicitatis. ibi. Cum de simplicitate diuinitatis. In quarta ostendit. quod proprietates non tamen sint personae sicut divina essentia. Et hoc probat efficacia autoritatis. ibi. Quod vero proprietates etiam divina natura sit. ubi ponit autoritatem Hieronymi.

Similiter secunda pars in qua ponit magister veritatis probare defensionem ponendo aliorum rationes et suas responsiones. Hinc quod duplex est modus impugnandi veritatem. scilicet per rationes et autoritates. ita haec pars habet duas partes. In prima ponit rationes et responsiones. In secunda autoritates. ibi. veritatem non dum desistunt. et prima pars habet quatuor partes. In prima ponit obiectiones. quod proprietates non sint personae. et quia rationalis erat respondet ad veritatem. Secundo vero subiungit aliam rationem. et quia curiosa videtur. respondet ad bonitatem non ad rationem. ibi. sed iterum addit. Tercio adhuc refertur ratio nem illorum. et respondet ad veritatem. ibi. Tercium de reticentibus improbitas. Quarto et ultimo subiungit eorum interrogationem et quia curiosa erat. praefertur terminum humane inquisitioni ibi. Sed forte querere. cum haec proprietates. Et quilibet istarum partium posset subdividi. scilicet primo ponit oppositio nem. et secundo responsio nem. et illud manifestum in littera est. Ultima pars in qua respondet magister autoritatibus quas inducunt. similiter habet duas partes secundum duas autoritates Augustini quas inducunt: et prima sumpta est ab expositione psalmiste. secunda vero sumpta est ab Augustino. vii. de tri. Prima pars ponitur ibi. Terciam non dum desistunt. Et secunda ponitur ibi. Item illis verbis Augustini. Et quilibet harum potest subdividi quia primo ponit autoritatem siue rationem. secundo vero

Et per dicitur concludit proprietates esse personae et unam essentiam.

Hylar?

dis soluit.

Chorum doctrinis no-
nis et humanis etc. videtur
insufficienter respondere:
quod non soluit argumentum
sed dicit quod est incomprehensibile.
et videtur quod ista evasio
nulla sit. aut enim argu-
mentum necessario concludit.
aut sophisticum. Si necesse-
rio. tunc ergo cum pro-
cedit ex veris conclusionibus
vera. Si non necessario:
tunc ergo sophisticum est:
sed dicitur sophisticum non est
incomprehensibile. et ita vi-
detur quod male applicet au-
toritates Hylarij. **C**ontra.
dicendum quod ad argumen-
tum facile est respondere
quia ibi est sophisticum sicut
accidens. proprietates est e-
ssentia. et essentia non distinguitur.
ergo nec proprietates.
sed hoc magister non dicit
incomprehensibile. sed di-
mittit tanquam sophisticum
et indignum discussione ma-
iorum. Sed illa questio ve-
ritatis que sequitur inco-
prehensibilis est. sed statim
videtur. quoniam si per omnimoda idem
tatem predicatur essentia de
proprietas et e converso.
hoc distinguitur. et illa
non. et hoc est nobis inco-
prehensibile. Quod enim vide-
mus per speculum. intelligimus
per similitudinem sumptam
a creaturis. et hoc nul-
lum sub celo habet simile
immò solius dei proprietas
propter summam simplicitatem.
ideo dicit magister esse
incomprehensibile.
Nec est simile de genere
et differentia quod genus pre-
dicatur de differentia. et hoc
distinguit. et illud non. quod
non predicatur per idem tatem.
Ideo cum Hylarij dicit. quod
est incomprehensibile et
describit incomprehensibilis
tatem quantum ad triplices
viis. quantum ad receptivam.
cum dicit incomprehensibile
etc. quantum ad expressivam
cum dicit extra sermo-
nis significationem. quantum
ad indicativam. cum dicit
extra sensus intentionem.
et alia que sequuntur bis tri-
bus aptantur. ut patet in
speciebus.

Ponit aliam objectionem.
Et quod curiosa est respondet ho-
mini non rationi.
Sed iterum addit. Si proprie-
tates ipse divina essentia sunt
cum essentia non differant tres per-
sone. nec proprietates differunt.
Quod enim differt per a filio eo-
que divina essentia est cum in e-
ssentia unum sint. Hylarij doctrinis
novis et humanis commentis ver-
bo Hylarij respondeo. Immemor
est quod erigit et incomprehensibile.
extra significationem est sermone
extra sensus intentionem. non enun-
ciatur. non attingitur non tene-
tur verbo: significationem rei ip-
sius natus consumit. Sensus
contemplationem imperceptibile
lumen obcecat. intelligentie
capacitate quod sine nullo conti-
netur excedit. **Q**uod ibi in sen-
su labes est in intelligentia stupor
est. in sermone vero non iam infirmitas
sed silentium ostendit. picu-
losum nimis est de rebus tantis
ac tanta receditis aliquid ultra pre-
scriptum celeste perferre ut ultra
definitionem dei sermo de deo sit.
forma fidei certa est. **N**on ergo ali-
quod addendum est. sed modus consti-
tuendus audacie. quicquid ultra
queritur non intelligitur.
Resumit rationem illorum
respondet ad veritatem. **G**
Ceterum hereticorum impro-
bitas instinctu diabolice frau-
dulencie excitata non dicitur quescit
sed in tanta rerum questione addit.
Si paternitas et filiationem in deo
sive in divina essentia sunt. ea-
dem generes sibi per se et filii. **N**am
in quo paternitas est. pater est. et
in quo filiationem est. filius est. Si
ergo una eademque res habet in
se paternitatem et filiationem.
ipsa generat et generatur. quod
dicentes in sabellianam heresim
pertrahunt extendentes patrem
in filium. cum ipsum sibi filium
ipsum proponant et patrem. Si vero ne-
gauerint in una dei essentia pa-
ternitatem esse et filiationem.
quomodo ergo dicunt eadem deum
His atque alijs argumentis
aculeis utuntur in sue opinio-
nis assertionem ut veritatis for-
mam dissecet. **Q**uorum audacie
resistetes atque ignovante per-
videntes audebimus aliquid su-
per hoc loqui. paternitas et filia-

tionem non ita esse omnino in divina sub-
stantia dicitur sicut in ipsis ipostasi-
bus. in quibus ita sunt quod eas de-
terminat ut ait Jo. dama. Ca-
racteristica ideomata sunt. i.
determinative proprietates ipo-
stasicos et non nature etiam ipo-
stasim determinat et non natura.
Idcirco et paternitas et filiationem sunt
in divina essentia. cum ea non deter-
minet: non ideo potest dici quod divina
essentia et generet et generetur vel
quod eadem res sit sibi per se et filius.
Ita enim proprietates determinat
personam. ut hac proprietate ipo-
stasis sit generans et illa alia ipo-
stasis sit genita. et ita non idem
generat et generatur alter alterum.
Subiungit eorum interroga-
tionem quod. scilicet proprietates per se
natura. nec ea determinent.
Et quia curiosa est pergit ter-
minum humane inquisitioni. **H**
Sed forte queres cum de proprie-
tates non per se in personis quoniam
eas determinent. quod in divina
essentia esse possint. ita ut non eas
determinent. **R**espondeo tibi et hic
cum hyla. Ego nescio. non retro-
specto laborum metum archageli ne-
scio. angeli non audierunt. scilicet
non tenet. per se non sensit. ap-
lus non interrogavit filius ipse non
edidit. **L**esset ergo dolor que
relax non putet hoc sua intelli-
gentia generationis sacrum posse
consequi. **A**bsolute tamen intellige-
dus est per se et filii? etc. **S**tat in
fine intelligentia verborum. **E**st fi-
lius a patre qui est unigenitus ab
ingenito. per genes a patre vi-
uus a vivo. non natura deitatis
alia et alia. quod ambo unum. **H**oc
crededo incipere. percurrere. per-
fice. et si non perventur sciam. tamen gra-
tulabor: profecturum. **Q**ui enim
per se infinita persequitur et si non
ostingat. tamen aliquando perficiet per de-
undo. **S**ed ne te inferas in illud
secretum et archanum inopinabi-
lis natiuitatis. ne te immergas
summam intelligentie apprehende-
re presumens: sed intellige incompre-
hensibilia esse. **H**is alijsque mul-
tis evidenter ostendit nobis nul-
laten? licere maiestatem perferre
tari ius ponere prout. modum
circumscribere infinito.
Respondeo autem: itati autem. quod
sumpta est ab expositore psalmi
qua opinionem suam. quod proprietates

determinant essentiam. non
sunt in essentia. **C**ontra. dicitur
dicendum quod magister bene
respondet: quia hoc per se
positio in. notat diversas et
habitudines. **A**liis enim magister
dicitur pater in filio. aliter
paternitas in patre. **P**ater enim
ter enim in filio esse dicitur
non sicut proprietates distinet
essentia sed sicut persona con-
substantialis. paternitas
in patre. sicut proprietates
distinctiva. **S**icut dicitur
re magister qualiter sunt siue
dicitur esse proprietates
in essentia quod in persona.
Nam in essentia dicitur
esse propter identitatem.
ita quod in omnino dicitur
titatem. In personis dis-
cuntur esse sicut vere pro-
rietates in ipostasibus:
et determinationes in des-
terminatis. In creaturis
autem non est unus modus
sine alio. quia proprietates
non omnino idem est cuius
eo cuius est proprietates. et
ideo in creaturis non dicitur
esse proprietates in alijs
quo nisi in eo cui inberet.
non sic in divinis.
Respondeo tibi et dicitur
cum hyla. etc. **D**icitur fal-
sum quod dicitur. quod solutio
nem istius questionis ar-
changelum nesciunt. cum enim
sint comprehensores constat
quod omnia cognoscunt que sunt
de substantia glorie ergo
cognoscunt distinctiones
personarum et essentie unita-
tem et modum: ergo vident
quare proprietates deter-
minat ipostasim non essen-
tiam. **E**t iterum si comprehen-
sio erit de quibus est modo
fides. et nos modo fide te-
nem? ergo in patria cognos-
cemus. **C**ontra. **D**icendum
quod sicut dicit Augustinus. de tri-
fuit fouca dicitur esse ce-
ca. non quod ipsa non videat.
sed quia quod habet non
ostendit alijs. **S**ic angeli di-
cuntur ignorare et scilicet per
hoc quod non reuelant talia.
sed magis intelligibilia. et
quia talia non habent simi-
le in creatura immo magis
dissimile dicunt nobis in
comprehensibilia. **E**t remo-
uet hylarij triplicem cogni-
tionem quam habemus de re-
bus divinis. Una est per
angelorum reuelationem. alia
per prophetarum illustrationes
tertia per apostolorum predicatio-
nem. **E**t dicit angelos non au-
dire: quod ipsi recipiunt reue-
lationem a maioribus et no-
bis exprimitur. magister
ne tunc

ne respondet ostendendo insufficientiam. Si enim queratur quare proprietates est in persona. ut distinguens in essentia non. Rndetur q persona se habet ad aliam et refertur et distinguit. et si hoc respondeat. ad huc manet questio quare persona refertur ergo respondetur quia vna est essentia. tres persone. Si tu q ras huiusmodi omnino si mite. non inuenies et ideo in fundamēto fidei oportet sistere.

Nos autē aliter fore ista intelligēda etc. Notā dum sup ista solutiōe magistri quā ponit dicit q locutiones iste quas pponit Augu. scz pater nō est eo substantia quo est pater et cōsimiles duplices sunt qz ablatiu' importat habitudinē in rōne forme sine cause formalis. quōis i diuinis nō cadat vere habitudo cause quātum ad rem. tñ quātum ad rationem intelligēdi. potest ergo cāltas cadere sub negatione. ut sit negatio causalitatis. et tunc locutio est vera. et in hoc sensu accipit Augu. et magister exponit. Est enim sensus nō eo est deus quo pater qz paternitate ē pater tāz qz ratione dicēdi vel intelligēdi. non sic aut paternitas est rō dicēdi ipm esse deū vel intelligēdi et tunc locutio vera est. et nihil facit pro porretano potest iterū esse causalitatis negationis. et tūc est au. falsa. et est sensus. nō eo ē deus quo pater id est quātus ad id qd est pater nō est deus. et in hoc sensu accipit porretan' tūc est falsus intellectus. et sic non accipit Augu.

Intelligentiam presentis distinctio nis quatuor queruntur. Primo queritur de cōparatione proprietatis ad personam. Secundo de cōparatione proprietatis ad essentiam. Tertio de cōparatione vnius proprietatis ad aliam. Quarto de cōparatione eiusdem proprietatis ad seipsam.

Questio. I. De cōparatione proprietatis ad personam. Et querit vtrū proprietates sit persona. Et q nō ostendit hoc mō. Vbiqz est vere determināns et determinatum fm rē. ibi determināns differt a determinato. Nā si nō differt nō ē determināns vere. sz totū ē determinatū. sz psona i diuinis est vere determinatū. et proprietates vere determināns qz proprietates vere et nō fm modū dicēdi solū distinguit psonā. ergo proprietates differt a psona. sed differentia nō p̄dicatur de se in abstractione. ergo nec proprietates de psona vel econuerso. Item vbiqz est vere abstractū et concretum ibi differt qd abstrahitur ab eo a quo abstrahit. sed proprietates significat in concretione ad psonā cum dicit pater. et in abstractione cū dicit paternitas. non tñ est differentia in modo loquēdi. qz aliqd dicitur de patre quod nō de paternitate. ergo vere differt paternitas a persona. sed quod vere differt ab alio. nō p̄dicat

de eo in abstractione. ergo etc. Item vbiqz est absolutum et respectiuū. absolutū nō est ipse respectus quātūcūqz seipso referatur. Unde quāuis materia seipso referatur ad formā. tamen non est ipse respectus ad formā. ergo cū in diuinis personis na vere sit substantia absoluta. relatio sit verus respectus. quātūcūqz seipso referatur

illū ita exponētes sua cōmēta simplicib' et incautis nā vide ri faciūt. Nos autē aliter fore ista itelligēda dicim'. Dicēs em eo qd de' est substantia ē. sed q p' ē. substantia nō ē. hoc itelligi voluit qz eēntia de' ē. et deitate substantia ē. Eo ei substantia ē quo de' ē. et econuerso. cui' ea ē deitas. qz ē substantia. et substantia qz deitas. sz qz p' ē nō ē substantia. i. nō qz p' ē eo substantia ē. qz proprietate gñatiōis p' ē. quā substantia nō ē. Iam tñ proprietatē substantiā eē nō negauit. Ita et illud itelligēdū ē qd ait. Cū p' ē nō illud ē vel qd est. id ē nō illo pater est qd vel quo ipse est. id est essentia sed notione.

Respondet alie auctoritati Aug. q sumpta est ex. vi. de tri. qua nitunt pbare proprietates personarum non esse dei substantiam.

Item illis vbi Aug. vehementer insistit superius posit'. scz q vbi fm q sapia ē. et eēntia. hoc est qz p' fm q verbū nō ē est qd p'. Si inquit verbum nō est hoc qd p' fm hoc qz est verbū. id ergo quo vbi ē nō ē illud qd pater ē. sz proprietates ergo quo verbū est. nō ē id qd pater est. nō est itaqz diuina essentia. Ad quod dicimus. qz licet fm q verbū nō sit hoc qd p' est. ea tñ proprietates qz vbi ē. est id qd p'. i. diuina essentia. sed non est ipostasis patris.

nitate dicens q ipse deus est maximus. ideo est sua magnitudo: sed persona diuina est perfectissimum quid. et denominatur sua proprietate. ergo persona est sua proprietates. et pater ē paternitas. Item omne simpliciter primū est. quicquid habet excepto eo qz ex illo. Nam si habet aliquid quod nō sit ab ipso. vel quod non sit ipsum. illud est eque primū ut ipsum. ergo ipsum non erit simpliciter primū. sed pater habet paternitatem et paternitas non est ab ipso. et ipse est simpliciter primū ergo pater est paternitas. eadem ratione filius est filiatio et spiritus sanctus processio. Et bis concluditur. q proprietates non sunt tantum persone: sed etiam in personis. Et q istud verum sit videtur auctoritate Hieronymi. Tres inquit personas expressas sub proprietatibus distinguit in libro de expositione fidei catholice ad philippum. Item hoc videtur ratione. Quia omne quod est. aut est ens per se: aut in se. aut in alio. proprietates igitur. aut sunt per se entes. et ita substantia. aut in alio. Si in alio non nisi in personis. quia proprie

personam. non est verus respectus. siue ipse respectus nec econuerso ergo proprietates non est ipsa persona. Et bis tribus suppositionibus arguebat porretanus. q persona non est proprietates. nec econuerso. et qz omne quod est i persona. est persona propter summā simplicitatem. Arguebat vterius. q proprietates non sunt in personis: sed assistunt. Et q ista positio sit conueniens. videtur auctoritate Boetij de trinitate. Dicit enim q relatio nō in eo quod est eē consistit. sed in comparatione. Item. boc ipsum ostenditur ratione. quia da sūt il omne quod aduenit ali cui' et recedit sine sui mutatione. non predicat aliter quid quod sit in illo. sz loquimur est assistens: sed relatio est huiusmodi. ut patet in dextro et sinistro. ergo etc. Cum ergo proprietates sint relationes. non sunt persone. nec in personis. sed assistunt. Contra. Omne simplicissimū est id quod habet. ex eo pro eo ad quod relatiue dicitur. hoc est Augusti. in. xi. de trinitate. et per se nota est. sed diuina persona est simplicissima. aliter non esset deus. et non dicitur relatiue ad proprietatem. ergo est proprietates. Item omne perfectissimum est omne illud a quo perficitur et denominatur. hoc est per se nota. quia aliter denominans et perficiens esset perfectius eo. Et Augustin' istam proponit. vj. de trinitate dicens q ipse deus est maximus. ideo est sua magnitudo: sed persona diuina est perfectissimum quid. et denominatur sua proprietate. ergo persona est sua proprietates. et pater ē paternitas. Item omne simpliciter primū est. quicquid habet excepto eo qz ex illo. Nam si habet aliquid quod nō sit ab ipso. vel quod non sit ipsum. illud est eque primū ut ipsum. ergo ipsum non erit simpliciter primū. sed pater habet paternitatem et paternitas non est ab ipso. et ipse est simpliciter primū ergo pater est paternitas. eadem ratione filius est filiatio et spiritus sanctus processio. Et bis concluditur. q proprietates non sunt tantum persone: sed etiam in personis. Et q istud verum sit videtur auctoritate Hieronymi. Tres inquit personas expressas sub proprietatibus distinguit in libro de expositione fidei catholice ad philippum. Item hoc videtur ratione. Quia omne quod est. aut est ens per se: aut in se. aut in alio. proprietates igitur. aut sunt per se entes. et ita substantia. aut in alio. Si in alio non nisi in personis. quia proprie

tas nō est nisi in eo cuius est pprietas: Si p se: ergo pprietas est substantia. aut ergo creata aut increata. aut media. S; nō creata nec media istud ostendit ergo restat q̄ increata. ergo sunt 7 persone. ¶ Rñ. Dicendum q̄ de comparatione pprietatis ad personam triplex fuit opinio. Prima positio fuit. q̄ pprietates nō sunt psonae: nec in psonis: sed assistunt psonis: sicut relationes. Et ratio que mouit istos fuit psonarū pluralitas et diuina simplicitas. Quia em̄ psonae plures sunt plures hñt pprietates: que vere differētes sunt: et q̄ differētes sunt: si essent in psona. auferret et simplicitatē. que cū nō possit auferri a diuina posuerūt pprietates esse assistentes psonis. nō esse psonas. et hñc videtur cōsonare natura relationis. que nō videt esse in substantia. nec p̄dicare aliqd̄ in subiecto: s; dicere respectū ad aliud. Et hec positio et si rationabilis aliquo modo fuit. tñ ista re nō potest: q̄ ponebat relationes in diuinis: nec deū eē. nec creaturā. vnde etiā in principio sui modicū p̄tinet errorem. tamē ducebat ad magnū. et ideo retractata fuit in concilio remēsi. et maḡ gilbertus porretanus ore pprio retractauit. Ideo fuit secūda opinio multū differens ab ista. vix q̄ pprietates oīno sint psonae. nec differant nisi solūmodo in modo loquendi: tñ sunt tres pprietates sicut sunt tres psonae. Et ista positio fundata est simil̄ sup̄ diuinā simplicitatem. Quia em̄ psonae sunt simplicissime. seipsis distinguunt. et ipse sunt sue pprietates. nec hñt alias differētes res: s; solo modo loquendi. Et ista positio fuit maḡi p̄positiua: et magis est pbabilis q̄ p̄cedens. Attamen ip̄a improbata est supra. dist. xviij. q̄ vna psona plures hñt relationes que sunt vere relationes. et plures psonae hñt vnam pprietatem. et vna psona alio et alio modo se hñt ad filium et ad sp̄m sanctum et hñt rem. Et quo necessario sequit̄. q̄ realiter aliquo modo differt pprietas a psona. et non solū in modo loquendi. sicut dicebat maḡi p̄positiuus. Et p̄pter hoc intelligendū q̄ vtraq; p̄dictarū positionū aliquid veri dicit. et in aliquo desic̄. Nam p̄ma que dicebat q̄ pprietates aliquo modo differant a psonis. verū dicit. s; in hoc male q̄ dicit simpl̄ differre. Se quens que dicit. q̄ pprietates sint psonae. verū dicit. s; in hoc excessit q̄ dicit. q̄ nullo modo differant a psonis. Ideo ex his duabus positionibus cōstat vna et cōis positio. quā tenent modo maḡi cōiter q̄ pprietates sunt psonae et in psonis. tamē aliquo modo differunt a psonis. Et q̄ ista positio sit p̄ueniēs p̄t̄ si quis inspiciat naturam pprietatū. Dicitur em̄ esse supra cum querebatur quid esset pprietas in diuinis q̄ erat relatio dictum est etiā q̄ relatio rōne comparationis quam hñt ad subiectum transit in substantiā in diuinis. et ideo de subiecto suo oīno vere p̄dicatur. vt pater est paternitas. Ratione vō cōparationis quam habet ad obiectum. manet verissime in diuinis. et habet quodāmodo differentiā a psona. Nec facit fm̄ hoc cōpositionē: sed distinctionē respectu cui⁹ est. Compositio em̄ attendit per cōparationem pprietatis ad subiectū. distinctio respectu obiecti. Et ex hoc p̄t̄ q̄ pprietas est psona et in psona. q̄ idem est p̄ essentiā siue modum essendi. differt tamē quātum ad modū se habēdi. Concedēde igit sunt rōnes. q̄ pprietates sunt psonae et in psonis. vt pat̄ ex dictis. Respon. ad primū argumentū. Quia em̄ aliquatulam habet differentiam pprietas et psona penes modū se habēdi. ideo pprietas vere determinat et distinguit. hoc tñ non tollit p̄dicationem. q̄ modus ille nō addit aliā essentiā. ¶ Ad illud quod obijcit secundum de abstractione. Dicendū q̄ non est abstractio fm̄ rem. sed solū fm̄ modū intelligēdi et loquēdi. q̄ abstractio respicit subiectum in quo. et fm̄ illū respectū trāsit: q̄ tñ manet in comparatione ad terminū. hñc est q̄ relatio non tñ modo loquendi differt. nec tñ op̄ q̄ sit vera abstractio. ¶ Ad illud q̄ obijcitur secūdo. q̄ absolutū non dicitur de respectiuo. Dicendū q̄ verum est in creatura: q̄ respectus ipse verus. aut est ali⁹ p̄ essentiam. aut in cōparatione ad aliud p̄ essentiā. vt materia et forma. quoz neutrum est in diuinis. vñ respect⁹ in creaturis ponit dependentiā. et iō priuat summā simplicitatē. et iō non p̄dicat in creatura. Quia em̄ simplicissimū est independēs oīno. In diuinis aut relationes dicūt respectū sine dependentiā. et iō non priuat summā simplicitatē. et iō dñr de ipostasi. ¶ Ad illud q̄ obijcit. q̄ oēs relationes sunt assistētes. dñm q̄ esse in relatione dñr a Boetio. nō q̄ nō sint in re. s; q̄ cū sint in re. nō sint in ea absolute. s; in cōparatione ad alterū. quo quidē mutato et corrupto. p̄tingit relationē pariter corrupti et definere. pp̄ hoc q̄

nō est in subiecto absolute. sed ad alterū nihilominus tñ ē in subiecto. Ex hoc p̄t̄ rñsio ad illud quod obijcit. Nam illud nō hñt veritatē nisi in ente absoluto. nō respectiuo. Et trahitur ex ratione et v̄bis Boetij. Ex ratione. q̄ qñ dico hoc esse ordinatum ad aliquid. non nihil dico de illo de quo dicitur. et quādo de aliquo quod non hñt ordinem sit habens ordinē: q̄ nō erat illud ad quod ordinaretur: v̄ ideo ordo erat in potētia in hoc. non ratione sui. s; ratione ad hoc quod est. q̄ tñ vō ex parte sui erat in actu. et ideo nulla mutatione facta in ipso: sed in obiecto introducit inesse et definit. et hoc p̄t̄ ex verbis Boetij q̄ Boetius nō negat simpl̄. q̄ relatio nō in eo quod est esse consistit. sed non totalr concessit. vnde dicit nō pōt̄ p̄dicatio relationis quicq; rei de qua dicit per se addere. vel minuere vel mutare. quia non tota in eo q̄ est esse consistit. ex hoc innuit q̄ alio modo consistit. et ideo nec in creaturis. nec in deo verum est dicere q̄ relatio nō sit in aliquo: s; verum est dicere. q̄ non tota est in aliquo absolute.

Questio. ij. Scōdo querit̄ de comparatione pprietatis sit essentia. Et q̄ sic. videf: q̄ ecclesia cantat. In psonis adoratur pprietas: sed nihil est adorandū latra nisi diuina essentia. ergo et. vnde Ber. Illam pprietatē que deus nō est nō mihi adorabilē credo. ¶ Itē essentia est in psona et pprietas. aut ergo sunt ibi p̄ differentiā: aut p̄ indifferentiam. Si p̄ differentiā: ergo psona est composita. quod est inconueniens. Si p̄ indifferentiam oīmodam. ergo pprietas est essentia. et essentia est pprietas. ¶ Item pprietas aut est aliquid aut nihil. Si nihil. ergo aut persona non distinguitur. aut distinctio persone nihil est. Si aliquid est s; omne quod est aliquid est essentia vel creata. vel increata: s; pprietas nō est essentia creata hoc manifestū est. ergo increata. ¶ Itē omne q̄ est aut est deus. aut melius deo. aut min⁹ bonū. aut maius pprietatis ergo. aut est deus aut melius. aut maius aut min⁹. S; maius nō pōt̄ eē: q̄ deus est quo maius excogitari non pōt̄. Minus nō potest esse: q̄ tunc pater esset minor: q̄ sit ip̄e. ergo de⁹ est. ¶ Contra. Aug. dicit et habet supra dist. xviij. Non eo ē de⁹ quo pater: s; deitate est deus p̄nitare est pater: ergo deus non ē paternitas. immo aliud et aliud. ¶ Itē hoc videf rōne. hec est conceptio anime p se vera. q̄ non est idē principij diuini stinguēdi et vnicū formalr loquēdo: sed essentia est ratio nē di. ergo essentia et pprietas nō sunt idē. ¶ Itē nulla pprietas pprie p̄dicat de aliqua essentia siue substantiā nisi sit in illa. ergo si pprietates dicunt̄ de diuina essentia. ergo sunt in illa. s; pprietates ponit rem suam circa subiectum in quo est. ergo cū rei pprietas sit respectus. et ad respectum sequat̄ distinctio. d̄ necessitate pprietates ponunt distinctionē circa diuinā cōntiam. si sunt in illa: sed hoc est inconueniens. ergo et. ¶ Item si essentia est pprietas: aut ergo p se aut per accidēs. Si p se. ergo cuiq; inest essentia et paternitas: sed hoc est falsum ergo si est vera: est vā p̄ accidēs. q̄ cū in diuinis nō sit ponere accidēs nec p̄ accidēs. p̄ et. ¶ Itē si pprietas est diuina essentia. cū diuina essentia v̄ substantiā sit creatrix et creata. ergo pprietas creat q̄ nō cōcedit. Queritur ergo. quare cōcedit q̄ p̄nitare sit essentia. et q̄ etiā sit adorāda nō tñ q̄ sit creatrix vel sapiens. ¶ Rñ. Sicut magister tangit in ista aliquoz positio fuit et im̄ ponitur p̄cauēsi. q̄ pprietas nec sit essentia: nec in essentia: s; solum assistens. S; ista positio manifeste improbata est. quia necesse est q̄ sit diuina essentia si est aliquid. Prop̄ter hoc ad intelligētiam obiectoz intelligēdum sicut p̄notatum est q̄ relatio ratione comparationis ad obiectū transit in substantiā. et ideo pprietas est diuina substantia. Ratione vō comparationis ad terminū sine obiectum remanet. et quātum ad hoc est distincta. et differt ab essentia. nō q̄ dicat aliā essentiā. s; aliū modū se habēdi. qui p̄ cōparationē ad essentiā v̄ psonā dicit modum nihil addēs. In cōparatione vō ad correlatiū de dicit rē et distinctionē. et iō nō ē vanitaa in rōne intelligēdi. nec p̄positio in re: s; vā distinctio. Et qm̄ iste respect⁹ nō dicit aliud p̄ essentiā ipsi cōparatus. s; nec aliud q̄ psonā. ideo vere ē essentia et psona: s; q̄ vltim⁹ respectus ille nō est essentia ad aliud: sed psona ad personā: ideo respectus et relationes proprie loquendo sunt in psonis. nō in essentia: q̄ persone fm̄ eos referuntur et distinguunt̄. in essentia autē non q̄ nec referunt nec distinguuntur. Sunt tamē in essentia diuina loquēdo cōmunit̄ et impropic

et improprie. vt dicat in diuina essentia. omne qd est diuina eēn
 12 tia. vel omne qd est in essentia vel psona. Ad illud ergo quod
 obijctur. qd alio est deus. alio est pater. Dicendum qd ablatiu
 dicit rationem dicendi vel denominadi. vnde et alietas p abla
 13 tiuum significata. attendit solū quātum ad modū. non qd
 ad essentiam. vt patet. Ad illud similiter quod obijctur qd non
 idem est principiu distinguendi et vniendi. patet. Respon. qd
 proprietates distinguendi in eo qd differens nō essentia. sed mo
 14 do. qui modus nō dicit compositionē. qd transit in substantiā.
 nec dicit solum intellectū: qd res est. et manet respectu obiecti.
 Ad illud qd obijctur. qd nō predicatur de substantia. Dicē
 dum qd nō predicatur de substantia vt de subiecto. nec p inbe
 15 rentiam: sed solum de psona sic predicatur. Unde de essentia
 predicatur: qd essentia et ppietas sunt vni in persona. nō quia
 vni sit in alio. Ad illud qd obijctur. vt patet. Respon. qd
 16 per accūs. dōm qd nō p se. qd p personā. Nō p accūs: qd psona
 nō est aliud ab essentia. Quā igitur sicut res diuine superetce
 dunt res inferiores: sic et p dicitio predicacionem. Ad illud
 qd vltimo obijctur. qd si essentia creat. et ppietas. Dicendum
 est ad hoc quod ppietas sit essentia tñ essentia nō supponit p
 17 prietatem. nec e conuerso. Unde nō sequit qd illud quod conue
 nit essentie. conuenit psonē vel e conuerso. aliqua tñ conueniūt
 essentie et ppietati. aliqua nō. Unde notādum qd quedam di
 cuntur de diuina essentia in se. vt puta illa que dicunt in oppo
 sitione ad creaturā. vt immēsa. increata. et bñōi. et bec dicunt
 de ppietatibus. Aliqua dicunt de diuina essentia. vt in pso
 nis. vt esse cōcābile. et esse in tribus vñā. talia cōueniunt essen
 tie vt b; rationem forme. et in hoc differt ratio essentie et ppie
 tatis. et talia non dicuntur de ppietatibus. Rursus aliqua
 dicuntur de essentia vt esse principiu operationū. esse potentē.
 sapientē. volentē. et creare. et talia nō dicuntur de ppietatibus
 Unde notādum qd adiectiua essentialia que essentia in se respē
 ciunt. vt esse diuersum a creatura. dicuntur de ppietatibus.
 que autē de ipsa formali siue vt est forma. vel vt est principium
 non dicuntur. et sic patent omnia quecūq.

Questio. iij. De cōparatione vni notiois ad aliā
 Et querit vtrū vna notio siue ppietas
 18 vnius psonē predicet de alia. Et qd sic. videtur sillogismo
 reposito. De necessitate em sequit. vt dicitur in arte prior
 Hoc a est b. hoc a est c. eodem demonstrato. ergo c est b. et fun
 datur iste sillogismus sup illud principiu per se notū quecūq
 vni et eidē sunt eadē: inter se sunt eadē. Fiat ergo talis sillo
 19 gismus. Pater est paternitas. p est innascibilitas. ergo p fū
 tas est innascibilitas. Si tu dicas. qd accidēs peccat cōtra
 istam cōsequentiā et ptra istud principiu. vt patet hic. Petrus
 est indiuidū. petrus est bō. ergo homo est indiuidū. Cō
 20 tra hoc obijctur. qd vbi est accidēs. ibi est accidētalis predi
 catio: sed cum dicitur pater est paternitas pater est innascibi
 litas. nō est accidētalis p dicitio. qd est in abstractione. ergo
 nō est ibi accūs. Item bñ sequitur p ppietas. p generat. p
 est innascibilis ergo innascibilis generat et tñ sic magis impo
 21 tatur p dicitio per modū accidentis. ergo multo fortius seq
 tur in abstracto: ergo bec est vera. p ppietas est innascibilitas.
 Item hoc ostendit a minori sic. Maior est vniō ppietatis
 in vna psona siue in supposito incōcābili. qd ppietati in vna
 natura cōi. sed tanta est vniō ppietatum in vna natura cōmu
 ni qd vna est alia: vt bonitas est sapientia. ergo multo fortius
 in persona vna ppietas predicat de alia. Item maior ē vniō
 22 ppietatum in vna persona qd ppietatis et essentie in persona
 quia ibi vniō quātum ad rem est equalis. et quātum ad modū
 magis conuenit ppietas. cum ppietate qd ppietas cum nas
 tura siue essentia: sed tanta est vniō essentie et ppietatis in p
 23 sone qd vna de alia predicat: vt paternitas est deitas. ergo etc.
 Item maior est vniō ppietatis in vna persona qd duarum
 natura in eadem persona: sed ppter conueniētiam naturarū
 in vna persona xpi est cōcātio idiomatum. quia deus est bō
 24 mo. et homo deus. ergo pari rōne ppter conueniētiam. ppie
 tatum in vna ipostasi. vna de alia p dicitur. Contra. Sicut
 se habet persona ad personā. ita notio ad notionem. sed vna p
 25 sone non predicatur de alia psona: ergo nec vna notio de alia
 notione. Item quod p dicitur de aliquo in abstractione nō
 facit numerū cum illo: ergo si notio de notione p dicitur. non
 sunt plures: sed vna. Item si notio p dicitur de notione. er

go spiratio est generatio. et spirare est generare. ergo cum bec
 sit vera. Pater spirat spm sanctum: et bec erit vera. pater gene
 rat spm sanctum. Cū. dicendum qd est p dicitio per idētita
 26 tem. et p dicitio per inberentiā. P dicitio per inberentiā
 est in concretione. et bec est in ratione supposito. vt albū est mu
 sicum. P dicitio vō per idētita est in abstractione et ras
 27 tione forme nō supposito. vt iusticia est bonitas. Dico ergo qd
 notio ad notionem dupliciter potest comparari. Vel in cōcre
 tione vel in abstractione. Si in pcretionē sic vna p dicitur de
 alia. vt generans est spirans. et pater est innascibilis. et hoc qd
 pueniunt in supposito. Si autē in abstractione qd tñ notio pu
 re importat ipm respectum et in vna eadēq psona sunt diuersi
 28 respectus sine sui cōpositione. et hoc fm diuersas comparatio
 nes. sic vna de alia p dicitur. Ad illud ergo quod obijctur
 de sillogismo. Dicendum qd cōtra illud sillogismum peccat acci
 dens: sicut patet in exemplo prius posito. vnde nō valz forma sil
 29 logismi. Similr illud principiu intelligendum est fm idem.
 Non em sequitur qd si aliqua duo sunt similia vni. qd sint simi
 lia inter se. nisi sint similia fm idem. Similiter etiā oportet in
 relationibus ad hoc qd sit idētitas vnius ad aliā. qd nō tñ cas
 dem sint fm idem. verū etiam ad idem sint. Quoniā ergo rela
 30 tiones diuerse in eadē psona. nō sunt ad idem siue ad eūdem:
 ideo nō sequitur qd si cōueniant in supposito. qd ppter hoc con
 ueniant inter se. et sic patet. qd nec sillogismus. nec pncipium cō
 31 uenit. Ad illud quod obijctur. qd nō est ibi accidens. Dicē
 dum qd fallacia accidentis non solum attenditur quātum ad pnci
 pū variationē. ita qd in vna sola acceptione sua pueniat i alia
 sit extraneū. sic est in pposito. Nam pater fm aliā comparatio
 nem est innascibilitas fm aliā est paternitas: ita qd paterni
 32 tas nullo modo dicit comparationē ad pū: nec ppositiue. nec
 puatiue. quātum est de sua ratione. et ideo patet etc. Ad illud
 qd obijctur p similitudinē vniōis duorū in tertio. Dicendum
 qd p dicitio p idētita potē esse tripliciter. Aut ita qd essentia
 33 comparatur ad essentia. aut essentia ad ppietatem. aut ppie
 tas ad ppietatem. Quādo ergo est p dicitio p idētita p
 comparationem essentie ad essentiam. notatur idētitas essen
 tialis. vt cum dicitur magnitudo est bonitas. Quādo iterū
 p comparationē essentie ad ppietatem: similiter notatur idē
 titas essentialis. Quādo vō est comparatio ppietatis ad p
 34 ppietatem: qd ppietas non importat nisi rationē relationem
 siue respectum. tunc notatur idētitas rationis. et hinc ē qd vna
 ppietas essentialis p dicitur de altera et ppietas de essentia
 qd vniiformis modus p dicitur est in bis ad semitē. et ad illū
 in quo conueniunt: quia p idētita essentie. Sed non sic est
 cum ppietas p dicitur de ppietate. Nā cū ppietas p dicitur
 35 de psona. notat pueniētiam in substantia et essentia et supposito.
 Cum autem p dicitur de alia ppietate. notatur conueniēt
 tia in ratione et respectu. Et ideo nō est simile. immo est ibi ac
 cidens. conueniunt in substantia. ergo in respectu. Ad vlti
 36 mum de cōueniētiam naturarū in vna psona patet. Cū. quia
 non est cōcātio idiomatum in abstractione. sed in concretio
 ne. quia deitas non est humanitas. s; deus est homo. s; in p
 posito est. ideo patent omnia.

Questio. iij. De cōparatione eiusdē ppietatis
 ad seipam. Queritur ergo vtrū ea
 37 dem ppietas siue notio p dicitur de se denotatiue. Et qd sic
 dicitur p simile qd adiectiua essentialia denomināt abstracta.
 vt magnitudo est magna. et bonitas est bona. ergo pari rōne
 gñatio generat. et spiratio spirat. Item qd in pnis est stat
 38 ideo a seipsis denominatur. vnde vnitās seipā est vna. ergo cū
 ppietas psonales nō habeant piores. immo ipse pme sint
 seipās denominant. Item indefinita affirmatiua equipollet
 particulari: ergo simpliciter conuertitur sed bec simplr conce
 39 ditur. generans est paternitas siue generatio. ergo gñatio est
 generans. Item si bec nō cōceditur. paternitas est generās
 aut hoc est ppter repugnantia a parte rei aut a pte modi. Nō
 a parte rei. qd eadē res est. Non a parte modi. qd eadē ppie
 40 tas et relatio importat. ergo nullo modo est ibi repugnantia. er
 go locutio simplr est va. Contra. Sicut ppietas ppietatis
 est distinguere. sic ppietas est psonē aliā producere: s; bec
 41 est falsa. persona distinguit. quia non distinguit: immo distin
 guitur: ergo et bec est falsa. ppietas generat. Item omne

quod refertur est aliquid. excepto eo qd relatiue dicitur. s; p; p; rietas no est relatio. ergo p; rietas no refertur. sed generare est referre. ergo p; rietas no generat. ¶ Itē p; rietas impo; rat originē & relationē. ergo si supra se reflectitur & scipias des; nominat: tūc ergo originis erit origo. & relationis relatio. qd h; p; bus & omnis ratio p; incōuenienti. ¶ Item cū dicitur. generatio genes; rat. aut verbum cōstruit ratione suppositi. aut rō; ne forme. Nō forme. quia respectus nō agit. Nec ratione suppositi. quia sup; posita notione non suppo; nitur persona aliquid em; p; uenit persone. quod nō notioni ut supra ostensuz est. ergo locutio simplr ē falsa. ¶ Rñ. Dicendū. q; predictae locutiones sunt falsae. Nulla em; notio des; nominat scipias. Et ratio busus est q; denotatio no; tionis importat emana; tionē ut actū. importat et relationē & qm; productio proprie est suppositi non forme. similr & relatio ali; cuius ut suppositi. id om; nis talis denotatio cōcer; nit suppositū nō sic est de p; rietatib; essentialibus velut est de primis ut de

Distin; rxiij. Agit de cōpara; tiōe fm; predica; tionem.

24. Autoz; tatem q; p; eis fa; cere v; b; mōi adiectiuis notioni ponit d; li. Dila;

25

¶ **P**onit erro: ē quo: s; dā dicentū psonas nō eē diuinā naturā. qd auctoritate hylarij confirmare nituntur. a ¶ **R**edict; at adijciendū ē q; qdā peruersi sensus hoies i; tāta p; fierunt insaniaz vt dicerent nō idē esse naturā dei & psonā siue ipostafim dicētes eādē essentia nō posse eē patrem & filiū sine personarū cōfusione. Si em; inquit ea essentia que pater est. fili; est. idem sibi pater est & filiū. Si hanc rem dicis esse patrē. aliā quere quā dicis esse filiū. Si nō aliā non queris: sed eandē dixeris. idē genuit & genitus ē. Propter hec & h; mōi inter naturā & psonā diuidūt. ita vt nō recipiāt vnā deitatis naturā & simplicē esse tres personas. Idq; testimonio Hylā. defendere nitunt. q; in. viij. lib. de trini. querēs vtrū apls spm; dei nominans & spm; xpi. idem significauerit vtroq; verbo. inquit ita gentiū predica; tor: volens nature vnitates in patre & filio docere ait. Spi; ritus dei in vobis est. Si q; autē spm; xpi non h; h; c nō est eius. Si autē spūs eius q; suscitauit iesum &c. spūales oēs sumus si in nobis est dei spūs sed & hic spūs dei est & spirit; ¶ **A**utoz; tatem q; p; eis fa; cere v; b; mōi adiectiuis notioni ponit d; li. Dila;

Distinctio. rxiij

De cōparatione psonae fl; ue rei nature ad naturā. Redictis adijciendū est q; quidā peruersi sensus bo; mino; &c. Supra egit mag; de cōparatione p; rietatū ad psonas & essentia

¶ **U**el de cōparatione personarū ad essentiam. Redictis adijciendū est q; quidā peruersi sensus bo; mino; &c. Supra egit mag; de cōparatione p; rietatū ad psonas & essentia. Hic secūdo agit de cōparatione personarū ad essentiam. Et hoc facit in hac distinctiōe. que i; tres partes diuiditur. In p; ma agit de cōparatione fm; predicationē. In secūda fm; appropiationem. ibi. Ex p; dictis constat q; sicut essentia: ita potētia &c. In tertia annectit eas pitalum de translatione: vt sic tractatū istum per; ducat ad cōsumationē. & hoc ibi. Preterea sciens dum ē q; in assignatione. ¶ **P**rima pars habet quatuor partes. In p; ma ponit erro: quoz; dā di; centium personas nō esse naturam. & hoc cum sumis natura confirmatione sc; aus; roitate hylarij. In secūda ipsius auctoritatis fa; num intellectus & verbis Hylā. sequētib; elicit q; que etiam errorem illoz; elidit. ibi. Hoc quidā di; cunt nō intelligentes &c. ¶ **I**n tertia quādam q; sio; nem incidentem dissoluit sam; quare nō dicunt tres per; sone vnus dei. sicut dicitur tur tres persone vni; tate. ibi. Hic cōsiderandū est cum deus sit diuina es; sentia &c. ¶ **S**imiliter. se; cunda pars in qua mag; ster agit de appropiatione; ne habet tres partes. In p; ma dicit et ostendit q; cōmunia appropiatur. In secūda rationem red; dit appropiationis. ibi. Ad ergo sacri cloquij &c. In tertia. quia hoc nomē

homouision. dicit cōparationē essentie siue nature ad perso; nas. vsuz eius determinat eē catholicū. & veritati fidei esse cō; sonū. ibi. Hic nō est p; mittendū q; Aug. &c. ¶ **I**tē tertia pars in qua agit mag; de nominū translatione possit diuidi cōtra; totum tractatū precedentē de diuinis noibus. s; q; mag; pa; rum aut nihil determinat de his noibus. id; potius incidenter cū epilogatione est posita. ¶ **U**n; bec particula duas h; partes. In p; ma quāda; generalē de noibus trāslatiuis tradit instrū; ctionem. In secūda nō ponit predictoz; epilogationē. in qua tra; ctatum de sacramento trinitatis & vnitatis finit. ostēdens se in hoc tractatu pot; defecisse q; suffecisse p; pter materie altitū; dinē & h; facit ibi de sacramento vnitatis atq; trinitatis &c. ¶ **H**ui; dicti occasione prefati heretici &c. Videtur q; mag; ster male reputet hereticos illos qui dicebant naturam nō di; ci de personis. Quia videtur Damascenus dicere idem quod illi dicebant. cum dicit de ipostafi non est deitatem dicere. ergo cum deitas dicat naturam. pater &c. ¶ **R**espon. Dicendus q; verbū Damasceni simpliciter intellectum. generat similituz; intellectū. & qui sic intelligeret sicut sonat. hereticus esset: sed ipse Damascenus intelligit cum p; cisione. sc; q; deitas nō di; citur de vnica ipostafi tm; immo de omnibus. ¶ **I**n spiritu

In spiritu

In spū dei aliqñ s̄gnificari patrē. sicut illd̄ Esa. lxxj. Spūs dñi super me etc. Adde male dicere qz Hiero. dicit ibi in glo. qz de illo spū intelligit̄ de quo d̄. Esa. xj. Requiescet sup eū. etc. costat qz ibi accipitur p̄ psona spūs sancti. **Itē** hoc videt̄ alia autoritate. qz alius euāgelista Lu. xj. dicit. Si in digito dei eicio demonia. glo. exponit digito p̄. s̄. q̄ est tertia in trinitate p̄sona. Rñ. qz iste rōnes non concludunt. Dicitur qz vna scriptura pluribz modis pot̄ exponi. Nā i illa autoritate in q̄ d̄. Esa. lxxj. Spūs dñi sup me etc. agitur d̄ missioe filij. etc. qm̄ si illud pot̄ intelligi missus fm̄ diuinā naturā. etc. sic intelligit̄ pp̄rie loquēdo missus a patre solū. ideo sp̄ritus dñi stat ibi p̄ patre. Si aut̄ intelligat̄ de missione fm̄ humanā naturā sic intelligit̄ de. s̄. p̄. out̄ est tertia in trinitate p̄sona. Sicut intelligendū de autoritate sequenti qz pot̄ test̄ intelligi vtroqz modo sed tamen sp̄ritus accipitur aliter et aliter.

In aliquo differt xpi et dei natura ne eadē sit si p̄stari pot̄ vt spūs q̄ dei ē nō sit etiā xpi. videtur sic male dicere: qz argumētum hoc nō valet. Sicut est filij p̄ris et nō. s̄. ergo differt natura p̄ris et. s̄. cū spūs dicat personā. argumētū illud non valet qd̄ facit hyla. **Rñ.** pot̄ d̄. cū hyla. loquit̄ de sp̄ritu fm̄ qz nō nōmīat naturā. sic autem nō habet instātiā suū verbum. Nibi loquimur tamen si intelligatur de sp̄ritu prout dicitur personaliter. ad huc veritatem habet. nam cū verbum non possit esse sine sp̄ritu. tunc haberent pater et suū verbum duos sp̄ritus. et ita non essent vnus nature. **P̄terea** si sp̄ritus patris nō esset filij non oriretur a christo et si non procederet ab eo non distingueretur origīnaliter: ergo essentialiter sed sp̄ritus dei et deus sunt vnus essentialiter. ergo oporteret qz sp̄ritus et deus essentialiter differrent si ne distinguerentur.

Non idē est natura quod res nature. hāc sententiā intelligit hyla. s̄.

verbis eiusdem. **Hoc** qd̄ dicit nō intelligēs p̄a diligētia scripture circūstantiā. q̄ considerata p̄cipi p̄t quod p̄missa dixerit hyla. **Subsequēter** ei in eadē serie ostendit i spū dei aliqñ s̄gnificari patrē. vt cū d̄. Spūs dñi super me. Aliqñ s̄gnificari filij vt cū d̄. In spū dei eicio demonia nature sue p̄tate se demōdes eijce re demōstrans. Aliqñ sp̄ritus vt ibi. Effundā de spū meo super oēs carnē. **Quod** dicit d̄ summatū fuisse cū apostoli sp̄ritu sc̄to misso oibus linguis locuti sunt. Deinde quare hāc distinctionē fecerit. et qz in superioribus p̄ verba apli. idē sp̄ritus significatus sit. et qz ipse sit res vni? nature p̄ris et filij aperte ostendit in quibus ita. **Hec** idcirco sunt demōstrata. vt quacuqz p̄t heretica falsitas se ostulisset. finibz v̄ritatis p̄cluderet. **Habitat** em̄ in nobis xps quo habitāte habitat deus. et cū habitat in nobis spūs xpi. nō aliud habitat q̄ spūs dei. **Si** per sp̄ritū xpi in nobis intelligit̄ esse. hunc tñ ita sp̄ritū dei vt sp̄ritū xpi esse noscendum est. **Et** cū p̄ naturā dei natura ipsa habitat i nobis idiferēs natura filij credit̄ esse a p̄re. cū. s̄. q̄ est spūs xpi et spūs dei res nature demōstret vni? **Quero** nūc ergo quō non ex natura vnū sint a patre procedit spūs veritatis a filio mittitur. et a filio accipit: s̄ oia q̄ h̄z p̄ filij s̄nt. **Idcirco** q̄ ab eo accipit. dei spūs est. et idē sp̄ritus xpi est. **Res** nature filij est. s̄. et eadē res et nature p̄ris est. et dei excitātis xpm̄ a mortuis spūs ē. et idē spūs xpi ē a mortuis excitati in aliquo differt xpi et dei natura. ne eadē sit si p̄stari pot̄ vt spūs q̄ dei ē. nō sit etiā xpi. **Est** ergo in nobis spūs dei et est i nobis sp̄ritus xpi. et cū spūs xpi inest: inest spūs dei. **Ita** cū qd̄ dei ē et xpi est. et qd̄ xpi est. dei ē. nō pot̄ qd̄ aliud diuersum xps eē q̄ deus est. **Deus** igit̄ xpus est vnus cum deo spūs. fm̄ illud. **Ego** et pater vnū sumus. **In** q̄ docet veritas vnitate esse nature nō solitudinem vnionis.

Ecce si hec v̄ba diligētē attendas: inuenis sp̄ritū sc̄tū rē naturē dici patris et filij. et eūdem dici esse naturā dei vbi d̄: per naturā dei natura ipsa habitat in nobis. si p̄. s̄. xps ē i nobis. **Itaqz** in trinitate nō ita distinguendū est inter naturam et rem nature sicut in rebus creatis. qz vt ait hyla. cōparatio terrenoz ad deum nulla est. et si qua cōparationū exēpla interdū afferunt nemo ea existimet absolute in se rōnis p̄fectionē cōtinere. **Non** em̄ hūano sensu de deo loquendum ē. **Ad** naturā ergo rerum creaturaz respiciēs inq̄t **Nō** idē est natura qd̄ res nature: subijciēs exēpla de ipsis creaturis. **Inde** ostēdes erroris esse sub mēsurā creaturaz metiri creatorē. **Addit** et fm̄ hoc nō idē est deus et qd̄ dei est. ac si diceret. si ad istar creaturaz de creatorē sentis cogēris fateri qz nō idē est deus et qd̄ dei est. qd̄ dicere impiū est. cū spūs dei deus sit. et dei filij sit deus. **Nō** ergo fm̄ corpales modos. vt in eadē subdit serie. accipiēda sunt hec q̄ de deo d̄nt. vbi euacuās opinionem eoz q̄ ita putāt aliud deū eē et aliud qd̄ dei ē. aliudqz naturā dei. et rē nature. vt est in creaturis. apte docet nō aliud esse deū et que sua sunt. ita vt insunt illi sic dicēs. **Nō** aut̄ aliqd̄ ei filie cū alicubi erit. alicubi nō erit. qz id qd̄ est. illic cōtinē vbi fuerit in forma. vt nō vbiqz sit qui insistēs alicubi sit. **De** aut̄ imense virtutis viuēs ptās. q̄ nūqz nō assit. nec desit vsqz q̄ se oēm p̄ sua edocet: et sua nō aliud q̄ se: esse significat vrb̄i sua insunt ipse eē p̄ sua intelligat̄. nō aut̄ corporali mō cū alicubi sit nō etiā vbiqz eē credat̄. cū p̄ sua in oibus eē nō desinat **Nō** aut̄ aliud sunt qd̄ ipse est q̄ sua sunt. **Et** hec pp̄ nature intelligentiā dicta sunt. **His** v̄bis apte significatur (si tñ intelligis h̄ritice) qz diuina natura nō aliud ē ab his que sua sunt. ita vt insunt et p̄ illa in oibus suis est q̄ nō insunt. **Sua** em̄ sunt et q̄ nō insunt. i. oēs creature. et sua sunt q̄ insunt. vt tres p̄sone q̄ sunt eiusdem nature et eadē natura. sicut supra aug. testonio firmāuim? dicētis tres p̄sonas eē eiusdē essentia. vel eadē essentia: s̄ nō ex eadē essentia. ne aliud intelligat̄ essentia: aliud p̄sona. **Nō** tñ diffitemur aliquā distinctionē h̄ndā fore fm̄ intelligentie rōnes cū d̄: ipostasis. et cū d̄: itelligē eēntia. qz ibi significat qd̄ est eōe tribz. hic nō nō. **Est** tñ ipostasis essentia. et eōuerso. **Fateamur** ergo vnūz atqz idē esse tres p̄sonas fm̄ essentia. differētes aut̄ p̄rietatibz. **Cū** augu. sup locū p̄paratū p̄s. ait. queris quid sit p̄: r̄ndetur deus. **Queris** qd̄ sit filij: r̄ndetur deus. **Queris** qd̄ sit pater et filius: r̄ndetur deus. **De** singulis interrogat̄ deū r̄nde. **De** vtroqz interrogatus. non deos: sed deū r̄nde. **Non** sic est in hominibz. **Tanta** em̄ est ibi substātie vnitas: vt equalitatem admittat. pluralitatē nō admittat. **Si** ergo tibi dictum fuerit. cū dicit filij esse qd̄ pater est. p̄fecto filij pater

lum in creaturis. **Contra** videt̄ illa solutio nō esse cōueniens. quia hyla. loquitur de spū dei put̄ significat naturā et rem nature. qz si nulla est differentia. nullā deberet vim facere vt videretur. qz si facit vim in spū put̄ significat naturam et rem nature. ergo videtur distinctio iter h̄mōi faciēda. **Rñ.** d̄m. qz cum d̄: ab hyla. aliud est natura aliud res nature aut intelligitur de alie re a parte rei sic illi heretici intelligebāt et sic h̄z veritatē solū i creaturis. **Alio** mō pot̄ dicere alie tatem siue differentia fm̄ rōnem. et sic h̄z veritatē in diuinis. et sic intelligit̄ by la. et dicit aug. qz aliud est esse patre aliud esse deus nō inq̄ aliud h̄z rē. s̄. aliud fm̄ rōnes significādū et intelligēdū et se habēdū.

Non aliud ē deus et q̄ sua sunt ita vt insunt em̄ sunt q̄ insunt aliaque non insunt.

Aliq̄ ē in rōe itelligē tie disti etio euz d̄: ipostasis. et cum d̄: queris cum d̄: citur essentia.

et dicitur ita valeat sane
 et. Innuat h magr q non
 dicit tres psonas vnus
 dei. qz nubil e in trinitate
 creatu vl seruies vl subie
 ctum. vl h male dicere. qz
 gtuus de sui rone no ipoz
 tat subiectione nec dnuus
 g nov? sufficiens ro. Si di
 cas q h venit a pre termi
 ni. nubil e qz termin? de se
 no ipoztat respectu dnuj.
 Itē querit quare h no
 men essentia no impoztat
 supercellentiaz in grō si
 cut hoc nomē de? . Itē
 quare no dicit tres psonas
 essentie sicut vni? essentie.
 Rñ. ddm q ad h q gtuus
 vere cōstruat r pprie ne
 cesse est aliqua habitudo
 nem ipoztari. vl fm revel
 fm modū intelligēdi. ge
 nitiu? aut ipoztat bitudi
 nez pncipiati ad pncipiū
 vel ecōuerso. vt possiden
 tis ad possessum vl forme
 ad formatū. velspecificas
 tis ad specificatū. bitudi
 nem aut forme no ipoztat
 nisi cū termino abstracto
 q significet p modū for
 me. r qm forma se bz per
 modū expmētis r declar
 ratiois id talis pstructio
 no attenditur nisi cū grō
 nois abstracti alio deter
 minato. Cū pueniētē dicit
 mulier egregie forme. h
 nubil est dictū mulier for
 me. id dñ dicit tres persone
 vni? eēntie de? aut no est
 nomē abstractū. id no cō
 struit cū grō in bitudine
 subiecti vt forma deivl in
 bitudine specificantis vt
 psona dei. sicut creatura
 falis. vel in bitudine pñ
 pij vt creatura dei. r qm
 qñ dicit tres psonas vni? dei
 nulla bitudinū ipoztat p
 pue nisi bitudo pncipiū si
 ne possessoris hinc e q cū
 in illo sensu sit falsa locu
 tio. no est recipienda. Alta
 rō est ista. qz locutio que
 est i vi declaratiōis essen
 tie cōuertit. vt cū dicit mu
 lier egregie forme p dicit
 egregia forma mulieris.
 ergo si diceret tres psonas
 vni? dei. diceret vni? deus
 triū psonaz. r iste intelle
 ctus no ē san? vt v? . sic em
 possit intelligi sicut si dicit
 vni? deus triū hoim.
 Sed qz ibi est pfecta
 potētia r. Innuat magr
 q in istis trib? pñstic sum
 mū bonū. s. potētia: sapia
 bonitate. Lōtra. v? h ma
 le dicere: qz summū bonū
 specificat bonū. g si boni

Itū scri
 pture in
 bis se qn
 duz tra
 dit.

Quar si
 p huc
 rat scri
 pturadi
 cet deū
 triū pso
 narum. r
 ecōuer
 so. cū di
 cat vna
 eēntiaz
 triū pso
 narum.

Agit de
 cōpara
 tione s
 apropa
 tionem.

est. rñde fm substantiā tibi di
 xi. hoc eē filiū qd p? est nō fm
 id qd ad aliū dicit. ad se ei dicit de?
 ad patrē dicit fili? rñsqz p? ad
 se dicit de? . ad filiū dicit p? . Qd p?
 ad filiū dicit nō est fili? . qd dicit fi
 lius ad patrē nō ē p? . Quod
 dicit p? ad se: filius ad se. hoc est
 p? r filius. i. deus.
 Incidentē qōnez dissol
 nit quare. s. nō dicunt tres p
 sone vni? dei sicut dicunt tres
 psonas vnus essentie. c
 Hic considerandū est cū de?
 sit diuina eēntia r ita dicat vni?
 deus esse tres psonas. sicut vna
 eēntia dicit tres psonas. vtrū ita
 valeat sane dici. vni? de? triū p
 sonaz. vel tres psonas vni? dei.
 sicut dicit vna eēntia triū psonaz
 r tres psonas vni? essentie. In
 his locutiōib? scripture vsus
 nobis emulādus v? . vbi frequē
 ter reperit ita dictū. Una ē es
 sentia trius. r tres sunt psonas
 vni? eēntie. nusq? aut occurrit
 legisse vni? deū triū psonaz vl
 tres psonas vni? dei. Qd id pu
 to scōs doctores vitasse. ne
 ita forte acciperet in diuis pso
 nis. vt acciperet eū de creaturis
 sile qd dicit. De em de? abraam
 isaac r iacob: r de? ois creatu
 re. Qd vtiqz dicit pp pncipiū
 creationis. vel grē puilegiū r
 creature subiectione vel fuitu
 tem. Cū g in trinitate nihil sit
 creatū. vel fuitens. vl subiectū
 nō admittit fides i trinitate ta
 lem locutiōis modū. Ita etiā
 ecōuerso nō dicit de dei essentia
 q ipsa sit essentia abzaā isaac
 r iacob. vl alicui? creature ne
 creatoris vel creature naturā
 cōfundere videamur.
 Qd dicit qz cōia appo
 priant. qz licet potētia. sapia.
 bonitas: de deo fm subam di
 cant in scriptura. tñ solēt hec
 noia distincte ad psonas iter
 dum referri. d
 Ex p dicitis ostat q sicut es
 sentia. ita potētia. sapia. boni
 tas de deo dicunt fm substan
 tiam q aut fm subaz de deo di
 cunt trib? psonis pariter con
 ueniunt. Una est ergo poten
 tia. sapia. bonitas. pñs r filij
 r. s. r hi tres eadē potētia. ea
 dem sapia. eadē bonitas. Cū
 aperit i trinitate eē summa p

fectio. Si em ibi deesset potē
 tia vel sapiavel bonitas. nō es
 set summū bonū. Sz qz ibi est
 pfecta potētia. infinita sapia.
 incōprehēbilis bonitas. re
 cte dicit r credit summū bonus.
 Cūqz vni? r idē penitus sit in
 deo potētia. sapia. bonitas. in
 sacra tñ scriptura frequēter so
 lent hec noia distincte ad pso
 nas referri. vt patri potētia: fi
 lio sapia: spñsticō bonitas at
 tribuat. qd quare fiat. non est
 ociosum inquirere.
 Reddit rationē appro
 priationis quare patri poten
 tia. filio sapia. s. bonitas. at
 tribuatur. cū sit vna potētia
 sapia bonitas trium. c
 Qd g sacri eloquij pruden
 tia facere curauit. ne dei imēsi
 tarē similitudine creature metiret
 Dixerat em scriptura sacra.
 qz deus p? est. r q de? fili? est
 r audiuit h hō q hoim patrē
 viderat deū pñs nō viderat. r
 cogitare cepit ita eē in creato
 re vt viderat eē in creaturis. a
 qb? hec noia trāslata sunt ad
 creatorē. in qbus p? est prior
 filio. filij est posterior: pñs. r ex
 antiqitate i pñs desecet. ex po
 steritate i filio impfectio sen
 sus solet notari. Qd occurrit
 scōtura dicit patrē potētē ne
 videat pñs: filio: r id minus
 potēs r filij sapiētē. ne videat
 tur posterior: pñs. r id min? sa
 piens. Dicit eē. s. de? . r dicit
 est hñe spñs deus r videbat h
 quasi nomē inflatiōis r tumo
 ris. Cū hñana ofcia ad deū p
 rigore r crudelitate accedere
 metuit. Qd scriptura tēpera
 uit sermonē suū spñs bonū no
 minās ne crudelis putaret q
 mitis erat. non q p? solus sit
 potēs vel magis potēs. r filij
 solus sapiēs vl magis sapiēs
 r. s. solus bon? vel magis bo
 nus. vna est ergo potētia. sa
 piētia. bonitas triū sicut vna
 essentia. Qd sicut dicit filij ho
 mouos. L. consubstāntialis pa
 tri. ita r coomnipotens.
 De hoc nomine homouosion quod dicit cōpara
 tione essentie siue nature ad psonas. vbi in auto: itatē
 receptum sit r quid significet.
 Hic nō est ptermittendum quod Augustinus in li
 bro. ij. contra maximinū dicit de hoc nomine homou
 sion. quo latini tractato: es frequēter vtuntur. Pa
 ter inquit

tas distinguit 3 potētia
 r sapiētia. pari rone sum
 mum bonū. Itē nō v? in
 bis trib? eē: qz summū bo
 num est aggregatiū ois
 bonoz r collectiū. g nō
 tñ bon? trius. Rñ. ddm qz
 bonus vno mō distinguit
 3 sapiam r potētia. alio
 mō nō. Si em accipit p
 bonitate mois sic pñstic
 inuolūtate distinguit 3
 alia duo. Si aut bonū ac
 cipiat cōiter. r sic cōpñs
 crit oia. Est ei bonū natu
 re. r h ad potētia. r bonū
 grē. r h at pñstic itellectū
 r ita ē scia. aut affectū. et
 ita bonitas. r hec tria cō
 plectit bonū i sua vniuer
 salitate summum in sua
 integritate. qm ergo omne
 bonū ad hoc reducibile ē
 ideo summū bonus in his
 tribus cōsistit.
 Qd occurrit scriptu
 ra r. innuit magr q scriptu
 ra appropiat pñ potētia
 ne videat min? potēs. Lō
 tra. videt hoc plus debe
 re dici de filio q min? po
 tens est cus fuerit passus
 r mortu? . g magis debe
 ret ei potētia appropari.
 Rñ. ddm qz qz pp passio
 nem vsus est fecisse stus
 titiam. r habuisse impotē
 tiam. pp qz in deo pñs: cas
 tio crucis erat in scādaliū
 r grecois in stultitiā. ideo
 ipe apls egregius doctor
 nō tñ sapiam appropiat
 r pñ: immo etiā virtutem:
 vt sic excludat a diuinita
 te infirmitatē. r maluit ei
 appropiare virtutē q po
 tentiā: qz virt? dicit potē
 tiam vltimā r summam de
 potētia sicut vult pñs q
 virt? vltimū de potētia
 id maluit ei appropiare
 virtutē. nec ē incōueniens.
 ex diuersis pñs: dicitōib?
 ides mō appropiare vni?
 mō alij. cum cōl? pueniat
 trib? . vñ pñ attribui mus
 potētia ne videat impos
 tens pp antiqitate filio
 virtutē ne videat impotēs
 siue debilitat? pp assu
 ptam humanitatē. nūdilo
 minus tñ sciēda ē vis in
 ter potētia r virtutē sicut
 dicitur est. r rñ. dist.

Intelligentia patris distinctionis quatuor qm tur. Primo qritur ut in divinis sit ponere additioem. Secundo ut in divinis sit ponere pdicationem. Tertio utrum sit ponere appropriationem. Quarto utrum sit ponere translationem.

Questio. 1.

Utrum sit ponere in divinis additionem. Utrum scilicet res nature addat supra naturam. et q sic videt hoc modo. Dicitur de tri. ita. Aliud est natura. aliud res nature sed intellectus nature. clauditur in re nature. ergo si est aliud: necesse est q in ratione alicuius addit. Item Boet. de duabus naturis et vna psona xpi. natura et psona distinguenda sunt et p pns nobis separanda. s. quoz diffinitiones sunt diverse. ipsa sunt diversa. q cu natura cadat in diffinitioe psonae necesse est q diversitas veniat a rone additi. q. c. Si dicas q diffinitiones nature et psonae non sunt diverse re. s. fm rone intelligedi. tunc cludit q intellectus ille castus est et vanus cu in re sibi nihil rudeat. Item hoc videt rone: q qd aliqd in pluribus inveniatur. tato simplicius est. s. essentia vel natura est i pluribus. psona vero in vno solo: ergo natura simplicior. s. non est aliqd minus simplex q aliud nisi p aliqua additione. q. c. Item qd aliqd est maioris abstractionis tato simplicius est: s. natura est maioris abstractionis q psona: qm abstractio p prietatib' est intelligere naturam: sed non psonam: ergo psona addit aliqd supra naturam. q. c. Item hoc est pncipiu p se notu. de nullo code et fm ide vera est affirmatio. et negatio. s. aliqd vere affirmat de psona vt distinguit: qd negat de natura: q non fm ide. q in psona aliqd est qd non est in natura vel e converso. et si hoc. q vnu addit supra alteru. Item hoc est pncipiu p se notu. quocumq sunt eade vni et eide s. oimoda indifferencia. etia inter se sunt eade. cum q natura sit eadem et vna. si psonae oino ide sunt cu natura et nihil addit. ergo psonae adinueniunt eade. et sic redit error: scilicet q vna psona fm rem sit alia. ergo q. c. Contra. Aug. vij. de tri. Non est aliud deo esse et aliud psonae esse. ergo psona nihil addit supra esse. ergo nec supra naturam. Item in summe simplici nulla potest esse additio: sed divina psona siue res nature est summe simplex ergo q. c. Item quicunq duo sic se hnt q quicqd est in vno est alterum per essentia. vnum nihil addit super reliquum. s. quicquid est in psona est deitas. ergo q. c. Quia: manifesta est. Quis no: p. sic. In psona non est nisi substantia et p p rietas. et substantia illa est deitas. quia est deus. et deus non alio q seipso. q tunc esset per participationem: ergo seipso est deus. et deitas est deus. et substantia que est de intellectu psonae. est ipsa natura per essentia: et similiter p p rietas est essentia vt supra pbatum est. restat ergo pmo q nihil addit. Item si addit. aut addit aliud aut ide. Adde idem sibi non est intelligibile. Si aliud. aut ergo aliud substantialiter aut accidentaliter. Non accidentaliter: quia non est accidens in divinis. Nec substantialiter: quia tunc essent diverse ibi substantie. ergo natura fm essentiam differret a psona. et hoc est manifeste falsum. Item si addit aliqd. aut illud est materiale aut formale. Non materiale. quia deo est purus actus. Non formale: quia formale non est nisi respectu materialis: ergo cu in deo non sit aliqd materiale. non poterit addi aliqd formale. ergo nullo mo.

Item si aliquid addit supra divinam naturam. aut est melius divina natura. aut equale aut minus. Non melius constat. Etia non minus: quia tunc esset creatura. Non equale. qz nihil potest equari divine nature. ergo omnino nihil. Respon. dicendum q cum queritur utrum psona siue res nature addat aliquid supra naturam. respondendum est q est loqui de additione dupli. aut quatuor ad rem. aut qdum ad intellectum. Si qdum ad intellectum cu intellectu bnius nois psona siue ipostasis siue res nature includat intellectum nature. ad huc tamen dat intelligere aliqd quod necessario est compositio circa intellectum et additio. Et hoc patet. persona enim dicitur suppositum rationalis nature distinctum p p rietas te. ecce intellectus persone ex pluribus intellectibus componitur: et cadit ibi intellectus nature: ergo constans est q quatuor ad intellectus addit persona supra naturam.

Tradit gnae doctrina de noib' q tralatine et p silitudine de deo dicitur. Meterea sciendum est q i assiguatione distinctiois noim inf alia q sup diligenter executi sumus. qda dixim' tralatine et p silitudine de deo dici vt speculati. splendor character. figura: et hmoi. de qb' pio lectori breuiter trado qd sentio. vt. s. rone silitudinis p siderata. ex causis dicendi. dictoz intelligentia assumat sed catholicam.

Adnotat predictozu epilogatione in qua tractatur de sacro trinitatis et unitatis finit ostendens se potius defecisse q suffecisse. De sacro unitatis atq trinitate summe et ineffabilis multa id dixim'. nihil tamen ineffabile tradidisse potest: sed potius ex nobis mirificam eius sciam nec potuisse nos ad illa peruenire.

De sacro unitatis atq trinitate summe et ineffabilis multa id dixim'. nihil tamen ineffabile tradidisse potest: sed potius ex nobis mirificam eius sciam nec potuisse nos ad illa peruenire.

De sacro unitatis atq trinitate summe et ineffabilis multa id dixim'. nihil tamen ineffabile tradidisse potest: sed potius ex nobis mirificam eius sciam nec potuisse nos ad illa peruenire.

tate distinctam. sed in obliquo est intelligendum personam esse suppositum rationalis nature distinctum. siue q est ipostasis distincta. et ideo non ponit distinctionem circa naturam. nec intelligit ea distinguunt. Rursus psonam non componit nec aliquid ei quod non sit in ipsa imponit. et hoc patet q intellectus sanus et fidelis intelligit et credit personam esse simplicissimam. intelligit eam nihilominus esse pfectissimam. vnde sicut circa essentiam ppter hoc q pfectissima est intelligit oes pditiones nobilitatis et vere: qz ibi sunt. et tamen illas pditiones quis intelligat vt multas. s. potentia. sapiam. bonitatem. cu credat et sciat oia hec in deo vnu esse. intellectus nec est falsus nec vanus. qz non ponit i deo quod non sit nec componit deum. Per hunc modum se habet circa intellectum persone. Unde ipsam dicit simplicem. quia quantum in ipsa dicat naturam esse et vere naturam. et suppositum quod est vere suppositum et p p rietate que vere est p p rietas. tamen dicit hec omnia esse vnum. et vnum esse alterum. re ergo existente simplicissima vere est additio et compositio circa intellectum sine vanitate et fallitate. Si autem loquamur a parte rei sic dicendum q cum additio ex parte rei ponat compositionem. et diuina persona simplicissima sit. q impossibile est oino q ibi sit aliqua additio. et ita fm re nihil addit res nature supra naturam. S. tamen videt illud non intelligibile q persona sit distincta fm rem: et essentia non. et cu hoc nulla est additio et nulla differentia fm rem inter personam et naturam. et ad hoc qualitercuq intelligendum cu hoc sit supra vires humani intellectus. notandum sicut vult Ricardus. q est distinctio p qualitate. et distinctio per originem. Distinctio per qualitates est in creaturis. nec potest esse sine additione qz hec distinctio habet ortum ex additione materie ad formam. Distinctio autem p qualitate dicitur quia vnum distinguitur ab alio per p p rietates absolutas. vt patet cum vnum est albus et alter niger. Distinctio per originem est cum vnum producit et alter producitur. Et quemadmodum distinctio per qualitatem vera distinctio est et fm rem: ita distinctio per veram originem vera est distinctio. sicut enim vnum non potest simul esse albus et niger. ita non potest vnum et idem producere seipsum.

Predi eton epi logus.

Quia ergo in diuinis intelligit esse vera origo. id intelligit ibi esse vera distinctio. Rursus cum intelligo patrem producere intelligo ipsum seipso producere. sicut cum intelligo diuinam substantiam agere intelligo ipsam seipsa agere. pari ratione et filium seipso produci. ergo productio nihil addit. sicut non ponit aliquam compositionem circa filium: quia cum ibi est vera origo. ibi fit vera distinctio et origo intelligitur ibi esse sine additione. et distinctio sine additione intelligitur ibi esse. Quamuis autem persona siue res nature se habeat ad naturam per additionem: tamen nihilominus differt secundum rationem: alioquin non esset intelligibile quod plurificaretur persona natura existere unica. **D**icitur autem secundum rationem esse: quia essentia non oritur ab essentia. nec se habet ad aliam essentiam: sed persona bene oritur a forma. et se habet ad illam. Si tu quibus rationem habuit. tamen quia unitas et nobilitas diuini esse non admittit circa essentiam plurificationem sicut circa personas. et bene ratio tacta est supra dist. 17. Quia ergo modus se habet ad alium et oriendi ab alio non ponit compositionem in persona secundum rem. sed distinctionem reale ab alia persona. id est modus ille comparatus ad essentiam vel personam cuius est modus tamen est. comparatus vero ad illam ad quem est. cum faciat distinctionem secundum rem vere res est. et ita uero non facit differre re. alio modo ratione. Idcirco est quod quibus una persona non sit alia. tamen res nature est natura. Propter ergo quod ista sunt compositiones quod persona simplex sit et nihil addat supra naturam. nec differant nisi ratione et tamen hec est compossibilitas. scilicet natura illa incompossibilitas scilicet persona. hec distincta illa indistincta. **C**oncedere ergo sunt rationes probantes quod persona siue res nature nihil omnino addat secundum rem supra naturam. **A**d illud quod obijciunt quod aliud est res nature. aliud natura. et sicut quod alia bene ratione persona et natura. potest dici. quod Boetius. et Dylus. loquuntur in creaturis. Si autem intelligamus in deo. tunc dicemus quod est diuersitas rationis que fundatur non super absolutum sed super respectuum. qui nullam inducit compositionem. nam essentia non refertur. persona autem refertur et oritur. nec tamen est composita. quia ipsa est suus respectus. **A**d illud quod obijciunt quod simplicius est quod in pluribus reperitur. dicendum quod reperit in pluribus hoc est duplex. Aut ita quod unum illorum alibi potest esse ubi non est alterum ut homo est in pluribus hominibus et sic habet propositio ueritatem. Aut ita in pluribus quod unum non est sine alio. et sic est in personis. nam una non est sine alia. et sic non habet ueritatem. Nam sicut natura est semper et ubique. ita et persona et sic patet quod nihil addit. nisi a quo artetur. **A**d illud quod obijciunt quod maioris est abstractionis etc. dicitur quod illud habet ueritatem ubi illud a quo abstrahitur aliqua facit compositionem cum eo quod abstrahitur. sic autem non est in deo. **A**d illud quod obijciunt quod affirmatio negatio non est simul uera de eodem. dicitur quod quantum ad unum differtentia rationis sufficit ad affirmationem et negationem. Unde intelligenda est propositio de eodem re et ratione. et persona alio quo modo differt a natura: licet non per additionem realem. **A**d illud quod obijciunt. quod quocumque sunt eadem unum et eadem in re se sunt eadem etc. dicitur quod illud fallit ubi est conuenientia plurium tanquam in coloribus. ut differentia in genere. Fallit etiam ubi alia qua plura distinguuntur per suas origines. ut radij diuersarum stellarum in uno puncto aeris ununtur: et tamen ad inuicem distinguuntur. Quia ergo diuine persone in natura ueniunt tanquam in uno coloribus. et persone distinguuntur ad inuicem per originem. id patens est quod non ualeat potest tamen dici uera regula ubique. si sane intelligat. Propter quod notandum. quod quedam sunt absoluta. quedam respectiua. Diuersitas autem in respectiuis uenit non a parte subiecti. ueritatem rei ad quam referuntur: in his non est regula nisi intelligat ad idem quibus ergo persone per suas proprietates referuntur. quibus unum sunt in natura. quia tamen non sunt ad unum. ideo non sequitur quod sint idem: et sic patet illud.

Questio. ij. Utrum in diuinis sit ponere predicationem nature uel conuerso. Et quod non uel Boetius in li. de tri. deus est forma sine subiecto: sed ubi non est subiectum non est predicatum. ergo etc. **I**tem Dionysius dicit quod negationes de deo sunt uere. affirmationes uero in eo pacto: sed ubi est uere aliquid de aliquo predicare est. et uere affirmare. sed in deo non contingit uere affirmare. ergo etc. **I**tem Boetius uidet rationem. quia ubique est predicatio ubi est complexio. ergo et compositio: sed in deo nulla est complexio. ergo et nulla compositio ergo et nulla predicatio. **I**tem in omni predicatione subiectum se habet ad modum materie. sed in diuinis nec est reperire materiam nec modum materie. ergo nec pre-

dicacionem. **I**tem si est ubi predicatio: aut predicatur idem de eodem. aut aliud de alio. Si idem de eodem. nullus ex hoc capit intellectus alius quam si non esset predicatio. ut patet cum dicitur. deus modo est deus. Si aliud de alio. ergo in diuinis est aliud et aliud. ergo compositio. **I**tem si est ubi predicatio: aut predicatur res nature de natura. aut conuerso. Res nature non potest predicari de natura: quia res nature se habet per modum suppositi. ergo est subiectum non predicari: ergo si predicatur: tunc ergo natura de re nature. **S**ed contra. Natura est forma. sed omnis forma de re nature ad se referat. nullum autem relatiuum de de suo correlatiuo. ergo natura non predicatur de re nature. ergo non est predicatio. **I**tem que habent oppositas proprietates unum non predicatur de altero. sed essentie uel nature proprietates est compossibilitas. persone uero incompossibilitas. ergo unum de altero non predicatur. nec una persona de altera. **P**atet ergo ubi nulla esse predicatio. **I**tem dicitur. substantia de ipso substantia predicatur. **I**tem ratione uel. quia fides habet obiectum uerum: et habet obiectum deum. ergo uerum est ponere in diuinis. sed falsitas et ueritas circa compositionem sunt. ueritas inquam circa quam est credulitas uel opinio. ergo in diuinis est ponere compositiones ergo et predicationem. **I**tem ubique est uere eorum et proprium. ubi est uere ponere predicationem. sed in diuinis est uere reperire commune et proprium: quia natura uere est compositio et persona proprium siue compossibilitas. ergo etc. **I**tem hoc uerbum est. est nota identitatis: sed omnis predicatio est mediante hoc uerbo est. ergo omnis predicatio signum est identitatis. sed ubi uere est significatum. uere est et signum: sed in deo propriissime et uerissime est identitas sicut probatum est: quia res nature non addit supra naturam: ergo propriissime predicatio. Et hoc est quod dicitur Boetius. quod nulla est ueritas predicatio illa in qua idem de se predicatur si ergo hoc est in diuinis: ergo omnes predicationes in diuinis sunt uerissime. **I**tem dicitur. dicitur quod est predicatio per identitatem et est predicatio per inheretiam. et ueritas est in deo reperire. Per inheretiam ut cum deus pater generat. uel deus creat. Per identitatem. ut cum dicitur. pater est generatio: uel deus est creatio. Predicatio autem per identitatem est reperire in deo propriissime. propter ipsius rei qualitatem: quia ubi est summa identitas. ubi omnes locutiones importantes unitate ubi sunt uerissime. Predicatio autem per inheretiam est ubi reperire propter intellectus nisi defectibilitatem. Quia si actus in diuinis sit dei substantia et ipsa proprietates. etiam quod intellectus nisi intelligit per inferiores. et enunciat per uocabulum rerum inferiorum. tenet modum enunciandi quem habet circa inferiora: et ideo predicat per modum inheretie. Quia omnia que in deo sunt realiter habeant modum substantie. Intellectus tamen iste non est falsus: quoniam quedam modum intellectus abstrahens lineam a materia non est falsus. quia modum illis non ponit circa rem: sed circa suum intelligere. similis intellectus noster in diuinis compositionem non ponit circa rem: sed circa suum intelligere et suum exprimere. Quamuis enim in deo sit summa simplicitas. tamen exprimi non potest nisi per compositionem. et ideo bene dicit Augustinus. quod uerius est deus quam cogitatur. et uerius cogitatur quam dicitur. Nam et si intellectus aliquo modo per intelligentiam ascendat ad contentum simpliciter. non tamen potest hoc exprimeret uoce simpliciter sed composita. **A**d illud ergo quod obijciunt quod in deo non est subiectum. dicendum quod uerum est quantum ad rem. est tamen quantum ad modum intelligendi siue enunciandi. **A**d illud quod obijciunt quod affirmationes sunt in eo pacto. dicendum quod hoc dicitur. quia nullum nomen exprimit diuinam essentiam sicut est omnino. Uel dicit quod in affirmatione notatur identitas. et hoc uere est in deo a parte rei. et est compositio: et respectu huius est in eo pacto: quia nulla est ubi realis compositio. **A**d illud quod obijciunt de compositione uel completionem dicendum quod illa completio in sermone significat compositionem in intellectu. sed unitatem in re. **A**d illud quod obijciunt quod modus materie non cadit in deo: dicitur quod uerum est: quod non cadit modus materie ut ex qua. modus autem de quo et in quo bene cadit **A**d illud quod obijciunt. aut idem predicatur de eodem. dicitur quod aliqui idem est re: diuersum tamen secundum rationem intelligendi et dicendi ut bonitas et substantia. Aliqui idem secundum substantiam. diuersum secundum modum se habendi. ut persona est substantia siue relatio est substantia et deus generat et ideo aliquis intellectus capitur ex completionem: qui non capitur ex simplici uoce. **A**d illud quod queritur. utrum res nature predicatur de natura. dicendum quod predicatio ne per identitatem utrumque de altero predicatur. nec est predicatio ratione

ratione forme: nec rōne materie: sed p inherentiā: qz cōe p dicitur de ppro: vt pater est de^o. Qd ergo obijcitur q natura ē forma. **¶** Rñ. q forma vno mō dē relative ad informatū. & sic nō est accipere in deo. Alio mō absolute qd caret materia & sic est in deo. & sic p̄ illud. **¶** Alr pōt dici q dici relative est dupl^r vel fm esse vel fm dici. Scd̄s dici vt vidēs ad visum. & intellis gens ad intellectū. & sic vñs de altero p̄dicatur fm esse. vt pater ad filiū. & sic nō p̄dicatur. Natura em̄ nō dicit respectū ad psonā fm esse. s; fm dici. & talis respectus importat cum dē q natura est forma respectu rei nature binc est q dicit rōne illi⁹ respectus. tres p̄sone vnius essentie vel nature. & vna natura trium personarū. nō tñ dicitur tres persone vnius dei. Nā hoc nomen deus nō importat respectū fm dici ad personā s; solus ad creaturam. Ideo dicitur deus abraā. isaac & iacob. **¶** Ad vltimū ddm q comunicabilitas & incōmunicabilitas nō sunt oppositae proprietates: sed sic differunt. sicut habere proprietatem et non habere. Quia enim persona habet proprietatem relativam. ideo distinguitur. & est incōmunicabilis: sed quia essentia caret illa proprietate. ideo cōmūnis est & comunicabilis pluribus. & ideo nō distinguitur ad inuicē. Vel potest dici q cōicabititas non est proprietatis distinguens etiā in creaturis. Unde quāuis homo sit cōmūne & petrus proprium. nō tñ impeditur quin homo dicitur in petro. quātōmagis in deo illa ppositio intelligitur de proprietatibus separantibus & distinguendis illa in quibus sunt ab inuicē.

Questio. iij. **¶** Utrū in diuis sit ponere approprias tione. Et q sic videf. quia p cōmūnia est deuenire ad intellectū propriū. sicut p̄z q per memoriam. intelligētiam & volūtatem venitur in cognitionē trinitatis: similr per vnitatē: veritatē & bonitatē in quibus consistit ratio vestigij: sed nō deuenitur a cōmūnibus ad p̄ria: nisi cōmūnia aliquo mō appropriēt. cū ergo sit deuenire in diuis per cōia ad cognitionē propriū est ibi appropriatiū. Ad hoc est autōitas sacre scripture que appropriat cōia personis vt potentiam patri. sapientiā filio. & bonitatem spūs sancto. **¶** Sed p̄tra. sicut se b; propriū ad cōmūne. ita cōmūne ad p̄riū. sed p̄riū nō pōt cōicari nisi falso. ergo nec cōe appropriari. sicut ergo p̄riū p̄riū nunq̄ alqs sit cōe: sic nec cōe p̄riū. **¶** Item appropriatio in diuinis aut est fm rē. aut fm intellectū. Si fm rē: sed vbi est appropriatiū fm rē: aliquid plus dicitur de illo cui appropriatur. ergo in diuinis est prius & poster⁹ quātum ad essentialia. quod est incōueniens. Si fm intellectū: sed intellectus illi appropriatur. cui magis indicat cōuenire: ergo cū magis indicet intellectus inesse sapias patri tanq̄ antiquior. illi d; appropriari: s; appropriatur in diuinis. ergo appropriatio est. contra intellectū. nō ergo attenditur fm intellectū. **¶** Item vbi est appropriatiū. p̄ri⁹ est fm rōnem intelligēdi p̄riū q appropriatiū. ratio em̄ appropriatiōnis per prius est in p̄rio: ergo cū appropriatiū sit cōe fm rōnem intelligēdi p̄ri⁹ erit p̄riū q cōe. qd est incōueniens. **¶** Rñ. ddm q de appropriatiōis est loq̄ dupl^r. Aut q̄tū ad id qd significat aut q̄tū ad ordinē que cōnotant. Si q̄tū ad significatū cu; illud sit cōe. & oibus cōueniat p̄sone p̄ indifferētiam. nō conuenit appropriari rōne sumpta a parte rei appropriat. tñ rōne sumpta a parte intellect⁹ nfi. p̄pter errozē ammouēdum. Quis em̄ intellectus carnalis in parte carnali videt defectū potētie et in filio defectū sapie. & in spūs intelligit furozē iracundiē. id spūs intellectus vt elenet a carnalitate. potētiam patri atq̄ tribuit. Quis nō magis cōueniat ei. s; ne min⁹ videat puenire & sic de alijs. Si aut loquamur q̄tū ad ordinē vel originē que cōnotant. sic appropriant a parte rei p̄pter cōuenientiā cum p̄rijs psonarū. vñ quia pater a nullo est. & filius a patre & spūs ritulctūs ab vtroq̄. & binōi ordo attenditur in potentia et sapientia & bonitate. ideo pater ratio appropriadi. Quis illa que nō cōnotat aliquo modo ordinē vel originem non sunt appropriabilia. Ad illud ergo quod obijcitur. q p̄riū nō cōicaf. ergo &c. dicēdum q nō est simile qz ex hoc q cōe appropriatur nō attribuitur nisi ei cui cōuenit. sed si p̄riū fiat cōe. tñc at tribuitur ei cui nō cōuenit. & id non est filie. **¶** Ad illud qd que ritur. vtrū appropriatiō sit fm rē vel fm intellectū. dicēdū q per hoc quod est scdm. potest dici vis appropriatiua siue approprians principij vel potest hoc quod est fm importare rationem appropriandi. Si primo modo sic cum appropriare sit

virtutis cognoscētis. sic appropriatiō est fm intellectū nostrū. Si aut fm dicat orationē appropriandi. sic vno mō est fm rez. q̄tum ad ordinē cōnotatū. alio mō fm intellectū q̄tum ad significatū. vnde intellectus appropriat p̄pter intellectū. s; nō idem intellectus p̄pter se. sed intellectus sanus & fidelis. p̄pter intellectū carnalem. nō vt cum eo concordet. sed vt ei obuiet. & ideo cum intellectus carnalis credat parum de potentia in patre. spūs intellectus appropriat ei potētiam. nec tamen intellectus est falsus. qz nō intelligit plus esse de potētia in patre: sed nō minus q̄ in filio. Si autē potētia appropriaretur filio: tunc intellectus carnalis plus credit esse in filio. & ideo falsus est. & sic p̄z illud. **¶** Ad vltimū dicēdū q appropriatiū fm id qd est. prius est fm rationē intelligēdi q̄ p̄riū. appropriatiū autē sub hac intentione consequitur rationē propriū. et hoc nullum est incōueniens.

Questio. iij. **¶** Utrū in diuis sit ponere trāslatio nem. Et q sic videf i li. de tri. Sūt Dio. de diuis. noibus theologij tanq̄ innotabilem deū laudant ex oi noie. s; hoc nō pōt esse nisi p trāslatiōem. ergo in diuinis est ponere trāslatiōem. **¶** Item hoc videtur ratione. qz sacra scriptura dicit deū irasci & dolere: sed hoc non pōt dici p̄rie: ergo necesse est q dicatur trāslatiue: s; inter oia que cōtingit noiare. dolere & ira maxime distant a deo: q̄ si bec p̄tingit trāsl ferri & oia alia noia. **¶** Item p que p̄tingit rem intelligere. cōtingit & significare. & per que contingit significare cōtingit et nominare: s; per oia creato contingit deū intelligere. ergo et noiare. **¶** Sed p̄tra. Dēs trāsserētēs fm aliquā similitudinē trāsserūt: s; dei ad creaturā nulla est similitudo cū sit summa distantia. & c. **¶** Itē similitudo est relatio eq̄parantie. q̄ si p̄ similitudinē contingit noia creaturarū trāsserre ad creatozē pari rōne & cōduco: s; illa nō trāsserunt. ergo nec ista. **¶** Item similitudo est rō trāslatiōis: ergo noia rerū magis deo filium magis dñe ad deū trāsserūt. talia aut sunt noia angeloz. ergo illa trāsserunt: querit ergo que noia debeant trāsserri & q̄ nō. **¶** Rñ. ddm. q ratio vel finis trāslatiōis duplex est. Una in q̄ est laus dei. alia manu ductio intellectus nostri. Propter laudem dei necessaria est trāslatio. Quonia em̄ deus multum est laudabilis. ne propter inopiam vocabulorū contingeret cessari a laude. sacra scriptura docuit nomina creaturarū ad deum trāsserri. & hoc in numero indefinito. vt sicut omnis creatura laudat deū: sic deus laudetur ex omni nomine creature. & qui non poterit vno noie laudari tanq̄ superexcellens omne nomen laudaretur ex omni nomine. Alia ratio est manu ductio intellectus nostri. Quis em̄ per creaturas ad cognoscendū creato rem venimus vt plurimū. fere oēs creature habent proprietates nobiles que sunt ratio intelligēdi deū. vt leo fortitudinē agnus mansuetudinē. petra soliditatem. serpens prudentias & cōsimilia. id oportuit plura noia trāsserri ad deum. Quis ergo finis imponit necessitatē his que sunt ad finē cum trāslatio sit ad laudem dei. id noia importantia deformitatem non debēt trāsserri. vt diabolus. buffo. vulpes. quia magis trāsserunt ad vituperiū q̄ ad laudē. Rursus qz trāslatio est propter nostrā instructionem. & similitudo incipiens a notiorib; est via cognoscēdi. id est trāslatio a creaturis tanq̄ a notiorib; ad creatozem: s; nō conuertitur. & qz magna similitudo mater est falsitatis. id non trāsseruntur nomina multum similia. s; cut sunt nomina angeloz ne forte angelus credatur esse deus. Per hoc p̄z q trāslatio est in diuinis quātum ad nōminum multiformitatem. ratione cuius dicitur deus omninominabilis. & patent omnia preter primū. Quod em̄ obijcitur q nulla est similitudo: qz summa est distantia. dicēdum q & si non est similitudo per vnius nature participationē. est tñ similitudo fm analogiam & habitudinē & hoc in comparatione ad effectus Sed de hoc magis alibi habitum est.

Distinctio. xxxv. **¶** De sciētia dei in generali fm se. **¶** Amq̄ supra disseruim⁹ ac plura dixerim⁹. Supra egit mag⁹ de sacro trinitatis & vnitatis. i hac parte agit de p̄ditionib; s; quas est in deo rō cau salitatis: que sunt potētia. sapientia & volūtas. h; aut bec pars tres partes. In quaz prima agit de sciētia. In secūda de potētia infra distinctiōne. xliij. Nunc n iij

de omnipotentia dei agendum est. In tertia de voluntate. infra di-
stin. xlv. Jam de voluntate dei etc. Prima pars huius tres. In pri-
ma agit de scientia in generali finem se. In secunda agit de modis di-
stincte cognitionis. vtrum deus cognoscat mutabiliter vel imu-
tabiliter et quomodo. distin. xxxviii. Nunc ergo ad proprium res-
pondendum. In tertia vero ag-
git quod ad speciales effe-
ctus. infra dist. xl. Prede-
stinatio vero est de bonis sa-
lutaribus. Prima pars dis-
tinguitur in tres. In prima
magis determinat de ipsa
dei scientia. In secunda:
quod res agite sunt in scien-
te per modum scientis id
determinat quomodo res
sunt in deo. infra. dist. xxx
vi. Solet hic queri. cum
omnia dicantur esse in dei
cognitione. In tertia vero
incidenter determinat quo
modo deus est in rebus.
infra dist. xxxvii. Et quo-
ntam demonstratum est ex
parte. Prima parsque
continet partem distinctio-
nem tres huius partes. In
prima cum dei scientia sit vna.
determinat quod sortitur
plura nomina. In secunda cum
dei scientia vel scientia sit eter-
na. determinat quod se ba-
beat ad temporalia vel creata
ibi. Hic considerari oportet
vtrum scientia vel scientia
sit ens quomodo cognos-
cat non entia. ibi. Pro-
pterea omnia dicuntur esse
in deo etc. In prima parte
seipsum continuans dicit.
quod diuina essentia plura huius
nomina propter nomina commo-
ta. In secunda dicit quod dei
scientia esset. si nihil futu-
rum esset. et esset scientia huius
non diceretur scientia. In
tertia ostendit quod omnia ha-
bent rationes in deo per
quas cognoscunt. et sunt
in ipso. et ita omnia sunt si-
bi presentia. et sic per diui-
sionem sententia. Subdiuisio-
nes enim partium manifes-
te sunt in littera.
a. Et eorum tamen quedam
specialem efflagitant tra-
ctatum. Contra. aut enim
ista efflagitant specialem
tractatum. quia sunt diffi-
cilia. aut quod sunt approp-
riata. Si quia sunt diffi-
cilia: huius alia etiam sunt diffi-
cilia. sicut simplicitas et ve-
ritas immutabilitas. Et
quod sunt appropriata huius
sunt vnitatis et equalitatis. Item. dicitur quod ista efflagitant specialem tra-
ctatum tripliciter ex causa. tunc quod sunt difficilia. tunc quod multa de ipsis in
scriptura sunt determinata. tunc etiam quod dicuntur respectu ad creatu-
ram. et secundum has conditiones attendit ratio cause in diuina natura. id
quod: debebat fieri transitu ad creaturas siue ad creationem et ad
hoc pergitur in ea posse scire et velle. que faciunt causam esse perfe-
ctam. id tractatum illud in medio collocavit inter tractatum de tri-

Distin.
xxxv.

Prede-
stinare
quod sit.
Ro. vij

Eph. i.

Esa. lx
liij. et. j.
Laz. ij.

De quibus
puiden-
tia.

De scientia dei. quod cum sit vna.
quod sortitur plura nomina. a

Quod super diste-
ruerimus ac plu-
radixerimus de
his ceteris quod sunt
subam de deo di-

a cum eorum autem quodam spalem effla-
gant tractatum de quibus ammodo
tractandum est. i. de scientia. scientia.
puidetia. dispositione. predesti-
natione. voluntate et potentia.

c Sciendum ergo est quod sapientia
vel scientia dei: cum sit vna et sim-
plex. tamen propter varios rerum sta-
tus: et diuersos effectus plura
ac diuersa sortitur nomina. Dicitur
enim non tantum scientia: sed etiam scientia vel
puidetia: dispositio. predesti-
natio. Et est scientia siue
prouidentia non de futuris tantum
sed de omnibus. de bonis: scilicet
et de malis. dispositio vero de fa-
ciendis. Predestinatio de om-
nibus saluandis. et de omni-
bus bonis. quibus et hic libe-
rantur et in futuro coronabun-
tur. Predestinauit enim deus
ab eterno homines ad bona eli-
gendo: et predestinauit eis bo-
na preparando. Quod homines
predestinauit: apostolus ostendit
dicens. Predestinauit quos
predestinauit fieri conformes ima-
ginis filij sui. Et alibi. Ele-
git nos ante mundi constitu-
tionem. ut effemus sancti et im-
maculati. Quot autem bona
eis preparauit propheta Esa.
ostendit dicens. Quia non
vidit deus abs te: que prepa-
rauit. diligentibus te. Ergo ab eterno
predestinauit quosdam futuros
bonos et beatos. i. elegit ut essent
boni et beati et bona eis prede-
stinauit. i. preparauit. Pro-
uidentia autem est gubernando-
rum. quod vtiq; eodem modo videtur

et tractatum de rerum vniuersitate: scilicet quod huiusmodi se tenent a deo et a
deo sustentantur. id tractatus iste in. j. lib. ponitur.
b. Quod ammodo tractandum est. i. de scientia etc. Videtur hic male dicere.
quod potentia precedit scientiam et voluntatem. sed male ordinat in proposito
et male in exequendo. Item. dicitur quod duplex est loquens de istis aut
in sua generalitate aut ut co-
currunt ad vnum effectum. Sed de sapie-
tia in sua generalitate sic cum scientia
sit respectu bonorum et malo-
rum faciendorum. et non
faciendorum prior est secundum
rationem intelligendi quod
potentia. Et potentia cum sit
respectu faciendorum et non
faciendorum. prior est voluntas
tate quod est respectu facien-
dorum bonorum tantum. Si autem
loquamur de his que sunt con-
currunt ad vnum effectum. sic
potentia in quantum potens est
prima. in quantum creans est
ultima prius enim est posse
deinde scire. et post velle.
et postremo est facere quod
est ipsius potentie. Et quod
tunc ad hunc actum magis
ponit hic ultimo loco post
tentiam: sed in executio-
ne considerat ordinem secundum
maiores generalitates et
minores.

accipi quo dispositio. Inter-
dum tamen puidetia accipit pro
prescientia. Sapientia vero vel
scientia de omnibus est scilicet bonis
et malis. et de presentibus preteri-
tis et futuris. et non tantum de temporalibus
bus: sed etiam de eternis. non
enim ita scit deus ista temporalia ut
seipsum nesciat sed ipse solus
seipsum perfecte nouit. cuius scie-
ntia imperfecta est.

Quod dei scientia vel pre-
scientia sit eterna. quomodo er-
go se habet ad temporalia vel
creata. b

Hic considerari oportet. vtrum scien-
tia vel prescientia. vel disposi-
tio vel predestinatio. potuerit
esse in deo. si nulla fuissent futu-
ra. Cum enim prescientia sit fu-
turo. et dispositio faciendorum
et predestinatio saluandorum. si
nulla essent futura. si nihil es-
set facturus deus vel aliquos
saluaturus. non videtur pos-
tuisse in deo esse prescientia. vel
dispositio. vel predestinatio.
Potuit autem deus nulla presci-
re futura. potuit non creare ali-
quid. vel non saluare aliquos.
Potuit ergo in deo non esse
prescientia vel dispositio vel pre-
destinatio. Ad hoc autem ita
a quibusdam opponitur. Si
inquiunt potuit prescientia dei
non esse in deo ab eterno et po-
tuit non esse. Si vero potuit non
esse. cum prescientia dei sit eius
scientia. et scientia sit eius essen-
tia potuit ergo non esse ab eter-
no id quod est diuina essentia
Ita et de dispositione. et prede-
stinatione que est diuina essen-
tia obijciunt. Addunt quod et alia
ita loquentes. Si potuit deus
non prescire aliqua cum idem sit
deo prescire quod scire. et scire
quod esse. potuit ergo non esse.

in preseruando aut in gubernando. et sic est puidetia. aut in efficien-
do. et hoc duplex. aut quantum ad boni nature. et sic est dispositio. aut
quantum ad bonum supradictum. et sic est predestinatio. Aut quantum ad ei-
priuationem. et sic reprobatio. Sed quod quatuor gratie non est effectus
sed defectus. id reprobatio non hic numeratur sed princeps sub prescientia
nomine. et ipsum sibi appropriat. Unde diuisio potest sic for-
mari. Cognitionis dei aut est in se aut in comparatione. Si in se.
aut per

Oppo-
siti.

aut p rōnem nobilissimā. & sic sapia. aut per qualē cūq; rōnem. & sic est scia. Si in pparatōe. Aut eūē tuū. & sic pscia. Aut euen tuum & effectū. & hoc vel in gubernādo. & sic est p uidentia vel in efficiēdo. & sic si respectu cuiuscūq; nature sic est dispositio si respectu rōnalis. sic pdestinatio. aut eueniūt effe ctuū defectuū. & sic ppro batio. q̄ est pscia noiata. d C reator: ita dicitur relati ue vt essentiam nō signifi cat. Videtur dicere falsū nā creatio significat mo dum actionis nō relatio nis ergo creator: similiter ergo non dicitur fm rela tionem a parte modi: nec a parte rei istud constat. ergo nullo modo. Itē vi detur falsum dicere. cum dicit q̄ essentiam non si gnificat. quia creator: si gnificat aliquid aut ergo creatum. aut increatum. Si creatum. ergo non di citur de deo. Si increatū ergo cū nō significet pso nam significat essentias. C Rū. dōm q̄ relatiue dī cī aliqd ē dupl. Aut q̄ si gnificat relationem sicut noiā que sunt in pdicamē to relatiōis. Aut q̄ b; res pectū annerū. sic cū om nis actio dicat respectus ad passus siue factū & pas sum ad agentē. sic dicitur: rela tiue. & sic intelligit magis ter de hoc nomine crea tor: & bñ. Ad illud etiā qd dicit. q̄ non significat es sentias dicitur ppter hoc q̄ quāuis imponatur di uine essentie. & ideo de so la eius essentia dicit fm omnes. tamē de eo a quo imponitur fuit cōtrouer sia. Quidā em̄ volunt dī cere. q̄ nomina sex gene rum non predicant aliqd in deo sed compredicāt. Unde actio non videtur dicere aliquid in agente: sed ab agente. Et buicvi detur consonare ratio. qz actio & passio videtur esse eadē. Et iterū buic videt psonare verbū Boetij de tri. q̄ aīa gñā rez nec de creatore nec de creaturā p dicit. Ista opinio fuit satis pbābilitas & but fuit magis. & iō dicit q̄ pscia ratione scientie importat essentia: creator: tm̄ rela tionem. Verū illud bo die cōiter nō tenet. Dicit mus enim deum esse suaz

Item cū idē sit deū psciū esse. & deū eē. si potuit nō esse psci potuit nō esse deus. Potuit aut nō eē psci. si potuit nulla pscire. et potuit nulla pscire: qz potuit nulla facere. Rēspōsio q̄ pscientia & dispositio & pdestinatio quasi relatiue dicuntur ad futuras res vel faciendas. c Ad h iuxta modulū nre in telligētie ita dicim. Pscia & dispositio vel pdestinatio ad aliqd dicitur videtur. Sicut em̄ creator: ad creaturā relati ue dicitur ita psciavel psciū ad fu tura referri videt. & dispositio ad faciēda. ac pdestinatio ad saluanda. Verū tamē creator ita relatiue dicitur: vt essentia non significet. Pscia nō vl psciū & i respectu futuroz dicitur. & essentia designat. Ita etiā dispositio & pdestinatio. iōq; cū dicitur: si nulla essent futura nō esset in deo pscientia vel non esset deus psci. quia varia est ibi causa dicendi. distingui oportet rationem dicit. cū ergo dicitur. Si nulla essent futu ra. non esset in deo pscientia. vel nō esset psciū. Si in di cendo hanc causam attēdis. s. qz nulla essent subiecta ei? psciētie. vñ ipa possit dicit pscia vel ipse psciū. qd vtrūq; dicit ppter futura verus ē intellectus. Sinaut ea rōne id dicitur qd nō sit in eo scia qua pscit futura: vel q̄ ipse non sit deus qui est futuroz psciū. falsa est in telligentia. Similr & ille locu tiones determināde sunt: po tuit non esse pscientia dei. vel potuit non esse psciū & potuit de? nō pscire aliqua id est potuit eē q̄ nulla futura subiecta essent eius sciētie: et ita nō possit dicit psciū vel pscire. vel scientia eius pscien tia. nō tm̄ eo minus ipse esset. vel ei? scia. S; nō possit dicit psciū: vel pscire. vel pscia. si ei? scientie futura nulla foret subiecta. Silt de dispositiōe et pdestinatione vel puiden tia. Hec em̄ vt dictum est ad tpalia referriūt & de tempora libus tm̄ sunt. Rēspōsio scia dei nō tm̄ est de temporalibus: sed etiam de

eternis. Scia nō vel sapientia non tm̄ de tpalibus sed et de eter nis est. Itē si nulla fuissent futura. esset tm̄ in deo scia eadē que nō est. nec minor eēt q̄ modo. nec maior est q̄ esset Sciuīt ergo deus ab eterno eternū: & de qd futurū erat. et sciuīt immutabiliter. Scit q̄ nō minus pterita & futura q̄ pntia. & sua eterna sapia & im mutabili. scit ipse oia q̄ sciunt. Dis em̄ rō superne & eterne sapie (vt ait amb: o.) in eo est qz omnē sapiam & sciam capit sua immensa sapientia. Cūq; dei sciētia sit ens quō ḡ cognoscit nō entia. c Popterea oia dñr esse in deo & fuisse ab eterno. Unde aug. sup gen. Hec visibilia in quit anq̄ fierēt nō erāt. quō ḡ nota deo erāt que nō erant. et rursus. Quō ḡ ea fecerat que sibi nota nō erant. nō em̄ q̄cūq; fecit ignorās. nota ḡ fecit. nō facta cognouit. P: oinde an teq̄ fierent & erāt. & nō erant. erant in dei scientia. non erāt in sua natura. Ipsi autem deo non audeo dicere alio mō in notuisse cum ea fecisset q̄ illo quo ea nouerat vt faceret apd que non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Ecce hic habes q̄ hec visibi lia anteq̄ fierent. in dei scien tia erant. Ex hoc ergo sensu oia dicunt esse in deo & omne qd factū est dicitur vita esse in ipso non iō q̄ creatura sit creator. vel qz ista tpalia essentialiter sint in deo sed qz in ei? sciētia semper sunt que vita est. Rēspōsio eadē rōne dicuntur oia ei presentia. f Unde est etiā q̄ oia dicunt ei pntia esse. nō solū ea q̄ sunt. sed etiā ea que pterierūt. & ea que futura sūt. fm illud. Quis vocat ea que nō sunt tanq̄ ea que sunt. qz vt ait Amb. in li. de trini. Ita cognoscit ea que non sunt vt ea que sunt: & hac ratione omnia dicuntur esse in eo. vel apud eum siue ei pntia Unde Augu. super illum lo cum psalmi. Et pulchritudo agri mecum est. Ideo inquit mecum est. quia apud deū nihil

actionem. vtputa creatio nem. & qm̄ essentia est di uina actio. et hoc nomen creator: imponit ab actio ne. ideo non tm̄ impositū est essentie. Verū etiā ab essentia: sed illam signifi cat in relatione. Nec. hoc tuis intendit dicere qz ta lia non predicantur: sed qz non predicantur absolu te. Si tamē velimus susti nere magistrum fm eōcm opinionē. dicamus qz ma gister non vult dicere. qz creatio nō importet diu nam essentia: s; q̄tm̄ ex vi vocabuli non dicit essentiam absolute: s; per mo dum relatiōis siue sub ap pellatione relatiua s; psciētia duo dicit & sciētia & pdestinationem. Ita tione scientie dicit essentiam absolute. vñ manet scientia. re ipsa nō manet. nō sic est de creatione: non enim est creatio nisi etiā sit creatura & fm hoc verbum magistri non ha bet calūniam. c Si nulla fuissent futu ra eēt. tm̄ in deo scia eadē. Videtur male dice re: qz scia nra ponit res. & qm̄ nō ponit nō est scia: s; opinio: vel alia acceptio minus nobilis. ergo cum de nobilitate scie sit po nere rē videtur multo for tius qz diuina scia ponat q̄ est nobilissima. C Rū. ad hoc breuiter descendit qz est scia qua habeo cog nitionē de re. & est scia q̄ scio rem esse. Prima scien tia nec in nobis nec i deo ponit existētiam rei in p pno gñe: nec de presentē: nec de futuro. qd patz. qz artifer b; cognitionez fa ciendi domū quam nūq̄ faciet. Secunda vō scien tia ponit rem tam in deo q̄ in nobis: sed in nobis: quia dependet. in deo qz connotat. & q̄tm̄ ad pri mum modum loquitur ma gister. qz eadem scientia esset: s; non respectu eius dem. & respectu tot respec tu quor modo est q̄tm̄ ad scdm modum. f Unde est et rē. Quis Amb. magister qz oia sunt deo pntia non solum que sunt sed etiam que pterierunt Quomodo ergo intelligi tur illud. Aut enim intel ligitur de pntia fm veri tatem. aut de pntia fm cognitionem. Primo mo do falsum est. Constat n iij

Jaco. i.

Ro. iij

Amb.

Augu.

ps. xlix

em est q̄ antichristus non est in deo fm̄ veritatē p̄sens. Si fm̄ cognitionē: q̄ habet cognitionē. p̄sentium p̄teritorū & futu-
rorum: sed si sic. cū hanc habeat etiā anima. ergo sibi oīa sunt
ei p̄sētia. Itē. dōm q̄ nō oīa dicitur esse p̄sētia fm̄ veritatē
existentie rerū. sed fm̄ cognitionem. q̄ actu cognoscit. p̄sēns
tia. p̄terita & futura. & cir-
ca actū sue cognitōis sp̄
est p̄sēntialitas. ita q̄ nulla
successio cognitōis dei
est in nunc q̄ cōplectitur
oīm successiōē sine mu-
tatione. & ideo oīa sunt ei
p̄sēntia ex hac duplici cā
Quānis autē creatura ha-
beat cognitōē de p̄sēti-
bus p̄teritis & futuris: q̄
tū cognitio ei⁹ transit in
p̄teritū & futurū. & noua
generatur cognitio ex rei
existētia. iō nō dī q̄ oīa
sunt p̄sēntia creature. si
cut dicitur q̄ oīa p̄sē-
ntia sunt deo. & ideo nō
ponitur memoria in deo. qm̄ memoria respicit p̄teritū nec tū
in re. sed vt etiam actus illius cognitōis transit in p̄teritū
tum: sed p̄sēntia nō dicit rationem siue actum scientie vt fu-
turum. & ideo in deo conuenienter ponitur.

Ad intelligentiā p̄sēntis distinctionis querit de rō-
ne diuine cognitōis q̄ ydea p̄sēntis appellari.
Primo querit vtrū in deo sit ponēda rō ydealis.
Secundo dato q̄ sic. querit vtrū habeat pluralitatē
fm̄ rem. Tertio vtrū habeat pluralitatē fm̄ rōnē
Quarto vtrū habeat pluralitatē fm̄ numerum vniuersaliū an
singulariū. Quinto vtrū habeat pluralitatē fm̄ numerū fini-
tum vel infinitū. Sexto vtrū in ideis sit pluralitas fm̄ nu-
merum ordinatum vel confusum.

Questio. I. Utrum in deo sit ponere ideas. Et q̄ sic
ostēditur p̄mo autoritate aug. li. lxxxiij
q. q̄ idee sunt forme eterne & incommutabiles q̄ in diuina intel-
ligentia continentur. Ex his tribus cōditionibus p̄cludit q̄
idea sit in deo. Itē rōne ostēdit sic. Omne agēs rōnabilis nō
a casu vel ex necessitate. p̄cognoscit rem anteq̄ sit. sed oīs co-
gnoscēs bz rem cognitā vel fm̄ veritatē: vel fm̄ similitudinē
sed res anteq̄ sint nō possunt haberi a deo fm̄ veritates. ergo
fm̄ similitudinē: s; similitudo rei p̄ quā res cognoscit & p̄ducitur
ideo est. ergo rē. Itē omne qd̄ determinate ducit in alterū co-
gnoscendū. bz penes se similitudinē cognitū. vel ip̄m est ei⁹ similitu-
do. sed speculū eternum mētes se vidētium ducit in cognitio-
nem oīm creator. sicut dicit Aug. q̄ rectius ibi cognoscunt
q̄ alibi. ergo restat q̄ in eo residēt similitudines. & restat q̄ sunt
in eo sicut in cognoscēte q̄ nō tū alijs rep̄ntat sed sibi. s; hec
est tota ratio idee. ergo rē. Item q̄ res a deo p̄ducunt. ideo
sunt in deo tanq̄ in efficiēte. & de⁹ verissime est efficiēs. sily q̄
ab ip̄so finiunt. ideo verissime est finis. ergo pari rōne. q̄ ab
ip̄so cognoscūt & expr̄imunt. per seipsum deus est verissime
exēplar: sed exēplar non est nisi in quo sunt rerum exemplata-
rum idee. ergo rē. **Ad** dōtra. Diony. de diu. no. cognoscit di-
uinus intellectus. sed ex seip̄o & per seipsum. nō fm̄ ydeam sin-
gulis imitens. sed fm̄ vnā excellentie causam oīa noscens et
contingens. ergo deus singula non cognoscit per ideā. **Ad** Itē
ratione videtur: quia idea dicit rationem similitudinis & simi-
litudō dicit rationem conuenientie. dei autem ad creaturas cū
sit summa distātia nulla est ibi conuenientia. aut si est minima
est. ergo aut nulla similitudo. aut minima. aut ergo nō est ydea
in deo aut si est. fm̄ rationem imperfectam est. sed nihil imperfe-
ctum ponendū est in deo. **Ad** rē. **Ad** Item nobilissimus modus
cognitiōis est deo attribuēdus: sed cognitio per rei essentiā
est nobilior: q̄ per similitudinē rei ergo deus cognoscit per
essentiā rei: non per similitudinē. sed ydea est similitudo nō
essentiā rei. ergo rē. **Ad** Item ydea non est necessaria nisi ad di-
rigendum in cognoscendo. & regulādum in operādo. sed nihil
indiget dirigente vel regulāte quod pōt errare & deuiare
deus autē nullus horum bz. ergo frustra ponunt in deo ydee.

Respon. dicendum q̄ circa hoc duplex fuit opinio. Quidā
em̄ dixerunt q̄ deus non cognoscit fm̄ rationem ydeae. sed fm̄
rationem cause. & ponunt simile. sicut si punctus cognosceret
sua virtutem. cognosceret lineas & circūferentiam. Similiter
si vnitas haberet potentiam cognitiuam per quam conuerteret
ret se supra se. cognosceret omnes numeros. Per hunc modum
dicunt in deo esse. Quoniam em̄ deus virtutem habet p̄odus
cendi omnia & cognoscit totā suam virtutē. ideo cognoscit om-
nia & hoc dicunt Dionysium sensisse cum dixit. q̄ non fm̄ ydeā
sed fm̄ vnā excellentie causā cognoscit omnia. Sed hec po-
sitiō non potest stare. Primum quidem quia deus cognoscit nō
per collationem deueniendi a principio ad principiatum: sed
simplici aspectu. Et iterum omne cognoscens inquantum diuisi-
modi. simile est cognoscibili. ergo habet eius similitudinē.
vel ip̄sum est similitudo. Rursus omnis cognoscens. ideo dis-
tincte p̄ducit quia distincte cognoscit. non e conuerso. ergo
ratio p̄ducendi non est ratio cognoscendi. Et iterum. aliqua
cognoscit que ab ip̄so nō sunt. Propter hec & similia est aliter
dicendum. ideo est alia positiō. et fm̄ sanctos et fm̄ philosos
p̄bos q̄ deus cognoscit per ydeas & habet in se rationes & si-
militudines rerum quas cognoscit. in quibus non tātum ip̄se
cognoscit: sed etiam aspicientes in eum. & has rationes vocat
Augustinus ydeas & causas primordiales. **Ad** intelligenti-
tiam autem obiectorum intelligendum q̄ ydea dicitur similitu-
tudo rei cognite. Similitudo autē dupliciter dicitur. Quomo-
do fm̄ conuenientiam duorum in tertio. & hec est similitudo fm̄
vniocationem. Alio modo est similitudo fm̄ q̄ vnum est simi-
litudo alterius. & hec similitudo non concernit conuenientias in
aliquo cōmuni: quia similitudo seipsa est similitudo non in tertio
& hoc modo dicitur creatura similitudo dei. vel e conuerso. de⁹
similitudo creature. Hoc modo sumendo similitudinē. simi-
litudo est ratio cognoscendi: hec dicitur ydea. Sed aliter est
in nobis. aliter in deo. In vobis quidem ratio cognoscendi
est similitudo cognitum: quia ratio. nam in nobis est similitu-
tudo accepta et impressa ab extrinseco. propter hoc q̄ intelles-
tus noster respectu cognitū est passibilis & non actus parus
ideo sit in actu per aliquid cognitū quod est similitudo eius.
In deo autem est e conuerso: quia ratio cognoscendi est ipsa
veritas. & cognitum est similitudo veritatis. s; ipsa creatura.
Et q̄ ratio cognoscendi consistit in ipsa veritate prima. iō ra-
tio cognoscendi in deo est summe expressiua. Et qm̄ omne id
quod summe expr̄imunt perfectissime assimilant cognitū: assimi-
latione cōpetenti cognitōis. ideo patet q̄ ipsa veritas ex hoc
q̄ facit cognoscere est similitudo expressiua & ydea. **Contra**
ratio est in nobis: quia cōpō quod est similitudo facit cognosce-
re. Ex his patent obiecta. **Ad** Q̄ enim obijcitur q̄ non est fm̄
ydeam singulis imitens. dicendum q̄ dionysius ex hoc non
vult remouere rationē ydeae a deo: sed vult dicere q̄ nō sic est
similitudo & differentia ydearum fm̄ singula sicut in nobis.
Ad illud quod obijcitur q̄ nulla est p̄uenientia vel minima
Dicendum q̄ est similitudo dōnō uocationis siue participationis
& similitudo imitationis & expressiōis. Similitudo partici-
pationis nulla est omnino quia nihil est cōmune. Similitudo
imitationis est modica. quia in modico potest finitum imita-
tari infinitū. vnde semper maior est dissimilitudo q̄ similitudo.
Similitudo vō expressiōis est summa. quia causatur ab
intentione veritatis vtriusque est. que est ipsa expressiō. iō deus
summe oīa cognoscit. **Ad** illud qd̄ obijcitur tertio. q̄ nobis
lior est cognitio per essentiam. Dicendum q̄ est similitudo causata
a veritate rei extra. & de hac verum est q̄ nunq̄ ita p̄fecte ex-
pr̄imit rē sicut ipsa res si p̄sēntialiter esset apud animā. & hac simi-
tudo nō cognoscit de⁹. est alia similitudo q̄ est ipsa veritas exp̄ssi-
ua cognitū. & eo; similitudo q̄ veritas. & hec similitudo melius exp̄ssi-
mit rem q̄ ipsa res seipsam expr̄imat. q̄ res ipsa accipit ratio-
nem expressiōis ab illa: sed fm̄ hanc est perfectior cognitio.
& hac cognoscit de⁹. **Ad** illud quod obijcitur q̄ ydea est ad
regulādū & dirigendū dicendum q̄ regulari & dirigi potest et
se dupl. aut per regulam discretam a directo & regulato. et
hec ponit imperfectionem & possibilitatem erroris. Aut per re-
gulam que est idem qd̄ regulatum & hec ponit impossibilitatē
erroris. Quia em̄ regula errare non potest. & deus est ipsa re-
gula & ydea. ideo impossibile est eum errare. & sic patet q̄ ydea
in deo non ponit defectū & imperfectionē. sed complementū
Questio. ij

Questio. ij. Utrū sit ponere pluralitatē in ydeis
 ydec sunt forme eterne incōmutabiles. sed si sunt forme sunt
 plures. et cū forma dicat ipsum qd est ydea absolute. tūc vñ q
 sint plures fm id qd sunt absolute. ¶ Itē ydea est similitudo
 exprīmēs ydeatū fm totum. sed quēcūq; vñ et eidem fm totū
 sunt similia nullo modo differūt ab invicē. ergo si ydea oīum
 fm id qd ē esset vna. tūc oīa essent indifferētia. ¶ Itē si ydea
 est vnum qd aut vna cōis aut vna propria similitudo. Si vna
 cōis. ergo per ipsam nūq; res distinguuntur. Si vna propria
 ergo per ipsam nūq; plura cognoscuntur. ¶ Item si ydea est
 ratio cognoscēdi. sed vnumquodq; cognoscēs cognoscit fm
 erigētiam rationis cognoscēdi. ergo si ydea est vnum quid. cū
 in vno nō cadat distinctio. deus nō cognoscit res distincte.
 sed indistincte. ¶ Cōtra. Aug. vj. de tri. Filius est ars quedā
 omnipotentis dei plena omnium rationum vsuentium. et om
 nia in ipso vnum sunt. ¶ Item qd perfectius est deo est attri
 buēdum. sed perfectius est vno posse cognoscere plura et ope
 rari qd pluribus. ergo deo est attribuendum. ergo deus vna
 ydea cognoscit. ¶ Itē in omni gñe cause status est in vno sim
 plici. vtpote in genere efficiētis et finis. ergo cū deus sit exem
 plar in quo est omnimode status. ergo in deo est summa vni
 tas. sed exēplar qd cōtinet multa nō est omnivnum et simplex.
 ergo in diuino exēplari nō est nisi vna ydea fm rem. ¶ Rñ.
 ad intelligētiam predictōy est notandū qd hic fuit duplex opi
 nio. Quidam enim dixerunt qd ydec in deo fm res habent di
 stinctionē. Dixerūt enim qd est considerari vniuersitatē formarū
 in deo. in aīa. et in mūdo siue in materia et materia siue in vni
 uerso habēt distinctionē et compositionē et oppositionē. quia
 sunt ibi materialiter. In anima vō humana habēt distinctio
 nem et compositionem. sed nō habēt oppositionem. hoc quia
 sunt ibi aliquo modo spiritualiter. nō tñ omnino q; sunt a res
 bus extra. ideo est cōpositio. differūt enim ab anima. In deo
 habēt distinctionem sed nō compositionem nec oppositionem
 propter summam simplicitatem. et quīs in deo sint distincte.
 sunt tñ vnum exemplar sicut plures forme particulares in si
 gillo faciūt vnum sigillum. Sed ista positio quīs in sui initio
 videatur probabilis. in fine tñ continet errorem. Nam si in deo
 esset ponere ydeas realiter differētes siue distinctas. tūc eēt
 ibi alia pluralitas realis qd sit pluralitas psonalis. qd abbo
 rent aures pte. Si dicas qd nō est pluralitatē absolutā ponere
 res respectuā. tūc quero de illo respectu aut est aliquid aut
 nihil. Si nihil. nulla est ibi realis distinctio. Si aliquid nō
 est dare nisi diuinā essentiā. sed oīa essentialia i deo vñ sunt.
 Et ideo est aīa positio qd ydec sunt vnum fm rem. et hoc ps sic.
 Ydea in deo dicit similitudinem que est ratio cognoscēdi. il
 la aut fm rem est ipsa diuina veritas. sicut supra monstratum
 est. et qd illa est vna. ps qd per eam oēs ydec vnum sunt. et hoc di
 cit Aug. expresse. qd i illa arte oīa sunt vnum. ¶ Ad illud ergo
 qd obijctur qd sunt forme. dicēdum qd forma duplex est. scilicet for
 ma que est perfectio rei. et forma exemplaris. Et Aug. accipit
 ydeas in ratione forme pro forma exemplari. vtraq; tñ rela
 tiue dicitur. illa ad naturam quam informat. sed ista ad exēplariū.
 et ideo qd forma dicit vt ad alterū sicut similitudo. qñ dicitur
 plures forme nō ex hoc notatur qd in ydeis sit pluralitas fm
 rem siue fm id qd sunt. sed fm id ad quod sunt. i. ad ea qd sunt
 extra. scilicet rōne et notatoz. vt sunt ipsa ydeata. ¶ Ad illud quod
 obijctur qd ydea est similitudo exprīmēs fm totum. ergo et.
 Ad hoc est vnum modus dicēdi qd ydea nō dicit similitudines
 aliquam per quam cognoscēs assimilatur alijs. sed cū multa
 assimilantur. et multa possunt assimilari vni sicut si a forma si
 gilli eadem fiat expressio figure in cera. possunt esse ab eadez
 forma vna multe et varie impressiones. fm qd sigillum magis et
 minus imprimitur. Sic in deo intelligūt qñ multitudo in res
 bus venit fm gradus et approximationē ad ipsum esse diuinū
 Sed illud nō sufficit dicere. qd deus facit oīa diuersa fm for
 mam. nō tñ fm gradum et dignitatem. et illa cognoscit p vnum
 fm rem. qd quidem est similitudo cogniti. Si tu dicas qd hoc
 est qd deus seipso cognoscit sicut seipso agit. id sicut vno agit
 multa. ita vno cognoscit multa. Adhuc nō est solutum. qd ad
 hoc manet questio quōd ipse deus possit assimilari multis. pro
 pter hoc dicēdum qd similitudo quedam est fm proprietatem

generis. et de hac nō est dubium qd nō potest esse vna plurium
 genere differentium. et hec est similitudo que exprimitur cau
 satura a re generis determinate. Alia ē similitudo simpliciter
 extra genus. et hec qd ad hoc genus non artatur. qua ratione
 est huius. eadē ratione est et illius. et qua ratione est huius fm
 partem eadem rōne fm totum. et talis similitudo est diuina ve
 ritas. et ydea in deo. Si tu queras quōd hoc possit intelligi. alii
 qualiter intelligi potest quīs non possit aptari omnino simi
 le. Cū enim illa similitudo sit actus purus. et ipsa veritas | sic
 cur dictū est | et oīa alia cognoscibilia quātūcumq; nobilia fm
 id qd sunt comparent ad ipsam p modū possibilis. sicut vñū
 fm formam potest assimilari pluribus fm naturā diuersis sic
 in proposito. vna realis similitudo potest esse omnium cogno
 scibilium et pōt poni exemplum in luce aliquo modo. que vna
 fm numerum exprimit multas et varias species. colorum. In
 cognitione aut nostra. qñ se habet per modum possibilis res
 spectu cogniti. et quodammodo informabilis ab illo nō potest
 inueniri similitudo. immo inuenitur dissimilitudo et aspiciēdo
 ad cognitionē nostram vñ nobis in deo nō esse intelligibile.
 ¶ Ad illud qd qritur vtrū illa similitudo sit propria vel com
 munis. Dicendum qd deus nō dicitur causa vniuersalis nec
 particularis simpliciter. sed aliquid habet de nobilitate cau
 se vniuersalis qd potest in plurimos effectus. Similiter aliqd
 de causa particulari. quia immediate et sufficiēter potest in ef
 fectum quēlibet. Sic in cognitione dei intelligendum qd nec
 omnino est in vniuersali. nec omnino in particulari. Similiter
 de similitudine et ydea intelligēdum est qd communis est quā
 tūm ad differentiam et amplitudinem. propria vō quātum ad
 discretissimā expressionē. Ratio huius est. qd est similitudo exp
 mens. non impressa nec expressa. Quia omnino exprimens. id
 summe exprimit et fm omnes cōditiones. Et rursus ex hoc qd
 nō est expressa. ideo nō est artata nec limitata. sed extendit
 se ad omnia. sicut diuina essentia. quīs tota sit in vno. non ta
 men sic est in vno. sic qd nō sit in alio. ¶ Ad illud quod obijct
 tur vltimo qd cognoscit fm erigentiam rationum. Dicēdum qd
 sicut ratio cognoscēdi est vna. et tamen plura cognita distin
 ctissime representat fm proprias cōditiones. sic diuina cogni
 tio quantum ad modum cognoscēdi qui est in ipsa est vna. et
 simplex nō distincta. sed in comparatione ad obiectū distin
 cte cognoscit. Quando ergo dicitur deus cognoscit omnia di
 stincte. si distinctio ponitur in cognitione per comparationē
 ad cognoscentem falsa est. si aut per comparationē ad cogni
 tum sic habet veritatem.

Questio. iij. Utrū in ydeis sit pluralitas fm rōne.
 Et qd sic ostēditur hoc modo. Aug. li. lxxij. questionū dicit. Alia ratione cōditus est homo. alia
 equus. ergo si ydea dicit ipsam rationem cognoscēdi. necesse
 est qd plurificetur fm rationem. ¶ Item hoc ipsum ostēdit ex
 mō loquēdi et diffiniēdi. qd Aug. loquit in plurali. et diffinit i
 plurali ipsas ydeas. dicēs qd sunt forme. ergo plurificatur re
 vel rōne. sed nō re. ergo rōne. ¶ Itē ydea dicit similitudines
 ad cognitū. sed similitudo quīs in deo sit qd absolutū. hñ
 modū dicēdi ad alterū siue respectū. sed plurificatio similitu
 di nō relatiue ē a re cui assimilaf. ergo cū res ydeate sint plu
 res. ydec sunt plures fm rationē dicēdi. ¶ Itē deus aīq; res
 producat distincte cognoscit et actu. sed nō est distinctio i deo
 cognoscēte nec in cognito. ergo opz qd sit in ratione cognoscē
 di. ¶ Cōtra. Si est plurificatio fm rationem cū nō sit re. tūc
 vñ illa pluralitas nō esse aliud qd vanitas. ¶ Item si est i hoc
 noīe ydea pluralitas. aut ratione eius qd est. aut ratiōe eius
 ad qd est. nō rōne eius qd est. qd est diuina essentia. Si rōne
 eius ad qd est. ergo cū verbū et exēplar et ars dicāt respectum
 ad creaturā. saltē fm nomē debēt plurificari. qd tñ falsus est.
 ¶ Itē si ydec sunt plures nō ppter significatum sed propter
 cōnotatum. tūc quero aut generatum illud est eternū aut tem
 porale. Si eternum. ergo vñ qd plura sint ab eterno. Si tpale.
 ergo videtur qd ydea non dicat de deo nisi ex tpe. sicut nec do
 minus nec creator dicuntur nisi ex tpe. ¶ Itē ydec si sunt plu
 res propter ydeata. aut ergo fm esse qd habēt ydeata in deo.
 aut in proprio gñe. Si propter esse qd habēt in deo. Cōtra. in
 deo sunt vñū. ergo rōne illius esse nō pnt dici plures. Si pro
 pter esse qd hñt in proprio gñe. hñ nō hñt nisi ex tēpore. ergo vel

¶ ydec nō sunt plures nisi ex tpe. vel tpeale est cā eterni quorum
vtrūq; est incōueniēs. Itē ydea aut dicit aliqd aut nihil. Si
nihil. ergo nec pluralitatē bz nec vnitatē. Si aliquid dicit. er
go si sunt plures ydec. sunt plures res. ergo si plures ydec sūt
ab eterno. plures res sunt ab eterno. sed nō plures res psona
liter. qz ydea nō dicit qd psonē. ergo plures essentialiter.
¶ Rñ. dicēdū qz sicut pz ex predictis dist. xxx. q̄uis i deo nul
lus. sit respectus ad creaturā a parte dei. tñ ptingit ipsam es
sentiam significari in respectu ad creaturā p multa noia. nec
tñ hoc nomē siue vocabulum ydea est vanū intell̄ gēduz igit̄
est qz hoc nomē ydea significet diuinā essentiam in cōparatio
ne siue in respectu ad creaturā. Ydea em̄ est similitudo rei cō
gnite. que q̄uis in deo sit qd absolutum. tñ fm̄ modum intelli
gendi dicit respectum mediū inter cognoscēs et cognitū q̄uis
ille respectus fm̄ rem plus se teneat ex parte cognoscētis. qz
est ipse deus. tñ rōne intelligēdi siue dicēdi. similitudo plus
se tenet ex parte cogniti. qm̄ cognoscēs est vnum et cognita
sunt multa. id̄ oēs ydec in deo sunt vni fm̄ rem. sed tñ plures
fm̄ rationē intelligēdi siue dicēdi. Unde pcedēde sunt oēs ra
tiones in deo esse vnum qd. sed nō vnā ydeam siue rationē. sz
22 plures. ¶ Ad illud ergo qd obijcitur qz itē rationi nihil subest
ex parte rei. Dicēdū qz falsus est. qz respectu subest ex parte
dei cōntia nō respectus. ex parte vō creature subest verus re
spectus. et id̄ respectus ille signatus nō inducit falsitatem sic
pluralitati respectuū. q̄uis nō subit pluralitas ex parte dei.
subest tñ ex parte pnotator. vñ respectus ille sic plurificatus
nō bz falsitātē nec vanitatē. ¶ Ad illud qd obijcitur qz verbum
23 et ars dicūt respectū. Dicēdū est qz dicūt sed aliter qz ydea vel
ratio. qz ydea siue ratio cognoscēdi plus se tenet fm̄ rationes
intelligēdi ex parte cogniti. Similitudo em̄ fm̄ qz butusmodi
nō dicit respectū ad id in quo est sed cuius est. sed verbū plus
se tenet a parte dicētis. sicut et ars et exēplar ex parte pducētis
et qz multa sunt cognita et vni cognoscēs. ideo ydec sunt plus
res et ars tñ vna. Vel aliter ratio et ydea dicūt respectum ad
24 res in quātum distincte sunt. nō sic alia vocabula. ¶ Ad illud
qd obijcitur qz pnotata sunt plura ab eterno. dicēdū qz plura
litas est in ydeis rōne pnotator. sed de pnotatis est loqui du
pliciter. aut in quātum sunt aut in quātum pnotata. In quātū
sunt. sic sunt solū ex tpe. in quātū aut pnotant. sic possunt pno
tari et eternaliter et tpealiter. Eternaliter. qm̄ respectus impo
tatur in habitu. sicut p hoc nomē pdestinatio. id̄ pdestinatio
est eterna. qz pnotat effectum nō in actu sed in habitu. Tpeali
ter vō qm̄ respectus importatur in actu sicut per hoc verbum
creare. qm̄ ergo si pnotant tpealia vt futura sunt. et futura sunt
multa. ideo pnotant vt multa. sed tñ sic pnotata q̄uis ab eter
no pnotēt. nō tñ sunt ab eterno sed ex tpe. ita multitudo pno
25 tator q̄uis ab eterno dicat. tñ nō ponit realē multitudinē ni
si ex tpe. ¶ Ad illud qd queritur vtrū fm̄ esse ydeatorum sint
ydec plures. dicēdū qz sic fm̄ esse qd habiture sunt res ydeate
et in pnoto gne. et q̄uis illud nō habeant nisi ex tpe. tñ ab eter
no fuerūt habiture. et ydec sunt rerū vt futura sunt. id̄ intell̄
gunt nō tñ plures ex tpe. verūctiā ab eterno. Sic differt pre
26 destinationē fuisse ab eterno et reprobationē nō rōne eius qd
fuit ab eterno. sed ratione eius quod futurū erat ex tempore.
¶ Ad illud. quod obijcitur. si plures ydec. ergo plures. res.
Dicēdū qz ydea non dicit tñ quid est. sed respectū ad id qd
futurū est. vel etiā pōt esse et rōne illius respectus recipit plu
rificationē. Et qz ille nihil ponit in actu sed solū in potentia.
hinc est qz pluralitas ydearū eterna non ponit aliquā plurali
tatē actualē. sicut nō ponit si dicat qz pōt facere plura. Sed
hoc nomē res absolute importat qd dicit. et id̄ cū dicit plures
res esse. ponitur pluralitas in actu. et id̄ argumētū nō valet. et
id̄ est ibi quid et simplr. Sicut si dicatur plura sunt possibilta
deo. vel plura sunt cognita. ergo plura sunt. Nec sic valet. plu
res ydec sunt. ergo plures res sunt. qz ydec nō sunt plures rō
ne eius qd sunt. sed rōne eius ad qd sunt.

¶ Questio. iiii. Vtrū ydec plurificent p cōparatio
ne ad ydeata fm̄ multitudinē ydea
torū quātū ad diuersitatē vniuersaliū vel singulariū. Et qz sin
gulariū vñ. qm̄ p ydeas est ratio. distinguēdi. sed deus nō tñ
distinguit vniuersale ab vniuersali. sed etiā singulare a singu
lari. Sed qz distinguit vniuersale ab vniuersali. id̄ bz plurius

vniuersaliū ydeas et rōnes. vnde alia ratione p̄ditus est equ
alia rōne conditus est homo. ergo et. ¶ Itē cognitio reuerit
sima est rei fm̄ totalitatem. sed singulare aliquid addit supra
vniuersale. ergo cū deus totū cognoscat. nō tñ habet ydeam
vniuersalis sed etiā supra addit. s. singularis. similiter et alte
rius singularis. ergo si addita sunt diuersa fm̄ rationem siue
multitudinē ydeale. pz et. ¶ Itē deus quosdā ex boibus pce
destinat. quosdā reprobat. sed alia rōne quosdā ex boibus pce
nat. et alia ratione quosdā reprobat. ergo fm̄ alias rationem et
ydeā sunt p̄citi et p̄destinati in deo. sed bec est diuersitas indi
uidualis siue numeralis. qz et. ¶ Itē ydea multiplicat in di
uinis ratione respectus et relationis ad ydeatum. ergo multi
plicato vno multiplicat et reliquū. cū homo qui est ydeatum
multiplicet in diuersis indiuiduis. fm̄ rem. multiplicabitur
ydea respectu illoz fm̄ rationē. ¶ Contra. Aug. ad nebūdiū
dico quātū ad boiem faciēdū p̄tinet. tñ quādā boīs nō meaz
vel tuā ibi esse rationē. ergo multiplicatio vel distinctio ydea
torū. attenditur solū fm̄ diuersitatē vniuersaliū. ¶ Itē artifex
creatus p vnā ydeā pducit multa. ergo cū hoc sit nobilitatis
deus p vnā ydeam re et ratione multa diuerso numero pducit
¶ Itē singulare vt singulare est cōpositus vniuersali. ergo si
est ydea in deo singularis vt singularis. tñ ergo est vna ydea
altera simplicior. sed hoc est incōueniēs. ergo et. ¶ Item sin
gulare magis p̄prium est qz vniuersale. si ergo in deo est ydea
vniuersalis vt vniuersalis et singularis vt singularis. ergo vna
ydea cōis altera p̄pria. sed cōe prius est et simplicius est qz p
prium. ergo vna ydea est altera prior et simplicior. ergo in deo
est ponere ordinē et cōpositionē essentialē et. ¶ Rñ. dicēdū qz
ydea in deo fm̄ re est diuina veritas. fm̄ rōne intelligēdi est si
militudo cogniti. Bec aut similitudo est rō expressiua cognos
cēdi nō tñ vniuersale sed etiā singulare q̄uis ipsa nō sit vni
uersalis nec singularis. sicut nec deus. et id̄ nō tñ est similitudo
do vllis vt vniuersale est. sed etiā singularis vt singulare. et id̄
qz similitudo est vtrorūqz. nō solū multiplicat fm̄ multitudis
nē vniuersaliū. sz etiā singulariū. Et hoc est qd dicit Aug. ad
nebūdiū. dico quātū ad boiem faciēdū p̄tinet. boīs tñ cō rō
nē quantū vō ad ordinē t̄pis variās boīm rōnes in illa fines
ritate viuere. Ex hoc pz solutio illius verbi Aug. qz Aug. di
cit qz q̄uis vniuersalis vt vniuersale est vna sit ydea. tñ singu
lariū vt singularia sunt plures. Unde ibidem dicit qz si quis
velit facere angulū sufficit habere angulū rationē. Si qz
velit p̄ngere quadrangulum. necesse est qz rationem habeat
quattuor anguloz. ¶ Ad illud ergo qd obijcitur qz artifex crea
tus producit multa per vnā ydeam. dicēdū qz hoc facit p
applicationem ipsius ad diuersas materias. vnde si habet so
lum ydeam vnā. impossibile est intelligere qz fm̄ illam sim
plici aspectu cognoscat diuersa. deus autem simplici aspectu
cognoscat singularia vt diuersa. ita qz fm̄ totum et fm̄ p̄prias
differentias et proprietates. ideo nō est simile. ¶ Ad illud qd
obijcitur de cōpositione et prioritate. Dicēdū qz nec fm̄ res
nec fm̄ rationē oportet qz ydea habeat ydeati p̄prietates. nā
rei corporalīs est similitudo sp̄ialis. et cōpositi ē similitudo
simplex. etiā in creaturis. id̄ non oportet qz vna ydea sit simpl
cio vel prior. Similitudo tñ fm̄ rationē intelligēdi bz proprie
tatē ydeati fm̄ distinctionē. tñ p̄pter cōrelationem. qz opz
qz vno relatiuozum multiplicato multipliciter et reliquum. sal
tem fm̄ rationē. tñ etiā qz similitudo illa est ratio exp̄ten
di et distinguēdi. ¶ ideo q̄uis recipiatur p̄prietates distincti
ua. nō oportet tñ de alijs.

¶ Questio. v. Vtrū in deo sit ponere multitudinem
ydearū fm̄ numerū finitū vel infinitū
Et qz fm̄ numerū infinitū vñ Aug. ix. de ciui. dei. Una est sapi
entia in qua infiniti sunt thesauri oīm rerū intelligibilia.
¶ Itē Aug. vi. de tri. dicit qz filius est ars plena oīm rationū
viuentiū. sed p̄stat qz ars illa est infinita. ergo nō implet nisi
infinitis. ergo sunt ibi infinite rōnes. ¶ Itē rōne vñ qz p̄stat
qz deus cognoscat oēs spēs numeri. ergo oēs habēt ydeas in
deo. sed spēs numeri sunt infinite. ergo et. Si dicas qz sunt in
finite spēs quo ad nos nō fm̄ rem. Contra. ponatur qz omnes
spēs numeri sint in re. hoc posito. de necessitate sequit qz in
finita simplr actu sint. ergo si oīm specierū numeri sunt in deo
ydec. et sunt infinite actu. pz et. ¶ Itē deus potest infinita p
ducere

connotat. obijcitur de hoc nomine deus. qd non connotat. et cum dicunt oia esse in deo. ergo pari ratione et in essentia. **Preterea** contra magistrum videt esse verbum Ansel. in mono. qd creatura in creatore est creatrix essentia. ergo vt quere sint in dei essentia. **Rn.** dicendum qd bec ppositio in aliqua do connotat inheretia. vt si dicatur accidens i subiecto. Aliquando connotat identitatem. vt si dicatur. ydec reruz sunt in deo. que sunt deus non a deo. Aliqñ connotat causalitatem vt si dicat creature sunt in ipso deo. **Et pot bec ppositio in. di. ci fm quattuor genera causarum. sed in deo non dicit nisi fm tria. Quoniam ergo causa dicit respectum ad creaturaz fm ratione intelligendi. ideo bec ppositio in. fm qd dicit causalitatem. non additur nisi terminis dicentibus respectum ad creaturaz. Et quoniam nomen substantie vel nature vel essentie non dicit respectus. ideo si dicatur creature sunt i dei substantia. bec ppositio in. aut notat identitatem aut inheretia quorum vtruzq falsum est. et ideo tales locutiones no recipiuntur. et i illo argumeto est sophsima fm accidens. ideo dicit magister qd no valet quis em idem sint re. differunt tm in modo significadi et intelligedi. **Ad illud qd obijcitur qd deus non dicit respectum. dicendum qd falsum est. qz imponit ab actu quem bz ad creaturam. sicut dicit Dam.** Unde bene dicitur. deus creatorarius. **Ad illud qd obijcitur qd creatura i creatore e creatrix essentia. Dicendum qd creaturam in creatore esse est ydeam vel similitudines eius apud deū esse. et Ansel. vult dicere qd similitudo illa est creatrix essentia no qd illa creatura sit essentia. vnde bene concedendum qd ydec reruz sunt in diuina essentia. qz in. **Roma. Fj.** notat identitatem et vere sed hoc no potest dici de **Rn.** qd i creatura fm esse qd bz in telligan ppro genere. **Et illa enim esse in deo deo. intelliguntur que ex ipso******

essentia qd est diuina essentia qd est deus. **H3** g deus apud se in pscia sua; que non bz i sui natura. **Un Aug.** de verbis apli ita ait. Elegit nos an mudi pstitutione. Quis sufficit hoc explicare. **Ligunt** q non sunt nec errat q elegit. nec vane elegit. elegit tamen et bz electos quos creaturus est eligendos quos habuit apud semet ipsum non in natura sua. s3 in pscia sua. **Modu** erat qbus pmittebat. sed et ipsi pmissi sunt qbus pmittebat. **Ecce** hic aperte dicit deū apud semetipsum hre electos an mudi. no in natura sed i pscia sua. cu tm eius pntia no aliud nisi qd eius natura. qz ipsius prescientia e ei? noticia. **Pot** tm ad electos referri cu ait. In natura sua. i. illos illos qppe habuit ab eterno apud se. non in natura sua idest illos. qz nondū erat. s3 in sua prescientia. qz eos ita nouit ac si essent. **Qualiter** res dicantur esse in deo a pte ipsarum reruz. vtrū. i. mala debeant dici ee in deo vbi sunt oia bona. cum vtrazq sint in eius cognitione et pscia. oia em cognoscit. **Post** pdicta qrit cu oia dicant esse in deo no p essentiaz nature. sed p cognitione scie. et deus sciat bona et mala. vtruzq procedendū sit simplr mala esse i deo. siue esse in deo p cognitione. **Scit** em de? et scuit semp oia ta bonaq mala. ecce anq fieret. psciuit ab eterno ea futura. **Idem** cu oia bonadirim? ee in deo pp pntia cognitionis eade rone. vt dicendū oia mala esse i eo. cu ea semp nouerit. et p cognitione ei pntia fuerint. **Pre** cognouit em de? ab eterno quosda futuros malos. et eoz malicia (vt ait Aug.) psciuit s3 no pparauit. **Un** g pcta oim sciar. nuqd intelligedū est ea includi in illa gñalitate locutionis. qd dicit apls oia esse in deo. **Ex** ipso inqt et p ipm et in ipso sunt oia. s3 qs nisi inanus dixerit mala esse in deo. **Nulla** em ee in deo intelligunt q ex ipso et p ipm sunt. **Et** no p ipm sunt et ex ipso quoz autor est. sed no est autor nisi bo

no. **Mo** g ex ipso et p ipm sunt nisi bona. ita g no in ipso sunt nisi bona. g mala no sunt ideo qz lz ea noscat: no tm ita oim noscat vt bona. mala quasi de lōge cognoscit. vt ait ppha. et alta a lōge cognoscit. i. superbia. et alibi ad deū loquens de malis ait. De abscondit' tuis adpletus est vter eoz. **Ad** exponēs Aug. Abscondita inquit pcta sunt q a lumie tue veritatis abscondunt. Sed quod pcta a lumine veritatis diuine abscondit' cu a deo sciant. Si em no sciret quod de illis iudicaret. et p illis malos dānaret **Alibi** ppha. **Neq** ab ozie te neq ab occidēte deest. **Ad** exponēs cassiodorus inquit. Neq a bonis neq a mal' deo est deus. sed oibus presens et cognitor est. **Et** no ita cognoscit deus malay bona. qz mala tm p sciam. bona no p pbatione et bñplacitum. **Cognoscit** g deus et bona et mala p sciam. s3 bona cognoscit et p approbatione et p bñplacitū. mala no. **Un** Lasiod. sup ps dicit. Pcta abscondita deo sunt. qz non nouit. i. non approbat. **Et** ex eo sensu Aug. dicit ea abscondita a lumine dei. **Qui** et i li. ad heluidū insinuat cognitione dei vtruzq modis accipiēda inquit. Si ad sciam referas. no ignorat deus aliquos vel aliqua. q tm i iudicio qbusda dicit. **Ad** noui vos sed eoz iprobatio b verbo insinuat est. **Ecce** non cognoscere dicit deus q non approbat q ei no placet. **Apparet** itaq verum esse qd dicitur scz. qz quodamō cognoscit deus bona. quo non cognoscit mala. **Pariter** quidaz vtrazq eodemq modo noscat quantū ad noticiam. s3 bona etiam approbatione et beneplacito cognoscit. **Quare** bona tm dicant esse in deo et no mala. **Et** inde est q bona tantuz dicuntur esse in deo non mala et illa prope. bec longe. quia licet in deo aliqua dicantur esse propter cognitionis presentiā et deus bona et mala cogno

et per ipsas sunt. **Didetur** male dicere. quia cum talia no sunt nisi prescentia. ergo in deo non sunt nisi ea q presentialr existunt quod est manifeste falsū. et contra Aug. qui dicit q res sunt in deo ab eterno. **Si** dicas q accipit esse in deo vt in consuetudine. qz sic accipit apostolus in prefata autoritate. et ipso et per ipsum et in ipso tunc nihil facit ad ppositum. quia magister accipit esse in. fm q dicuntur res esse i deo eternaliter. **Si** tu dicas q res actua liter sunt ex deo vel per deum ex tempore. sed habitualiter ab eterno. **Et** tūc quero qualiter actua liter sunt in deo ab eterno et non eternalr ex deo vel per deum. **Rn.** dicendum qd esse ex deo. vt per deū potest accipi vel fm aptitudinem vel fm actum vel fm habitū. **Si** fm actum sic predicta autoritas non est intelligenda pccise q illa sola sunt in deo. que sunt ex deo vt per deum. quia multa deus cognoscit. que sunt in deo. que tamen non sunt ex ipso nec per ipsum. nec erunt. **Potest** iterum accipi fm habitum. et sic ad hoc non est intelligenda pccise. quia multa deus cognoscit et potest facere que non faciet. et tm sunt in ipso. nec vnq erunt ex ipso nec per ipsum. **Potest** iterum intelligi fm aptitudinem. et tunc pccise habet veritatem. qz nihil est in deo. nisi sit aptum esse in deo. et p ipsum. et sic valet ad ppositum. et sic intelligit magister. et per hoc excluditur mala. quia deus non pot facere mala. nec mala possunt esse ex ipso nec per ipsum. **Quod** queritur quare non dicuntur res eternaliter esse ex deo et. **Dicendum** q non est simile. quia alie ppositiones significant p modum fieri et motus et actus. sed bec ppositio in. per modū quietis. **Et** qm deus non fecit nisi ex tēpore. nec fuit ea actua liter causans. nisi ex tempore. s3 habitualiter ab eterno. ideo magis dicuntur res eternaliter in deo q ex deo. **Mala** no sunt i deo et paulo

paulo post subiungit. bona cognoscit etia p approbatione r p bñplacitū. mala vō nō. supple cognoscit deus p approbatione

scat. mala tñ nō cognoscit nisi p noticiā. bona vō nō solum p sciam. sed etia p approbationem r bñplacitū. Et ob talem cognitionē aliqua dicunt esse in deo. s. qz ita ea scit. vt etiam approbetz placeat. i. ita scit vt eorum sit autor.

narum cū dicitur ex ipso r p ipsum r in ipso oia. tñ ex patre r per patrem r in patre sunt. Sicut de filio r spūsancto accipiendū est. vñ Aug. in. j. li. de tri. nō confuse inquit accipiendū est quod ait apostolus ex ipso et per ipsum r in ipso. Ex ipso dicens propter patrem per ipm propter filium. in ipso propter spiritum sanctum. Vigilanter autem attende. ne quia patrē volens intelligi dixit ex ipso. sic intelligas omnia esse ex patre r per patrem r in patre omnia esse sane dici possint. si militer r de filio r de spūsancto dicendum est.

gister nō ponit noticiā reprobationis pro mēbro. d. Eadem vim habet omnia bec. s. ex ipso r in ipsum r p ipm. Obicitur contra bec Ambro. verba q si habent eandem vim ergo videtur hic esse inculcatio verborum. Item aut accipitur esse in ipso sicut in exemplari. aut sicut in causa conseruāte. Si tanq in exemplari cōstat q aliud est esse in ipso r ex ipso sicut postēsum est. Si tanq in cōseruante ad huc est aliud p duci aliud conseruari.

Quōd differat ex ipso et de ipso. i. q non omnia que ex deo sunt etia de seipso sunt. s. econuerso. Illud etia hic annectendū est q non oia que dicuntur eē ex deo. etiam de ipso esse dici debeant. Quia vt ait Augu. in li. de natura boni. nō hoc significat penitus ex ipso. qd de ipso. Quod enim de ipso ē potest dici esse ex seipso. s. nō omne quod ex ipso est. potest dici esse de ipso. quia non est de sua substantia. Ex ipso enī sunt celum r terra. quia ipse fecit ea. non autem de ipso. quia non de substantia sua sicut ali quis homo generat filium. vel faciat donum. Ex ipso est filius ex ipso est r domus. sed filius de ipso. domus vō de terra r ligno non de ipso. Epilogus p̄dictor. h Ex premissis apertum est. q in dei cognitione siue p̄sentia sunt omnia scilicet bona r mala. sed non omnimodo sunt ibi mala quo bona. Et q in deo bona tantū sunt sicut ex ipso r p ipm nō mala. r ex quo sensu bec accipienda sint assignatum est. Et q de ipso non dicitur esse pp̄ie qd aliud est ab ipso. ex ipso autem esse dicuntur oia q eo autore sunt.

Item si eandē vim habent. sicut ex ipso appropiat patri. ita potest appropiari filio. r sicut patri erit appropriare in ipso. Item dicendum q ē loqui de illis tribus cōlocutionibus quantum ad illud quod significat aut quantum ad ordines quem connotant. Si loquamur quantum ad illud quod signant. sic omnia dicuntur esse ex deo tanq ex principio primo non aliunde moto. Omnia dicuntur esse per deū tanq per principium sufficientissimum quod oia agit per ipsum. Omnia dicuntur esse in deo tanq in principio infinito. qd nō pōt facere aliquid extra se. sed oia ambit eius virtus. r in his tribus cōlocutionibus significatur q deus est principium primum r sufficientissimum. r infinitissimum. Et q oia bec in deo sunt vñ. r cōueniūt tribus. iō quātus ad significatus dicit Ambro. q habent eandē vim nec tñ est inculcatio qz dēuersimode important fm rationem intelligēdi. Si autem loquamur quantum ad ordinem quem connotant prepositionum habitudines sic sunt appropiate tribus. Quia ex ipso dicitur rationem primi. r p ipsum dicitur rationem medij r in ipso dicitur rationem vltimi. siue quietatiui. r iō ex ipso appropriatur p̄sonę patris q est prima i trinitate p ipsum appropiatur filio q est p̄sona media. r in ipso spiritus sancto qui est p̄sona tertia. ex his patet obiecta.

Intelligentiā huius p̄sentis q̄rit de cōstitutiōe rerū i deo. r circa hoc tria p̄ncipalē q̄runf primo vtrū creature fuerūt i deo eternalit. Secūdo q̄rit de mō existēdi ipsarum rerū in deo. Tertio

quantū ad gñalitatē rerū in deo existētū. vtrū. s. oīa q̄ deus p̄cognoscit fuerūt ⁊ sunt in deo. Ita q̄ primo de existētia. Secō de mō. Et tertio de numero. Quātū ergo ad primū ar- ticulū duo q̄runt. Primo q̄rīt vtrū res fuerūt in deo ab eter- no. Secō vtrū sint in deo rōne essētie vel p̄sonē.

Questio. i. **Q**ues res fuerunt in deo ab eterno. vñ. qz nes se bz. sed res est in aīa. qz silitudo eius est in ea. ergo ⁊ in deo silit. Si dicas q̄ illud exēplar nībil est rei. ergo s̄m illud nō deberet dici res esse in deo. Lōtra. plus facit ad eē rei exē plar qd̄ est cognitiū ⁊ p̄ductiū q̄ qd̄ est p̄ductū a re. si ergo rōne exēplaris p̄ductū a re. res est in aīa. multo fortius d̄z d̄z ci in deo esse rōne exēplaris p̄ductis. sed hoc ab eterno. er go ⁊c. **Itē** silitudo p̄ducta nō ē hē aliquid sed alicuius. sed exēplar p̄ qd̄ cognoscit deus vere est ipse deus. ergo veri⁹ est exēplar rei in deo q̄ in aīa. ergo multo fortius res i deo q̄ in aīa. ⁊ sic ⁊c. **Itē** qz res pōt exire de materia res est i ma- teria. cū nō totaliter ē in potētia materie. immo agētis. ergo si res q̄ sunt in potētia dei totaliter ibi sunt. multo fortius des- bēt dici esse i ipso. sic ⁊c. **Lōtra.** qd̄ exī p̄ creationē. oīno nī- bīl ē aīq̄ creēf. sed creature sic creunt. ḡ oīno nībīl sunt aīq̄ p̄ducunt. sed qd̄ nō est. nec est hic nec ibi. ergo nō est in aliq̄. ⁊ ita nec in deo. **Itē** qd̄ est in aliquo est in illo. vel s̄m se vel s̄m aliquid sui. sed res nō est in deo s̄m se. qz tūc essentialiter esset in deo. nec s̄m aliqd̄ sui. qz nībīl de ipsa est eternū. sed. ro- tū ex tpe. ergo ⁊c. **Itē** qd̄ est aliquo ē illo s̄m esse actuale vel potētiāle. sed creatura nō est in deo s̄m esse actuale. qz tūc actu esset. ergo si est in deo est s̄m esse potētiāle. sed oē esse po- tētiāle s̄m qd̄ h̄mōf est p̄mutabile. si ergo creatura ab eterno est in deo s̄m esse potētiāle. ab eterno est in deo s̄m esse muta- bile. sed hoc est falsum. ergo ⁊ primū. **Itē** si creatura d̄z esse in deo. qz pōt esse a deo. ergo cū ab eterno esse a deo sit s̄m possibile. non erit creatura ab eterno in deo ratione potētie. **Itē** dicēdū q̄ aliquid d̄z esse in aliquo tripliciter. vel s̄m actualē existētū. vel s̄m silitudinīs p̄ntiam. vel s̄m causatiūā potētiā. Primo modo sunt res in vniuerso. Secō modo in co- gnitiua substantia. Tertio mō in sua cā. His duobus modis vl- timis res sunt in deo. qz est cognoscēs res anteq̄ fiat ⁊ potēs producere. An qz ab eterno cognoscit. ⁊ potētia qua p̄duxit ex tpe in deo s̄m ab eterno. iō dicunt res fuisse i deo ab eterno. **Ad** illud qd̄ obijcit qd̄ nībil est nō est in aliquo. Dicēdū q̄ verū est s̄m primū modū existēdi. sed falsum s̄m tertū. qz illud qd̄ nībil est mō deus pōt facere. **Ad** illud qd̄ obijcit q̄ illud qd̄ est ab aliquo est in illo s̄m se ⁊c. Dicēdū q̄ quantū ad scōm modū res sunt i deo s̄m aliquid sui. qz s̄m exēplar. Sed aliqd̄ rei pōt dici tripliciter. s. essentialiter. effectiue ⁊ causatiue. s̄z sicut pars effectus ⁊ causa. Hoc tertio modo est illud exēplar aliquid rei vel causa. s. quātū ad potētiā causatiuam. qz ē res s̄m se nō in actu sed potētia. qz s̄m esse pōt produci a deo. S̄z silitudo ab sequēs. Dicēdū q̄ ratione exēplaris res actua- liter sunt in deo. rōne creationis potētiāliter. qz possunt p̄du- ci. **Ad** obijcit q̄ creatura est in deo s̄m esse mutabile. Di- cēdū q̄ hoc nō est verū de eo qd̄ est actu in deo. sed qd̄ pōt p̄- duci a deo ē mutabile. Vel dicēdū q̄ potētia bz cōparationē ad diuinā potētiā q̄ est immutabilis. ⁊ sic est immutabile. vel ad cōnotatū t̄pale extra. ⁊ sic bz esse mutabile. **Ad** illud qd̄ obijcit de creatione. Dicēdū q̄ quīs actus creādi nō poterāt esse ab eterno. tñ potētia creādi fuit in deo.

Questio. ii. **Q**ues res sunt in deo rōne eētie vel p̄- sone. Et qz rōne essētie vñ. qz qd̄ inest rōne p̄sonē est p̄p̄riū. qd̄ inest rōne essētie est cōc. si ergo hoc est cōc trib⁹. p̄ ⁊c. p̄terea res in deo sunt rōne exēplaris- tis. s̄z exēplar creature in deo est diuina eētia. qz deus seipso p̄ducit ⁊ cognoscit. ergo ⁊c. **Itē** regula est q̄ q̄cqd̄ de deo d̄z in relatione ⁊ ad creaturā est essentialit̄ dictū. sed res esse i deo est taliter dictū. ergo ⁊c. **Lōtra.** q̄ rōne p̄sonē vñ. qz res sunt in deo in quātū p̄nt ab ipso exire. s̄z p̄ducere cū sit actus est ipsius suppositi. ḡ p̄sonē. **Itē** sicut dicit Aug. li. lxxiiij. q. Verbiū dicit opatiua potētiā. s̄z res sunt in deo rōne potē- tie opatiue. sunt i eo rōne verbi. ḡ cū vbi sit p̄sona. sunt i deo rōne p̄sonē. **Itē** Aug. ix. de ciui. dei. c. xxiiij. dicit. q̄ cū d̄z. dicit vt fiat. intelligit̄ p̄. in verbo dicēdi filius. in visione. s̄z cū eius sit p̄ducere in quo sunt. p̄z ergo q̄ sunt rōne p̄sonē.

Itē dicēdū q̄ in diuinis est p̄siderare essētiā q̄ est cōis vt cōis ⁊ absoluta ē p̄siderare p̄p̄rietas. ⁊ est p̄siderare cōc. vt in relatione ad p̄p̄riā. Primo d̄z in oimoda absolutiōne. scōm s̄z p̄p̄rietas dicit relationē ad p̄sonā. tertū dicit relationē ad res. ⁊ illa appropriata significat deū vt cām. cū ḡ q̄rīt. **Itē** res sunt in deo rōne essētie vel p̄sonē. Dicēdū q̄ p̄p̄rietas do nec sic nec sic. sed sunt in deo vt cā. ⁊ sic rōne appropriator q̄ sunt essentialia p̄siderata in p̄sonis. **Itē** si ergo appropriator s̄z sunt in essētia. Dicēdū q̄ ille rōnes p̄cludūt q̄ sunt in eētia cōiter dicta. s̄m q̄ cōp̄rēbēdit appropriata. nō s̄m q̄ in oimoda absolutiōne p̄siderat. **Ad** obijcit ad oppositū non p̄clu- dit de p̄sona rōne p̄p̄rioz sed rōne appropriator.

Itē quāter quantum ad scōm articulum q̄ritur de modo existētie rerum in deo. ⁊ circa hoc quā- duo. Primo queritur vtrum omnia q̄ sunt in deo sint in ipsa vita. Secō q̄ritur vtrū res verius sint in deo q̄ in vniuerso. sive in proprio ḡne.

Questio. i. **Q**ues omnia sunt in deo vita? **Itē** qd̄ factū ē in ipso vita erat. sed omnis crea- tura est facta. ergo omnis creatura est in ipso vita. **Itē** Au- gu. sup. Bēn ad litteram. Omnia dicuntur in ipso suis suis vita. non in sua natura. qz omnia nouerat aīq̄ fierēt. **Itē** ratiōe vñ. quia diuina eētia est vita. ergo qd̄ diuina eētia est. cūqz vita est. sed creatura in deo est diuina essētia. quia quicquid est in deo est deus. ergo est vita. ⁊ hoc est qd̄ dicit Ansel. in mo- no. q̄ creatura in deo creatrix est eētia. **Itē** intelligere ē vna diffecētia eius qd̄ est viuere cū viuere dicitur quadrupl̄ s̄m p̄bī. si ergo intelligere est viuere. oīs ratio intelligēdi est ratio viuēdi. s̄z res sunt in deo s̄m suas rōnes intelligēdi. ergo sunt in deo viuētes. s̄z nō p̄ participationē. ergo sunt vita s̄m p̄- p̄rietas. **Contra.** **Itē** xvij. In ipso viuimus mouemur ⁊ sus- mus. Ergo qz viuimus sumus in deo vita. Ergo qz mouemur sumus in eo motus. s̄z hoc nō d̄z. ergo nec illud d̄z dicit. **Itē** si res dicuntur in deo vita. aut ḡ ratione potētie. aut noticie. aut voluntatis. Non rōne potētie. qz res ex hoc q̄ pōt p̄duci p̄ creationē aīq̄ producatur nībil omnino ē. qz s̄m totum p̄du- citur. si nībil ē. ergo nec vita. Nec ratione noticie. qz tūc cū ma- la sint a deo cognita. tūc mala cōnt in deo vita. qd̄ absurdū ē. Sic rōne voluntatis. s̄z voluntas dei nō est nisi futuroz. ergo so- la futura viuēt in deo. s̄z alia q̄ futura sunt in deo p̄ dēam ḡ non oē qd̄ est in deo est in ipso vita. **Itē** hoc vñ qz exēplar eternū rep̄ntat res exp̄ssissime s̄m q̄ sunt ⁊ ab ipso creāt. ḡ cū qdā viuunt qdā nō. qdā rep̄ntat p̄ modū viuētiū. qdā p̄ mo- dum nō viuētiū. ergo qdā sunt in deo vita. qdā nō. **Itē** ne huius q̄ritur quare magis dicuntur res eē in deo vita q̄ sa- p̄tia vel eētia. vel intelligētia. **Ad** hoc voluerūt quidā dīce- re q̄ nō omnia q̄ dicuntur eē in deo sunt in illo vita. s̄z ea solū q̄ sic sunt in deo vt disposita fieri. Et rō huius ē. qm̄ vbi vita dicit actū ⁊ dispositionē. ⁊ iō dicit Ansel. qm̄ verbū nō est nisi si eo q̄ sunt vel futura sunt. ⁊ iō solū sunt in deo vita. ⁊ iō di- cūt q̄ ad rōne dicēdi vitā p̄currit necessario. q̄ res sint i deo quātū ad potētiā noticiā ⁊ voluntatē p̄ducēdi. **Ad** hoc nō pōt stare s̄m Aug. Filius enim vt ipse dicit. vñ. de tri. est ars plena oīm rōnum viuētiū. s̄z p̄stāt q̄ nō impletur nisi rōnib⁹ infinitis. ergo infinite rōnes rerū viuūt in deo. ergo nō solū p̄ntium vel futuroz. sed etiam oīm possibilium. Et iterū Au- gu. li. lxxiiij. q. dicit q̄ ratio est ēt si nūq̄ aliqd̄ p̄ illas fiat. sed p̄stāt q̄ rō in mēte artificis viuūt. nō qz res extra produciunt viuūt eē etiaz si res corūp̄t. ⁊ exterius esse. oīno nībil facit ad vitam. Et iō p̄z quare nō solum p̄ntia vel futura viuunt in deo. Et propterea alr̄ dicēdū q̄ res tripl̄ sunt in deo videlz. **Itē** in principio producēte. ⁊ sicut ibi ratione potētie. **Itē** in exēplari exp̄mēte. ⁊ sic sunt ibi ratione noticie. Et vt in fine p̄seruante. ⁊ sic sunt ibi ratione voluntatis. Primo modo. quia sunt in deo sicut in principio producente. cum totum ex nībilo producat deus. nībil oīno sunt i deo nec vita nec aliqd̄. Quia vō sunt in deo tanq̄ in fine p̄seruante. cum p̄seruēt s̄m esse quod habēt. sic sunt quedam vita. quedam nō. An qdā sunt tñ. qdā sunt ⁊ mouēt. qdā p̄z boīes ⁊z sunt ⁊ mouēt ⁊ viuūt. Quia vō sunt in deo vt in exēplari exp̄mēte. sic sunt in ipso vita. ⁊ quā non solum in illo exēplari exp̄mēte. sed etiam oīa cognoscibilia. ideo omnia sunt in deo vita q̄ in ipso sunt. Et ideo dicit beatus Job. qd̄ factum est in ipso

ta erat. Et sic patet esse in deo attendit fm triplex genus cae, et similiter patet. quod ratione potencie et noticie et voluntatis. Et sic soluitur illa questio fm qd genus cause, vel fm quam trinu ed ditionum dicitur res esse in deo. Patet enim qd in deo dicuntur vita. s. oia que sunt in ipso tanq in exemplari. Ad illud ergo qd obijctur qd in deo mouemur etc. intelligendum est quantum ad tertium modum essendi in deo. s. per cōseruationē Deus enim cōseruat in nobis vitam et operationem et essentia et quantum ad hoc intelligitur dictum illud verbum. Ad illud qd obijctur cuius ratione res dicatur in deo vita etc. Dicitur enim qd ratione potencie et noticie simul. qz ista duo concurrunt ad rationem exemplaris. Nō enim est exemplar deus nisi eo- rum que cognoscit et potest. Ad illud qd obijctur qd res in illo exemplari representantur vt sunt. Dicendum qd vci um est. tamē nō oportet qd ratio representationis sit talis oino quale est representatum. sicut supra ostensum est. et ideo sicut corpora- lium est ydea spiritalis. ita nō viuētium viuens. Ad illud qd vltimo queritur quare magis dicitur res esse in deo vita qd alia. Dicendum qd quibus predictū verbū multas habeat expo- sitiones quo dicitur qd factum est in ipso vita erat. tñ specialiter cir- ca hoc verbū consideranda est veritas dicti. et ratio dicēdi. Ve- ritas dicti vt dicit Aug. est qd omnes res facte a deo vel etiaz possibiles fieri habēt rationes per quas intelliguntur. qz quid- dem rationes viuere dicuntur. qz sunt i substantia viuēte fm qd viuēs. et sunt etiam ratio intelligēdi qui est actus vite. et ideo in artifice creato dicitur viuere. sed in deo nō tñ dicitur viu- nere. sed etiam ipsa vita. qz ipsa ratio cognoscēdi est ipsa intel- ligētia. Ratio autē dicēdi fuit hec. cū em res habeat esse i deo et in vniuerso. et diuersimode. qz aliquas proprietates habent fm existētiā in mūdo que nō competūt eis fm qd sunt in deo ideo nō solum dicit. qd factum est in ipso erat. sed vita. vt om- nes ille cōditiones excluderentur. Creatura em in mūdo ha- bēt esse corporale variabile et corruptibile. Quomā em vita est actus spiritalis et cōtinuus. fluēs ab ente quieto. et sempiterno. dictum est qd res sunt in deo vita. vt per spiritualitatem excludatur corporalitas. p qdrem variabilitas. p sempiterni- tate corruptibilitas.

Questio. ij. Cū res sint ideo verius qd in vniuer- so siue in proprio gne. Et qd verius sint in deo videt per Aug. v. super Gen. ad litteram. Omnia prius qd fierēt erāt in noticia faciētis. et vtiqz ibi meliora vbi eterna vbi veriora et incommutabilia. Item vniuerso qd sicut se ha- bet ad esse ita ad cognitionem sed creature verius cognoscū- tur in deo qd in proprio gne. ergo et verius sunt in deo. Item omne qd est in aliquo est in deo per modum eius in quo erat. s. deus est in infinitum nobilior mūdo. ergo in infinitum nobi- liori et veriori modo sunt res in deo qd in vniuerso. Item nobilior et verius est esse vite qd viuētis. sed oia viuūt in deo. vt supra monstratum est. nō aut in gne proprio. ergo etc. Contra Verius est res vbi est simpliciter qd vbi est solum fm quid. sed in deo solum dicitur esse fm quid. qz nō sequitur alius est in deo. ergo alius est. sed in proprio genere sunt simpliciter. ergo ve- rius est res vbi est fm principia intrinseca. et proxima. qd vbi est in principio extrinseco et remoto. sed res in mūdo sunt fm principia intrinseca. in deo aut vt in principio extrinseco. ergo etc. Item verius est res vbi est fm propria- entitatem qd vbi solum fm similitudinē. sed in deo est homo et lapis et alia fm similitudinē. ergo etc. Rñ. dicēdi qd triplex est existētia rerum. s. in exemplari eterno. et in intellectu creato. et in ipso mūdo. In exemplari eterno et intellectu creato sunt res fm similitudinē. In ipso mūdo fm entitates propria. Quā ergo queritur i quo sint verius. hoc dupliciter potest queri. aut ita qd fiat comparatio eiusdem rei ad se fm diuersum modum existēdi. vt sit sensus. vbi lapis verius habet esse. vel cum est i cognoscēte vel producēte vel cū est in se. et hoc modo pcedēdi est qd verius est vnaqueqz res in proprio gne qd in deo sicut p- bant rationes ad hoc inducte. Alio modo potest fieri compara- tio rei ad suam similitudinē. vt sit sensus questionis qd ha- bet esse verius et nobilior vtrum ipsa res vel eius similitudo. et hoc modo simpliciter pcedendum qd similitudo rei verius et nobilior esse habet in deo qd ipsa res in mūdo ratione eius qd est. qz est ipse deus. et pcedēde sunt rationes ad hoc inducte. Ad huc similitudines rerum in intellectu creato verius et nō

bilius habet esse qd res in vniuerso. vt dicit Aug. in tri. non ra- tione eius qd sunt. sed rōne eius in quo. qz sunt nobiliori et spi- ritualiori mō similitudines in intellectu cognoscēte qd sint ipse res in mūdo pte. et sic patēt rōnes ad vtrāqz partē. Ad illud argumētū qd sit de cōparatione esse ad cognoscere. Di- cēdi qd illud gñaliter intellectu qd res ibi est verius vbi verius cognoscitur non hz veritatē. Cōtingit em cognoscere qd nō ē. et ideo sicut ad cognosci non sequit esse. ita nec ad vere cognosci vere esse. nec ad verius cognosci verius esse. Quā ergo dicitur qd vniuerso qd sicut se hz ad esse ita ad cognitionē. hoc intelli- gitur. qz eade principia qd sunt principia essendi sunt etiā prin- cipia cognoscēdi. sed tñ principia pferūt esse p seipsa. sed cog- nitione nō pferūt p se sed p suas similitudines.

¶ Tertio loco est questio de tertio articulo scilicet ge- neralitate existente rerum in deo et circa hoc que- runtur duo. Primo queritur vtrum mala sint in deo. Secundo vtrum in deo sint imperfecta fm p huiusmodi.

Questio. j. Mala nō sint in deo vt Aug. de lib. ar. intātum res recte vituperant in quā- tum earum vituperato: arte in qua facta sunt videt vt hoc in eis vituperet qd in arte nō videt. Si ergo vituperantur quā- tum ad maliciam siue in quātum mala. et hoc modo nō vidēt in deo. ergo hoc modo nō sunt in deo. Item omne qd est in deo ē ex ipso et per ipsū. vt dicit Aug. et magister in littera. s. mala nunq sunt ex deo. nec per deum. ergo nec in deo. Item oē qd est in deo aut est sicut in principio producēte. aut sicut i exemplari exprimēte. aut sicut in pseruāte. sed pās est qd deus non est principium producens mala nec etiam cōseruans. Item non est exemplar exprimēs. qz ratio exemplaris attenditur fm assimilationē. sed dei ad malum nulla est assimilatio. ergo mala nullo modo sunt in deo. Item quanto aliquid melius est tāto magis distat a malo. sed deus est optimus quo nihil melius potest cogitari. ergo tanta distantia differt quāta nul- la maior potest cogitari. s. magis distat a malo qd nec hz ve- ritatē malicie nec similitudinē qd hz saltē similitudinē. et in quo nullo modo est malus qd in quo aliquo modo est. ergo etc. Contra. Omne qd cognoscitur ab aliquo qui est sua cogni- tio est in illo tanq in cognoscēte. sed deus cognoscit mala. qz ea punit et reprobāt. et deus est sua cognitio. ergo mala sunt in deo. Obior: patet. maior similitudo. quia omne cognitum est in cognitione. si ergo idem est cognitio et cognoscens. ergo si est in cognitione. et in cognoscēte. Item omne quod cognoscit in aliquo est in illo in quo cognoscitur. sed mala cognoscuntur in deo. ergo sunt in deo. Probatio minoris. Mala cognoscun- tur a deo. constat aut intra se. aut extra. Nō extra. hoc constat. qz diuinus aspectus nō erit extra. tñ enim indigeret alio ad cognoscēdum. restat ergo qd intra se. qz angeli cognoscūt ma- la in deo. Unde Aug. super Gen. ad litteram. Angeli vidēt in illo bona vestra que eis placēt. et mala vestra que eis displicēt. Item omne qd cognoscit in aliquo. et nō p accidēs. ē aliquo modo in illo sicut in exemplari. sed mala cognoscuntur a deo. s. non p accidēs. quia nihil p accidēs cognoscit. sed omnia p se. ergo mala sunt in deo. Item omne quod cognoscitur ab aliis quo non p priuationē. cognoscitur p similitudinē et ydea. sed in deo non cadit cognitio p priuationē. quia nulla potest in il- lo exemplari esse priuatio cuius sit purus actus. ergo si cognoscit mala. non cognoscit p priuationē sed similitudinē. sed similitu- tudo est ydea in deo. ergo mala habent ydeam in deo. Rñ. dicēdi qd mala a deo cognoscuntur. non tamē in deo existūt fm qd mala. quia sic loquuntur in proposito. ideo inquam cog- noscuntur. quia sicut rectum est iudex sui et obliqui. sic sum- ma veritas et lux et actus est ratio cognoscēdi. non tñ veritas et lux et actus. sed etiam obliquitas et tenebram et priuatio- nē. Quā lux seipsam et tenebram cognoscit. Non sunt autē mala in deo. quoniam illa dicuntur ēē in deo ad qd cooperatur deus fm aliquod genus cause. et maxime fm genus cause formalis et exemplaris. malum aut non habet deum pro causa et pro exem- plari. quia malum ratione malicie dicit solum priuationē. exē- plar aut fm qd huiusmodi dicit assimilationē. hinc ē qd nec ma- lum nec falsitas hz ydeam in deo. suum aut oppositum ē assi- milabile. Quā cum vno et eodem cognoscat deus bonum et ma- lum sibi oppositū. bonū cognoscit fm rationē assimilationis.

et ideo bonum est in deo ut in exemplari et ut cognitum per se per modum positionis. Malum autem cum cognoscatur a deo non habet in ipso ydeam. ideo non est in deo quous sit in dei cognitione quia quous cognoscatur a deo non tamen cognoscitur per ydeam sui. sed boni cuius est privatio. et ideo dicitur cognosci per accidens et per privationem. Ad illud ergo quod obijciatur quod malum est in dei cognitione. et cognitio est deus. igitur etc. Dicendum quod hic est fallacia secundum accidens. Quous enim idem sit cognitio dei quod deus. tamen aliud connotat sicut potentia et sapientia. Unde si cut non sequitur est in dei noticia. ergo et in potentia. immo est ibi accidens et consequens. sic et in proposito. Ad illud quod obijciatur quod malum cognoscitur in deo. Dicendum quod illud non sequitur. plus enim dicitur esse in deo quod cognoscitur a deo vel in deo. Luz enim dicitur aliquid cognosci a deo. per hoc intelligitur quod deus sit ratio cognoscendi illud. sed cum additur quod hoc sit in deo significatur quod deus sit ratio cognoscendi ut exemplar et per assimilationem et ideo est ibi consequens. Ad illud quod obijciatur quod cognoscitur non per accidens mala etc. Dicendum quod cognosci per accidens habet dupliciter. aut a parte cognoscentis. aut cognitum. In deo nulla cadit cognitio per accidens a parte cognoscentis. quia omnia cognoscitur seipso. tamen cadit a parte cognitum. quous aliquid cognoscitur per similitudinem suam. ut bonum. Aliquid per similitudinem sui oppositi. et ita est ibi per accidens. non in discurrendo sed in assimilando. cum enim deus cognoscitur malum. non intelligitur assimilari ei sed suo opposito. Similiter solvendum est de privatione. quia cognoscere per privationem est dupliciter. Aut ita quod sit privatio in virtute cognoscente. sicut cognoscitur aliquid silentium et tenebram per aurem et oculum. et sic ponit imperfectiones. Aut ita quod sit privatio in cognito non in cognoscente. sicut lux cognoscitur tenebram si haberet vim cognitivam. sonus silentium. et sic cognoscitur deus. quous est actus purus et lux et veritas.

Questio. ij. **¶** An imperfecta secundum quod boni sunt in deo habere similitudinem cum summo bono. ergo pari ratione cum imperfecta non habeant similitudinem cum perfectissimo. non sunt in deo. **¶** Item illa sola sunt in deo que possunt esse a deo et per deum. sed imperfecta a deo non sunt. quia dicitur Deuter. xxxij. c. dei perfecta sunt opera. **¶** Item specialiter obijci de materia et potentia diversitate et compositione. Luz enim exemplar sub ratione exemplaris sit forma. sit actus purus. et ita omnino simplex. ut quod rationes materie et passionis. et diversitatis et compositionis repugnet exemplari. et si hoc. cum nihil dicatur esse in deo nisi ratione exemplaris. per etc. Item sicut veritas est generalis conditio. entium. ita et unitas. sed oppositum veritatis non habet ydeam in deo. similiter et bonitatis. ergo pari ratione oppositum unitatis. sed oppositum unitatis est multitudo. ergo etc. **¶** Contra. Aug. ad Hebr. idum. quia totum condidit. non potuit partium non habere rationes. ergo cum partes sub ratione partium sint imperfecte. patet quod per rationes imperfectorum. **¶** Item omnis cognitio divina est a priori. cum ergo in oi creatura prius cadit ratio imperfecti quam perfecti. ut materie quam forme. principiorum quam principiatum. partium quam totius. ergo prius hec cognoscitur deus. ergo si perfecta habet ydeam in deo. necesse est quod habeat et imperfecta. **¶** Item divinum exemplar exprimit rem secundum totum. alioquin non perfecte cognosceret. sed materia est de rei constitutione. et imperfectum de constitutione perfecti. ergo etc. **¶** Item omnis effectus assimilatur sue cause aliqua assimilatione. sed minima assimilatio sufficit ad rationem exemplaris. ergo omne quod est a deo per ydeam in deo per quam prius fiat est exemplar in deo. sed materia est a deo. et passio. et compositio. et diversitas quia omnia dicunt ens. ergo omnia sunt in deo. **¶** Item. ad hoc dixerunt aliqui quod imperfecta non sunt in deo. nec cognoscuntur a deo per aliquam ydeam propriam. sed per ydeas suos oppositos. ut materia per ydeam forme. potentia per ydeam actus. multitudo per ydeam unitatis. Sed illud stare non potest. Luz enim ista dicuntur entitate aliquam. et ita veritatem. de necessitate aliquam assimilationem habet ad primam veritatem. et ita rationem exemplaris. et ideo necessario sunt in deo. **¶** Preterea intelligendum quod cum queritur utrum imperfecta habeant ydeam in deo. hoc dupliciter potest intelligi aut ratione ipsius quod subest. aut ratione imperfectionis. Si ratione imperfectionis. cum imperfectio sit privatio. et privatio non dicatur ens. nec aliquid a deo nec assimilabile. sicut non per ydeas. Si autem ratione eius quod subest sicut materia

quod imperfectum et materia aliqua essentia dicitur per ydeam sed non imperfecta. Quia sicut non vivens est ydea vivens et corporaliu spiritualis. sic temporalium eterna. et imperfectorum perfecta. nec tamen malorum est ydea bona. Unde notandum quod ydea sicut supra dictum fuit in questione de ydeis dicitur assimilatio extra

¶ Ostendit modum essendi deum in rebus.

Quoniam demonstratum est ex parte quod omnia dicuntur esse in deo addendum videtur hic quibus modis dicatur deus esse in rebus. si tamen id humana mens vel ex parte digno valeat cogitare. vel lingua sufficit eloqui. Sciendum ergo est quod deus in eo mutabiliter semper in se existens. presentialiter. potentialiter. essentialiter. est in omni natura sine essentia sine sui definitione. et in omni loco sine circumscriptione. et in omni tempore sine mutabilitate. Et preterea in sanctis spiritibus et

genus. Prima autem assimilatio est in ratione entitatis in deo. De igitur quod de se dicitur ratione entitatis. ut sit compositus sicut in perfectus sicut materiale sicut passibile sicut in actus sicut in potentia. potest deo assimilari et produci. et idem dicitur privationem hoc ipso amittit rationem effectus et rationem assimilationis. et ideo salutaris malicia ydeam non habet nec sunt a deo nec in deo. Et his patet quod imperfecta sunt in deo. patet etiam que sita. **¶** Quia cum obijciatur de malo per responsio. quia malum dicitur simpliciter privationem in eo quod malum non sit imperfectum. **¶** Ad illud quod obijciatur quod imperfecta non sunt a deo. Dicendum quod imperfecta secundum id quod sunt a deo sunt. licet in eis non remaneat imperfectio. quia de

perfectis. Ad illud quod obijciatur quod non habet assimilationem. Dicendum quod quous non habeat in additionibus specialibus. habet tamen in generalibus. et hoc sufficit. Omnia enim habent rationem boni et pulchri et entis. **¶** Ad illud quod obijciatur de opposito unitatis. Dicendum quod non est simile. nam unitas saluatur in multitudine. non sic bonitas in malicia. nec veritas in falsitate. quia ille sunt privationes. non sic autem unitatis privatio est multitudo. et ideo patet totum.

Distinctio. xxxvij. Quod deus est in rebus et in cis corporalibus.

Quoniam demonstratum est ex parte quomodo omnia dicuntur esse in deo. Super egit magister. quomodo omnia sunt in deo. Hic scilicet dicitur quomodo deus sit in rebus et in locis corporalibus. Et quoniam ad esse in loco et in re mutabili. sequitur mutatio in eo quod in illo est. ideo agit de dei immutabilitate quantum ad locum. infra eadem distinctione. Luz divina natura etc. **¶** Prima pars habet tres partes. In prima narrat quomodo deus est in locis et in rebus. et per autoritates confirmat. In secunda nititur dictorum aperire intelligentiam. ibi. Quod autem deus habitat in bonis etc. In tertio ostendit intellectus nostri ad hoc capiendum insufficientiam. ibi. Ex predictis per quod deus ubique totus est. **¶** Prima pars habet tres partes. In prima ostendit modos essendi dei in rebus. In secunda vero confirmat autoritatibus quod deus est ubique per essentiam. ibi. Ne autem ista. quia capacitate humane intelligentie etc. In tertia ostendit quod deus in solis sanctis habitat per gratiam. ibi. In sanctis vero et habitat in quibus etc. **¶** Secunda pars in qua recitat dictorum intelligentiam habet tres partes. In prima rationabiliter manducit. In secunda stultam rationem excludit. ibi. Sciendum est etc. **¶** Tertia in admiratione erigit. ibi. Illud quod mirabile est. Sacra enim divina magis sunt mirabilia quam intelligibilia. **¶** Item tertia pars in qua ostendit insufficientiam ad cognoscendum quod deus est ubique per essentiam. habet tres partes. **¶** Primo enim ostendit quod intellectus nisi non sufficit. Secundo excludit eos qui presumptuose solvant. ibi. Quidam tamen immensa ingenio suo metiri etc. **¶** Tertio vero abijci eos qui irrationabiliter querunt. ibi. Solet etiam ab eisde queri quod deus etc. **¶** Ubi ostendit questionem eorum esse frivolum et responsione indignam. **¶** Quod autem

nia bus est excellenti' scz p gratia inhabitas. z in hoie xpo excellentissime in quo plenitudo diuinitatis corpo rali ter habitat vt ait apostolus. In eo em deus habi tauit no per gratia adoptionis. sed per graz vnionis.

Confirmat autoritatibus qd deus est vbiqz per essentiam.

Me aut ista q: capacitate humane intelligentie ex cedat falsitatis arguere aliq presumat. sanctoru auto ritat' munienda mihi vident. Btus Bre. sup catica canticoz inqt. Licet deus coi mo oibus reb' insit pre sentia. potetia substatia. tñ familiariori modo p gram dicat esse in illis q mirificentia operu dei acutius z si delius considerat. De hoc em eode Aug. ad dardanum in li. de pntia dei ait. Cu deus sit natura incorporea z i comutabiliter vna. eterna stabilitate in seipso manes totus adest reb' oibus et singulis totus. sed in quib' habitat. hit em pzo sue capacitatis diuersitate. alij am plius alij minus. quos ipe sibi dilectissimu templu gra sue bonitatis edificat. Hyla. q in viij. li. de tri. aptissi me docet deu vbiqz esse. Deus inqt immense virtutis viuens potestas q uisq no aslit. no desit vsq. se oemp sua edocet. vt vbi sua sint ipse esse intelligat. Non autē cor:porali modo cu alcubi sit. no etiā vbiqz esse credat cu z in oibus esse non desinat. Ambz. in li. j. de spūscro spiritum sanctum pbat no ee creaturā. qz vbiqz est. qd est propriā diuinitatis ita dicēs. Cu ois creatura cer tis nature sue sit circumscrip ta limitibus. quō quis au deat creaturā appellare spūsanctū. qui non habet cir cumscrip tā determinatamqz virtutē. que z in oib' z vbi qz semp est. qd vtiqz diuinitatis z dñatōis est propriū Idē in eodē. dñi est oia cōplere qui dicit. Celū z terrā ego impleo. Si ergo dñs est qui celū implet z terram qz ergo pōt spūsanctū iudicare dñatōis z diuine po testatis ero: tē qui repleuit o: bē. Et qd plus est. reple uit z iesum totius mundi redēptorē. Ex his alijsqz plu ribus auto: itatib' aperte mōstrat. qd deus vbiqz z in omni creatura essentialiter. pntialiter. potēcialiter est.

ostendit qd deus in solis sanctis non modo est sed etiam habitat per gratia. qz non vbiqz est habi tat. sed econuerso vbi habitat ibi est. In sanctis vero etiā habitat in quib' est p graz. no em vbiqz est ibi habitat. vbi vero hitat ibi est. In so lis bonis habitat q sunt tēplū eius z sedes eius. Cū p Estiaz dñs ait. Celū mihi sedes est. terra aut scabel lū pedū meozū. qz in ele ctis q sunt celū habitat deus z regnat. q ei' volūtatē deuoti obtēperat. Malos vero q sunt terra. iudicij districtione calcāt. Cū z in li. sapie dī Thronus sapientie anima iusti. qz in iustis specia lius est q in alijs rebus. in quibus tñ oibus totus est. Quemadmoduz anima (vt ait August. in epistola ad Hierony. de origine anime) p omnes particulas cor: poris tota adest simul. nec minor in minorib'. nec ma ior in maioribus. sed tamen in alijs intensius. in alijs remissius operatur. cum in singulis particulis cor:po ris essentialiter tota sit. Ita z deus cum sit in oibus es sentialiter ac totus. in illis tamen plenius esse dicitur quos inhabitat. i. in quibus ita est vt faciat eos tēplū suū. z hi tales cū eo sunt iam ex parte sed in bñtudie pfecte. Malī vero. z si ibi sint vbi ipe est q nusqz deest no tñ sunt cū eo. Cū aug. sup Job. Ad satis fuit dice re vbi ego suz z illi sint. sz addidit mecū. qz z ibi miseri

pūt ee vbi z ille est q nusqz de est. Sz bti sunt cuz' qz no sunt bti nisi ex eo q cum illo sit q fruunt' eo. z vidēt illū si cut est. Malī veto no sūt cū illo vt ceci i luce no sunt cū lu ce. nec boni ita nūc sunt cum eo vt videāt p spēm. z si sint aliquo modo cum eo p fidez Mititur dicto: nū intelli gentiā aperire z rationabili te manuducit.

Quo aut de' hitet in bo nis ex illis aliqten' itellige re valebis q supra dicta sunt cū d. ff. pcessiōe tpali ageret vbi (sz ex pte) exponit. Ex p te em cognoscim'. z ex pte p pphetam' quō spūscrtūs hitet in nobis. q no sine pte z filio inhabitat. Si autē qris vbi habitat de' anteq' sancti essent. Dicim' qz i se hitabat Cū Aug. in li. d' maximuz In templo inquit suo hitat deus. scz in sc'tis qui sunt tē plū dei mo fm fidē ambulantes. z templū dei erunt aliqñ fm spēm. q'liter etiā nunc tem plum dei sunt angeli. Sed di cet aliqs anteq' faceret deus celum z terram. anteq' faceret b sanctos. vbi habitat. In se hitabat deus apud te habi rat. z apud se est. Non ergo sc'ti sic sunt domus dei. vt ea subtracta cadat de'. Immo sic habitat deus in sanctis vt si ipse discesserit cadāt.

Stultā rōnē excludit e Sciēduz est etiā. qz vt ait Aug. in lib. ad dardanū. Di ci nisi stultissime nequit spū scrtū non hē locū in nro cor: poze. qd srotum aia nostra im pleuerit. Stultius etiā di citur angustijs alicubi impe diri trinitatem. vt p' z fili' et spūscrtus alicubi simul ee no possint. Verū illud ē mul tū mirabil' q cū deus vbiqz sit totus no tñ in oibus habi tat. Quis poro audeat opi nari. nisi inseparabilitatē tri nitatis penitus ignoret. q i aliquo possit habitare p' z fi lius in quo no habitat spūsc rtus. aut in aliq. ff. in quo non habitat p' z fili'. Fatendū est q vbiqz esse deū per diuinitatis pntiā. sz no vbiqz p inhabitatōis graz. Idēo pter hāc em habitatiōē gratie no dicim'. pater noster

Malī vo no sunt cum illo zc. Lōtra videtur ma le dicere. qz malī sunt i deo qz i illo viuūt. mouentur z sunt. q si no ipoztatur mas ioz pntiētia p' q est esse cū aliquo q i aliquo: vt q sicut malī dicunt ee in deo ita debēt dici ee cuz' deo. Itē q est magis ipozpria. deus est cū malis. vel malī cū deo. vt q dec. malī sunt cū deo. vñ aug. in li. cōfes. Odecū eras z tecū no eras loquit p statu pcti. Sed cū dicit autoritatē i casua' li. g' videt q mel' d' bō cū deo q econuerso. Rūsto. ddm q b ppositio cum di cit associationē. In socie tate aut cōsiderant duo. f. qre p'di mutuū aurilitū. z cōformi tas voluntatis. Qm g' soli boni hit volūtatē pformē z sunt coadiutores dei id de eis solis pprie dicat. q sint cū deo. z cōuerso. qz tūc hocqz est cū. non dicit autoritatē. Quia vero ma li no cōformant nec autis liantur deo in sua salute. sz cōtradiciunt. z tñ deus ad iuuat eos in multis. idēo dicit Augustinus. Odecū eras zc.

In se hitabat de' zc. apud se est. Ut male dicit re. qz ppositiōes sūt dñs ctive. quia transitue. si er go deus a se no distinguitur. male dicit q apud se erat. Si tu dicas q transi tionem solum dicunt qruz ad modum. Contra est gl. supra. j. Job. qui dicit. q apud notat distinctionem patris ad filium. Respon deo Dicendū. q deus non solum est in creaturis. sed etiam apud se. Unde Aug' gusti. in lib. cōfes. Deus est in se. vt apba. z o. in mū do vt creator z rector: i āge lis vt sapor z decoz. in libe ratis vel clectis vt libera tor: z adiutor in reprobis sicut terro: z horro: Qd obijctur q prepositio di cit transitiōnem z distin ctionem. Dicendum q qz tum est de virtute sue signi ficationis. non dicit nisi transitiōnem quantum ad modum. q autem dicit q tum ad rem hoc est ratioe matērie siue terminozū q bus additur.

Si vis i telligē quō ba bitet re ta te aut cōsiderant duo. f. qre p'di mutaū aurilitū. z cōformi tas voluntatis. Qm g' soli boni hit volūtatē pformē z sunt coadiutores dei id de eis solis pprie dicat. q sint cū deo. z cōuerso. qz tūc hocqz est cū. non dicit autoritatē. Quia vero ma li no cōformant nec autis liantur deo in sua salute. sz cōtradiciunt. z tñ deus ad iuuat eos in multis. idēo dicit Augustinus. Odecū eras zc.

Quomodo deus habet in aliquo etc. Uides non bene dicere. quia habitat in parvulis qui cum non cognoscunt. ergo non videtur bene ratio conveniens.

Responsio. est cognoscere re actu. et cognoscere habitu. et quia parvuli non cognoscunt actu. cognoscunt tamen habitu. eo quod gratia habet habitum virtutis. sicut dicitur in quarto libro.

Quomodo autem ubique sit intellectu non capimus. Videtur falsum dicere. quia quod intelligimus debetur rationi. sicut dicit Augustinus. sed habemus rationes per quas scimus deum esse in rebus potentialiter. partialiter et essentialiter. Si tu dicas. quod non comprehendimus quod dicitur de deo. Obijciatur quod si nullo nec alia que dicitur de deo comprehendimus ergo non magis de deo quam de superadiectis deberet dicere magister quod sit ineffabile.

Obijciatur.

Ubi dicitur quod quedam sunt pure intelligibilia. et talia non dicitur imaginatio. sed deficit quedam sunt sensibilia. et in talibus sufficit. Quedam sunt quodammodo imaginabilia. et quodammodo intelligibilia. et in talibus frequenter intellectus deficit. et imaginatio contradicit et deficit. ut cum cogitamus deum esse ubique. deum solo intellectu capimus. locum autem imaginamur. et quia nostra imaginatio extra non capit. quod aliquid quantum sit in pluribus locis. et intellectus claritatem lucis non aspiciat. hinc est quod talia nobis non intelligibilia iudicantur magis quam alia.

Spiritus creatus sordibus etc. Uides contrarium esse ei quod dicitur Sapientia. item. corpus quod corrumpitur aggravat animam. Et iterum anima contra bit originale a carne et inficitur ab illa.

Ubi. sicut gratia ratio uniuersalis est. que est similis et similitudo. et equiuoca que est rei dissimilis. ita est infectio sordium uniuersalis. ut leprosus facit leprosum. et similitudinem equiuocam. ut infectio generat infectionem. primo modo loquitur magister. quia anima leprosi non est leprosa. secundo modo obijciatur.

Ubi in deo inquit sunt omnia que condidit non tamen inquinant eum etc. Uides detur male dicere. quia sordibus

qui es ubique. eius et hoc verum. sit sed qui es in celis. sicut in sanctis in quibus est quodam excellentiori modo.

In admiratione erigit quod deus inhabitator est quod nuda non cognoscitur eum. et non quod undam cognoscitur.

Illud quoque mirabile est. Quod ut ait Augustinus. in eodem deo est inhabitator. quod nuda non cognoscitur deum. et non quod nuda cognoscitur deum. Illi enim ad templum dei pertinent parvuli sacrificati sacro christi et remunerati spiritus sancto. qui nuda valent cognoscere deum. Ergo que potuerunt illi nosse nec habere. isti potuerunt habere antequam nosse. Beatissimi autem sunt illi quibus est deum habere quod nosse. Hic aliquate nus aperit Augustinus. quod deus habitat in aliquo. id est habeat cum videlicet ita est in aliquo ut ab eo cognoscatur et diligatur.

Quomodo deus totus ubique sit per essentiam non potest intelligi ab humano sensu.

Ex predictis patet quod deus ubique totus est per essentiam. et in factis habitat per gratiam. Ubi superius (13 tenuiter) ostensum sit quia ratione dicat habitat in quibusdam est lagitare ordinis ratio id etiam assignari quod ubique per essentiam et totus sit. nisi huiusmodi considerationis sublimitas atque immensitas humane mentis sensus oino excederet. Et enim ait Bernardus. super epistolam ad Hebræos. Sicut multa de deo intelligimus que loqui penitus non valemus ita multa loquimur que intelligere non sumus idonei. Verbigra. quod ubique deus est scimus et dicimus. quod autem ubique sit. intellectu non capimus. Item quod est incorporea quedam virtus que oino est causa honorum scimus. quod autem vel que ista sit penitus ignoramus.

Excludit eos qui presumptuose solunt quod deus ubique sit per essentiam. potentiam. presentiam.

Quidam tamen immensa ingenio suo metiri presumptuos hoc ita forte intelligendum tradiderunt quod deus ubique per essentiam esse dicitur. non quod dei essentia proprie sit in oino loco et oino creatura. sed quod oino natura atque oino quod naturaliter est in quocumque loco sit per esse habere esse. et oino locum in quo illud est. id est etiam dicitur ideo deum ubique dici esse per potentiam. vel per potentiam. quia cuncta loca sunt ei presentia. et que in eis sunt. nec in eis aliquid operari cessat. Nam et ipsa loca et que quod in eis est. (nisi ipse conseruet) manere non possunt. In eis ergo per se deum esse dicitur (ut aiunt) quia per virtutem proprie substantie sue facit. ut etiam loca sint et oia que in eis sunt. Sed licet hec vera sint que asserunt in explanandis intelligentibus predictorum in illis tamen verbis quibus dicitur deus ubique esse per essentiam plus contineri credendum est. quod homo viuens capere non valet.

Abijciat eos qui irrationabiliter querunt quod deus cum sit in oibus rebus essentialiter. non tamen sordibus rerum inquinet.

Solet etiam ab eisdem queri quod deus substantialiter insit oibus rebus et corporaliu sordium in quationibus non contingatur. quod tam frivolum est. ut nec ratione sit dignum. cum etiam spiritus creatus sordibus corporeis etiam leprosi vel quantum

Notula. Aug. de agone christiano. Timet quod quod fieri non potest. sicut ne humana carne veritas et substantia dei inquinet. et tamen predicat istum visibilem solum radios suos per oes feces et sordes spargere et eum mundos et sinceros seruari. Si ergo visibilia munda a visibilibus immundis contingi possunt et non inquinari quanto magis invisibilibus et incommutabilis veritas.

omnino simplex et incommutabilis oia replet loca. et oibus creaturis essentialiter inest. nec tamen cuiusque rei sordibus contaminatur vel contingatur. Ubi Augustinus. in libro de natura boni cum in deo inquit sunt oia

des corporales inquinant res corporales. ergo sordes spirituales sordes spirituales. Item si deum non inquinant. ergo videtur quod possit dici quod deus est in diebus. quod est contra omnem usum.

Responsio. Dicendum quod sicut tangit magister in littera sordes corporales non inquinant corpus spirituale. quia nec communicant in materia. nec dependent. ut patet in radio. qui non inficitur fecibus. quia nec dependet nec commutat in transmutabili materia. et quoniam deus neutrum habet ideo non valet illud.

Quod obijciatur. quod deus est in peccatoribus. dicitur quod nullum inconueniens esset dicere. tamen quod hoc videbat sonare in contumeliam. ideo ponenda est determinatio ratione cuius sermonis intellectus sanus appareat ut si dicat deus est in diebus. bolo vel in adultero quibus ad conseruationem nature.

Intelligentiam huiusmodi partem queritur de essentia dei ubique. et circa hoc tria principaliter queruntur. Primo queritur. Utrum esse ubique suuient deo. Secundo utrum esse ubique sit proprius dei. Tertio qualiter conueniat deo esse ubique. Et primum ad primum. quia esse ubique potest distribuere pro omnibus rebus. et pro omnibus locis duo queruntur. Primo. utrum deus sit in omnibus rebus. Secundo utrum sit in omnibus locis.

Questio. i.

Utrum sit in omnibus rebus ostendit sic. primo in prima parte. Quia aliquid simplicius. tanto a pluribus indiget et in pluribus inuenit sed deus est simplicissimus in fine simplicitatis. ergo inuenitur in omnibus. sed non reperit nisi ubi est. ergo est in omnibus.

Item quanto causa potest tanto uniuersalior. ergo causa prima est uniuersalissima sed quanto aliquid uniuersalius. tanto infuit in plura ergo cum prima causa sit uniuersalissima. infuit in oia. sed omne quod infuit in aliquid est illi presentis secundum virtutem. nusquam enim et nunquam operatur

operatur deus agens. nisi per presentiam virtutis. sed deus propter suam simplicitatem est idem quod sua virtus. cum ergo virtus dei sit in oibus. et substantia est in oibus. Item hoc videtur per impossibile. quod omne quod est in vna re limitata. ita quod non est in alia. est limitatum et artatum. sed hoc est impossibile circa deum. ergo non est in vna re quod in oibus sit.

Item si deus est in vna re. ita quod non in alia. aut potest esse in illa in qua non est aut non. si non potest ergo non est omnipotens. Si potest esse et non est. cum res non mutetur. ergo mutari potest ergo si deus non est in omnibus rebus. aut non est omnipotens. aut mutabilis. quorum utrumque est impossibile.

Contra. quanto aliquid magis seungit a natura tenebrosa. tanto est impermixtius et sub nobiliori luce cognoscit. sed deus clarissime cognoscit. ergo maxime a natura tenebrosa seungitur. sed omnis creatura tenebrosa. ergo deus. aut in nullis. aut in paucissimis est rebus creatis.

Item quanto motor magis distat a mobili. tanto sufficientius mouet. Unde sufficientius mouet anima quam forma materialis vel naturalis et intelligentia quam alia sed deus est motor et operator sufficientissimus. ergo summe distat ab omni mobili. ergo aut in nullis. et rebus aut in paucis.

Item omnis virtus vnica plus est infinita quam multiplicata. sed diuina virtus est infinitissima. ergo vnicissima. sed quanto aliquid magis est vnicum. tanto minus diffusum et in paucioribus reperitur. ergo et cetera. Item quod si necessitas est dei ponere in rebus oibus. videtur quod nulla est pars dei. Nobilitatis est enim in agere. quod possit agere vbi non est. nisi quod possit facere effectum per se stante. alioquin opera dei magis sunt debilia quam opera artificum creatorum qui saluant in esse ipsi absentibus. ergo si nulla necessitas est. vbi ergo esse superfluitas. sed impossibile est in deo esse superfluitatem. et cetera.

Item deum quod deus in oibus rebus est. sicut ipse dauid testatur de celo. Si ascendero in celum illuc est. et cetera. Necessitas autem existendi dei in oibus sumis. tunc a parte perfectiois ipsi. tunc a parte indigentie reum a parte ipsi propter summam immensitatem. et summam partem. et vtriusque ratio est summa simplicitas. Quod enim summe simplex est ad nihil artatum. ideo in oibus inuenitur tamquam immensum. Quod summe simplex ideo in infinitum virtuosissimum. et ideo virtus eius in oibus. et virtus idem est quod substantia. et ideo necesse est quod sit in oibus. Ex parte creature est necessitas. quod creatura habet in se possibilitatem et vanitatem et vtriusque causa est. quod producta est de nihilo. Quia enim creatura est et accipit esse ab alio. quod eam fecit esse cum prius non esset. et hoc non est suum esse. et ideo non est purus actus. quod habet possibilitatem. et ratione huius. habet fluxibilitatem et variabilitatem ideo caret stabilitate. et ideo non potest esse nisi per presentiam eius qui dedit ei esse. Et exemplum huius apertum est in impressione forme sigilli in aqua. que non conseruatur ad momentum nisi per se sigillo. Et iterum. quod creatura de nihilo producta est. ideo habet vanitatem. et quod nihil vanum in seipso sicut. necesse est quod omnis creatura sustentetur per presentiam virtutis. et est sicut si quis poneret corpus prodero sum in acre quod est quasi vanum non sustentaret. sic et in proposito.

Ad illud ergo quod obijciunt de distantia et permissione. Dicendum quod tripliciter vnitur quod alicui. Aut per presentiam tantum. aut per presentiam et dependentiam. aut per presentiam et dependentiam et concomitantiam in materia. primo modo est radius in acre. secundo modo anima in corpore. tertio modo liquor in liquore. Quod primo modo est in aliquo non permiscetur. similiter quod

que condidit. non tamen inquant eum illi qui peccant. de cuius etiam sapientia que attingit a fine usque ad finem fortiter dicitur. attingit omnia propter suam mundiciam. et nihil inquinatum in eam incurrit. Postremo respondeant quid potius de deo respondendum existiment. vel quod nusquam per essentiam sit. vel vbiusque vel quod alicui. ita quod non vbiusque Sed quis audeat dicere quod nusquam diuina essentia sit vel quod alicui et non vbiusque sit. Si enim ita est alicui quod non vbiusque. ergo localis est. Est ergo vbiusque quod tota que continet totum. et penetrat totum. que nec pro sui simplicitate diuidi. nec pro sui puritate maculari. nec pro sui immensitate villo modo comprehenditur potest. Unde Augustinus. deus vbiusque est cui non locis sed actionibus propinquamus.

Secundo modo est non permiscetur proprie. sed solum quod tertio. Et primo quidem modo est deus in rebus. non secundo vel tertio. Ad illud quod obijciunt de distantia motoris a mobili. Deum quod est distantia per absentiam et hoc impedit et non inuat ad motum. Et est distantia per independentiam. et hoc impedit. quod quanto motor perfectior est et absolutior minus dependet. et est sufficientior. et hoc modo distat etiam deus pro se. Ad illud quod obijciunt. quod virtus vnica est magis infinita et cetera. Deum quod vnica virtus que facit ad effectum magnitudinem. per se attenditur respectu subiecti. per accidens respectu obiecti. Respectu autem subiecti attenditur per simplicitatem. respectu autem obiecti per indistantiam a virtute. quod virtus tanto potenter quanto subiecto propinquior. Quod ergo virtus diuina in se est simplicissima et nunquam a se elongatur. ideo in multis est infinitissima. quod vnicissima in multis. ut in vno. vbiusque enim est ceterum illi potentie. sicut dicitur in egypto. Quod vltio obijciunt solutum est. quod necessitas est ex parte dei et creature. sicut visus est Quod ergo obijciunt quod agens creatum vbi non est operatur et effectum producit que sine ipso stat. Deum quod non est sicut in deo. Nam si attendatur hoc in artifice creato. hoc venit ex defectu perfectiois. quod enim agens creatum limitatum est et differt a sua virtute. potest operari per virtutem vbi non est. rursus. quoniam agit ex suppositione. et non potest in totum. ideo effectus non totaliter dependet ab ipso. deus autem habet conditiones oppositas. quod infinitus. et idem est in eo virtus et substantia et totum producit. ideo non est simile.

Item prima et propria passio essendi in loco est dimensio. ergo quod magis recedit a dimensione. minus est in loco. et quod maxime minime. et quod omnino recedit nullo modo est in loco. sed deus est huiusmodi. ergo et cetera. Contra. Item. et cetera. Etelum et terram ego implebo. sed omne quod est in loco ipsum implendo est in loco sicut quod locus. Item hoc videtur ratione. quia loci sicut quod locus est indigentia ad locatum. ut ab ipso repleatur. sed omnis creatura vanitas: vanitas autem non implet nisi per veritatis presentiam. ergo ad hoc quod locus repleatur. necesse est deum adesse. sed hoc positum ponitur deus esse in loco ut locus est. Item magis est indigentia forme ad materiam quam locati ad locum. sed forma non vnitur materie nec permanet. nisi per dei presentiam. ergo multo minus nec locatus loco. sed quod per dei presentiam forma vnitur materie. deus est in qualibet re ut natura. ergo cum per dei presentiam vnitur et saluatur locatus in loco. deus est in loco ut est locus. Item est presentia et simultas sicut quod locus. et sicut tempus. sed deus perfectissime est presentia cuiuslibet rei. ergo sicut quod locus et res pus. sed que sunt presentia sicut quod tempus sunt in eodem tempore. ergo et illa que sunt presentia sicut quod locum. sunt in eodem loco. si ergo deus est presentia omni loco. deus est in loco. non tamen ut est res: sed etiam ut est locus. Respondeo. Dicendum quod triplex est conditio sicut quod quam comparatur locatum ad locum. Una sicut quod quam excluditur. et hoc est proprietate saluationis. Sic enim locatus indiget loco. et locus complet eius indigentiam. et conseruat naturam. et sicut quod hanc proprietatem sola corporalia sunt in loco. non autem spiritalia. quod non recipiunt influentiam a loco corporeo. Alia est proprietate. sicut quod quam locatum equatur et proportionatur loco. et hoc est proprietate commensurationis. et sicut quod hanc conditionem proprie corporalia sunt in loco. quia illa sola sunt commensurabilia. vnde circumscribuntur. spiritalia autem minus proprie Nam non sunt commensurabilia respectu partium. sunt tamen distincta respectu totius. Tertia est conditio sicut quod quam locatum excellit locum. videlicet quod per sui presentiam replet et supplet indigentiam loci. Locus enim sine locato priuatus est et indigenus. sicut conditio oculi sine organo. Quod ergo deus ad nullam creaturam comparatur. nec sicut quod rationem inferioritatis. nec equalitatis. sed superioritatis et excellentie. deus non est in loco quantum ad primam et secundam proprietatem. sed solum quantum ad tertiam. sicut per presentiam

secundo modo est non permiscetur proprie. sed solum quod tertio. Et primo quidem modo est deus in rebus. non secundo vel tertio. Ad illud quod obijciunt de distantia motoris a mobili. Deum quod est distantia per absentiam et hoc impedit et non inuat ad motum. Et est distantia per independentiam. et hoc impedit. quod quanto motor perfectior est et absolutior minus dependet. et est sufficientior. et hoc modo distat etiam deus pro se. Ad illud quod obijciunt. quod virtus vnica est magis infinita et cetera. Deum quod vnica virtus que facit ad effectum magnitudinem. per se attenditur respectu subiecti. per accidens respectu obiecti. Respectu autem subiecti attenditur per simplicitatem. respectu autem obiecti per indistantiam a virtute. quod virtus tanto potenter quanto subiecto propinquior. Quod ergo virtus diuina in se est simplicissima et nunquam a se elongatur. ideo in multis est infinitissima. quod vnicissima in multis. ut in vno. vbiusque enim est ceterum illi potentie. sicut dicitur in egypto. Quod vltio obijciunt solutum est. quod necessitas est ex parte dei et creature. sicut visus est Quod ergo obijciunt quod agens creatum vbi non est operatur et effectum producit que sine ipso stat. Deum quod non est sicut in deo. Nam si attendatur hoc in artifice creato. hoc venit ex defectu perfectiois. quod enim agens creatum limitatum est et differt a sua virtute. potest operari per virtutem vbi non est. rursus. quoniam agit ex suppositione. et non potest in totum. ideo effectus non totaliter dependet ab ipso. deus autem habet conditiones oppositas. quod infinitus. et idem est in eo virtus et substantia et totum producit. ideo non est simile.

Questio. ij. Utrum deus sit vbiusque localiter. i. vtriusque sit in oibus locis. Et quod non videtur. Hoc tamen in li. de trinitate. Deus ita est vbiusque dici videtur. non quod in omni loco. sed quod omnino in loco esse non potest. Item hoc ipsius videtur. ratione. quod sicut vult philosophus. Locus ad locatum magis comparatur in ratione forme. quam in ratione alterius generis cause. sed deus est forma excellentissima. ergo respectu eius nulla est forma. ergo nullus locus. Item alia ratio videtur. quod quadruplex est conditio loci in respectu ad locatum. scilicet continere. saluare mensurare. et terminare. Continetur vas. Mensurat ut quantitas. Saluat ut natura terminat vtriusque. sed deus sicut quod in nullam barum conditionum comparatur ad locum cum ergo et cetera. Item prima et propria passio essendi in loco est dimensio. ergo quod magis recedit a dimensione. minus est in loco. et quod maxime minime. et quod omnino recedit nullo modo est in loco. sed deus est huiusmodi. ergo et cetera. Contra. Item. et cetera. Etelum et terram ego implebo. sed omne quod est in loco ipsum implendo est in loco sicut quod locus. Item hoc videtur ratione. quia loci sicut quod locus est indigentia ad locatum. ut ab ipso repleatur. sed omnis creatura vanitas: vanitas autem non implet nisi per veritatis presentiam. ergo ad hoc quod locus repleatur. necesse est deum adesse. sed hoc positum ponitur deus esse in loco ut locus est. Item magis est indigentia forme ad materiam quam locati ad locum. sed forma non vnitur materie nec permanet. nisi per dei presentiam. ergo multo minus nec locatus loco. sed quod per dei presentiam forma vnitur materie. deus est in qualibet re ut natura. ergo cum per dei presentiam vnitur et saluatur locatus in loco. deus est in loco ut est locus. Item est presentia et simultas sicut quod locus. et sicut tempus. sed deus perfectissime est presentia cuiuslibet rei. ergo sicut quod locus et res pus. sed que sunt presentia sicut quod tempus sunt in eodem tempore. ergo et illa que sunt presentia sicut quod locum. sunt in eodem loco. si ergo deus est presentia omni loco. deus est in loco. non tamen ut est res: sed etiam ut est locus. Respondeo. Dicendum quod triplex est conditio sicut quod quam comparatur locatum ad locum. Una sicut quod quam excluditur. et hoc est proprietate saluationis. Sic enim locatus indiget loco. et locus complet eius indigentiam. et conseruat naturam. et sicut quod hanc proprietatem sola corporalia sunt in loco. non autem spiritalia. quod non recipiunt influentiam a loco corporeo. Alia est proprietate. sicut quod quam locatum equatur et proportionatur loco. et hoc est proprietate commensurationis. et sicut quod hanc conditionem proprie corporalia sunt in loco. quia illa sola sunt commensurabilia. vnde circumscribuntur. spiritalia autem minus proprie Nam non sunt commensurabilia respectu partium. sunt tamen distincta respectu totius. Tertia est conditio sicut quod quam locatum excellit locum. videlicet quod per sui presentiam replet et supplet indigentiam loci. Locus enim sine locato priuatus est et indigenus. sicut conditio oculi sine organo. Quod ergo deus ad nullam creaturam comparatur. nec sicut quod rationem inferioritatis. nec equalitatis. sed superioritatis et excellentie. deus non est in loco quantum ad primam et secundam proprietatem. sed solum quantum ad tertiam. sicut per presentiam

sentiam supplet loci indigentiam. naz locatū p presentia replet distantie vacuitate. deus aut p pntia replet vacuitate essentie. r illa quide sine bac esse no pot. Ex bis pty rntio ad obieera. Nam rones probates deu esse in loco. vt est loc' procedunt fm tertia coditione. vt pater. rationes vero ad oppositu fm prima r secundam. s. saluationis r terminationis.

Quoniam sequitur qtu ad scdm articulu qrit. Utru ee vbiqz sit propriu dei. Et qz propriu est qd soli puenit r semp ideo quantu ad hoc duo hruntur. pmo vtru esse vbi qz coueniat soli deo. Secundo. vtruz conueniat ei sem per sine ab eterno.

Questio. i. **Q**uoniam soli deo conueniat videtur Aug. in li. de simbolo vbiqz esse est deū esse. sed nulli creature conuenit deum esse. immo hoc est dei propriissimum. ergo nulli creature conuenit esse vbiqz. **Item** amb. in li. de spu sancto. cu ois creatura certis sue nature sit circūscripta limitib' esse vbiqz r in oibus reb' dei virtutis est. r dñatiois est ppiu. **Item** bocipm videtur ratione. qz ois creatura per se existēs r in se. est hoc aliquid. sed omne qd est hoc aliquid est singulare r omne singulare est hic r nunc. r nihil tate natum est esse vbiqz. ergo solius dei est esse vbiqz. **Item** conditio ista. qua deus est vbiqz. conuenit deo ratione sue immensitatis. sed immensitas ē proprietras solius dei que nulli creature potest conuenire. ergo nec ee vbiqz. **Contra** hoc obijctur de vniuersali. quonia vni uersale est. semper r vbiqz. r tamen non est deus. Si tu dicas. q est vbiqz respectu suorum singularium r non simpliciter. Obijctur tunc q aliquid est vniuersale cuius singularia sunt vbiqz. r impossibile est aliquid fieri quod non sit eius singulare vel i singulari. vt hoc vniuersale substantia ergo est vbiqz. **Item** obijctur de numero qui est in oibus entibus. r nihil potest fieri in quo non sit numerus. r pterea in oibus entibus est vnus numerus. ergo cum numerus non sit deus. esse vbiqz no est ppiu solius dei. Si dicas q non est ibi totus. sed fm partem. obijctur de voce que est in auribus diuersoru tota r in toto aere. esto q vox esset ita magna. q per totuz mundū audiretur. tunc esset vbiqz tota r vna platio qz si multe. cu infinite sint partes aeris. r vox sit in qualibet parte. tunc ergo infinite sunt voces actu qd est impossibile. **Item** obijctur de anima que est in qualibet parte animalis tota. vt supra monstratum est. esto ergo q fieret animal gyganteū ita magnū quasi totus mūdus. tunc aia esset vbiqz. ergo q no sit. hoc ē ppter defectū corporis r no suuz. Si dicas q esset in pluribus tanq in vno loco. vnde nunq vna anima est. nisi in vno corpore. Obijctur de corpore christi. qd totū r integrum est in diuersis altaribus distinctis. **Item** obijctur p rationes. Cum enī de natura singularis sit esse hic r nunc tamē alicui dat deus semper esse vt angelis. ergo pari rōne. alicui dabit esse vbiqz. **Item** si aliqua duo inseparabiliter sunt vnita. vbi eunqz est vnū r alterū. sed humana natura r diuina in xpo inseparabiliter sunt vnita. ergo est diuina r humana. s. diuina natura est vbiqz. ergo r humana. r sic r. **Responsio.** dicendum q esse vbiqz sicut dicunt sancti. couenit soli deo proprie r singulariter. ita q nulli couenit alij nec intelligi potest couenire si re etc intelligatur. Nā deus dicitur esse vbiqz. ita q ex parte dei itelligitur idēitas r totalitas. ex parte loci pluralitas r vniuersalitas. Per conditionem idēitatis excluditur vniuersale. qd quis sit in oibus singularibus. tamen fm aliud r aliud suppositum. r ita numeratum. Per conditionem totalitatis excluditur numerus. Nam quis numerus sit vbiqz tamen fm aliam r aliam partem. Per conditionem pluralitatis a parte loci. excludit spiritus creatus. qui quis sit in pluribus partibus corporis. nota tamen in omnibus nisi vt vnitis. Per conditionē vniuersalitatis excluditur corpus christi sub sacramento. qd quis sit in plurib' non tamen est in omnibus. nec esse potest. quia hoc soluz conuenit ei sub sacramento. r ita patent prime instantie. **Quod** tamen obijctur de voce. intelligendum q generatio sensibilis in medio est per diffusionem. vnde no numeratur vox sicut nec lux nisi ad numerationem susceptibilis. vnde quor sunt aures. tot sunt voces. quoniam vox in aere erat multiplicabilis. r non multiplicata. r ideo patet q nec tota vbiqz ante numerationes sicut nec lux diffusa. nec eadem vox post numerationem. r ideo exemplum de existentia vocis non est multum simile deo. **Ad illud** quod obijctur. q deus dat sempiternitatem. Dicendum. q tam esse vbiqz q semper. importat quandam infinitatem

r infinitas sempiternitatis. est infinitas duratiōis. que est p potentias. r bec non repugnat creature. quia non impedit durationem creature esse finitā actu. r infinitā potentia. r ideo omni durationi creature necesse est aliqd adijci. Sed esse vbi qz dicit immensitatē actu. qz importat simultatē locorū. r hoc repugnat creature. r ideo non potest ei oino comunicari. comunicat tamen i m possibilitate creature. fm q participat maius r minus de natura spiritualitatis. Nam nihil est oino spirituale nisi sol' deus. sicut dicit Augustin' de mo. ecclesie. Solus deus est incorporeus. qz omnia replet. Creature autē que dam sunt spirituales per abstractionem vt vniuersale r numerus r ita pnt esse in pluribus propter cōstatem ad plura. r ita fm sui purificationem. Quodam spirituales sunt per separationem a materia corporali. vt anime. r iste sunt in plurib'. tamen non multiplicatis. Quodam autem spirituales per vnionem vt corpus xpi est cibus spiritualis aie. qz sit verus corpus. r ideo quasi est medium inter aiam r deum. r ideo inquitum cibus plus sapit naturam spiritualitatis. r ideo est in pluribus. r sunt plura loca. non tamen in oibus. quia ratio cōstatōis non se extendit ad omnia. r sic patet quare sub sacramēto est in pluribus. **Ad** obijctur de inseparabiliter vnitis. Soluendum est per interreptionem. cum alterum excedat alterum. vt pater in genere r specie. **Quod** obijctur p vniones homo est deus. Dicendum. q hoc intelligitur per communicationem ydiomatū. Similiter r esse vbiqz conuenit per ydiomatū communicationem.

Questio. iij. **U**tru esse vbiqz coueniat deo semp si ue eternalr. Et q sic vt. qz sicut semp se bz ad tps. ita vbiqz ad locū. sed ante oē tps de' fuit semp. ante oē locū fuit deus vbiqz. **Item** ppiu dei essentialis couenit q ppiā passio alicui subiecto. sed ppter necessariā cōuenientia passionis ad subiectū. distributio suppositōū includit distributionē tēporū. vñ dici de omni est. qd no est in quodā. sic in quodā nō. nec aliqn sic. aliqn nō. s. in quolibet r semp. ergo sicut hoc qd est vbiqz includit sempiternitatē. ergo esse vbiqz semp couenit deo. q ab eterno. **Item** res sunt in deo r de' in reb'. sed res sunt i deo ab eterno. s. a reatiuis cū dicantur bec ad conuertentiā. deus est in rebus ab eterno. sed non nisi in oibus. ergo r. Si dicas q no dicuntur correlative. **Contra.** cū dicat deus est in reb'. nō significat respect' nec dependentia dei ad res. s. rerū ad deū. ergo nihil aliud est dicere. deū esse in reb'. q res ee in deo. **Item** si de' nō fuit vbiqz ab eterno. r fuit. ergo fuit alibi q vbiqz. r modo est vbiqz. ergo mutauit locum. ergo in deo cadit mutatio. sed hoc falsum. ergo pimum. Si tu dicas q mutatio est in connotato. **Contra.** cum dicitur deus est in loco. non notatur effectus. sed solum dei presentia ergo videtur q fm hō significetur mutatio in connotato. sed solum in ipso de o. restat ergo per impossibile q deus est vbiqz eternaliter. **Contra.** vbiqz presupponit vbi r vbi presupponit locum. r locum non est ponere nisi ex tempore. ergo r deus esse vbiqz. non est ponere nisi ex tpe. **Item** bene sequit. Deus est vbiqz. q est in celo. q destructo cōsequere. destruit r alicor dens. s. ab eterno nō fuit in celo. ergo r. **Item** bene sequit. Deus est vbiqz. ergo in ista domo. sed ista domo' nō fuit nisi ex tpe r post initū tps. ergo r esse vbiqz. **Item.** Dicēdū. q esse vbiqz duplr pot accipi de deo sicut r ee semper. Uno enī modo semp importat diuinā immensitatē fm durationē. r sic idē est quod eternitas. r conuenit deo eternaliter. Alio modo connotat simultates temporis. r sic conuenit ei a principio temporis. Sic esse vbiqz vno modo importat presentialitatem diuine immensitatis. per quas est presens omni ei quod est. siue sibi. siue alij. r sic idem est esse vbiqz quod deum esse immensum. r sic couenit deo eternaliter. r fm hoc procedit prima ratio. Alio modo prout connotat locū creatum siue rem. r sic conuenit ei ab initio rerū r locorū propter connotatum. r conuenit semper. r ad hoc est proprium. qz conuenit soli r semper vno modo. licet nō eternaliter. sicut etiam est in demonstratiuis. r sic pcedit secūda ratio. Et iste modus accipiēdi deū esse vbiqz est vltimior r fm hunc modū nō couenit ei eternaliter. **Ad** vero obijct' contra hoc. q coueniat eternaliter per suam cōuersam. Dicendum. q non est sua cōuersa. Cum enī dicitur q res sunt in deo si hoc intelligitur ratione exemplaritatis. nihil cōnotat actu. sed cum dicitur. deus esse in rebus connotatur aliqd creatum. Nam

Nam nihil est in eo quod non est. ergo si deus est in rebus et locis, res et loca sunt non ens. tunc si bene est in exemplari tunc in principio. Unde beatus. Deus est in rebus, non est coactus huius, res sunt in deo. sed beatus. Deus est exemplar rerum, et utraque est vera eternaliter. Et huius. Deus est in rebus, coactus est, res continent a deo et coferunt ab ipso. Ad illud quod obijcit, et si deus non fuit ubique, et modo ergo est mutatus. Dominus quod non sequitur, quod hoc non est propter mutationem dei, sed rerum. Ad obijcit quod ubique non connotat effectum, sed solum presentiam. Dominus quod presentia importat habitudinem ad duo scilicet eius quod presentia sensus est, et cui est presentia, et ideo potest esse inceptio ratione rei cui presentia est, non novi effectus. Quod obijcit ad oppositum procedit secundum quod ubique connotat locum creaturam. Quod tamen ultimo obijcit non valet, immo est ibi fallacia accidentis, sicut dicitur. Iste triangulus incipit habere tres, non ergo ois triangulus semper habuit tres: quod non fuit distributio de tribus ut nunc, sed ut simpliciter etc.

Questio. iij. Tertio loco principaliter queritur de tertio articulo scilicet qualiter deus sit in rebus? Et circa hoc duo queruntur. Primo queritur utrum deus sit in omnibus rebus equaliter siue uniformiter. Secundo queritur quibus modis et qualiter deus sit in rebus.

Questio. i. Quod sit uniformiter, videlicet quod sicut dicit philosophus, beatus se uno modo ad ipsam, sed oia in deo sunt uniformiter, quia sunt vita et creatrix essentia. Multo fortius deus in omnibus rebus est equaliter et uniformiter. Item quod est ubique totum est equaliter et uniformiter, sed deus cum sit simplicissimus est ubique totum ergo equaliter et uniformiter est in omnibus rebus. Item vnicius rei intima est materia et forma, sed forma non vitur materie nisi mediante appetitu, appetitus autem ortu habet ab essentia, sed hoc non potest nisi per dei presentiam, ergo deus magis est intimus omni rei quam sua forma, sed forma vnicius rei est summe intima, ergo deus intimior intimis cuiuslibet, sed quod habet esse in intimo est uniformiter, ergo etc. Item hoc ostendit per impossibile, quod si deus non est equaliter in rebus, ergo cum magis intime est in vna quam in alia, ergo in aliqua non est summe intima, ergo aliquid est in re intrinsecus in quo non est deus, ergo deus non est in omni quod est, sed hoc est impossibile, ergo et primo. Sed contra, Omne quod recipit in aliquo, est ibi per modum recipientis et non recipientis, creature non sunt equaliter capaces dei, ergo non est equaliter in eis deus. Item sicut se habet intellectus ad primam lucem, sic ens ad primam essentiam, et vnicius ad primam vitam, sed maior intellectus magis participat diuinam lucem, ergo perfectius ens et perfectius viuens diuinam essentiam et vitam, ergo perfectius deus est in vno quam in alio. Item existentia dei in rebus, est coferuatio rerum, sed non oes res equaliter coferuntur, ergo non est equaliter in omnibus. Item cum deus sit vbique, solum dicitur habitare in iustis, sed hoc non esset si equaliter et uniformiter esset in omnibus, ergo etc. Responso, ad predictorum intelligentiam est notandum, quod deus esse in rebus dupliciter potest intelligi. Uno modo ut idem sit quod esse presentem cuiuslibet rei, non connotando effectum, et sic uniformiter est in omnibus rebus, eo quod intimum est cuiuslibet rei, et summe presentia, et totum in qualibet re. Alio modo potest connotare effectum, sicut artifex dicitur in artificio esse per coferuacionem effectus, et per impressionem sue similitudinis, et sic cuius vnicius creature plus det quam alij, magis est in vna quam in alia. Et hoc potest esse dupliciter, scilicet extensiuum quod est ea que habet esse diuini, ut in corpore incorruptibili, plus quam in anima sensibili, vel intellectu quod est ad ea que habet esse nobilissimum, ut in anima sensibili quam in corpore incorruptibili, vel utroque modo, ut in anima rationali, quam in corpore corruptibili. Ad his visis patet obiecta ad utramque partem. Procedunt enim bis duabus vijs ut patet exceptis duabus primis ad utramque partem. Quod ens obijcit, quod deus uniformiter se habet ad oes res, si intelligatur uniformitas ex parte diuini esse verum est. Si autem intelligatur ex parte effectus falsum est. Quomodo deus uniformiter et stabiliter existens, cetera mouet, et multos et varios effectus producit, et efficiendo diuersa in rebus facit quod res non se habeant uniformiter ad ipsum. Quomodo ergo cum dicitur deus esse in rebus, vno modo connotatur effectus, alio modo non. Ideo vno modo conceditur quod sit uniformiter, alio modo non. Si se conuertit, cuius dicitur, omnia sunt in deo. Uno modo potest connotari effectus sicut per in predestinatione et reprobatione, et sic non est uniformiter alio modo non connotatur effectus, et sic uniformiter. Quod obijcit iterum ad oppositum, quod oes recipitur est per modum recipientis, dicitur quod utrumque est, ubi recep-

tum dependet a recipiente, ut species a virtute cognoscere. In proposito autem non sic est. Unde diuina essentia existens in re, non accipit modum rei, et sic patet illud.

Questio. ij. Quibus modis et qualiter sit deus in rebus? Et assignat magister dupliciter modos existendi deum in rebus. Et vnum modum accipit ab augustinus de presentia dei ad dardanum, qui dicit, quod aliter est deus in omnibus creaturis, aliter in sanctis, aliter in christo per vnionem. Alium modum accipit a Grego, qui dicit super, v. Cant. quod deus est in rebus tripliciter scilicet porcionaliter, substantialiter, et essentialiter. Queritur ergo de distinctione, sufficientia, et ordine istorum modorum. Et obijcit contra assignationem Augustini. Aut enim accipiuntur modi illi quantum ad diuinam substantiam, aut quantum ad creaturam, aut quantum ad effectum. Si quantum ad effectus cum innumerabiles sint, innumerabiles sunt modi essendi. Si quantum ad creaturam suscipiente, cuius solum duplex sit suscipiens, scilicet natura, et voluntas, ut quod tamen duo sunt modi, scilicet per naturam, et per gratiam. Si quantum ad dei substantiam, cum in ea non cadat diuersitas, erit tantum vnus modus. Item sicut gratia est effectus superadditus nature, ita operatio miraculosa, ergo sicut in habitibus gratia est aliter deus quam in non habentibus ita et in re in qua operatur miraculose, ut in anima Balaam erit alio modo essendi. Item sicut gratia gratificans est supra naturam ita gratia gratis data, ut prophetia, ita etiam pena et gloria, ergo cum ista differant genere et specie, debet secundum hoc diuersi modi essendi distingui, ergo non distinguit magister sufficienter. Item obijcit contra assignationem Grego, aut enim illa assignatio est secundum effectum, aut conditioes et proprietates dei. Si secundum effectus, tunc cum essentia nullum commoret effectus, non deberet poni, si secundum conditioes dei, sed non tamen est de potentia, sed etiam sapientia et voluntas, ergo videtur quod insufficienter assignet. Item videtur esse preposteratio in ordine. Nam secundum res et rationem intelligendi, essentia precedit potentiam, et potentia presentiam, ergo male ordinat. Item verborum inculcatio videtur quod in deo idem est potentia, essentia, et presentia, queritur ergo distinctio. Responso, dicendum quod assignatio Augustini, respicit diuersitatem modorum essendi deus in rebus, scilicet assignatio Grego, respicit conditioes modorum essendi. Vbi cumque enim est deus, siue per naturam, siue per gratiam, est essentialiter potest essentialiter, presentialiter. Diuersitas autem modorum essendi accipitur penes diuersitatem effectuum, et non qualicumque, sed solum tria membra. Quidam enim est effectus secundum quem comparatur res ad deum per modum existens, et ubi oes continentur sub modo nature, extenso nomine. Quidam per modum redeuntis, et hic est effectus gratie inchoate, vel consummate, vel glorie, et quantum ad hunc est secundus modus essendi. Quidam est effectus secundum quem comparatur creatura ad deum, ut pueniens, vel proficiens, et hic est effectus vnionis, in qua vniantur in vnitate persone creatura et creator, ut homo et deus. Quomodo nam ergo tres sunt modi effectuum, secundum quos creatura diuersimode comparatur ad deum, ideo tantum tribus modis dicitur esse in rebus. Et primus qui attribuitur quantum ad exitum assimilatur linee recte, secundus quantum ad reditum linee reflexe. Tertius quantum ad perfectionem assimilatur circulo. Et primo quidem modus similis est linee, secundus quod includit primus similis est sufficienti tertius, id est utrumque similis est soliditati. Et ideo optime dicit apostolus, Col. ij. quod in christo tota diuinitas habitabit corporaliter, est enim perfectissime in eo, quod est ad modum circuli qui est figura perfecta, et per modum altitudinis qui est quantitas perfecta. Et his per sufficientiam, et distinctio, et solutio obiectorum. Assignatio autem beati Grego accipitur quantum ad conditioes modorum essendi. In his enim tribus circunloquitur beatus Grego, perfectionem modorum existendi deum in omnibus in quibus est hoc modo. Aliquid enim est in aliquo secundum presentiam in distantia, ut contactus in continere, ut aqua in vase, Aliquid secundum virtutis influentiam, ut motor in mobili, Aliquid secundum intimitatis existentiam, ut illud quod est continuus intra, ut anima in corpore et omne quod perfecte est in re, necesse est esse quantum ad hanc triplicem conditionem, et hoc modo est deus. Et ideo dicitur esse potentialiter, presentialiter, et essentialiter, quia secundum presentiam, indistantiam, secundum virtutis influentiam, secundum intimitatis existentiam et sic patet distinctio, sufficientia et ordo. Quomodo secundum rationem intelligendi conditioes iste se habet per additionem, et ideo bene ordinat beatus Gregorius primo presentialiter etc. Aliq-

in huiusmodi conditiones volunt distinguere penes se habentem virtutem et operationem sed in modum esse essentialiter in se habeat substantiam et potentialiter virtuti. tamen presentialiter principaliter non respondet operationi. nam presentis est aliquid alicubi etiam si non operetur. Alii qui accipiunt penes genera causarum. Sed nec illud videtur conveniens. quia essentialiter consistere non commotat genus causalitatis. alii qui penes trinitatem vestigant. sed modum speciem et ordinem: sed omnia haec procedunt essentialiter. secundum rationem intelligendi.

Quibus modis aliquid dicatur locale vel circumscriptibile.

De dei immutabilitate quantum ad locum. Cumque divina natura veraciter et essentialiter. Supra ostendit magister qualiter deus sit in locis et in rebus omnibus et quomodo ad existentiam in loco se quod circumscriptibilitas et locabilitas in creatura locata. id intendit hic a deo has condiciones removere.

Spiritus re. Et dividit haec pars in creaturas duas. In prima ostendit deum secundum aliam immutabilem et immutabilem. In secunda vero concludit. et per autoritates localis. tates confirmat. ibi. Fatea nec circumscriptibilem naturam naturam describitur. Et prima pars haec quatuor partes. In prima ostendit quod immobilitas et incurritur non est. circumscriptibilitas convenit corpori deo. In secunda hoc removere a natura angelica et locale natura creata ibi. Spiritus circumscriptibilis vero creatus quodammodo scripti dicitur. In tertia ponit opibile est. non enim quorundam qui deus illos sunt spiritus creatos non calis et in moveri loco nec esse localis. ibi. De mutatione vestri scripti. In quarta suam bilis. Aug.

re. Et dividit haec pars in creaturas duas. In prima ostendit deum secundum aliam immutabilem et immutabilem. In secunda vero concludit. et per autoritates localis. tates confirmat. ibi. Fatea nec circumscriptibilem naturam naturam describitur. Et prima pars haec quatuor partes. In prima ostendit quod immobilitas et incurritur non est. circumscriptibilitas convenit corpori deo. In secunda hoc removere a natura angelica et locale natura creata ibi. Spiritus circumscriptibilis vero creatus quodammodo scripti dicitur. In tertia ponit opibile est. non enim quorundam qui deus illos sunt spiritus creatos non calis et in moveri loco nec esse localis. ibi. De mutatione vestri scripti. In quarta suam bilis. Aug.

Item secunda pars in qua sua resumit conclusio nem ut addat habet tres partes. In prima concludit per determinata. et autoritates confirmat. In secunda vero movet oppositiones et solvit illam. ibi. Ad hoc autem potest opponi. In tertia breviter epilogat praedeterminata. et ostendit rationem situs presentis capituli. ibi iam sufficienter demonstratum est.

Neque dimensionem habet sicut corpus etc. videtur male dicere. quia dicitur

Ostendit quod immobilitas et incurscriptibilitas convenit deo.

Cumque divina natura veraciter et essentialiter sit in omni loco et in omni tempore. non tamen movetur per loca vel per tempora. nec temporalis nec localis est. localis non est. quia penitus non circumscribitur loco. quia nec ita est in uno loco quod non sit in alio. Haec quod dimensionem habet. sicut corpus cui secundum locum assignatur principium medium. et finis. et ante. et retro dextra et sinistra. sursum et deorsum. quod sui interpositio facit distantiam circumstantium. Duobus namque his modis dicitur in scriptura aliquid locale siue circumscriptibile. et e converso. scilicet vel quod dimensionem capiens longitudinis. altitudinis. et latitudinis distantiam facit in loco. ut corpus. Vel quod loco diffinitur ac determinatur. quomodo cum sit alicubi. non ubique invenitur. quod non solum corpus sed et omni creatura spiritus congruit. De quo corpus. omni modo locale est.

Removet illocalitates et incurscriptibilitates a natura angelica et omni natura creata. Spiritus vero creatus quodammodo est localis et quodammodo non est localis. Localis quidem dicitur quia diffinitio loci terminatur quomodo cum alicubi penitus sit totus. alibi non invenitur. Non autem ita localis est. ut dimensionem capiens distantiam in loco faciat. Divina ergo sola essentia omnino illocalis et incurscriptibilis est. quod nec localis movetur aliquid modo. scilicet vel determinat de finita. vel dimensionem suscepta. nec temporalis. scilicet affectu et cognitione. His enim duobus modis. scilicet loco vel tempore fit mutatio creature. quod loquitur a creatore. Unde Augustinus super Beati Dei inquit omnipotens. incommutabili eternitate. voluntate. veritate spiritus idem movetur per tempora creaturam spiritalem movetur etiam per tempora et locum creaturam corporalem. ut eo motu naturas quas addidit administraret. Ergo tale aliquid agit. non debemus opinari eius substantiam qua deus est temporalibus locisque mutabile. siue per tempora et loca mobile cum sit ipse et interior omni re. quia in ipso sunt omnia et exterior omni re. quia ipse est

super omnia et antiquior omnibus. quia ipse idem est ante omnia. et novior omnibus quia ipse idem est post omnia. scilicet post omnem initia. Ecce hic apte ostendit quod nec localis. nec temporalis movetur vel movetur deo. Spiritus autem creatura per tempora movetur. corporalis vero est per tempora et locum. Mutari autem per tempora est variari secundum qualitates interiores vel exteriores quae sunt in ipsa re quae mutatur. ut quomodo suscipit vicissitudinem gaudij doloris scie. oblivionis. vel variationem formae: siue alicuius qualitatis exterioris. Haec enim mutatio quae fit per tempora variatio est qualitatum quae fit in corporali vel spirituali creatura et ideo vacatur tempus.

Removet opinionem quorundam qui dicunt spiritus creatos non moveri loco nec esse localis.

De mutatione vero loci magna iterum acquiretes disceptatio versatur. Sicut enim dicitur nullum spiritum aliquid modo posse mutari loco ab omni spiritu locum universalem removere volentes. quomodo secundum dimensionem tamen et circumscriptio nem locum constare asserunt. atque id solum esse locale vel in loco esse dicunt. quod dimensionem recipit. et distantiam in loco facit. Et hoc dicitur Augustinus. sensisse mutationem temporis tamen spirituali creatura tribuentem. loci vero temporis corporee. Sed ut supra diximus dupliciter dicitur res esse localis vel circumscriptibilis. scilicet vel quod dimensionem recipit et distantiam facit vel quod loci termino diffinitur. quorum utrumque convenit corporee creature. alterum vero tamen spirituali. Haec ut supra diximus corporalis creatura ita est localis vel circumscriptibilis quod determinat diffinitione loci. et quod dimensionem recipiens distantiam facit. Spiritus vero tamen diffinitio loci concluditur. cum ita sit alicubi quod non alibi. Sed nec dimensionem recipit nec distantiam in loco facit. quia si multum essent spiritus hi non eo coangustarent locum quo minus de corpore stineret. Ideoque Augustinus attribuit mutationem loci corpori. non spiritui

tur Episcopus. in. ut possit comprehendere cum omnibus sanctis. que sit longitudo. latitudo etc. et gloria exponit illud de deo. Responso. Magister loquitur proprie ad litteram. sed apostolus loquitur metaphorice. Unde multipliciter exponuntur verba. In deo enim longitudo est logarithmum. latitudo caritatis. sublimitas misericordiae. et profundus iusticie si quis sapienter. quantum ad dei iudicia.

Deo etiam per tempus et locum creaturam corpoream. Videtur male ista divisio Augustini. Primo quia a philosopho ponitur nulla mutatio secundum tempus. Et iterum sua divisio non videtur sufficiens. quia philosophus ponit sex species motus. Responso. Dicendum quod secundum philosophum omnes species motus ad hunc duplicem motum reducuntur. scilicet ad motum ad situm. et ad motum ad formam. Augustinus autem motum ad situm intelligit per motum secundum locum cum qui est entis completi et perfecti. siue de innovatione circa qualitatem. siue proprietatem substantie eatenus qua ad situm est. nisi pariter sit ad formam. motum autem ad formam qui subdividitur per quinque species. coprehendit sub mutatione secundum tempus. propter hoc quod de se de se dicitur mensuram variabilem cuius rei variabilis. Unde omnem mutationem que est de substantia et intrinsecas siue secundum spirituales ut sunt affectiones in animabus ipse vocat mutationes secundum tempus. et ita per ratio divisionis et sufficientia.

Spiritualis autem creatura per tempus movetur videtur falsum dicere: quia spiritualis creatura mensuratur evo. cum sit perpetua. et ergo si movetur. non per tempus movetur. sed per eum. Item intellectus angelicus est deiformis sicut vult philosophus et ergo intelligit in instanti. pari ratione et afficit. non ergo in tempore. Praeterea tempus proprium est mensura motus per motum mobilis. ergo illud solum mensuratur tempore quod subiacet illi motui. sed

tui. sed tale no est angelus nec eius motus. ergo etc.

33 **C**on. ad pns notandum qd p vno modo dicitur pro pte. et sic dicit mensura rei mutabilis in qm mutabilis. in sub rone cotinui. et qm mor' primi mobilis e motus maxime euidentis et continuus inter oes ideo temp' hoc mo dicitur ppte esse in prio mobili. sicut in subiecto i quo prio est: et in quo prio appet. alio modo dicitur eps mensura cuiuslibz rei mutabilis fin q mutabilis. sive moueat instata nec sive cotinua. et sic no ta tus est in motu pmi mobilis et in bis q ei subiacent. sed etiaz in oi creato circa quod accidit variatio. et sic est in angelis. Et per hoc patent obiecta.

34 **Q**uod emobijcit de euo dicendum q cuum est mensura angelorum qm ad esse substantiale quod est inuariabile. et incorruptibile. sed tempus qm ad proprietates que variatur. et quedam subito. quedam successiue. sicut patet in angelis per natura paulatim intendi aliquam assectionem. et sic patent cetera.

35 **I**n duobus sapientibus quozn alter altero etc. videtur falsum dicere. q eadem sapientia est in duobus neq maior neq minor. quia sapientia est accidens et qualitas sapientis. et accidens per substantiaz numeratur. Responsio. Dicendum q ad hoc voluerit alii qui dicere. q eadem sapientia creata esset. in duobus sapientibus. et hoc dant intelligere per duas suppositiones. Una est q spes rei in anima non differat per essentiam a re extra. Alia suppositio est. q candem res nosse possunt duo sapientes: scilicet vnum enuncia bile quod dictum est singulare. et hoc vitimum non indiget persuasione. sed per q species in anima no differat a re extra fm essentia ostendunt sic. quia per eadem res cognoscitur per q res habet esse. si ergo per formam suam habet esse. ergo et cognosci. et forma rei vere est in anima. et cum intellectus sit sciens per illam formam. et contingat alii quos duos omnino idem scire et cogitare. illa no est tantu vera forma. sed etia

q: lz spūs trāseat de loco ad locū. nō tñ ita vt dimensioib' circūscriptus interpositione sui faciat distantia circūstātiū sicut corpus.

Conclusionē suā infert ex pdictis q spūs creati sunt locales et circūscriptibiles q dāmo. Spūs vero dei oino circūscriptibilibus.

Cū tñ g spūs creati in loco et trāseat de loco ad locū et q dāmo locales et circūscriptibiles. s; nō oi eo mo quo creature co:porae. Spūs aut in creat' q de' est. i loco qdē est. et in oi loco. s; oino illocalis et circūscriptibilis. Cū Beda sup Lucā ait. Cū ad nos angeli veniūt. sic exteri' implēt ministeriū. vt tñ añ deū iteri' p contēplationē assistāt. q: et si angel' est spūs circūscript' summ' tñ spiritus q deus est incircūscript' est. intra quem currūt angel' quocūq; mittatur. Ecce hic d; q spūs angelic' circūscript' est. spūs aut q de' est incircūscript'. Alibi etiā amb. distantia ostēdēs inter spm icreatū et spm creatū dicit seraphin d loco ad locū trāfire. inquitēs ita in li. de trinitate. dixit Esa. q missus est ad me vnus de seraphin. Et spirit' quidē sanct' d; missus. s; seraphin ad vnus. spūs vero ad oēs. Seraphin mittitur i misterio. Spūs operat' ministeriū. Seraphin de loco ad locū trāsit. Nō em cōplet oia sed ipse replet a spū. Hic aperte ostēditur q angeli quodā modo locales sunt.

De' ē vbiq; sine locali motu. qd em repetitio de supiorū pfirmat autoritatib'.

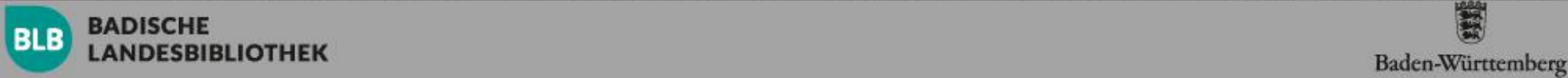
Consequenter ita qd iuinā naturā p imēitate sui nusq; deesse eaq; solā oino localem. et oino incircūscriptibile. nullo pcludi loco. sed a fine vsq; ad finē attingere. nō tñ spaciōsa magnitudie. nec locali motu. sed imēitate atq; imobilitate sue essentie. Cū Augu. ad dardanū ait. Nō qsi spaciōsa magnitudie opinemur deum p cūcta diffundī. sicut sumus aut lux ista diffundit. sed pot' sicut in duob' sapientib'

quozn alter altero corpe grādio: ē. s; sapiētio: nō est: vna sapiā ē. nec est in maiore maior. nec in minore minor. nec minor i vno q i duob'. ita de' si ne labore regēs et otinēs mūdū in celo tor' est. in terra totus. et i vtroq; tor'. et nullo contentus loco. s; in seipso vbiq; tor'. Jāc q sup psal. ait. Ad verbū dei p̄tinet nō esse in pte. s; vbiq; esse p seipm. Hec em est sapiā dei q attingit a fine vsq; ad finē fortiter. nō tñ motu locali s; imobilitate sui velut si moles aliq; saxea impleat aliqū locū. d; q attingit a fine illius loci vsq; ad finē. cu; tñ alterū nō deserat aliter occupādo. Nō g h; motus localē verbum illud. et sapiā illa solida est et vbiq;. Ex pdictis inotescit q de' ē ita vbiq; p essentia. q nec spaciōsa magnitudie diffundit. nec vno deserto loco alium occupat. q locales motum nō h;.

36 **J**o; ang. volēs p̄scindere a dei puritate oēs localem motū et localem circūscriptionē. pot' dicit oia esse in illo q ipm esse alicubi. nec tñ ipm esse locū q nō est in loco i li. lxxxiij. q. ita inquitēs. De' nō alicubi est. qd alicubi ē cōtinet loco. qd cōtinet loco. corp' est. de' autē nō est corp'. nō ergo alicubi est. et tñ q: est et i loco nō est. in illo sunt pot' oia q ille alicubi. nec tñ ita i illo vt ipse sit loc'. Locus em in spaciō est qd lōgitudine et latitudine et altitudine corporis occupat. nec de' tale aliqd est. et oia ergo in ipso sunt et locus nō est. nec in loco est. Loc' tñ dei sed iproprie d; tēpluz dei nō q eo cōtineat. Jd autē nō hū meli' q aia munda intelligitur. Ecce hic dicit deus nō esse in loco. sed intelligēdum est deus nō esse in loco locali ter. s; q: nec circūscriptio nē nec localem motum habet.

Oppositionē mouet et soluit qua videt pbari q de' mutetur loco. **P** Ad hoc autē solet opponi sic. Quotidie fiunt creaturae que ante non erant et in eis deus est. cu; ante non esset in

vna. Et q hoc verum sit. p suadet per hoc. q si forma potest fm veritatem consimilem formam in materia producere et seipsam facere in aliena materia. quare non est simile in anima que habilitor est ad recipiendum. vnde et hoc dicitur sensisse August. Unde dicunt q sapientia non est ad modum altiarum proprietatū. Sed hoc positio deuiat ab Augustino. quia Augustinus nō vult et alij sancti. q esse in pluribus omnino distinctis non conuenit vni et eisdem creature nisi per mixturam. et ideo positio ista super falsum fundatur. et fundata est. Quia si veritas alicubi esset i anima quare non diceretur anima esse alicubi. et ideo positio ista se alicubi. et iterum. Si esset veritas. ad huc nō esset eadez quia nulla forma cū generat se generat se omnino eandem. sed de necessitate plurificatur essentia i generante et generato. preter q in deo. et ideo non valet ad propositū. Et ideo scōs modis dicendi est. q Augustin' intelligit de sapientia increata. que est in sapientib'. et attingit vbiq; q propter sui iudiciam. Sed cu; Aug. intendit ponere exemplum in creaturis. nō videtur ad huc hoc esse fm eius intellectum. Et iterum ipse dicit. q ipsa sapientia est equalis in duobus. qui sunt equaliter sapientes. nō autem in alijs ergo videtur loqui de habitu. Et ideo est tertius modus. q ipse loquitur de vnitare per conformitates. Sed illud ad huc nō est sufficienter dictum. quia tūc maior esset in duob' q in vno. sicut patet in duobus diuitibus qui sunt in diuitijs conformes et equales. Propter hoc dicendum q similitudo siue intentio in anima habet cōparari ad animam in qua est. et quoniam ortum habet ab eo cui' est et ad illud dicitur. ideo similitudines vni' rei in animabus pluribus. quia in vnam et eandem veritatem ducit et tantum vna quantum due. hic est q per comparisonem ad illud cui' sunt habent vnitatem. nec maius sunt due q vna. s; milititer nec sapientia. Et in comparatōe ad animas que p illas cognoscūt bas

bēt p[ro]p[ri]etate. et p[ro]p[ri]e sunt due q[ui] vna. et id[em] p[ro]p[ri]e q[ui] nō p[ot]t poni o[mn]i
fisc. q[ui] res differūt ab int[er]tione siue silitudine sua. in deo aut[em] i
quo non differunt patens est q[ui] vnus potest esse in multis. et sic
patent cetera objecta.

D intelligētia bu[is] p[ro]p[ri]e duo p[ri]ncipal[iter] q[ui]runtur.

A p[ro]p[ri]e q[ui] de
cūscriptibili
tate siue loca
bilitate dei.

Secūdo de mutabilitate spi
rit[us] angelici p[ro]p[ri]e. h[uius] cuius
duo p[ro]p[ri]e q[ui] i[st]a. Quantū
ad p[ri]mū articulū q[ui]runtur
tria. p[ro]p[ri]e q[ui]rūt. v[er]ū de sic
localis intra locum. Secūdo
v[er]ū sit mutabilis de loco
ad locum. Tercio v[er]ū sit se
parabilis a loco. siue sit ex
tra omnem locum.

Questio. i.

Quod de sit localis ostendit b[ea]t[us]
m[agister]. Est in loco et localis
tū cōuertunt. h[uius] de est i lo
co vt in p[re]cedētib[us] p[ro]batū ē
q[ui] de est locatū. h[uius] o[mn]e locat[us]
tū est locale. h[uius] de est loca
lis. Itē q[ui] in vno loco t[em]p[or]e
locale est. h[uius] si p[ro]p[ri]e o[mn]ia lo
ca q[ui] vna. et magis sapit na
turā rei q[ui] b[ea]t[us] ē in toto. q[ui]
q[ui] in p[ar]te b[ea]t[us]. multo magis
est locale q[ui] est in o[mn]i loco.
sed de est in o[mn]i loco: q[ui] vbi
q[ui]. h[uius] v[er]ū maxime ē localis
Itē de est vbiq[ue]. h[uius] est
hic. h[uius] q[ui] b[ea]t[us] est. est in loco
determinato. et q[ui] est in lo
co determinato est locale. h[uius]
et. Itē de est in loco ali
quo determinato. aut h[uius] fm
totū. aut fm p[ar]te. si h[uius] p[ar]te h[uius]
b[ea]t[us] patet: et p[ar]te. q[ui] est incon
ueniēs. Si fm totū. sed q[ui] de
fm totū est in aliquo cōpre
hendit ab illo. et q[ui] cōpre
hendit ab aliquo loco deter
minato. est locale. h[uius] de est
localis. **C**ōtra Magister in littera. Localis nō est: q[ui] peni
tus nō circūscribit loco. **I**tem ratiōe probat sic. Nihil dicit
t[em]p[or]ale nisi q[ui] excedit a t[em]p[or]e. **T**emporalia enī in t[em]p[or]e sunt corrupti
bilia. ergo nihil dicit locale. nisi q[ui] excedit a loco. sed de nō
excedit a loco. ergo et. **I**tem locus est accidēs. ergo nō deno
minat illud nisi ad q[ui] cōparatur vt accidēs. sed ad deū nō p[ot]t
cōparari vt accidēs. ergo nō denominat deū ergo de nō est lo
calis. **I**tem locus est quāritas cōtinua diuisibilis. punct[us] aut[em]
est p[ri]ncipiū quantitatis indiuisibile. ergo magis cōuenit euz
deo punctus q[ui] locus quātū ad p[ro]p[ri]etates: sed deus nō dicit
punctualis. nisi improp[ri]e et false. ergo nō debet dici localis.
Ratiō. Dicendū. q[ui] locale dicit q[ui] sequit leges loci. si
cut t[em]p[or]ale q[ui] sequit leges t[em]p[or]is. **L**eges aut[em] loci sunt q[ui]ntum
ad actū cōtinuandū. mensurandū. saluandū. terminandū. fm quas
locus se b[ea]t[us] ad locatū. per modū impatiētis. et locatū se ba bet
ad locū p[ro] modū suscipiētis. **E**t q[ui] deus sic est p[ri]ns loco. vt n[on]
bil ab eo o[mn]iō recipiat. sed solū eius indigentia suppleat. et de
loco virtutē cōtinuandū. et locato virtutē replendū. hinc est. q[ui] de
nullo modo dicēdus est localis. sicut dicit magister in littera.

37 **R**atiōes ad hoc inducte concedēde sunt. **A**d illud ergo q[ui] obijciat. q[ui] esse in loco. et esse locatū cōuertunt. Dicendū q[ui] cons
uertunt ratiōe materiē circa ip[s]m corpus. t[em]p[or]e ratiōe virtutis
vocali non. **N**ā bec determinatio in loco. ad hoc q[ui] habeat
v[er]itatem locutio. nō exigit. nec ponit. nisi p[ro]p[ri]etate et indist
tiam. sed esse locatū ponit ambitū et continentia. esse locale po

eis. est ergo vbi ante nō erat
ideoq[ue] mutabilis esse vide
tur. Sed licet quotidie inci
piat esse in creaturis in qui
bus ante nō erat quia ille nō
erant. hoc tamen fit sine sui
mutatione. qualiter in mun
do cepit esse quem facit tam
men sine mutabilitate. et simi
liter definit esse in quibus an
te erat sine sui mutatiōe. nec
tamen ipse deserit locum. sed
locus definit esse.

Epilogus p[ro]determina
torum vbi ostendit rationem
situs presentis capituli.

Cum sufficienter demon
stratum esse videtur quomo
do omnia dicantur esse i deo
et deus in omnibus. quam di
sceptationem quasi inciden
ter suscepimus. q[ui] id videba
tur postulare res circa quam
noster versabat sermo. **D**is
serabamus enī de scientia si
ue sapientia dei. et cum doce
remus deus scire omnia. que
situm est v[er]ū p[ro]pter cogni
tionem quas de omnibus ha
bet. dicerentur omnia esse in
deo. an alia ratione hoc dice
ret scriptura. **H**uius ergo q[ui]
stōis occasio in p[ro]missis nos
deduxit disputationem.

nit idoneitate ad proprietates loci et indigentia aliqua. et ideo
hec concedit. deus est in loco. q[ui]s aliqd habeat improp[ri]a
tis. p[ro]p[ter] hoc q[ui] bec p[ro]positio in vides ip[er]tate cōtinentia am
bientē. sed bec est magis improp[ri]a de est locat[us]. et ad huc ista
est plus improp[ri]a. deus est localis. et ideo nō est recipiēda. s[ed]
exponēda. **A**d illud q[ui] obijciat q[ui] ē in vno loco. ē locale. **D**ic
endū q[ui] illud est. q[ui] locus superexcellit ip[s]m locatum. **U**nde il
lud determinat et diffinit. sed q[ui] est in o[mn]ibus. ip[s]m superexcellit
oia loca. **E**t ideo super hoc non t[em]p[or]e possunt oia loca quantū po
tēt vnus locus super illud q[ui] est t[em]p[or]e in vno loco. et ideo nō est
localis dicēdus deus. **A**d illud q[ui] obijciat. q[ui] de est hic et
Dicendū. q[ui] hic p[ot]t t[em]p[or]e dupl[ic]i. **A**ut demonstratiue t[em]p[or]e. **A**ut de
monstratiue et discretiue. **S**i t[em]p[or]e demonstratiue t[em]p[or]e. **A**ut de
est hic q[ui] nō est signare locū cui deus nō si et p[ri]ns. **S**i autem dis
cretiue. falsum est esse hic. et non sequitur ex p[ri]ma. et hoc sensu
procedit sua ratio. **A**d illud q[ui] querit. aut deus est fm totū
et q[ui] deus in omni loco simplex est. et quodlibet est capax sim
pliciter diuine. ideo rōne simplicitatis deus est in quolibet
totus. **P**otest. iterū totalitas apponi ratiōe infinitatis. et h[uius]
fit per aduerbiū. vt si dicatur. deus est totaliter in loco. hoc si
ue fm totū. et sic cū diuina infinitas a nullo loco includat. **D**e
in nullo loco est fm totū. **Q**uādo ergo querit. aut fm p[ar]te aut
fm totū. Dicendū. q[ui] non diuidit per immedata. q[ui] deus non
fm p[ar]tem. q[ui] simplex. nec fm totum. q[ui] infinitus. et ideo dicitu
du s[ed] totus in quolibet loco. nō tamen totaliter.

Questio. ii. **U**trum deus sit mutabilis fm locū. **E**t
q[ui] non videt sic. **M**agister in littera di
cit accipit ab aug. super **B**e[n]ed. deus est in omni t[em]p[or]e et in
omni loco. non tamen mouetur per loca vel t[em]p[or]a.

Item ratiōe ostendit. q[ui] motus est a ctus imperfectus. sed
in deo nulla est imperfectio. ergo nec fm locum mutatio.
Item per o[mn]em motū aliquid acquirit. sed deus nullū locū
potest acquirere. q[ui] est vbiq[ue]. ergo impossibile est deū fm locū
mutari. **I**tem nobilitas dispositio est quies q[ui] motus. sed q[ui]
nobilitas est. deo est attribuendū. ergo impossibile est deū fm
locū mutari: sed semp[er] quiescit. **C**ōtra. **A**ug. ad **o**rosiū. deus
mouet se sine t[em]p[or]e et loco. ergo videt q[ui] deus moueat. sed p[ro]fectū
simus motū est motus fm locū. ergo et. **I**tem **I**sid. **L**um sit
illocalis deus. localiter t[em]p[or]e ambulat in sanctis. ergo saltem v[er]
detur mutari per accidēs. **I**tem hoc videtur ratiōe. q[ui] mouē
tibus nobis. mouentur ea que in nobis sunt. **H**oc dicit p[ro]ph[et]a
p[ro]ph[et]a. et dicit p[ro]p[ri]e formas que non sunt in vno determinate
ergo si deus est in nobis. deus mouetur in nobis saltem fm ac
cidēs. **I**tem quīs deus q[ui]ntum ad existētiam. per essentias
non determinat locū. t[em]p[or]e q[ui]ntum ad habitatiōe diffinit est in ali
quibus. ita q[ui] non in alijs. ergo saltē q[ui]ntum ad h[uius] modū est ma
tibilis. **R**atiō. **D**em q[ui] sicut dicit magister in littera. deus nul
lo modo mutat p[ro]p[ri]e locū. et hoc v[er]ū est. q[ui] nec p[ro] se. nec p[ro] accidēs
mutat et hoc est p[ro]pter summā immensitatē. q[ui] ad est o[mn]i[um] et nul
li abest. et si incipiat esse i re vel desinat. hoc solū est fm rei mus
tationē. nō fm mutationē eius. vtputa. si aere illuminato intel
ligatur creari cristallū. radius incipit esse in eo. et cristallo amo
to definit esse nulla facta mutatione in radio.

Ad illud ergo quod obijciat. q[ui] deus mouet se et. Dicendū
q[ui] **A**ug. non dicit simpliciter. q[ui] mouet se. sed cū bis additōib[us]
sine t[em]p[or]e et loco. **E**t quoniam omnis motus fm **A**ugustinum
comprehenditur sub mutatione fm t[em]p[or]e. et fm locū. ideo tā
tus est hoc. quantū ē dicere mouet se sine motu. et ita nō mouet
vere. **N**ec implicat cōtra dicitio. **S**ed cū in motu sint duo. sed
licet quod est actus. et quod est variatio siue imperfectio. vult
dicere **A**ugustinus q[ui] mouet se sine motu. q[ui] scilicet est in actu
sed non ita in actu impecto. immo p[ro]fecto. **Q**uod dicit **I**sid. est i
telligendū metaphorice vel causaliter. q[ui] sanctos facit ambu
lare per fidē de virtute in virtutē. **A**d illud q[ui] obijciat. q[ui]
mouentib[us] nobis et. Dicendū. q[ui] illud non habet veritatez n[on]
in illis q[ui] sunt in alijs per dependentiam et diffinitionem. vnde
q[ui] radius est in aere. sed non dependet ab aere. ideo non mouet
per moto aere. et quia anima est in manu. nec diffinitur manu.
ideo non mouetur mota manu. **D**eus autem non dependet a re
bus nec

bus nec diffinit. ideo non mouetur ad motu reru. Ad illud
 45 qd obijctur de habitatioe dei dicēdū qd determinate est in ali
 quib' nō rōne immēsitatis. s; rōne influētie grē. ideo non de
 terminat ipse deus: sed effect' tñ. binc est qd nō p se nec p acci
 dēs mouet nec moueri pōt. qz a nullo depēdet nec dependere
 pōt. a nullo diffinit nec pōt diffiniri: r nō solū nō est ipōssibile
 sed etiā nō intelligibile. Obijctur aut aliq's sic. itelligam' co
 pus egredi a loco nullo itrociute tūc remanet vacuū: aut q' ibi
 est de'. aut nō. Si sic. q' in eo est qd nō est. qd stultū est dice
 re. Si nō est. r ibi p' fuit. ergo v' esse mutat' saltē p accidēs
 ergo v' qd deus exeat cū re. r cū re alia ingrediat. qz si res tñ
 exiret deus exiret. Ad hoc rōdeo q' si ipōssibile ponat' locus
 euacuari. tūc remanere intelligit' capacitas loci p'uata. capa
 citas aliqd est. r in illa deus est. p'uatio autē nō est. r in illa
 deus esse nō pōt. nō q' desinit deus esse ab eo qd remanet post
 recessum corpis sed cū res p'uaf. aufer' comparatio eius ad
 deū. Qd em' nō est. nullā habet cōparationē. sed cū res mo
 uetur. deū nō dimittit. nec ad deū accedit. nec de' cū re venit
 qz sic est in re v' sit extra rem idē. ideo nec res cū dimittit. nec
 nouū inuenit. Et hoc est intelligibile. si q's potest itelligere qd
 deus sit immēsus. simplex r infinitus. Quia em' est immensus
 ita est intra q' extra. Q' simplex. fm vñ r idē est intra r extra
 Quia infinit' ideo nec dimittit nec acquirit aliud i re. nec ab
 ipō itur ad ipm cū dimittit v' alibi r alibi inueniatur.

Questio. iij. An sit deus ab omni loco separabilis
 + vel extra oem locū. Et q' non videt.
 q' extra oem locum nihil est. q' si deus est extra oem locū ergo
 nihil est vel in nihilo. Item hoc qd est extra aduerbium lo
 ci est. ergo si deus extra oem locum est. est in loco. r preter oēs
 locum. sed hoc est falsum r non intelligibile. ergo de' non pōt
 nec re nec intellectu separari ab oī loco. Item cū dicit' deus
 est extra mundū. extra aut stat pro aliquo. aut p nihilo. Si p
 nihilo. ergo si deus extra mundus. Si pro aliquo. q' vel p
 creato. vel icreato. Non pro creato cōstat. ergo pro icreato. er
 go esse extra mundum. est esse in deo. sed oia sunt in deo. ergo
 oia sunt extra mundum. Item in nullo est deus q' non sit in
 ipō. sed nihil qd sit extra mundum est in deo. ergo deus nō est
 extra mundum. Cōtra q' locus possit separari a deo fm itel
 lectū videt. qz possibile est fm intellectū locū p'uari omni lo
 cato r remanere vacuum. s; vacuus est p'uatio. de' autē i nul
 lo est qd nō sit in ipō. p'uatio autē nō est in deo. nec de' i p'u
 uatioe. ergo nec in vacuo. r sic est separabilis a loco. Item q'
 de' separet a loco fm rem v'. qz sicut se bz dei eternitas ad oē
 tps. ita r immētas ad oem locum. sed dei eternitas fuit ante
 omne tps. ergo dei immētas fuit extra oem locum. sed qd est
 extra aliqd est separatus ab eo. ergo r. Item si deus est tñ
 in locis creatis. cum illa sint finite dimētionis. r qd cōmensu
 rat se finito est diffinibile r finitum. ergo deus esset finitus.
 Item deus est adeo bonus q' melior cogitari nō pōt. ergo
 adeo magnus r immēsus q' maior eo cogitari nō pōt. sed toto
 mundo pōt cogitari linea maior. si intelligat' p'tendi extra cir
 cūferentiā celi ergo si ibi est deus. deus est extra. aut non est
 maximum. Item angel' pōt esse extra mundū. s; nō extra deū
 46 qd deus est extra mundum. Item dicēdus q' aliqd separari ab
 alio est dupl'. vel fm distantia. vel fm indepēdentiā. p'rio mō
 aliqua duo q' sunt in eodē loco separant. cum vnum elongatur
 ab alio. r hoc modo ipōssibile est esse nec itelligi deū separari
 ab oī loco. nā ita separatio includit distātia spacij. r hoc de ne
 cessitate includit locum. r ita iplicant' duo opposita. s; q' de'
 sit i loco r distet ab oī loco. Si aut loquamur de separatioe p in
 dependētia. sic dicēdum q' de' r re r intellectu est separatus a
 loco. qz in seipō oīno est indepēdēs a loco. sicut ante p'ductio
 nē loci. loc' autē cōtra nō est separabilis a deo. nec re nec itel
 lectu sicut probant ratiōes ad hoc inducere. Similiter euz que
 ritur vtrum de' sit extra oem locum. dicēdus q' extra vno mō
 47 dicit' situm r positionē. r sic est ipōssibile. sicut ipōssibile est. si
 a si dicit' tps. qd sit an tps. Alio mō an r extra dicunt' excessum
 r superexcellētia diuise imensitatis r eternitatis respectu tps r
 loci. r sic dicēdum q' de' est an tps r extra oem locū. nec ex b
 sequit' q' separet a loco. s; q' summa imētas sup' excedat oem
 locū. nec ad illum artat. r b vult dicere. Breg. q' de' est extra
 oia. nō excludit' qz nō distat. r itra oia nō iclusus. qz nō artat
 qz in seipō. est oīno imēsus. ita q' extra ipm nō pōt ee nec co

gitari. siue nō pōt cogitari ita imēsum sicut de' est in seipō.
 Ex hoc p' sequēs qz q' nō ē extra. nō ē p' limitationē suā
 sed loci defectionē. Ad illud qd obijct' de linea. dōm q' ita
 48 tūm dum itelligit' aliqd extra mundus. ex b daf' itelligi q' de'
 sit ibi. Sicut si itelligat' nou' mund' fieri absq' dubio de' cēt
 in illo. tñ nō f'quis q' ibi sit. qz illud nihil est. Sill' si fieret ang
 gel' extra tūc est extra nō fm motū suū: s; angeli. s; forte hoc
 est magis fictiōis q' veritatis. q' angel' extra vniuersū creat
 sicut patebit. Atñ illud cogitādum est. q' diuinum cē sicut nō
 pōt cogitari habere terminū in duratiōe sic non potest cogi
 tare nec d; habere terminum in existētia r p'ntialitate. Et sic
 cut nō pōt cogitari habere intercessiōē in duratiōe. sic nec i p'nt
 tialitate. Sic intellectus est habendus. caueat tñ qualiter q's
 imaginetur r exprimat per sermonem.

Consequenter de secundo articulo qritur sez de mutabi
 litate angel'. r circa hoc querunt tria. p'imo qri
 tur vtruz angelus possit moueri localiter sine cor
 pore. Secdo queritur vtrum moueatur per mediū
 vel non. Tertio vtrum p'crtranscat mediū modo
 subito vel successiuo.

Questio. i. Angelus nō possit moueri sine corpe
 + oñditur sic bernar. sup' Lasi. Discurre
 re r de loco ad locum trāsire. nō est nisi corpozum. q' si hoc con
 uenit angelo. nō cōuenit nisi per corpus assumptum. Item rō
 tione videtur. qz qd mouetur. aut mouetur per se. aut per acci
 dens. Sed angelus non mouetur p se localiter. qm hoc est pro
 prium corpozum. r illi soli inest res per se. cui inest pprie ergo
 si mouetur hoc ē p accidens. sed qd per accidens mouetur. mo
 uetur alto motu. vt nauta mora nauti. ergo videt' q' angel' non
 potest moueri nisi moto corpoze. r ita corpoze assumpto.
 Item omne qd mouetur: mouet' propter indigētia: s; in an
 gelis beatis nulla est indigētia. ergo r. Si tu dicas ppter
 indigētia nostram. ergo circūscripta indigētia nostra nō v'
 detur q' angelus possit moueri. si ergo indigētia nostra nullā
 dat virtutē angelo. p'z r. Item omne qd mouetur differt a
 motore sicut ponit pbo. sed angelus non distat a se. ergo an
 gelus non mouetur a se. nec ab alio. ergo nō pōt moueri nisi mo
 uendo aliud sicut mouēdo corpus. Cōtra. heb. j. Qd sunt
 administratoz: spūs missi propter eos r. sed aliqd ministeriū
 consequitur sine corpoze vt suggerere bona r reuelare secreta
 r diuini modū. ergo possunt sine corpoze moueri.
 Item Dam. cōfessim inuenit vbi diuin' iusserit nut' velocita
 te nature. si ergo velocitas est dispositio ad motū. ex sui natu
 ra sunt mobiles. Item angel' in vno loco tantum est. r ibi est
 vbi op'at. q' virt' eius. aut est ad vnu tñ artata. aut si nō est
 artata. nec sba est artata ad vnu locū. sed nō pōt esse in pl'z
 bus. q' cum in vno loco est. est in potētia ad alter. s; qd ē in po
 tētia ad vnu nō fit actu in illo nisi p motū fm locū. ergo r.
 Item qd moueat sine corpe assumpto oñdit' p file in aia. Aia
 enī exata a corpe fert' in celū. vel descēdit in infernum loca
 liter. s; cōstat q' aia nō assumit aliud corp' q' suū: q' mouet' si
 ne corpe. q' pari rōne angel'. Item angel' in empyreo pōt ee
 sine corpe. pari rōne r in terra. q' si p candē vim p quā quiescit
 in terra. facit se esse in terra siue trāsfer'. ergo videt' q' sine cor
 pore. Item dicēdum. q' angel' sicut dicit' scriptura habet mo
 49 ueri mouetur autē nō solo assumpto corpe: sed etiam corpe nō
 assumpto. cum nō sit minoris libertatis. nec virtutis nec nobi
 litatis sine corpe q' est cū corpe. Ad itelligētia aut obiectoz
 est nō rāqū. q' sicut ee in loco ē dupl' siue esse locale sicut tagit
 magister in littera. s; qz circūscribit' r qz diffinit. r illud pprie
 est locale qd circūscribit'. aliud autē quodā mō ē locale. quos
 dā mō nō. Ita moueri per locum vno mō est per circūscrip
 tionē ferri de loco ad locum. r sic est tñ corpoz. Alio mō mo
 ueri est minus pprie fm diffinitionē trāsire. tñ est spiritūz
 pprie. q' p cir cūscriptionē nō mouet' angel' nisi corpe assump
 to. min' pprie per diffinitionē mouetur angel' etiā sine corpe.
 Ex hoc p'z rōno ad p'iuuz obiectū qz Bern. accipit disc
 rere r trāsire fm pprietate loci q' est circūscriptio. Ad illud
 50 q' qd querit' vtruz p se aut p accidēs. dōm fm p'dictā diuisionē
 de motu fm p'iuuz motum nō mouet' spirituale nisi p accidēs
 sez alio motu. Sicut enī nauta mora nauti mouetur. sic spirit'
 moto corpe in quo est. Quantum ad scdm motū: sicut angelus
 per seipm r sine corpe diffinitur loco. ita per seipm trāsferretur

ita q non alio mouente. nec per alium motum. ipse aut obijcit
 52 de primo motu tñ. qui per se conuenit corpori soli. ¶ Ad illud
 qd obijcit. qd omne qd mouet. mouet propter indigentia. Di
 cendū q illud verū est in motu naturali. in quo natura nō mo
 uet nisi per appetitū alicui rei q ponit imperfectionē in natura
 q natura habita perfectione sua quiescit. sed non est verus in
 motu voluntario in quo mouet aliq sine propter aliud acqui
 rendū. siue ad virtutē demonstrandā. sicut mouet miles in sta
 dio. Vel dicēdū q illud verū est in omni motu. generaliter ac
 cipiēdo indigentia. ad suā indigentia r alienā quantū ad illud
 cui priuatio ponit imperfectionē. vel cui priuatio non imper
 fectionē ponit. sed limitationē. r sic est in angelo. Angelus cuius
 volens aliqd operari in terra. indiget transire ad terrā. qz nō
 potest simul esse in celo r in terra. propter hoc q habet virtu
 tem finitā. r sic patet illud q limitatio nō repugnat summe p
 fectioni creature. ¶ Ad illud qd obijcit q omne qd mouet dif
 fert a motore. dicēdū q in naturali motu verū est. vbi nihil mo
 uet se. qz nihil reflectit supra se propter alligationē cū materia
 sed non est verū in voluntate que est instrumentū seipsum mos
 uens. r virtus q est in substantia spūali. potest supra substans
 tiam reflecti. r ita mouens idem est cū mobili. tñ non fm idem
 qz angelus abilis est ad moueri ex parte ipsius. qd est siue sub
 stantie vel materie. si habet materiam sed ad mouere ex parte
 forme siue ipsius quo est vel virtutis actiue.

Questio. ij. ¶ Utrū angelus moueatur per mediū vel
 non. Et q per mediū videt. Dam. di
 cit q angelus cito pertransit velocitate r potestate nature. sed p
 transire est per mediū transire. ergo r. ¶ Item angelus mouet
 a termino a quo ad terminū in que aut mouetur a termino a
 quo. aut in termino in quo. Sed in termino a quo. est nō motū
 esse. in terminū in que. est motū esse. ergo cū moueri sit mediū
 inter vtrūq. oportet q sit in spacio intermedio. ¶ Itē q poss
 sit moueri per mediū videt. qz certū est q angelus existens pas
 rilius pot esse romē eadē virtute r in quolibet intermedio lo
 co. r prius in propinquiori. r deinde in singulis locis cōsequē
 ter se habentib. sed hoc est transire p mediū. ergo r. ¶ Itē qz
 quicūqz inter aliq extrema cadit mediū qd habet naturale oz
 dinc ad extrema. impossibile est q agens virtutis finite possit
 peruenire ab extremo in extremū sine medio. vt patet qz inter
 albu r nigrū est mediū color. impossibile est q aliqd agēs crea
 tum faciat de albo nigrū. quin faciat per colorē mediū. sed in
 ter celū r terrā naturali ordine sunt alia corpora media. ergo
 impossibile est q a celo in terrā veniat siue moueatur sine mediū
 transitione. ¶ Contra. Aug. sup. Gene. ad litteras. r magister
 ponit in littera. Deus mouet creaturā spūalem per tēpora nō
 per loca. ergo quis fiat de vno loco in aliū hoc non est p locū
 mediū. ¶ Itē conclusio probata est in sexto pñicoz. q impos
 sibile est impartibile moueri super magnitudinē sed angelus nō
 assumpto corpore est impartibilis. ergo r. ¶ Item rōne vide
 tur. q si pertransit. aut ergo p simplicia. aut cōposita. Si p cō
 posita. ergo est cōpositus. Si per simplicia. s. illa sunt infinita
 in quolibet continuo. r impossibile est infinita pertransire.
 ¶ Itē si per simplicia. sed ex simplicib. nō fit aliqd cōtinuu
 ergo motus ille non erit continuus. ergo pertransit illa nūqz p
 transit spaciū. ergo si per mediū mouet nūqz puenit ad terminū
 num. ¶ Itē impossibile est q aliqd pertranscat spaciū maius se
 quin prius pertranscat spaciū min. vel equale. ergo si spūs an
 gelus transit p spaciū. prius transit equale sibi vel min. q mai
 sed equale simplici non est nisi simplex. sed simplex additū sim
 plici non facit maius. ergo in primo transitu tantum est ac si
 nihil transcat similiter nec in secōdo transitu ergo nec in tertio. r
 sic nūqz pertransit spaciū aliquantū. ¶ Rñ. notandū est hic q
 circa hoc diuersimode dixerunt diuersi. Quidā enī dixerūt. q
 cū angelus sit simplex non potest mediū pertransire. Unde mo
 uetur ab extremo in extremū sine medio. r ois locus ad quē mo
 uetur se habet ad illū per modū immediatū. vnde loci mutatio
 in angelo non est motus. sed mutatio tñ sine medio. ¶ Sed ista
 oppositio non videt conueniens. Certū enī est q angelus q est
 custos boīs potest ita custodire q non deserat ipm. r sine cor
 pore custodire potest. ergo potest inseparabiliter comitari cū
 ergo homo cū vadit per mediū. r angelus nō deserit eū. pariter
 r angelus vadit per mediū. Et ideo fuerunt aliq dixerūt q an
 gelus r p mediū r sine medio pot moueri. qz motus ei est ad nutū

sue voluntatis fm virtutē diuinit sibi collatā. r cū vult facere
 in extremū immediate. r cū vult pertransire. Et ponit ille q ita
 leet noster pot cogitare de patris r de roma duplr. aut ita q
 immediate cogitet de vno r post de alio. vel ita q p̄lo de vno.
 r post de via. r tertio de tertio. r qz angelo ita facile est ferri si
 cur nobis cogitari. cū nodo sit alligatus copoz. dicit q sic r
 sic habet moueri. Sed hęc qd sit de positioe exēplū nō est cōue
 niens. qm cogitās penes se habet speciē romē r speciē patris.
 nec ista hnt sitū in aia. nec ordinē fm sitū immo quibet equalis
 ter est pñs aspectui. r ideo ad libitū pot de vna r alia cogitare
 sed in re est ordo r sit naturalis. r necessario interfacet mediū
 inter vna ciuitatē. r alia. r ppter hoc exēplū illud nō est cōue
 niens. Nec ppter hoc aperit nobis via ad intelligēdū. r qm il
 lud est intelligibile aliquo modo q ferat p mediū. r ratio con
 cordat r autoritas. ideo vñ rōnabiliter illud esse dicendū. ¶ Itē
 illud membrū q dicit. q possit sine mediū arbitrioz raiendū
 nō qz asserā esse falsum. sed qz non est autoritas in propoz q
 hoc dicat. r ratio nō cogit. imo nō capite possibile tñ est q de
 aliqd dederit substantijs illis spūalib. qd carnales intellectus
 nō capiūt. Concedēde ergo sunt rōnes probātes q angelus
 uetur p mediū. ¶ Ad illud ergo qd obijcit. qz deus nō mouet
 p locū angelū. dicendū q faciēda est vis in verbo fm itellectū
 Aug. qd p̄t ex littera. Ipse enī spiritus dicit nō moueri p loca
 qz proprietates loci scz circūscriptioe r dimensionē non obti
 net cū transferat de loco ad locū. sed proprietatē t̄pis q est va
 riatio r inuolutio aliqua vere r proprie admittit spūs. Nā no
 ue affectiones succedūt spiritib. per naturā r cognitiōes. r vi
 terius ille intendunt r remittunt. ita q vere pot esse partibili
 tas aperte forme siue proprietates acquirēde. ¶ Ad illud de
 pbilosopho q impartibile nō mouet supra magnitudinē. dicē
 dum q pbilosophus probat r cōcludit. de impartibili qd habet
 sitū in magnitudinē. qd est impartibile r sitū impartibi
 li hoc nō pot moueri supra magnitudinē. qz si mouet mouet ad
 acq̄rēdū sitū r qd acquiritur p motū acquiri ita q pars post
 partē r sit impartibilis nō potest acquiri ita q pars post par
 tem acquirat. r ideo verū est q tale impartibile nō pot moue
 ri supra ipsam magnitudinē. sed angelus tale impartibile est qd
 nō habet sitū in partibili. nec est dicere q angelus sit in loco im
 partibili sicut patebit. r ideo demonstrationes pñi nō habent
 hic locū. ¶ Ad illud qd querit. aut pertransit simplicia. aut com
 posita. ¶ Rñ. dicēdū est q transit per cōposita. qz non est in lo
 co simplici sed cōposito. hoc suppono ad pñs. sed suo loco p̄ba
 bitur. Nec valet trāsit per cōposita. ergo est cōpositus. sicut nec
 valet aia est in cōposito. ergo est cōposita. qz sic est in illo vt nō
 sit pars in parte. sed ipm totū simplex sit in qualibet parte. ita
 tñ q iste partes sint vnus locus. Posset tñ dici si qz vellet se hu
 iusmodi implicare. qz etiā si pertransiret p simplicia. nō propter
 hoc pertransiret infinita. r hoc patet. qz si qz imaginē sp̄berā
 moueri sup planū. non tangit nisi in puncto. ergo nō tāgit nisi
 sup planū r nō quiescit in quolibet situ. r ita nulli p̄toto se cō
 metit. sed nec numerat puncta in illo sed cū sit in continuo la
 tiōe. respicit illa in diuisibilitate vt vnita. r ita vt sunt in continuo
 r sic cū continuum sit finitum actu. r infinitū in potētia. r illa
 potentia non reducatur ad actum. nō pertransit infinita actu
 qz nō respicit illa vt actu numerata. Certū qz exēplū habet
 calumnia. r dictū non videtur esse consonū dicto pbilosophi q
 omnino dicit impartibile non moueri priorē r̄posiōni magis
 addeco. r per illaz patet sequens. Obijcit enim ac si angelus
 esset in puncto. quod omnino falsus credo qz non esset in loco.
 cū punctus nō sit locus. nec sit actu in continuo. sed hoc totū
 melius patebit in secundo libro.

Questio. iij. ¶ Utrū spūs angelic pertranscat mediū
 cessiuo vñ. In aliquo instanti est in termino a quo. r in alio in
 stanti est in termino ad quē. sed inter quibet duo instantia cadit
 t̄pis mediū. r in medio illoz instantiū est moueri. q moueri ipm
 angelus est in t̄pe. ergo mouet motu successiuo. ¶ Itē boicpm
 ostendit a pte spaciū sic. Angelus si pertranscat mediū in aliquo instā
 ti est in medio r in partibus mediū. sed impossibile est q aliqd
 vnum preter deum r corpus xpi simul r scmel sit in plurib. lo
 cis. ergo impossibile est q angelus in eodē instanti sit in toto
 medio r in fine. ergo nō mouetur subito. ergo necessario oportet
 qz

ret q' successiue. ¶ Itē hoc ostēditur a parte virtutis. Q' sicut vult philosophus. si tanta virtus mouet in tanto tpe & maior i minor. & maxima in minimo. & infinita in nūc. ergo fm q' potē tior est virtus. fm hoc velocior est mot'. sed instans excedit tē pus improporcionabiliter. ergo virtus q' mouet in instanti. superexce: it illā q' mouet in tpe in infinitum. sed nulla virtus creata superexcedit altā in infinitū. & virtus angelica est crea ta. ergo cū ois motus naturalis localis sit successiuus patet q' motus angeli sit successiuus. ¶ Itē si angelus mouetur. aut er go motus ille est vere motus. aut mutatio. Si mutatio aut ge neratio vel corruptio. qd constat esse falsum. Si motus. s' ois motus proprie dicitur habet prius & posterius. & sitū & tps. & oē tale est successiuus. ergo &c. Lōtra. Aug. i. li. v. respōsionū. Ra dius non citius puenit ad loca propinquiora q' loca remotiora: & constat q' ptransit mediū. ergo si virtus angelica non est minus potēs sed magis p' &c. ¶ Itē philosoph' probat q' si esset vacuū non esset motus. s' idē facit ip' spaciū angelo. qd facit vacuū corpori moto. q' ei nullo modo resistit sicut nec va cuū. ergo videtur q' ipse angelus subito ipm ptranscat. ¶ Itē oē quod successiue mouetur partiz est in termino a quo. partiz in termino ad quē. sed oē tale est partibile ergo necesse ē an ge lū esse partibile. aut non mouetur successiue. ¶ Itē oē quod si mul se transfert & totū. simul non successiue mouetur. s' angel' simul se transfert. cū sit oīno simplex. ergo in instanti & nō sues cessiue mouetur. ¶ Itē motus successiuus est cōpositus & ac cidens. & nullū accidēs cōpositū est in subiecto simplici. sed an gelus est simplex. ergo nō est subiectū motus successiuus. s' mo bile est subiectū mot'. ergo &c. ¶ Rñ. dicēdū q' circa hoc fen s' serunt aliqui diuersimode. Quidā em̄ dixerunt. q' q' angelus est simplex. & spaciū cōpositus q' tā angelus q' eius virtus est spacio iproporcionalis. & ideo vir' eius oīno vincit supra spa cium. adeo q' subito & motu iproporcionabili spaciū ptransit & est huiusmodi motus supra naturā. Et quonā difficile vide tur intelligere q' ptranscat mediū quā sit in pluribus partib' medij: & ponere q' subito mouetur: & sit in pluribus partibus medij. est ponere in illo motu q' sit plurib' i locis simul. & hoc oīno absurdū est dicere de angelo sicut dicunt sancti & philoso phi. & doctores catholici in hoc concordant. Ideo dicēdū est q' angelus non mouetur p mediū motu subito. sed successiue. Propter qd notandū q' in motu qui successiuus est successio. 59 ne pfecta. est successio ex quadruplici causa. Prima ē medij di stantia. Secūda medij resistētia. Tercia est partibilitas mobilis. Quarta est finitas virtutis. eo q' finite virtutis proprie ē mo uere in tēpore maxie pmediū. Quinta pōt esse finitas & limitatio mobilis. Lōncedendū est ergo q' motus angeli p mediū non est pfecta successioe successiu'. q' deficit ibi resistētia spa cii. & partibilitas mobilis. est tñ successiuus ratione distantie spaciū in qua nō pōt esse simul p totā. & ratione finitatis virtu tis mouētis q' nō excedit mediū improporcionabiliter. ideo nec facit motū iproporcionale medio oīno. Et concedēde sunt rationes probātes motū illū p spaciū esse successiuus. Tamen pama ratio sobpilitica est s' alibi dissoluetur cū agatur de trās sitione panis in corpus christi vbi habet locum suum. ¶ Ad illud quod obijctur q' radius non citius puenit. dicen dū q' August. loquitur fm pceptibilitatē sensus. q' sensus non pceptit radiū citius puenire ad propinquiora loca q' ad remo tiora. nō q' fm rē non sit ibi vere prius & posterius. Unde si di catur radius moueri subito. intelligitur subito p repete. & res pēntinū dicitur illud quod habet moueri in tēpore impercep tibili. ¶ Aliter etiā pōt dici q' lux subito mouetur. q' mot' lux cis in medio nō est motus localis tm̄. sed est motus diffusiois qui est generatio. sicut generatur ydolū ab obiecto. & q' lux si mul est & lucet simul. cū est generat splēdorē. ita in eodē instā ti. Similiter de ydolo intelligi pōt. & sic deinceps. Un̄ si simul esset homo & generaret. in primo instanti fuisset mundus plen' boibus. hoc modo potest respondere qui necit melius. ¶ Ad illud qd obijctur de vacuo. q' si esset vacuū. nō esset mo tus. dicendū q' circa hoc multi multa dixerunt quorū dicta lō gū esset dicere. Nūc autē philosophū sustinēdo dici pōt. q' si es set vacuū nō esset motus successiuus. recte intellecto vacuo s' q' credo philosophū intelligere. quod dicit simpliciter vacuo s' non ē. si esset vacuū ibi vbi intelligimus vacuū. ibi intelligim' nihil esse ergo non solū deest corporis resistētia. verūctiā nul

la distantia est ibi. vbi autē nulla distantia est. non est ppe nec longe. vbi autē est motus localis necessario est approximatō vel elongatō. ergo si est vacuū. non est motus. non propter de fectum resistētie. sed distantie. Sed quonā mediū cōparatur ad angelum habet rationes distantie: quia vere facit distantia

inter extrema. ideo suffi cit ad successione qualcm cūq' propter distantiam sed vbi est vacuū non est distantia. Et hoc p'cegrit tur necessario ad localem motū. Partibilitas enim mobilis. & finitas virtutis non faciunt successione ni si sit prius & posterius in magnitudine supra quaz est siue in eo quod acquis ritur per motum.

¶ Hic redit ad propo si tum repetens superius dicta vt addat alia. ¶ Hinc ergo ad p positum reuer tentes. cepto in sistamus. Su pra dictū est q' prescientia dei futuroz tan tum est. sed omnium tam bo norum q' malozum. scientia vero vel sapientia non modo de futuris. sed etiam de pre sentibus et futuris. nec tan tum de temporalibus. sed etiam de eternis. quia seip sum nouit deus.

ad dispositionē acquirtam. Quia naturalis motus ad sitū est mot' ad formā quodāmod. s' in motu angeli non est successio s' omnimodā cōpletionē. & ideo non fm oēs has differētiās. sed solū fm prioritatē & posterioritatē magnitudinis supra quam. Quod ergo dicitur q' partiz est in termino a quo partiz in ter mino ad quē. hoc non est fm diuersitatē partū mobilis. sed est solū per accessum & recessum. ¶ Ad illud quod obijct' q' simul se transfert totū. dicēdū q' q'uis ex parte sua se totū simul trās ferat. non tamē transfert se simul sup totum. propter distantia medij in quo tota non potest esse simul. ¶ Ad illud qd obijct'. q' ppositū & accidēs nō pōt esse in re simplici. dicēdū q' verus est de cōposito qd habet partes actu. s' de cōposito qd est i suc cessione non est verum. Sicut em̄ duratio successiua pōt esse in angelo fm q' manet. eo q' de illa nūq' est nisi nunc. ita mot' suc cessiuus pōt esse in eo fm q' fertur. & hoc quidē secū nullum by inebueniēs. ¶ His visis patēt obiecta. Est em̄ p'dictorū sum s' ma q' angel' mouet sine corpore assumpto. & q' mouet i medio. siue p mediū. & q' mouetur motu successiuo licet non oīmoda successione posita vt predictum est.

Distin. xxviiij. De modis diuine sciētie v' cogni tionis. Cū deus cognoscat mu tabiliter vel immutabiliter. & quomodo.

¶ Hinc ergo ad ppositū reuertētes cepto in sistam'. ¶ Hec est scda pars bur' partis totalis in q' agit de ipsa diuina sciētia. Termiata em̄ p'ia parte in q' agit de ipsa q' rā ad substantiā in g'ali. Hic agit de ipsa quantū ad modū. Et qm̄ duplex est mod' nobilis cognitionis. s. certitudo & pfectio. siue infallibilitas & immutabilitas. ideo hec pars habet duas partes. In prima agit de prescientie infallibilitate siue certitudine. In secūda vero de ei' immutabilitate siue pfectione. infra. di. xxxix. Pre terea q'ri solet vtrū sciētia dei &c. Prima pars spectat ad pre sentes distinctionem in qua magister intēdit q' rere & determi nare vtrū diuina p'sciētia infallibiliter ponat p'scitū. Et habet hec distinctio duas partes. In prima p'ceditēs ad ppositū propter digressionē prius factā breuiter epilogat p'determina ta. In scda p'sequit suū principale ppositū ibi. Hic oritur q' stio nō diffi. &c. Et hec pars habet duas. In p'ia mag' inq'rit vtrū p'sciētia ponat p'scitu p modū cause vel effectus. In scda vtrū p modū necessitatis vel cōtingētie vel infallibilitatis. ibi Ad hoc autē qd supra dicit' est &c. Prima pars duas habet. In prima opponit ad vtrāq' partē. scilz q' p'sciētia est causa p' fecti & etiam effectus p & cōtra. In scda soluit ibi. Hanc igit' q' v' repugnantiam &c. Similiter & scda duas habet: in prima opponit. in scda soluit ibi. Ad quod dicimus illam locutionē.

Distin. xxxviiij.

63

64

65

Nec aliter sciuit creata q̄ creāda. Videtur hic Augu. male dicere. quia res si vere cognoscat. cognoscit sicut est. sed aliter fuerunt euz fuerunt creanda q̄ cū erant creata. Primo enim res fuerunt in causa. et fm quid. et postea in pprio genere. et sic simpliciter ergo aut deus non vere cognoscit. aut aliter cognouit.

Oppo nit ad vtrāq̄ p̄tē. scilicet q̄ p̄scia est aut aliter cognouit. et etiā effectus.

Aug. au tota teo ppo nit q̄ videt q̄ asserere

Eccli. xliij.

Item angelus cognoscit res i verbo. cognoscit etiam eas in proprio genere. et aliter et alius modus cognoscēdi est hic ab illo. ergo cum non sit latere deus quod nouit angelus. videtur q̄ deus vtroq̄ modo cognoscat. et ita aliter et aliter. Respon. dicendum q̄ cum dico rem aliter cognosci dupliciter potest intelligi. aut ita q̄ aduerbiū dicat alicuius quantum ad cognitionem. aut quantum ad esse rei cognite.

Si quantum ad esse rei cognite sic est verum. et ē sensus. deus cognoscit rē istā aliter esse vel se habere q̄ se prius habuit. et sic nō intelligit Augusti. Si autē dicat alicuius quantum ad cognitionem sic est falsa. et est sensus. deus cognoscit aliter rem factam q̄ prius faciendam cognouit et ita est falsum. quia sic significatur diuina cognitio alterata. et q̄ aliquid receperit a re extra. Et p̄ hoc p̄t̄ obijciatur q̄ deus cognoscit res in proprio genere sicut angelus. dicendum q̄ cognoscere res in proprio genere dupliciter intelligit. aut ita q̄ eē illud quod habet in proprio genere cognoscatur. et hoc perfectionis est et non latet deum. et sic non dicit nouum modum cognoscēdi a cognitione in verbo. Aut ita q̄ aspectus intelligentie siue vis cognitiue deflectatur supra res ut est in proprio genere. et hoc est imperfectio nis. quia vis cognoscens egreditur extra se. et h̄ nullo modo potest poni i deo. et ita facit in angelo. alium modum cognoscēdi. et sic patet illud.

Tunc eius quod eternum est aliquid existeret causa etc. Vult dicere q̄ p̄scientia dicat quid eternum sed hoc videtur. falsum. q̄ p̄scia dicit respectum ad creaturam futuram. sed nō

Utrum p̄scientia ponat p̄scitum per modum cause vel effectus.

Hic oritur questio nō dissimulanda. vtrū scilicet scia vel p̄scientia sit causa reruz. an res sint cause scie vel p̄scientie dei. Videtur enim p̄scia dei cā esse eorum q̄ ei subsunt. ac necessitate euemendi eis facere. q̄ nec aliqua futura fuissent. nisi deus ea p̄scisset. nec p̄nt non euenire cū deus ea p̄sciuerit. Si autē impossibile ē ea nō euenire. q̄ p̄scita sunt. vtrū ip̄a p̄scia q̄ p̄scita sunt eis eē cā eueniēdi. Impossibile est enim ea nō euenire cū p̄scita sint. q̄ si nō euenirēt cū p̄scita sint. falleret dei p̄scia. At dei p̄scia falli nō pot. Impossibile est ergo ea nō euenire cū p̄scita sūt. sic q̄ p̄scia cā eoz esse vtrū. q̄ p̄scita sunt. Hoc idēz et de scia dicitur. q̄ de aliq̄ nouerit. id est. L. i. sententie Aug. attestari vtrū in. xv. li. d. trini. vbi sic dicit. Nō ista ex aliquo tēpore cognouit deus. s̄ futura oia t̄palia atq̄ in eis etiā quid et q̄n ab illo petitori fueramus et quos et de quibus reb̄ vel exauditurus vel non exauditurus esset sine initio ante p̄sciuit. Vniuersas autē creaturas et sp̄iales et corpales. nō q̄ sunt id nouit. sed id sūt. q̄ nouit. nō enim nesciuit que fuerat creaturus. q̄ ergo sciuit. creauit. non q̄ creauit sciuit. nec aliter sciuit. creata q̄ creanda. Nō enim ei sapie aliqd̄ accessit ex eis. s̄ illis existēti bus sicut oportebat ille et q̄n oportebat māsit vt erat. Vn̄ in ecclesiastico. Anteq̄ crearetur oia nota sūt illi. sic et post q̄ cōsummata sunt. Ecce his verbis vtrū Aug. inuere sciam vel p̄sciam dei cām eē eoz q̄ fuit. cū dicit id ea esse q̄ deus nouit. Idēz q̄ i. vi. li. dicere vtrū cū inq̄t. Decedat et succedat t̄p̄a nō de. edit aliqd̄ vtrū succedit scie dei. in q̄ nouit oia q̄ se cit p̄ ip̄az. Nō enim hec q̄ creata sunt id sciunt a deo q̄ facta sunt. s̄ pot̄ id facta sūt. et hoc etiā significare videt dei sciam cāz eoz eē q̄ fuit di

ens. nō idēz ea nouisse. q̄ facta sunt. s̄ id facta sunt. q̄ nouit ea deus. Ideo q̄ vtrū dei scia vel p̄scia cā esse eoz que nouit. Vtrū ita est. ē ergo cā oim̄ maloz. cū oia mala sciat̄ur et p̄sciant a deo. q̄ longe est a veritate. Si enim dei scia vtrū p̄scia cā esset maloz eēt vtrūq̄ deus auto: maioruz q̄d penitus falsum est. Nō ergo scia vel p̄scia dei cā est oim̄ q̄ ei subsūt. Neq̄ etiā res future cā sunt dei p̄scie. Licet enim nō essent future nisi p̄scirent a deo. non t̄n̄ ideo p̄scirent. q̄ future sūt. Si enim hoc eēt t̄nc eius q̄d eternū est. aliqd̄ existeret cā ab eo alienuz. ab eo diuersum. et ex creaturis penderet scia creatoris. et creatū cā esset icreati. Origenes t̄n̄ sup̄ epistolā ad romanos ait. Nō p̄pterea aliq̄a erit. q̄ id scit deus futurū. s̄ q̄ futurū est. ideo scit a deo anteq̄ fiat. Hoc vtrū p̄missis vobis Aug. obuiare. Hic ei significari vtrū q̄ res future cā sint p̄scie. Vbi vtrū p̄scia cā sit rez futuraz. Quid ex predictis tenendum sit cū determinatiōe auto: itatum.

Hic igitur q̄ vtrū repugnantiam de medio tollere cupiētes. dicim̄ res futuras nullatenus cām eē p̄scientie vel scientie dei. nec ideo p̄sciri vtrū sciri q̄ future vel facte sunt. ita exponētes q̄d ait Origenes. q̄ futurū est. ideo scit a deo anteq̄ fiat id est q̄d futurū est scitur a deo anteq̄ fiat. neq̄ sciretur nisi futurū eēt. vt nō notetur ibi cā nisi sine qua non fieret. Itā etiā dicim̄ scientiā vel p̄scientiā dei nō eē causam eoz que fiunt. nisi talē sine qua nō fiunt. si tamē scientiam ad notitiā tantum referamus. Si vero noiē scientie icluditur etiam beneplacituz atq̄ dispositio. tunc recte potest dici causa eoz q̄ deus facit. His enim duob̄ modis vt superius p̄taxatum est accipit̄ cognitio vel scia dei. s̄ p̄ noticiā sola vel p̄ noticiā simul et beneplacito. hoc modo forte accepit Aug. dicēs. Ideo sunt quia nouit. i. quia scientiā pla

bil est futurum fm esse q̄d habet in deo. sed in proprio genere. q̄ cōnotat aliqd̄ tēporale. ergo videt q̄ dicit ex t̄p̄e. p̄terea. respect̄ ponit si solū nostrum modum in t̄nc scilicet intelligendi. q̄ t̄nc cepit ille rōnē respect̄ q̄n cepit nos in scia vel intellectus. non ergo sicut ab p̄scia et eterno. Vtrū. dōz. q̄ sicut scia dicit maḡ. p̄scientia dicit om̄n̄ quid eternum et ab eterno cum enis non imponat nisi duo scilicet antecessiōe et scietiam. et antecessiōe ois creature sit ante oēs creaturas et scientia naturaliter p̄t̄ q̄ p̄scientia quid eternū dicit. Quid ergo obijciatur. Oppo nit q̄ ipostat rei futuritones nō p̄nt dōm q̄ futuritio vno mōd̄ negat portat successiōe tēporis nō q̄ t̄n̄ ita nō est de rōne p̄scie futuritio. Hoc enim modo futurū sicut cepit cā t̄p̄e. Alio modo futurū sicut t̄n̄ imporat ordinē t̄p̄e p̄scie lis ad eternū fm cōsecutio dei. nem. sicut p̄scientia ante dōp̄t̄ cessiones. et q̄n ille ordo so dicitur lum erigit primum et t̄n̄ videt m̄ in actu. et illud sicut ab eterno. ideo futuritio p̄scientia. Quid obijciatur q̄ respect̄ ad partes dei m̄ dicit fm rē. dōm q̄ falsum est. q̄ respect̄ ille est diuisa essentia: s̄ vtrū est q̄ nō dicit respectū siue depēdētiā nisi solū fm modū intelligēdi. et ideo nō cepit fm rem. sed solū modus significandi cepit. Et q̄n maḡ dicit q̄ p̄scia dicit eternū nō loquit de ratiōe noiēdi. sed de eo quod significatur per nomen.

Scientiam vel p̄sciam dei nō esse causam etc. si scientiam ad noticiā t̄n̄ referamus. si vero noiē scientie icluditur beneplacitū atq̄ dispositio t̄nc recte potest dici. Videtur male dicere. Quia aut scia hoc mōd̄ et illo dicto dicit eundē modū sciēdi aut aliū. Si eundē q̄ si vno modo est cā. et aliō d̄t̄ aliū modū. ergo in deo est multiplex modus sciēdi non ergo vniformis per oia. Itēz scia simplicitis noticiē e de. et de ē cā ois q̄ scia illa ē cā oim̄. Vtrū. dōz. q̄ in nobis noticiā simplex et noticiā beneplaciti dicit diuersas cognitiōes et diuersos modos cognoscēdi. et p̄ ois cōnotat diuersa. in deo aut vna t̄n̄ cognitiō est. s̄ illa vna facit deus q̄d nos multis. et ideo illa vna dupl̄ pot̄ significari s̄z per

scz per modū approbationis. et per modū noticię simplicis. Et cum significatur per modū approbatiōis connotat effectum et bonitatem. quando vero per modū simplicis noticię. solum euentum. Et qm esse causam alicuius connotat effectū siue respectū quīs eadez sit scientia siue sapientia a parte principalis significati tñ diuersimode signatur. ideo dicit qd bec est cā illorū qd prescit et illa non. Et hoc dicitur. non qz res significata non sit causa. sz qz vt sic significata est. nō significat per modū cause qm cōparatur ad ea q nullo modo sunt a deo ita patet illud.

Deus inquit su. et. in deorū. Obicitur. qz cū dicitur pphete fuerit verū certitudinalr. vī qd de reuelauerit iudeis suū casuz siue dānationē qd est cōtra ipz sup bene. ad litteraz. vbi dicit q nullū dī reuelari ne scogaf de sperare. Rñ. dicit q casuz pōt p dicit. sz nō ppter hoc reuelat. siue qz dicit nō credif siue qz dicit sub cōditōe intelligif. siue intellectus intelligit de alio nō de seipō. Et qz verbū Esaię pphete cōminatoriū et gñaliter erat dicitū. et hoibus iam in parte incredulitatis aduertētibz. osbus hīs modis potuit intelligi. vt esset predictio et non reuelatio.

Intelligētiam prescientis distictōis duo principaliter queruntur. Primo de prescientia diuina qm ad causalitatem. Secundo quantū ad necessitatem. Et primo querunt duo. primo vtrū prescientia diuina sit cā rez. Secundo vtrum sit causa ta a rebz.

Questio. 1.

Qd prescientia diuina sit cā rerum ostenditur sic augustin. de tri. Ideo res future sunt. qz deus eas nouit. Item ratione sic. Omne illud quod antecedit aliud et ipō posito ponitur aliud ipm est causa illius. hoc patet per diuisionem cause. sed diuina prescientia pcedit omne futurū. et iterū ponit futurū respectu cui est. q prescia est cā. Item oīs res. aut est a deo. aut a natura. aut a libero arbi. et accipio causas ipsas large put cōpresbēdūt casum et fortunā. sz nulla res a natura eē pōt. nec a lib. arbi. nisi opante

cūst. et qz sciens disposuit. Et hic sensu ser eo adiuuat. qz de bonis ibi tñ agit Aug. scz de creaturis. de his que de facit que oia nouit. nō solū scia. sed etiā beneplacito ac dispositio ne. Sic g ibi accipitur dei cōgnitio vt nō modo noticiā. sz etiā beneplacitū dei significet Mala vero scit deus et prescit anteqz fiant. sed sola noticiā. nō beneplacito. Prescit enim deus et predicat etiā que nō est ipē facturū. sicut presciuit et p dicit infidelitatem iudeorū. sz non fecit. Nec ideo quia presciuit. ad pctm infidelitatis eos coegit nec prescisset vel predixisset eorū mala. nisi essent ea habituri. Cū Augu. super Job.

Deus inquit futuro:um prescius. p ppheta predictit infidelitatem iudeorū. sed non fecit neqz prescisset mala eorū nisi ea haberet. Non em id quēq ad peccandū cogit. qz futura hominū pctā p nouit. Illorū em presciuit pctā non sua. Ideo qz si ea que ille presciuit ipoz nō sunt. non vera ille presciuit Sed qz illius prescētia falli nō pōt sine dubio nō alius sz ipi peccāt quos deus pctōres eē presciuit. Et id si nō malū sz bonū facere voluissent. non malū facturū preuiderent ab eo qui nouit qd sit qscz facturū. His verbis aperte ostēditur (si diligenter attendam) prescientia dei non esse cām malozū qua prescit. qz nō ea prescit tāqz facturū nec tāqz sua. sed etiā illorū qui sunt ea facturū vel habituri. presciuit ergo illa sola noticiā. nō beneplacito autoritatis. Cū datur intelligi q deus eoduer so prescit bona tāqz sua. tāqz ea q facturū est. vt illa presciēdo simul fuerit ipius noticiā et autoritatis beneplacitum.

Utrū prescientia ponat prescitum per modū necessitatis. vel contingentie. vel infal libilitatis.

Ad hoc autem qd supra dictum est. prescientia dei falli nō

deo. ergo oīs res est a deo siue omne futurum. sed nō est nisi a deo agente p m artē et cognitionē. ergo et. Item omne qd scit aliquo modo est in sciente vt in sua cā. ergo qd prescitur a deo est in deo vt cā. sed omne qd est in deo est a deo. ergo omne futurum prescitum necessario est a diuina pccognitione vt causa. ergo et.

Item omne quod scitur aut scitur per causam. aut per speciem. aut per effectum. ergo si deus prescit. ergo aliquo trium modorum. Non per effectum: qz effectus sequitur. Non per speciem siue similitudines quia illa est simul. vel est post rem cuius est similitudo. ergo per causam. ergo diuina prescientia est causa presciti. Contra. deus nullius est causa nisi p voluntatem sed multa prescit ad que non est eius voluntas. ergo et. Probatio medie prescit te mentiri. et tamen non est dicere q velit te mentiri. ergo non est cā illius. Item si prescētia est cā. aut ratione scientie. aut ratione antecessoris. Ratione antecessoris non. quia hoc quod est antea. te non dicit nisi ordinem. Ratione scientie nō. quia multa cognoscit deus que nūqz faciet. ergo nullo modo ē cā. Item si prescētia cā est presciti. cum prescitat mala deus erit cā malū. hoc autem falsum.

Item si cā causa. cū cōtinet alicui prescientiam retereandē. p consequens cōmunicat causalitatem respectu illius. Sed hoc est impossibile. ergo et. Item Ansel. de concordia prescētie et lib. arbit. dicit q tantum ē dicere. si deus prescit erit qm hoc. si erit de necessitate erit. sed hic nulla noratur causalitas. ergo nec ibi. Respo deo. dicit qd prescientia dicit p cognitionem futuri. Est ergo loqui de prescētia. aut quantum ad rem significatā. aut prout significatur per illud nomen. Si qm ad rōnem nominis. sic non significat in ratione causę. Si qm ad rem impotatā. sic dicit causam: sed tamē non semper respectu presciti siue futuri. Futurum enim in triplici differentia est. Quoddā em est cuius de est tota causa. vt sunt illa que creatur. Qdāz cuius creatura aut voluntas est tota causa. vt sunt defectus et peccata. Quoddam cuius deus et creatura simul sunt cā. vt

posse solet a quibusdam ita opponi. Deus presciuit hūc lecturū vel aliqd hūmōi. sz pōt eēvt iste nō legat. g. p aliter eē q deus presciuit. g. pōt falli dei prescia. qd oīno falsum est. Pōt equidē nō fieri aliqd. et illud tñ prescītū est fieri. Nō ideo tñ pōt falli dei prescia. qz si illud nō fieret nec a deo prescitum esset fieri. Sed adhuc vrgēt qstionē dicentes. Aut aliter pōt fieri q deus presciuit aut nō aliter. Si non aliter ergo necessario cuncta eueniunt. Si vero aliter pōt. ergo dei prescia falli vlt mutari pōt. Sz pōt aliter fieri. qz potest aliter fieri q fiat. ita aut sit vt prescitum est. aliter ergo pōt fieri q prescitum est.

Ad qd dicitur illā locutionē multiplicē facere intelligētias. aliter pōt fieri q deus presciuit et hūmōi vt pōt nō esse qd deus presciuit. et impossibile est nō esse prescītā oīa que sūt et hūmōi. Pnt em hoc cōiunctim intelligi. vt dicitio sit implicita et distictim. Si em ita intelligas nō pōt aliter fieri q deus presciuit. i. nō pōt vtrūqz simul esse sz q deus ita prescinerit fieri et aliter fiat. verū intelligis Si aut p distinctionē intelligas vt dicas h aliter nō posse euenire q euenit quō futurū deus presciuit falsū ē. Hoc em aliter p euenire q euenit et tñ deus hoc modo futurū presciuit. Silt et alia dēterminatio. sz impossibile est illud nō euenire qd de presciuit vel cū de prescirit. Si cōiunctim intelligas. verū dicit. Si distictim. falsum. Ita etiā et illud. Impossibile ē nō eē prescītū oē qd sit. i. nō pōt eē vtrūqz simul. sz vt fiat et nō sit prescītū. hic sensus verū ē. Si vero dicitis deū nō potuisse non prescire omne qd sit falsum est. Potuit em facere vt non fieret. et ita non esse prescitum.

sunt opera naturalia et opera moralia, quod deus cooperatur creature. Secundum hoc intelligendum, quod respectu primi futuri, divina prescientia est tota causa respectu vero secundi futuri, nec est causa nec tota, quod non habet causam efficientem, sed deficientem, est tamen causa sui oppositi, respectu vero tertij est causa sed non tota. Concedendum ergo est quod divina scientia vel prescientia aliquo modo respectu futurorum est causa. Tamen si accipias in sua generalitate, dicitur quod divina prescientia semper importat causalitatem aliquam sed non semper respectu prescienti, ut puta cum prescientum est malum, et in hac ratione procedunt argumenta ostendentia quod non sit causa.

7 Ad illud ergo quod primo obijcitur, quod est causa prescienti per verbum Augustini, dicitur quod Augustinus loquitur de scientia rerum siue bonorum que a deo procedunt. Ad illud quod obijcitur quod causa que precedit, etiam ponit aliud, dicitur quod ponere aliud est dupliciter, scilicet per productionem vel per consecutionem, et quod ponit per productionem est causa vere in essendo, quod vero ponit per consecutionem, non est causa in essendo, sed solum in consequendo. Ad illud quod obijcitur, quod illud quod est a lib. ar. est a deo dicitur quod verum est de eo quod est de li. ar. efficiere, sed vitia et peccata sunt ab ipso deficientia. Ad illud quod obijcitur, quod de necessitate omne futurum scitur a deo per causam, dicitur quod sicut supra tactum fuit de cognitione mali, in omni cognitione est assimilatio, nihil autem assimilatur deo nisi quod est ab illo, et ideo est in omni cognitione dei causalitas et causa. Et tamen quedam est respectu eius quod dicitur entitatem simpliciter, respectu illius est causa et ydea, sed tamen respectu privationis est precognitio, et tunc ratio causalitatis et ydec est respectu oppositi dicitur ergo quod ad hoc quod aliquid cognoscatur, necesse est quod ipsum vel eius oppositum habeat esse in re vel in causa. Non solum autem oppositum mali, sed etiam ipsa voluntas que est mali principium est in deo ut causa, tamen malum non est in deo ut in causa nec per se nec per accidens quod mutatur ratio causandi sicut postea dicitur. Exemplum huius manifestum est, si artifex operetur per materiam nodosam que non esset ydonea ad receptionem speciei, prescienter quod defectus futurus est in imagine, huius non ab ipso. Similiter intelligendum in deo et libero arbitrio quod facit vitium in opere, dum non conformatur se et obedit deo operanti, et ideo sufficit quod oppositum mali siue illud a quo est malum sit in deo tanquam in causa ad hoc quod prescientur.

Questio. ij. Utrum prescientia divina sit causata a rebus. Et quod sic ostenditur hoc modo. Origene super epistolam ad Roma, dicit, quod aliquid est futurum, ideo scitur a deo antequam fiat, quod ergo aut dicitur causam essendi aut consequendum. Si consequendum, sequitur, hoc est futurum ergo prescientum, ita e converso, ergo sicut dicit, quod futurum est ideo prescientur, ita deberet dicere e converso, quod scitur ideo futurum est et hoc negat in littera non propterea aliquid erit, quod scit deus, ergo dicitur causam essendi. Item ratione videtur, quod intellectus quod deus nihil prescient potest intelligi aliquid futurum, sed non e converso, ergo beatus ratio et causa illius. Item hoc argumentum est bonum, iste mentis, ergo deus prescient cum mentiri, ergo est ibi aliqua habitudo localis, et nulla potest inveniri nisi cause ad effectum, sed deus non est causa mendacij, restat ergo quod futurum est causa prescientie.

Item quecumque duo sic se habent quod unum se consequuntur, aut ambo causantur a tertio, aut unum est causa alterius, sic se habent ista duo scilicet istum mentiri et deum prescient, et non est dicere quod ambo causantur a tertio, ergo unum est causa alterius. Contra, Augustinus non enim que causata sunt, ideo deus novit, quia facta sunt.

Item ratione videtur, quod non sit causata a rebus, quia ois causa nobilior est suo effectu, si ergo divina prescientia causatur a re aliqua, cum divina prescientia sit increata, et res creata, ergo creatum nobilius increato. Item prescientia est eterna, ergo cuius res sit temporalis, si causatur a rebus temporalibus est causa eterni, et cuius causa sit prior effectu, ergo temporale prius eterno. Item si res sunt cause prescientie, aut ratione principalis significanti, sed cuius illud sit divina essentia, ergo sunt res causa dei. Si ratione connotata, cum connotata sint res ipse tunc sunt causa sui. Respondetur, alii qui voluerunt dicere quod causa dicitur dupliciter proprie, et communiter. Proprie quod dat alteri esse, et sic nullo modo res sunt cause prescientie divine. Alio modo dicitur causa communiter illud si ne qua res non est, et sic dicitur causa sine qua non, et hoc modo quod prescientia dei non est quin res sint future, ideo hoc modo dicitur causa. Sed quoniam hoc nomen causa semper importat honorabilitatem respectu cuius dicitur causa, et quadam superpositione, ideo non videtur illud ad hoc omnino sanum dicere quod sit causa sine qua

non. Et preterea illud non soluit ad auctoritatem Origene, quod ipse negat conversam. Est propterea aliter dicendum, quod est causam accipere per triplicem modum, scilicet per rationem essendi, et per rationem inferendi, et per rationem dicendi. Dico ergo quod per rationem essendi prescientia potest esse causa aliquorum prescientorum licet non omnino, sed nullo modo e converso. Secundum rationem inferendi sunt mutuo cause, quod mutuo antecedunt, et consequuntur et antecedens est causa consequentis. Secundum rationem dicendi futurum est causa prescientie, et non e converso, nam prescientia dicitur scientia ante rem, constat ergo quod importat ordinem ad posterius, et quoniam si scitum esset semper prescientie esset scientia, si non prescientia. Nam ad hoc quod prescientia dicatur venit ex distributione rei, et sic intelligit Origene, et patet prius. Ad illud quod obijcitur secundo de habitu dicitur locali, dicitur quod est locus a convertibili. Ad illud quod ultimo obijcitur, dicitur quod instantia habet in proposito, et quod in hoc solo est instantia, ideo secunda est Ratio autem huius est, quod dei prescientia est respectu veri et respectu omnis veri, ideo ponit et ponitur. Et quod potest esse respectu veri quod non est ab ipso huius id quod subest, nec e converso, sed nec causa est nec causatur. Ergo prescientia est respectu veri, quod divina respectu ois veri, quod nihil latet deum, et ideo ponit et ponitur. Rursum, quod scientia est que dicit simplicem noticiam, ideo non causatur, quod divina ideo non causatur, ideo ponit et ponitur, et non causatur nec causatur.

Consequenter est questio de secundo articulo scilicet de divina prescientia quantum ad rationem necessitatis. Et circa hoc queruntur duo, primo queritur utrum divina prescientia ponat necessitatem circa prescientum. Secundo utrum divina prescientia habeat in se necessitatem.

Questio. j. Quia divina prescientia ponat necessitatem ostenditur sic. Anselmus in li. de concordantia prescientie et lib. ar. Que prescientia deus necesse est futura esse. Item ratione sic. Ex maiori de necessitate, et minori de esse semper e converso de necessario sicut dicit philosophus in j. priorum. Fiat ergo talis syllogismus. De prescientia necesse est esse futurum, hoc per Anselmum, per sed hoc est prescientum quodlibet demonstrato ergo necesse est esse futurum. Item omne quod de prescientia est verum, sed ut dicit philosophus i. j. periammentias Omne quod est, quod est necesse est, ergo si prescientum est modo verum necesse est nunc esse verum, et futurum est prescientum, ergo modo necessarium est esse futurum. De necessitate euenit. Item hoc ipsum ostendit per impossibile. Deus prescient aliquid in parte affirmativa, ergo ergo utrum illud non possit non esse. Si non, ergo est necessarium. Si sic, potest aliter euenire quod deus prescient, ergo divina prescientia est fallibilis et incerta, et hoc est argumentum Augustini, et etiam Boetij in v. de consolatione. Si aliorum quod prescient sunt detraheri valet res prescientie, iam non erit firma futuri prescientia. Item de prescient aliquid esse futurum, aut ergo possibile est non esse futurum aut impossibile, si impossibile non esse, ergo necesse est esse, si aut possibile, sed ois possibile ponibile, et falso possibili posito i esse quod sequitur non est impossibile, ponatur ergo hoc non esse, et deus prescient hoc esse, ergo deus prescient falsum, hoc est impossibile, ergo impossibile est aliquid prescientum. Contra quod non inferat necessitatem, ostenditur auctoritate Augustini, sumpta a simili in li. de libero arbitrio. Sicut mea memoria non cogit facta esse prescienter, sic dei prescientia non cogit facienda esse que futura sunt. Item ratio ostenditur id idem, intelligamus deum nihil prescient, ergo ex hoc nihil accrescit lib. arbi. ergo, positio prescientie nihil ei auferret ergo cum lib. ar. de se sit causa rerum ad utrumlibet contingendum, divina prescientia hoc non tollit. Item sicut supra probatum est divina prescientia in pluribus, aut non est causa, aut non est tota causa, sed quod dat alicui necessitatem, habet rationem cause, quod a quo est esse, et esse necessarium, cum ergo divina prescientia multorum futurorum non sit causa ut malorum, nullam rebus imponit necessitatem. Item divina prescientia prescient res sicut sunt euenture, cum nihil prescient nisi verum, ergo cum prescient aliquid peccaturum, cum peccaturum non sit nisi per voluntatem, prescient istum per voluntatem hoc facere, et prescient aliquid posse facere, ergo si omne quod prescient est verum, verum est quod iste per voluntatem hoc faceret, et poterit aliud facere, et si hoc est contingens ergo si cum divina prescientia est contingentia circa res, non est necessitas. Item hoc ipsum ostenditur rationibus ducentibus ad impossibile. Si imponit prescientia rebus necessitatem, perit ergo casus et fortuna. Secundum impossibile est, quod perit lib. arbi. et constituitur Tertium

Tertium q̄ per meritum et demeritum. Quartus q̄ per laus
 16 et vituperium. **R**espon. dicendum. q̄ tres circa hoc fuerunt posi-
 tiones. Quidam enim dixerunt q̄ prescientia necessario cum sit in-
 fallibilis. imponit necessitatem. et ideo abstulerunt liberū arbi-
 et peccatū. et ista positio fuit heretica et iniqua. q̄ destruit bonos
 mores. **A**lia positio fuit. q̄ diuina prescientia si esset. necessitas
 tem imponeret. et sic ois virtus et laus periret. et q̄ dicerent rē
 publicas. ideo abstulerunt a deo prescientiā. et a propositionib⁹
 de futuro abstulerunt veritatem. et hec heretica fuit et impia. q̄
 derogauit nobilitati diuine. **T**ertia positio est catholica que
 deum honorat et bonos mores conseruat. et ideo iusta pia et vera
 quia diuina prescientia est. et tamen non imponit rebus neces-
 sitatem. Oia enim sic prescognoscit esse euentura sicut euentura
 sunt. et ideo euz multa sunt euentura contingenter. vt illa q̄ sunt
 a libero arbitrio. et a casu. et fortuna. sicut prescit hec esse futura
 ab istis. sic prescit modum contingentie s̄m quem sunt ab istis.
 17 **A**d intelligentiam autem obiecto:um notandus q̄ duplex est
 necessitas. scilicet absoluta. et respectiua. Necessitas absoluta q̄
 opponitur p̄tingētie dicitur necessitas consequētis. Necessitas
 respectiua dicitur necessitas consequentie. et hec non opponitur
 contingenti. nam aliquod contingens necessario sequitur vt si
 ambulat. necessario sequitur q̄ mouetur. Dicendum ergo q̄ in
 prescito non est necessitas absoluta. sed solū consequentie. quia
 necessario sequitur deus prescit hoc. ergo hoc erit. et hoc modo i-
 telligitur autoritas Ansel. et consimiles autoritates que propo-
 18 nuntur cum modo necessitatis. et sic patet primum. **A**d illud
 quod secūdo obijctur de s̄logismo ex maiori de necessario et mi-
 nori de inesse. dicendum q̄ sicut patet et philosoph⁹ exponit. hoc i-
 telligitur de ea propositione q̄ est de inesse simpliciter q̄ equiua-
 let necessario. sed minor: huius s̄logismi scilicet hoc est prescitu
 non est inesse simpliciter. sicut enim infra patebit non est necessa-
 19 ria. **A**d illud quod obijctur de prescito q̄ verū est. et si verum
 est necessario est. dicendum q̄ istam rationem facit philosoph⁹
 ad ostendendū q̄ in futuro non est veritas. et est s̄logistica. Nā
 quando dicitur. omne quod est quando est. necessario est intelli-
 gitur de eo qd̄ ponit aliquid in actu circa suppositū. qd̄ ex quod
 positum est. impossibile est non esse positum. sed verum de futu-
 ro nihil ponit circa subiectum. quia non est verū pro presciti sed
 solū pro futuro. et ideo nulla est necessitas nec simpliciter. nec
 20 vt nunc. q̄ nihil ponit vt nunc. **A**d illud quod obijctur p̄ im-
 possibile q̄ si posset aliter esse. posset falli. et dicendum q̄ sicut ve-
 ritas venit ex concordia intellectus ad rem cognitam. hec autē
 cōcordia nō est aliud q̄ adequatio rei et intellectus. sic falsitas
 venit ex discordia intellectus ad cognitū. similiter potentia fal-
 lendi ex potentia discordandi. dico ergo qm̄ necessario prescitu
 sequitur ad prescientiam. ideo non possunt discordare. et ideo nū-
 21 q̄ fallitur nec potest falli. **Q**uod ergo obijctur. q̄ aliter pōt
 esse. dicendum q̄ aliter potest esse. quia deus potest aliter prescis-
 se. et cum ponitur q̄ aliter sit ponitur q̄ aliter prescit. Quādo er-
 go infertur. potest aliter esse q̄ sit. et deus prescitu sit. ergo ali-
 ter q̄ deus prescit. distinguēda est conclusio. q̄ potest intelligi
 diuisis. sic vera est. Et est sensus. deus prescit hoc euentū. et pos-
 sibile est illud nō euentū. Si autē coniunctim falsa est. et est sensus
 illud est possibile qd̄ deus prescit vno modo vt euentat alio
 modo. Et est fallacia cōpositionis in illo processu. sicut hic cur-
 rens pōt non moueri. ergo possibile est q̄ aliq̄s currat et nō mo-
 ueatur. non sequitur. Similiter cum queritur. qd̄ ponitur ponē-
 dum est. sed cum assumit. deus prescitu. hoc est oppositum posi-
 to. et ideo est negandum.

Questio. iij. Utrū diuina prescientia habeat i se ne-
 cessitatem. hoc est verum necesse sit deus
 prescire qd̄ prescit. Et quod sic. ostenditur primo per autoritatem
 Ansel. in li. de p̄cordia p̄destinationis et liberi arbitrii. Quod
 prescit deus. impossibile est non prescire. ergo ab equipollenti.
 necesse est prescire. **I**tem ratione videtur. quia omne dictum
 de p̄terito verū est necessariū. An si cucurrit. necesse est cucurris-
 se. sed si prescit. prescitu. ergo cum hoc sit dictum de p̄terito.
 ergo necessariū. **I**tem licet potētia dei sit indifferēs ad ex-
 eundum et nō ex eundum. tamen ex quo exiit in actū necesse est
 erisse. Unde quis potuit creare et non creare anteq̄ crearet. tū
 ex quo creauit necesse est creasse. ergo ex quo prescitu necesse est
 p̄scisse. **I**tem si homo voluit et prescitu aliqd̄ necesse est hoies sci-
 uisse. et voluisse. ergo si circa scientias. dei nō est minor certitudo

immo maior q̄ circa scientiam hoies. multo fort⁹ est necesse. **S**i
 tu dicas sicut aliqui dicunt q̄ in hac deus prescitu. totum ex fu-
 turo est s̄m rem q̄uis intelligatur sub ratione p̄teriti. An ni-
 bil plus est dicere deus prescit. nisi deus est. et hoc erit. Contra.
 tūc esto q̄ deus nullā haberet cognitionē. dum tū res esset futu-
 tura. hec esset vera. deus prescit. qd̄ manifeste est falsum. **P**re-
 terea. esto q̄ prescientie addat actus trāsicens in p̄teritū. vt p̄-
 missio. vel predictio. vel p̄beratio. ibi transit in p̄teritū al-
 qd̄ et vere sit idem s̄p̄bissima. et idem dubium. et hoc non soluit.
Item plus distat esse et nō esse q̄ necessariū et cōtingēs. s̄ al-
 qd̄ qd̄ simpliciter nō est habet esse in dei prescientia. ergo mul-
 to fortius aliqd̄ qd̄ in se cōtingēs est pōt esse necessariū in pres-
 scientia dei. ergo et. **I**tem omne immutabile est necessariū
 sed cū dicitur deus prescit. est immutabile. ergo est necessariū
 prima est manifesta. scda patet q̄ cum dicit deus prescit. pres-
 scire est immutabile. ergo est necessariū. prima est manifesta.
 Secunda patet. q̄ cum dicitur deus prescit. si mutatur vt fiat
 non prescitu. aut hoc erit s̄m mutationē rei. aut dei. **R**ei non
 q̄ res adhuc nihil est. ergo nō mutatur. nec mutari potest. **S**i
 s̄m mutationes dei. ergo deus mutatur. **I**tem omne eternū
 est necessariū. q̄ vnum solum est eternū. et illud est in quo non
 cadit cōtingentia sed summa necessitas. sed prescire dei est eter-
 nū ergo necessariū est deū prescire. **C**ōtra. regula est. si an-
 tecedēs bone cōditionis est necessariū. et cōsequēs. et si cōsequēs
 quēs nō est necessariū nec antecedēs. Sed sequit si de⁹ prescit
 hoc cō futurū. hoc erit quocūq̄ cōtingētī demonstrato. q̄ oppo-
 sitū nō pōt stare. ergo cū cōsequēs nō sit necessariū. nec antes-
 cedēs. **I**tem regula est q̄ necessariū cōpatit se cū omni possi-
 bili. Omne enim repugnās necessariū est impossibile. demonstra-
 to tū aliquo qui prescitu est damnari. possibile est istuz salua-
 ri. ergo ista duo pōt simul stare q̄ iste sit prescitu dānari et sal-
 uetur. et hoc est impossibile. **I**tem regula est q̄ oppositū cō-
 tingētis est cōtingens. et oppositū necessariū est impossibile. Et
 regula iterū est q̄ si ad antecedens sequit consequēs. ad oppo-
 situm cōsequētis sequitur oppositū antecedentis. Et bis ar-
 guo sic. Sit a cōtingens prescitu a deo. si deus prescit a erit er-
 go per regulā si a non erit. deus nō prescit. sed a nō cō fuit con-
 tingens deū nō prescisit fuit impossibile. ergo ad cōtingens
 sequitur impossibile. sed hoc est cōtra artem. necesse est ergo b
 esse cōtingens. deum scilicet prescire hoc. **I**tem omnis di-
 uina actio que respicit obiectum quod potest nō esse. potest de-
 finire. Unde cum deus conseruet rem creatam. potest desinere
 conseruare. ergo cum prescire sit respectu cōtingentis. erit cō-
 22 tingens. **R**es. dicendum q̄ sicut probatum est illud cōstat et
 non est dubiū. q̄ deū prescire cōtingēs aliqd̄ cū antecedit ad cō-
 tingens. et cōnotat aliqd̄ qd̄ habet veritatē contingentes. q̄
 ip̄m iudicandum est cōtingens. sed aliqui voluerunt ip̄m tu-
 dicare cōtingens. q̄ totus quod dicit. dicit de futuro. et illud i-
 probatum est. q̄ falsum est et nō intelligibile. Omnis enim intel-
 lectus qui intelligit hoc. quīs nō intelligat tempus circa deū
 intelligit q̄ actus diuine p̄cognitionis ab eterno fuit in deo
 et ille differt a re futura. et propterea sicut dictū est hoc nō solu-
 uit. Alij voluerunt iudicare cōtingēs. q̄ cū sit dictū de p̄teri-
 to. pender tū ex futuro. Et hoc dicunt in credito. et prophetico
 et dicto a xpo. et cōsimilibus. que inferunt de necessitate p̄posi-
 tionē de futuro et illud est improbabile. vt videt. **Q**ui si actus
 diuine p̄cognitionis pender ex futuro. tūc cū in futuro quā-
 tum est ex parte rei cōtingentis nulla sit certitudo. nec in diu-
 na p̄cognitione esset. **P**reterea. quō dependet. cum ab eo nō
 causetur aliquo modo. Et iterum quō dependet illud quod nec-
 cessariū est fuisse. vt actus cognoscendū et credendū. predic-
 di ab eo quod futurum est. non videt nec probabile nec intelli-
 gibile. Et ideo alio modo dicendum. q̄ quoddam est dictū de
 p̄terito et pro p̄terito. sicut si dicatur petrus legisse. Quoddā
 23 de p̄terito sed pro futuro. vt antixps fuit nascitur. Quoddā
 pro p̄terito tū dependet ex futuro vt hoc dictus. petrū dixit
 se verū nauale bellū fore. Ad hoc enim q̄ dictū habeat veritates
 erigitur bellū euentus. et ab illo dependet veritas n̄e assertionis
 q̄ causat a re. Quoddā est dictū de p̄terito qd̄ nō dependet sed
 cōnotat veritatē circa illud futurū. sicut si dicat de⁹ prescit hoc
 futurū. Quia enim dei sciētia est solū respectu veri. id cōnotat ve-
 ritatē circa illud dictū futurū. s̄ qm̄ diuina cognitio nō h̄z cer-
 titudinē a re. q̄ ab ip̄a nec causat nec orit. id ab illa nō depen-

det. et propterea falli non potest quia connotet futurum. Unde in scientia hec duo dicuntur. scilicet actus diuine cognitionis. et hinc necessarium est esse siue fuisse. Et ordinatio futuri ad illum actum et hec ordinatio futuri ad illum actum. non est necessaria. et iudicanda est contingentia in totali dicto. non ratione totalis. scilicet siue principalis significat. sed connotati. Et si ponatur deum non prescientem re aliquam quod prescient. potest et debet intelligi non per remotiones principalis significati. sed ipsius connotati. siue illius ordinis ipsius temporalis ad eternum. qui quidem est contingens ratione alterius scilicet temporalis. contingentia ergo est in totali dicto. quia connotat aliquid esse verum de futuro. quod quidem est contingens. et hoc patet sic. Cum enim dicitur. deus prescient te saluandum. hic duplex includitur actus et compositio. videlicet. hic. tu saluaberis. et hic deus habet cognitionem de salute tua. et habuit cognitionem ab eterno. Habere quidem cognitionem est actus eternus et necessarius. quia non dependet a re. sed saluari est actus futurus et contingens. quia ergo actus diuine cognitionis non dependet a cognito. ideo potest esse certitudo in ipso re contingente existente. Sed quia significatur per modum prescientie. connotat futurum contingens. et omne dictum quod claudit in se contingens. iudicandum contingens est. ideo totale contingens iudicatur. Et ista solutio est vera et generalis. Nam actus credulitatis. actus prophetationis. et diuine assertionis. per hoc quod currunt secundum illustrationem diuine prescientie. ideo connotant et non dependet. ideo certi et infallibiles sunt de rebus in se non certis. Ad illud ergo quod obijciatur de Anselmo. quod necesse est prescient quod prescient. Dicitur quod hoc intelligit quod ad actum precognitionis quem necesse est fuisse. sed non quod ad connotationem futuritatis. Ad illud 24 quod obijciatur. quod dictum est de preterito. Dicendum quod quod est de ratione preteritionis. necessarium est. sed quia connotatur futurum ideo est contingens. Et ex hoc patet sequens. quia quantum ad illud futurum non est adhuc potentia in actu. immo adhuc potest non exire. ideo etc. Ad illud quod obijciatur quod est cognitio sine existentia rei. ergo necessitatis sine rei necessitate. Dicitur 25 dum quod verum est quod in actu cognitionis est necessitas sed non in toto. Nec est simile. quia precognitio connotat actuali rei existentiam sed connotat rei futuritatem. et ad hoc quod dictum sit necessarium. necesse est quod sit necessitas in connotato. Ad illud quod obijciatur 26 quod omne immutabile est necessarium. Dicendum quod ad esse mutabile duo concurrunt. quod se habeat uno modo prius. alio modo posterius. Et per oppositum immutabile potest dici dupliciter. Aut quod nihil actu est. aut quod actu est et non potest aliter se habere. et hoc conuertitur cum necessario. sed illud immutabile quod non est aliquid actu non conuertitur. et sic est verum contingens de futuro antequam res sit. Et sic hoc dictum. antequam fore. est modo verum immutabile. quia si ponatur esse verum ponitur quod semper fuerit. et sicut si falsum et hoc quod nihil actu ponitur. quia ergo deum prescientem connotat futurum contingens. ideo est dictum immutabile. nec ex hoc sequitur quod sit necessarium ut visum est. Tamen aliqui volunt aliter dicere. quod deum prescientem hoc futurum contingens. est immutabile a parte prescientis. sed a parte rei prescientem est mutabile et ideo ex parte illa contingens. Sed tamen illud difficile est dicere. quod enim prescientem se melius prescientem fuit et deus non potest prescientem futurum contingens ita quod nihil fiat circa futurum. et ita nulla mutatio. Et propter hoc modus alius dicitur est rationalior. Ad illud quod ultimo obijciatur. quod nihil eternum est contingens. Dicitur quod ens eternum est dupliciter. Aut pure eternum. aut connotat tempore de futuro. et pure eternum est necessarium. sed connotat tempore de futuro ratione connotati potest indicari contingens sicut et ratione illius potest desinere. Ad istam 27 ma dictionem est ista. quod deum prescientem futurum contingens. est quoddam dictum quod claudit in se actum diuine cognitionis eternum et ordinatio dicitur ad futurum contingens. Et quia actus diuine cognitionis ponat aliquid existens necessarium et eternum. illa tamen ordinatio ponit futurum quod contingens est. Et iterum quia dicitur ordinatio non tamen dicitur dependentiam sed solus connotationem. et ideo non ponit incertitudinem. Hinc est quod deum prescientem futurum est contingens ratione connotationis ad contingens. Est immutabile ratione ordinationis ad futurum. quod potest non esse nulla facta mutatione. Est certum ratione independentie ab eodem. et hoc patebit infra planius in distinctione de predestinatione.

Distinctio xxxix. De immutabilitate vel perfectione diuine scientie vel cognitionis.

Utrum scientia dei possit augeri vel minui vel alio modo mutari. vtrumque enim videtur posse probari.

Reterea quia solet vtrumque scia dei possit augeri vel minui vtrumque enim videtur posse probari. Quod diuina scia possit augeri vel mutari hoc modo probatur. quia potest deus scire quod non quod scit. Est enim aliquid quod non est lecturum hodie. et tamen potest esse ut legat hodie. potest enim hodie legere. Nihil autem potest fieri quod non possit a deo sciri. Prodest ergo deus scire hunc lecturum hodie. potest ergo aliquid scire quod non scit. ergo potest eius scientia augeri vel mutari. Eademque videtur posse minui. Est enim aliquid quod hodie lecturum quod deus scit lecturum. At potest esse ut non legat. ergo potest deus non scire hunc lecturum. potest ergo non scire aliquid quod scit. ergo potest minui eius scientia vel mutari. Ad quod dicitur quod dei scientia omnino mutabilis est nec augeri potest vel minui. Nam ut ait Augustinus in xv. li. de tri. Scia dei est ipsa sapientia. et sapia est ipsa essentia siue substantia dei. quia in illius nature simplicitate mirabili non est aliud sapere et aliud esse. scilicet quod est sapere. hoc est et esse. Ideoque nouit omnia verba que nouit pater. sed ei non esse de preterito est sicut esse. Non esse enim et esse ibi vnum est. Et ideo pater si cut esse non est a filio. ita nec nosse se. Proinde tamen seipsum dicitur pater genuit verbum sibi equiper omnia. Non enim seipsum inter se perfectum dirisset. si aliquid quod minus aut amplius esset in eius verbo quam in seipso. Hoc est enim omnino verbum quod pater. non tamen est pater. quia iste filius. ille pater a seipso ergo seipsum pater et filius. sed ille gignendo iste nascendo. Et omnia que sunt in eorum scientia. in eorum sapientia. in eorum essentia. vnumque eorum simul videtur. Quia scilicet. di. xxxvi. dicitur quod creature sunt in dei noticia scilicet non in deessentia. quod est dictum. Quia. dicitur quod in diuina scientia sunt scilicet in diuina nota scilicet sunt attributa sicut potentia. sapia et bonitas

Reterea quia solet vtrumque scia dei possit augeri vel minui. Supra egit magister de scie diuine certitudine. hic agit de prescientia. Et quia de prescientia dicitur. id magister querit vtrum diuina scia possit augeri vel minui. Et hoc per tres rationes. In prima magister querit et determinat quod diuina scia non recipit augmentum. nec diminutionem. nec alterationem. scilicet omnia simul et vno aspectu cognoscit. In secunda opponit hoc quod diuina scientia non potest augeri. per hoc quod vtrumque potest scire ex parte et determinat. et hoc facit. ibi. Hic opponit a quibusdam. In tertia obijciatur autoritate Hieronimi. hoc quod dicitur erat diuina scientia respectu omnia. et hoc ibi. Et vero quod predictum est scilicet quod deus etc. Et quilibet barum trium rationum potest subdiuidi. quia primo in eis opponit. secundo soluit. Et ponit duplicem rationem et in tertia post rationem epilogationem subiungit. ibi Simul itaque. **R**espondeo ergo seipsum pater et filius. sed iste gignendo ille nascendo. vtrumque dicitur re. quod scire est essentiale diuinitatis. si scit nascendo. cur nasci dicat proprietate personalem. proprietatem personalem non est sane neque de dictum. Quia. dicitur. aliquid voluerit dicere quod scire dei relatum ad creaturas ita quod vna persona sciat seipsum. et dicitur essentiale. Si hoc quod vna persona sciat aliam dicit respectum persone ad personam. et est dictum notio nalis. Sed hoc non est conuenienter dictum. quia sicut in prescientibus habetur est sapia et sapere essentialiter tamen deus. Et propter causa dicitur quod ablatiuus ille non tamen dicitur casus siue ratione dicitur siue ratione conuenienter. Verum dicitur enim sicut dicit prescientem. dicitur exponi per se. vel per deum. vel per quod. et primo modo dicitur conuenientiam. secundo conuenientiam. et tertio causam. **R**espondeo. Et omnia que sunt in eorum scientia. in eorum sapientia. et in eorum essentia. vnumque eorum simul videtur. Quia scilicet. di. xxxvi. dicitur quod creature sunt in dei noticia scilicet non in deessentia. quod est dictum. Quia. dicitur quod in diuina scientia sunt scilicet in diuina nota scilicet sunt attributa sicut potentia. sapia et bonitas

nitas. Et Aug. vult dice re qd pf r filius fil vident oia cognoscibilia creata r creanda. rosa essentia at tributa. Tñ ista legēda ē diuisim oia q sunt in cor scia. vputa creata fil scit qlibet. fil r oia q sunt i co rū eēntia vputa a tribu ta fil scit siue scit qlibet r iō nō vult dicere q crea ture sint i diuina eēntia. c. Q. scia dei nō est nisi de his q sunt vel fuerunt vel erūt. Tñ hoc esse fal sum qz deus scit oē qd pē facere. sed pōt facere qd nūq̄ fuit. nec est nec crī. ergo scia dei ē de aliquo qd nūq̄ fuit. vel est vel erit. Et pterea est infini toz sicut vult Aug. xv. de ciuit. dei. nō tñ q fuerunt vel erūt. c. Rñ. dicendū q magi loquit de scia vi sionis q est illoz tñ quo rū ab eterno fuit pūfio. sed ipse obijcit de scia in telligētia. q nullius cōno tat existētia qd p. Intel ligit em deus oē qd pōt. r ita nō recte currit obie ctio. d. Nec tñ pōt incipe sci re vel pscire r. c. Tñ male dicere. qz nihil scilicet siue rū. q anq̄ sit verū nō scif q si aliqd incipit esse vey aliqd incipit a deo sciri. q deus pōt incipe aliqd scire. Itē creatio est diui na eēntia. r tñ rōne pno tati de pōt aliqd incipe re creare. q fil r aliquid scire. c. Rñ. Scire dupl r dr. Uno mō scire hoc ē qd bfe cognitionē de aliquo r sic nō pnotat actualē exiētias cognitū. r sic non pōt deus aliqd incipere scire. i. allicuius cognitio nē incipe bfe. Alio mō sci re hoc est qd nosse aliqd esse verū. r hoc tūc pmo scif esse verū qñ icipit eē. r sic incipit deus scire. sic r desinit pscire. nō rōne pncipalis significati qd est scia. sed rōne pnotati qd qdē est vītas rei scite c. Nō pōt q nouiter ex tpe scire vel pscire aliqd sicut nec pōt nouiter vel ex tpe velle aliqd. r tñ p velle qd nūq̄ voluit. Tñ bic dicere duo p dictione opposita qm illud ē nouū qd prius nō fuit r mō est q si possit qd prius nō vo luit. v. q incipiat velle. c. Rñ. dicēdū q cū dico deū velle. bic duo dico. r actū diuine volūtatē. et

fil videt. quoz nullū est qd nō semp videat r sciat. Et itaqz scia inamissibilis r inuariabi lis est. nra nō scia r amissibi lis r receptibilis ē. qz nō hoc est nobis esse qd scire. Propf h sicut nra scia illi scie dei dis similis est. sic r nostrū verbuz qd nascit de scia nra. dissile ē illi verbo qd natū est de patre scia. Ex hac autoritate clare ostēdit sciaz dei oīno inuaria bilē esse. sicut ipsa essentia dei oīno inuariabilis est. r q p r r filius cū spūscō fil oia sciūt r vidēt. Sicut q nō pōt augeri vel minui diuina essentia. ita nec diuina scia. r tñ pcedit pos se scire qd nō scit r posse non scire qd scit. qz possit aliqd eē subiectū eius scie. qd nō est. et possit nō esse subiectus aliqd qd est sine permutatione ipsi scientie. c. Ppositio q de pōt possit nouiter vel ex tpe scire vel pre scire aliqd. b. c. Hic opponit a qbusdā ita Si deus pōt aliqd scire vel p scire qd nūq̄ sciuit vel psciuit pōt q ex tpe aliqd scire vel p scire. Ad qd dicim. Pōt qdē deus scire vel pscire oē qd pē facere. r pōt facere qd nūq̄ fi et. Pōt q scire vel pscire qd nūq̄ fiet nec est nec fuit nec il lud scit. vel nesciuit. neqz pscit vel psciuit. qz scia dei nō est ni si de his q sunt vel fuerūt vel erūt. r pscia nō est nisi de futu ris. Et lz possit scire vel pscire qd nūq̄ est vel erit. non tñ pōt aliqd scire vel pscire ex tpe. Pōt vtiqz scire vel pscire qd nūq̄ est nec erit nec illud scitū vel pscitū est ab eterno. Nec tñ pōt incipe scire vel pscire il lud. sz ita pōt mō scire vel psci re. sicut pōt scisse vel pscisse ab eterno. Si em dicas eum mō posse scire v. pscire qd ab eter no nō sciuit vel psciuit. i. ita q ab eterno non sciuerit vel pre sciuerit. quasi vtrūqz siml esse possit. falsum est. Si vō dicas esse posse modo scire vel pscire qd ab eterno non sciuit vel p sciuit. i. bfe potētia sciēdi vel psciēdi ab eterno. r modo ali quid. nec tñ illud pscitū est v. futurū verū ē. Non pōt ergo

nouiter vel ex tpe scire vel pre scire aliqd. sicut non pōt noui ter vel ex tpe velle aliqd. r tñ pōt velle qd nūq̄ voluit. Itē a qbusdā dī deus posse plura scire q sciat. qz pōt oia scire q scit. r pōt aliqua facere q nun q̄ erūt r illa pōt scire non em aliqua icognita facere potest. Si vō oia essent q modo sunt r alia qdaz faceret q non sunt nec erūt r illa oia sciret. p cer to plura sciret q mō scit. nec tñ eius scia augeri pōt. qz hoc totū fieri posset sine mutabili tate scie. Constat q de sciam oīno eē immutabile. nec auge ri posse v. minui. sz ei subiecta c. Obijcit autoritate hie ro. ptra hoc q deus r semp et simul scit oia. c. Et vō qd p dicitū est. s. q de us oia sp videt r fil v. obuia re qd ait Hiero. in expositiōe abacuch. Absurdū ē inqt ab hoc deducere dei maiestate m vt sciat p momēta singla quot culices nascāt quotue moriāt quora pulicū r muscarū sit ml titudo. quotue pisces natēt. in aqz r filia. Non sim tñ fatūi adulatores dei. vt dū. puiden tia eius ēt ad ima retrudim. i. nos ipsos iniuriosi simus. eadē irrōnabilitū r rōnabilitū. puidē tia esse dicētes. Bic v. dicere Hiero. q deus illoz minimo rū sciam siue puidētia non ha beat q si hoc est. tñ non oia si mul scit r semp. Ex tali itaqz sensu illud dicitū eē nouerim. vt deū illa alternatim vel par ticularim scire neget. nec p di uersa tēpoz momēta sic illa co gnouit. sicut p varia momēta illoz qdā deficiūt qdā icipiūt Neqz illis alijsqz irrōnabilit bus ita puidet quēadmodū rōnabilit. Nunqd ei (vt ait apls) cura est deo de bob. r sicut non est cura deo de bob. ita nec de alijs irrōnabilitibus. Dicit tñ scriptura. qz ipsi est cura de oibus. Prouidētia ergoz curā v. de cunctis que p dicit hz. vt habeat vniqdqz qd sibi debetur r ouenit. Sed specialē puidētia atqz curā habet de rōnabilitibus. quibus precepta tradi dit. eisqz recte viuendū leges prescripsit ac premia pro misit. Hanc prouidentiam r curā de irrōnabilit nō habet. Ideo dicit apostolus. qz non est cura deo de bobus. Prouidet tamen oibus r curat. i. gubernat omnia. qui omnibus solem suum facit oriri r pluuiam dat. Scit itaqz deus quanta sit multitudo pulicum cu licum muscarum r pisciū r quot nascantur quotue mō

ulterius ordinationē ipse us effectus ad illū actū. Et primū qdē est necessa riū r semp. nec pōt incipe vel desinere. volūtas em diuina ē semp i actu suo. ita q nec pōt illo carere. nec aliū bfe. sz ordinatio allicuius effectus ad illū actū est ordinatio rei fu ture q nō dūz est. r iō pōt esse r nō esset ordinari. r nō ordinari. Qñ qdē q deus pōt velle qd nūq̄ vo luit. r tñ nō ex tpe intel lectus est q effectus ille potuit ordinari ad diuū nū velle. r qm ordinatio effectus est ordinatio rei future. r qd est futurū sp fuit futurū. r qd semel fu it ordinatū semp fuit ordi natū ad illas. Qñ qdē q de pōt velle aliqd idē est dicere q aliqd potuit esse futurū siue bfe ordi nē ad diuina volūtatē qd tñ nō b. ordinē. sed si bfe ab eterno habuisset. Hiero r iō nō incipit ex tpe. r iō exēplū magri bonū est. si velle dei iporat ordinez ad volitū in rōne futuri. sed fm q iporat pcomis tantia in rōne pntis. pōt deus ex tpe velle hoc eē. siue b approbare bodie. nō qz nō incipiat actus. sz qz incipiat pnotatum. c. Sz spālē puidētia at q curā bz de rōnabilit. obijcit q v. esse i illud qd dr Sap. vj. Equale ē illi cura de oib. c. Rñ. dicēdū q equalitas non pūat ibi ordinez diuine distributiōis. sed pūat acceptionē psonē. Et oib bus distribuit ibi tñ pro boibus tam p magnis r paruis pauperibus r di uitib. r sic est ei equalr cura de oibus qz ita vult salutē pauperū vt diuitū. Respo. quō pze missa s. ba hies ro. sint i telligen da. i. cor. it Sa. xij. Dat. v

An de possit plura scire q scit.

Hiero

Respo. quō pze missa s. ba hies ro. sint i telligen da.

i. cor. it Sa. xij.

Dat. v

Intelligentia pntis distinctionis qritur de pfe
ctione diuine cognitionis. r circa hoc duo princi
paliter qrunf. pmo qrit de pfectione diuine co
gnitionis quatū ad numerū cognoscibiliū. Secū
querit de ipsa quatū ad modū cognoscēdi. Quas

tū ad primū qrunf tria.
Primo qrit vtrū deus co
gnoscat alia a se. Secū q
rit vtrū deus cognoscat
oia alia a se. Tertio vtrū
deus possit scire vel pfer
re plura q sciat.

Questio. i.

Qd deus cognoscat alia
a se ostēdit autoritate et
rōne. autoritate sic. ps.
Qui plātauit aurē nō au
diēt. aut q̄ s̄ncit oculum
nō p̄siderat. q. d. hoc est
ipossibile q̄ det alijs po
tētia cognoscēdi r̄ ipse nō
cognoscat. ¶ Itē Eccl.
xxij. Dño deo ahiq̄ crea
rentur oia sunt agnita. r̄
post p̄fectū respicit oia.
q̄ si nō creat se sed aliud.
nō tñ se cognoscat sed ēt
aliud. ¶ Itē p̄bat rōne
ostēdētia sic. Q̄ p̄ducens

riantur. sed non scit hoc p mo
menta singula. immo simul et
semper omnia. neq̄ ita scit vt
eandem habeat prouidentiaz
irrationabilium r̄ rationabi
lium. id est vt eodem penitus
modo prouideat irrationabi
libus r̄ rationabilibus. Ra
tionabilibus enim r̄ precepta
dedit r̄ angelos ad custodias
delegauit.

¶ Deus summa p̄dicto
rū cū additione quorūsdā. ¶
¶ Simul itaq̄ r̄ immutabilr
scit deus oia q̄ fuerunt r̄ sunt
r̄ erunt. tam bona q̄ mala. p̄
scit quoq̄ omnia futura tam
bona q̄ mala.

res fm ordinē r̄ libertatē p̄ducit eas p̄cognoscēs. Si em̄ pro
ducit ordinate. necesse est q̄ p̄ducatur fm sapiam. Rursum si fm
libertatē necesse est q̄ fm sapiam p̄p̄riā nō alienā. ergo in ipso
est oim cognitio. ¶ Itē in entibus est status. ergo pari rōne
r̄ in cognoscibilibus. sed primū ens in quo est status est prin
cipiū a quo est ois entitas. r̄ sine quo nihil est. nec aliquid est
nisi ab eo. ergo eadē rōne in primo cognoscēte si status ē ne
cesse est q̄ ab ipso sit ois cognitio. r̄ q̄ ipm oia cognoscant
sine ipso nihil. Si ergo p̄pter qd̄ vniūq̄q̄ r̄ illud magis. pas
tet r̄. ¶ Itē hoc ipm ostēdit p̄ impossibile. q̄ si nō cognoscat
aliud a se. aut ergo q̄ nō p̄t. aut q̄ nō vult. Nō q̄ nō vult. q̄
in deo volūtas nō p̄cedit cognitionē. ergo q̄ nō p̄t. sed om̄e
cognoscēs qd̄ nō p̄t cognoscere aliqd̄ qd̄ est cognoscibile bz
cognitionē deficiētē r̄ artatā. qd̄ impossibile est esse in deo. er
go r̄. ¶ Itē nihil p̄t deus nisi qd̄ nouit. alioqn̄ aliqd̄ posset
ignorās qd̄ absurdū est. ergo si non nouit aliqd̄ aliud a se. nec
p̄t supra aliud a se. nec in se p̄t. cū nō sit supra se. ergo nihil i
toto mūdo p̄t. ergo deus est impotētissimus. qd̄ est absurdū
simū dicere. ¶ Sed p̄ponit p̄ rōne p̄bi in. r̄. Intelligentibile
est p̄fectio intellectus. ergo si deus intelligit aliud a se. intel
lectus eius p̄ficiat ab alio. r̄ si hoc sequit̄ triplex inconueniens.
primū q̄ eius cognitio vilescit. cū p̄ficiat a re minus nobili
q̄ sit deus. Sedm̄ q̄ eius cognitio vel ipse deus trāsmutatur
oē em̄ qd̄ ab alio p̄ficiat bz potētia passiuā q̄ est principiū trās
mutādi. Tertiū inconueniens ē q̄ deus nō sit sua actio. cū actio
sit a p̄ficiētē. r̄ deus p̄ficiat r̄. ¶ Itē deus cognoscat aliud
a se. cū nō oē qd̄ cognoscat deus sit idē qd̄ deus. necesse est q̄ il
lud qd̄ cognoscat sit extra deū. ergo si cognoscat aliud cogno
scit aliqd̄ extra se. Et ex hoc s̄nt ois triplex inconueniens. i. q̄
cognitio eius sit indigēs exteriori. sit ēt trāsmutabilis. r̄ q̄ sit
aliud q̄ ipse. q̄ oia sunt inconueniētia. ¶ Itē illud idē ostēdit
p̄ rōne cognoscēdi. qm̄ rō cognoscēdi est ipsa veritas. sed veri
tas idē est qd̄ rei entitas. vt dicit Aug. ergo nihil cognoscat a
deo nisi ens. s̄ deus nihil cognoscat nisi ab eterno. ergo nihil
cognoscat ab ipso nisi ens qd̄ est ab eterno. sed tale est vniū so
lū. i. ipse deus. ergo r̄. ¶ Itē rō cognoscēdi est assimilatio.
vbi est em̄ cognitio. necesse est q̄ ibi sit assimilatio cognoscens
tio ad cognoscibile. ergo vbi summa cognitio ibi summa ass
milatio. r̄ q̄ dei cognitio est summa r̄ p̄fectissima. ergo d̄ at
tēdi fm summā assimilationes. sed nihil summe assimilaf̄ deo
nisi ipse. ergo solum seipm̄ cognoscat. ¶ Itē v̄ q̄ nulla necessi
tas sit ponere deū cognoscere alia a se. Qm̄ sicut potētia se bz
ad p̄ductionē. ita r̄ intelligentia ad cognitionē. sed dei potens

tia ēt si nihil p̄ducatur nō est minus potēs. ergo si intelligentia
dei nihil aliud a se cognoscat. nihilominus est summe intelli
gēs. ¶ Itē bonitas creature cōparata ad bonitatē creatoris
est sicut p̄ctus ad lineā. ergo s̄nt veritas ad veritatē. Sed si
intelligat p̄ctus amoueri a lineā nō est linea minor nec impo
fectior. ergo si deus veritatē suā cognoscat sine veritate crea
ture. nihilominus sua cognitio p̄fecta ē. ¶ R̄. dicēdū q̄ p̄
r̄ necessariū est dicere q̄ deus aliud a se cognoscat. P̄ia q̄ d̄
q̄ ois rectus aius hoc dicit. q̄ nō latet deum qd̄ cognoscat no
ster animus. Necessariū qm̄ nō p̄t opus latere sapiētissimū
opificem. r̄ ideo oppositum est dicere impium r̄ impossibile.
¶ Et propterea ad intellectum obiectoz notādum q̄ cogno
scere aliud est dupliciter. aut per aliud a se cognoscere. aut p̄
se. Qm̄ cognoscēs cognoscat aliud r̄ per aliud tūc verus est q̄
p̄fectionē bz aliunde. r̄ tūc eius intellectus est in potētia. ¶ Itē
cipit aliud p̄fectionē. r̄ ideo additionē r̄ trāsmutationē. r̄
hoc omnino impossibile est circa deum. Est iterū aliud cogno
scere per se. r̄ tūc cognoscēs est actus respectu cognoscibilis.
r̄ tūc nō recipit imperfectionē a cognoscibili. sed magis econ
uerso. r̄ hoc modo ponimus deū aliud cognoscere a se p̄ seipm̄
r̄ sic nō procedit prima ratio. sed fm primā viam. r̄ ita intelli
git p̄bi si verū dixit. ¶ Ad illud qd̄ obijcit sedo q̄ si deus cog
noscat aliud a se. ergo aliquid extra se. dicēdū q̄ cogno
scere aliquid extra se est tripliciter. Aut p̄ aliqd̄ p̄ceptū ab extra
r̄ sic depēdet cognitio ab extrinseco. r̄ sic nō ē possibile ponere
in deo. Aut est cognoscere aliqd̄ extra. q̄ aspect⁹ cognoscētis
deflectit extra sicut cognoscat angelus. Aut qd̄ illud qd̄ est aliud
r̄ diuersum habet ortum ab intra. r̄ ita qd̄ est extra cognoscat
per omnino intrinsecum. r̄ hoc modo cognoscat deus. s̄ per ce
emplar qd̄ est idem qd̄ ipse a quo res cognoscuntur. r̄ hoc mo
do nihil valet obiectio. ¶ Ad illud qd̄ obijcit tertio q̄ ab eter
no fuit vniū solūpens. dicēdū q̄ duplex est rei esse. s̄ in se r̄ in sua
causa. i. in proprio genere. r̄ in exemplari. Et ad cognitionem
rei sufficit existētia eius in causa siue in exemplari. r̄ q̄ p̄
plar representatur sicut futura est in proprio genere. ideo per
existētiā in exemplari omnino cognoscitur sicut futura est
nec aliter cognoscitur post q̄ facta est. Q̄ d̄ ergo obijctur q̄ ab
eterno fuit vniū solum ens. dicēdū q̄ verum est in proprio
genere siue in esse actuali. multa tñ fuerūt in causa. r̄ esse illud
erat ratio cognoscendi fm vtrūq̄ modū essendi. ¶ Ad illud
quod obijctur quarto de assimilatione. dicēdū sicut supra
dicit̄ in fuit in questione de ydeis q̄ ad cognitionem requirit̄
assimilatio nō per conuenientiam in genere vel specie. sed fm
rationē expr̄mēdi. r̄ qm̄ diuina veritas vna r̄ summa expr̄mē
ne expr̄mit se r̄ alia. ideo summa assimilatio est. non tñ re
ctu sui. sed etiam respectu alioz. r̄ ita p̄ illud. ¶ Ad illud qd̄
obijctur q̄ potentia d̄ p̄fecta etiam si nihil faciat. ergo r̄.
dicēdū q̄ nō est simile de actu faciēdi respectu potētie r̄
endi respectu intelligentiē. Nā facere est actus vt actus r̄ vt
egrediēs q̄ nō facit p̄fectionē sed p̄sequit̄ r̄ et attestat sed s̄
re est actus vt habitus. q̄ significatur vt p̄fectio potētie. Qm̄
ergo diuina intelligentia est p̄fectissima. ideo non tñ cogno
gnoscat aliqua sed omne qd̄ potest cognosci. non aut facit om̄e
qd̄ p̄t fieri. ¶ Ad illud qd̄ obijctur vltimo q̄ veritas creatu
re nihil facit ad primam veritatē r̄. dicēdū q̄ verum est. r̄
ideo eque nobilis r̄ p̄fecta erat prima veritas ante creatio
nē veritatem aliarum sicut post. sed tñ ponere q̄ aliqua veritas
sit. r̄ non sit a veritate eterna. est ponere primam veritas
tem nō esse summam. sic ponere aliquam veritatē nō esse. r̄ nō
esse cognitam. tollit rationē p̄fecte veritatis. vt est rō cogno
scēdi. r̄ id p̄ q̄ de p̄fectione summe veritatis est cognitio crea
ture. sicut r̄ potētia producēdi.

Questio. ii.

Dato q̄ deus cognoscat alia a se. qrit
vtrū cognoscat omnia alia a se. Et q̄
sic videtur autoritate dicere. r̄. ¶ Prāuz est cor hominis r̄.
r̄ post. Ego dominus scrutans corda r̄ renes. s̄ nihil incertū
nihil occultius nostris cogitationibus. ergo si bas cognoscat
r̄ omnia alia. ¶ Itē Iob. iij. omnia sunt nuda r̄ apta oculis
eius ad quē nobis sermo. Et iterum. Cuius est sermo dei r̄ et
ficat. vsq̄ ibi. r̄ non est aliqua creatura inuisibilis in p̄spectu
eius. ¶ Itē Job. vlti. Domine tu omnia nosti. ¶ Itē Aug.
iij. de trini. Nihil sit visibile nec intelligibile quod non de aus
la interiori atq̄ inuisibili summi impatoris aut iubatur. aut
p̄mittatur.

permittat. **¶** In ineffabile iusticiam penarum et premiorum gratiarum et meritum. et si hoc ergo oia cognoscit. **¶** Et ratione videtur. quod quanto substantia est spiritualior atque simplicior. tanto plurimum est cognitiva. sed deus est substantia simplicissima et spualissima. ergo est omnium cognitiva. **¶** Et deus est creator et remunerator. sed in quantum creator est artifex. in quantum remunerator iudex. sed perfectus artifex cognoscit oia producta artificum. et omne bonum et malum ad iudicium. ergo deus omnem creaturam cognoscit. et omnem bonitatem et malitiam. **¶** Et impossibile est aliquid esse in quo non sit deus presentiam essentiae. ut supra probatum est. sed cuiusque presentia est presentia et cognitio. ergo impossibile est aliquid deo esse incognitum. **¶** Et si esset in una re ita quod non in alia. esset eius essentia limitata. ergo si ita cognosceret quod aliqua essentia incognita esset eius cognitio limitata et artata. et ita imperfecta. **¶** Sed contra. **¶** De nobilitate deo est attribuendum. sed quedam melius est nescire quod scire sicut dicit Aug. in Ench. ergo necesse est ponere quod deus illa non sciat. **¶** Et intellectus noster propter sui materialitatem non intelligit singularia. Unde ut philosophus dicit intellectus est uniuersalium et sensus singularium. Sed diuinus intellectus multo magis est immaterialis quam noster. ergo si noster non intelligit singularia. nec diuinus. **¶** Et noster habitus scientialis propter sui certitudinem non est nisi necessarius et non contingens. **¶** Dicit Boetius quod scia est eorum que sui immutabilem existentiam sortuntur. Si ergo diuina cognitio est multo certior quam nostra scia. propter hoc sicut deus de officio ita est opus. sed potentia malum. est de oportetia nec de perfectione potentie naturaliter. **¶** Similiter cognitio mali non est de perfectione scientie. ergo etc. **¶** Et hoc ipsum ostenditur auctoritatibus. Et primo auctoritate Abacuc. j. **¶** Quia dicitur oculi tui domine ne videant malum. **¶** Et dicitur Mat. xxv. de malis. Nescio vos. **¶** Et que necessitas est deum ponere cognoscere oia. Et videtur quod nulla. quod cognitio nostra non minus de perfecta si non cognoscit vnam muscam. si ergo diuina cognitio multominus proficitur a sensibili non erit imperfecta si non cognoscit ista vilia. **¶** R. dicendum ad intelligentiam obiectorum quod in deo est cognitio approbationis. et simplicis noticie. Et noticia approbationis notat complacitiam voluntatis. Hac non cognoscit deus omnia. quod nec mala nec malos. sed tamen bona et bonos. et de hac intelligitur due vitime auctoritates. Est alia cognitio simplicis noticie. et hoc quod ratio non cognoscit a veritate que est lux summa cui nihil potest occultari. nec etiam tenebre obscurantur ab ipsa. **¶** De necessitate cognoscit oia magna et parua. bona et mala sicut ostendit rationes ad primam partem. **¶** Ad illud ergo quod primo obicitur quod omnino nobilius deo est attribuendum. dicendum quod est melius simpliciter. et est melius huic et secundum status. Dico ergo quod oia scire simpliciter melius et nobilius est. sed hoc corrupto qui accipit occasum non peccandi ex cognitione. melius est quedam nescire. ideo non sequitur quod sit deo attribuendum. **¶** Ad illud quod obicitur de immaterialitate intellectus. dicendum quod hoc non cognoscit singularia non tamen venit ex immaterialitate. immo ex immaterialitate iusticiam et immaterialitate sua. **¶** Quia enim iusticiam corporis. ideo habet potentias secundum quas dependet a corpore quantum ad operationem. et per quas intellectus quod diu est in corpore erit ad exteriora. quod ille sunt medicus. scilicet sensus particularis et imaginatio. **¶** Quia ergo singulare non peruenit ad intellectum nisi per istas potentias. et ascensus per has est secundum abstractionem et depurationem. et abstractio facit de singulari vniuersale. ideo non potest singularia cognoscere ut intellectus nisi intellectus sit separatus vel diuinus. **¶** Ad illud quod obicitur de certitudine scie. dicendum quod hoc non est propter certitudinem simpliciter. sed propter certitudinem causatam a re. Et quia causat certitudo in nostra cognitione. vel pedit ex re. ideo non potest nostra cognitio esse certa nisi si res sit necessaria. Diuina autem cognitio quia a re non causatur. nec dependet. ideo potest esse certa de re contingenti. **¶** Ad illud quod obicitur quod potentia mali non est de oportetia. ergo etc. dicendum quod non est simile. quod rectitudo manens rectitudo est ratio cognoscendi malum. sed rectitudo non est causa mali nisi declinando a rectitudine et deficiendo. ideo scire malum est de perfectione scientie. sed posse malum non est de perfectione potentie. **¶** Ad illud quod queritur que necessitas est cognoscendi deum omnia. dicendum quod infinitas et immensitas veritatis que non patitur aliquid late

re deus. sicut immensitas diuine presentie non patitur aliquid absentari a deo.

Questio. iij. **¶** An deus possit scire vel prescire plura. **¶** Et quod possit plura scire ostenditur sic. Nihil scit nisi ens et verum. sed multa presentia esse que non sunt et verificari que falsa sunt. ergo multa presentia sciri a deo que tamen non sciuntur. **¶** Et quod possit plura prescire videtur. quia prescira est tamen futurorum. sed multa presentia esse futura que non presentia sunt nec erunt. ergo multa presentia presciri que non presentia sunt. ergo deus potest plura prescire que presciant. **¶** Sed contra. **¶** Quod non possit plura prescire. quia scia dei est infinitorum cum sit infinita. sicut probatum est supra. sed infinitis non possunt esse plura nec cogitari. ergo etc. **¶** Et potest prescire plura. aut plura incompleta siue plures res. aut plura completa siue enunciativa. Non plura incompleta. quia res scit deus etiam si nihil sunt. scit enim oia que presentia sunt. Sic non plura completa. quia cuiuslibet predictiois semper altera pars est vera. altera falsa. ergo de complexis semper tot sunt vera quot sunt falsa. ergo que scit oia. non potest scire plura. quod non presentia esse plura vera. **¶** Et quod non possit plura prescire que presciant videtur. quia quecumque deus prescit simul prescit. nec potest prescire nisi simul. si ergo potest plura prescire que presciant. aut ergo simul. aut successiue. Simul est impossibile successiue sciri impossibile. quia eternitas se non est successio. ergo nullo modo. **¶** Et si potest plura prescire. ergo cum maiore sit prescira plurius saltem eternitatis. et quod potest esse maius potest augeri. ergo diuina prescira potest augeri. sed ubi augmentum ibi mutatio et variatio. ergo diuina scia potest mutari et variari. **¶** R. dicendum quod cum queritur utrum deus possit plura prescire vel scire. aliter est iudicandum de prescira quam de scira. **¶** Nam sicut dicit philosophus triplex est dei cognitio. non quantum ad diuersitatem cognitionum sed cognitionum. scilicet cognitio approbationis intelligentie et visionis. Cognitio approbationis est solummodo de eis ad que se extendit beneplacitum voluntatis. et hoc est solummodo de his que sunt et bona sunt. et hoc absque dubio potest esse plurius. Cognitio vero intelligentie dei cognitio qua deus cognoscit omne possibile et sibi et alijs. et hoc cognoscit deus infinita. et hoc nullo modo potest esse plurius. Cognitio visionis est eorum quorum ab eterno fuit prescira. et hoc solum est eorum que sunt vel fuerunt vel erunt. et hoc cognitio potest esse plurius que sit. et quod eiusdem est hoc cognitio cuius est prescira. prescira potest esse plurius. **¶** Concedendum ergo quod quedam scia potest esse plurius. quedam non. **¶** Et per hoc patet ratio ad obiecta de scia. **¶** Quod est obiectum quod scia dei est infinitorum et quod nihil notat circa incompleta. dicendum quod hoc verum est de scia intelligentie. sed non est verum de scia visionis. **¶** Quod autem obicitur de prescira. procedendum est quod potest esse plurius. **¶** Quod autem obicitur ad oppositum quod si potest scire plura. aut simul aut non simul. dicendum quod similtas potest attendi dupliciter. Aut quantum ad substantias prescitorum siue cognitionum. sic est verum quod simul. quod ab eterno prescruit quedam. et ab eterno potuit prescire plura et potuit prescisse. Si autem consideratur similtas quantum ad rationem paucitatis et pluralitatis. sic est implicatio oppositorum et sic est sensus quod simul presciant plura et pauciora. et primo sensu obiectio habet veritatem. **¶** Ad illud quod obicitur si potest plura prescire quod potest prescira augeri. dicendum quod esto quod prescira possint augeri. non tamen augentur prescira. quia vno et eodem prescit deus et multa et vnum. et plura et pauca. tamen quis prescira possint esse plura non tamen possunt augeri. quia augeri est de paucioribus fieri plura. sed hoc posse esse plura habet duas causas veritatis. aut quod de paucioribus possunt fieri plura aut quod ab initio potuerunt esse plura. et hoc ultimo sensu est ostensum vera. Et ideo cum procedat a pluribus causis veritatis ad vnam. facit sopbissima secundum sequens.

¶ Consequenter est questio de secundo articulo scilicet de modo diuine cognitionis. Et circa hoc queritur tria. Primo queritur utrum deus cognoscat se et alia vniuersaliter. Secundo utrum cognoscat mutabilia immutabiliter. Tercio utrum cognoscat omnia presentia vel presentia.

Questio. j. **¶** An cognoscat se et alia eodem modo siue sua essentia et suum scire est suus esse. ergo et modus cognoscendi est modus essendi. sed vnum est modus essendi in deo essentialis. ergo vnum modus cognoscendi. **¶** Item deus seipso et non alio cognoscit se et seipso. et non alio cognoscit alia. **¶** Vna et eadem ratione cognoscit se et alia. sed modus cognoscendi attendit per

nos rōne cognoscēdi. ergo si est eadē rō cognoscēdi se & alia. & idē modus. & sic &c. ¶ Item hoc ipm vř per impossibile. qz si alio modo cognoscit se alio modo creaturas. ergo cum cognoscit se & creaturas varias in cognoscēdo. ergo apud deū ē trās mutatio & vicissitudinis obumbratio. ¶ Itē si alio modo. tūc ergo quero aut modus ille est creator: aut creatura. Nō creatura. qz cognitio & modus cognoscēdi est eternus. Si creator: aut dicit qd personale. aut qd essentiale. Nō personale. qz ois cognitio est cōis tribus. ergo dicit qd essentiale. ergo si alius & ali' modus. ergo alia & alia essentia. sed hoc est impossibile. ergo & primum. ¶ Lōtra. deus cognoscēdo alia a se cognoscit per ydeā. se aut nō cognoscit per ydeam. ergo si cognoscere per ydeā dicit modū cognitionis. & se nō cognoscit per ydeam. p̄t̄ q̄ alio modo cognoscēdi. & sic &c. ¶ Itē in cognitione qua cognoscit se. id ē cognoscēs & cognitū. & ratio cognoscēdi sed i cognitio ne qua cognoscit creaturā nō est idē ratio cognoscēdi cum cognito. ergo nō idē modus. ¶ Itē nihil est cōe creatori & creature fm rationē essendi. ergo neq; fm rationē cognoscēdi. cuz ergo aliud sit cōe creature q̄ creatoris. & alius modus essendi. ergo alia cognitione & alio modo cognoscit q̄ creator. Si ergo alio modo cognoscit a deo & idē ē creaturā cognoscit deū cognoscere. ergo deus alio modo cognoscit se & alia. ¶ Item omnis cognitio in qua cognitū est nobilius p̄t̄ius & intelligi bilius. est cognitio nobilior. s. quātum ad rem & modū. Quātum ad rem. qz de re magis nobili. Quātum ad modū. qz de re p̄t̄iori. Sed in cognitione qua deus cognoscit se. cognitū est nobilius. p̄t̄ius & intelligibilius q̄ in cognitione creaturę. ergo nobilior: cognitio quātum ad rē & modū. ¶ Rñ. dicēdum q̄ est qdam cognitio q̄ causatur & ortum habet a cognoscibili. & bec qm̄ a cognoscibili causat & depēdet variat fm cōt̄ gētiam cognoscibilis quātum ad rē & modū. Est & alia cognitio que fm rem idem est qd cognoscēs & a cognoscibili nō causatur nec depēdet. & bec accipit idēritatē quātum ad rē & modū a parte cognoscētis nō a parte cogniti. Qm̄ ergo diuina cognitio a rebus nō pēdet nec causatur. sed est idē qd deus. & deus eadem essentia & eodem modo se habēs. idco vna cognitio ne & eodem modo cognoscit deus se & alia a se. qz per seipm̄ nullo modo variatum nec diuersificatum. ¶ Ad intelligentiā aut obiectoz notandum q̄ per respectum ad cognoscētē cognitio eodem modo comparatur. & eodez modo est. Quia fm illam comparationē habet esse & sic procedit prime rationes ostēdētēs q̄ eodem modo cognoscit se & alia. Sed p̄ respectū ad cognitum lz sit eodem. tñ alio modo comparatur. nam ad deum fm rationē idēritatis. ad creaturaz fm rationē diuersitatis & causalitatis. & ideo ad creaturam fm rationē ydeādi ad deum vō minime. & hoc probāt rationes inducte ad scdam partem q̄ alio modo sic rō nō valet. qz cognitio dei nō recit pit modum essendi nec nobilitatē a cognito. & sic patēt duo obiecta de ydea & diuersitate. ¶ Ad illud qd obijctur tertio. nihil est cōe creatori & creature. dicēdum q̄ verus est de communicato fm eādē comparationē. sed fm aliam & aliam. nihil prohibet q̄ aliquid sit veritas creature. & similitudo dei. similiter q̄ aliquid sit veritas dei & similitudo creature. & quoniam ratio cognoscēdi accipitur penes vtrūq; modū. ideo cognitio potest esse communis. ¶ Ad illud qd obijctur vltimo. dicēdum q̄ tenet cū cognitio causat a cognito. nō aut tenet cū nō causatur sicut in proposito.

Questio. ij. Utrū deus cognoscat mutabilia immutabiliter. Et q̄ sic ostēditur autoritate Diony. de di. no. Cognoscit deus oia materialia imateria liter. impartite partita. vniiformiter multa. immutabiliter mutabilia. ¶ Itē. Aug. xv. de tri. Eius scia inadmiscibilis est et inuariabilis. sed q̄ tale immutabile. ergo &c. ¶ Itē hoc ipm ostēditur rōne. qz qd nobilius est. deo attribuēdū est. sed nobilior est cognitio qua cognoscit res immutabiliter q̄ qua cognoscit mutabiliter. ergo &c. Itē qd est in aliquo. est in eo per modum eius in quo est. & hoc verus est maxime in deo. in quo oē qd est. est ipm siue ipse deus. ergo cū scia rerū & ipse res cognite sint in deo. & ipse sit oino immutabilis. sunt ergo in deo immutabiliter. ¶ Itē ad hoc est rō Aug. ducēs ad impossibile. dei cū scire est suū esse. & scia sua est sua essentia. si ergo sciret mutabiliter esset mutabilis. qd oino in ipso est impossibile

¶ Itē vbi est mutabilitas ibi nulla est certitudo. si ergo deus sciret res mutabilē. sciret incerte. sed incertitudo ē p̄ditio de decorās cognitionē. ergo nō haberet dei cognitio p̄fectā nobilitatē. ¶ Lōtra. cū res est p̄ns. scit deus cū esse p̄t̄e. & cum p̄terita scit cū esse p̄teritā. & cū futura scit cū esse futurā. nō p̄teritā. ergo vř sicut nos cognoscimus res mutabilē. ita & deus cognoscat. ¶ Item ad hoc q̄ scientia est vera necesse est scire le & sciam p̄portioari. alioq̄ nō est vera scia. cū ergo mutabilis ad immutabile nō sit p̄portio. sed mutabilis ad mutabile ergo deus nō cognoscit res mutabiles immutabiliter sed mutabiliter. alioq̄ nō vere cognoscit vt vř. ¶ Itē qd scit ē verū. ergo qd immutabilē scit immutabilē est verū. sed res mutabiles nō hnt veritatē immutabilē. ergo nō p̄t̄ sciri imutabiliter. ¶ Itē qz res sunt p̄tingētēs. idē deū p̄scire futura p̄tingētia ē p̄tingēs. sicut in p̄cedētib' ostēsum est. ergo qz res sunt mutabiles. deū scire res mutabiles est mutabile. ergo mutabilē cognoscit deus mutabilia. aut si nō est hoc verū. qro quare non. Et iterū quō p̄t̄ illud intelligi q̄ rei mutabilis sit scia immutabiliter. bec est duplex. qz bec determinatio immutabilē p̄t̄ determinare actū scitēdi dei. vel actū cēndi rerū. Si actū scitēdi dei. sic oino verū est q̄ immutabilē scit. qz circa eius actū & cognitionē nō cadit transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Si autē determinet actū essendi rerū. sic falsum est de reb' mutabilibus. qz deus scit eas mutabiles. & nouit ipsarū mutabilitatē. & scit se habere nūc alr q̄ prius. sed tñ nouit immutabilē. Et rō huius est. qm̄ in eius cognitione nō est receptio. nō est successio. nec ē obliuio. & id quātūcūq; res sint mutabiles. ipse nō mutat in cognoscēdo mutabilitatē earū. Et quō nullū sit file. p̄t̄ tñ cogitari. si intelligat vel cogitet oculus fixus in pariete. q̄ seipso videat trāsēntēs sine receptiōe. & unico aspectu oēs videat. & oēs motus ipsoz quātūcūq; res mutent. tñ nec oculus mutat. nec eius cognitio. & sic est in deo. & p̄t̄ plus aut ad hoc intelligēdū p̄t̄ sumi a srio sic. Qz cū scia causata pendet a scibili & nō eōuerso. idē p̄t̄ ē mutatio circa sciam p̄ obliuionē & errorēz successiuā p̄siderationē nulla facta mutatio ne in scibili. Sic srio mō. qz scia diuina nō pendet ex re scita. p̄t̄ esse mutatio circa scibile nulla mutatione existēre in diuina scia. & tñ illa scia totū scit. Et p̄ hoc p̄t̄ rñio ad p̄mo obiectū de hoc qd scit fuisse & esse. dicēdū est q̄ hoc dic mutatiōne a parte scibilis nō scie. ¶ Ad illud qd obijct de p̄portione. dicēdū q̄ in spālibus p̄ditionib' nō opz p̄portioari ē scia; causata. qz rei copozalis est scia spūalis. sed sufficit q̄ sit p̄portio in veritate. ¶ Ad illud qd obijct q̄ qd scit est verū. ergo qz scit immutabilē. immutabilē est verū. dicēdū q̄ bac est accidens. Quāuis em̄ scia req̄rat veritatē in scito de rōne sue intētiōis gñalis. maxime scia respectu enūciabilis. tñ scia non semp dicit p̄formitatē in immutabilitate. maxime diuina scia. q̄ a scibili nō depēdet. ¶ Ad illud qd obijct q̄ futurū p̄tingēs nō p̄scit de' necessario. dōm q̄ nō est file. tñ ex p̄t̄e act' p̄scit. tñ ex parte dispositionis. Ex parte actus nō est file. qz p̄scire semp notat cūctū rei. sed scire nō semp enotat rei existētias. scit em̄ deus q̄ p̄t̄ facere & nūq̄ faciet. p̄terea nō est file de dispositione. qz modus immutabilitatis respicit actū. sed p̄tingens respicit nō tñ actū sed ordinationē ad futurū & actus qdē diuine cognitionis est immutabilis & necessarius. s; cōparatio ad futurū p̄tingēs est p̄tingens.

Questio. iij. Utrū deus cognoscat oia p̄ter. Et sic vř. ij. p̄t̄. vi. sup illud mille an 5. In agnitione diuine veritatis: p̄terita & p̄ntia & futura equalr p̄ntia sunt. ¶ Itē Aug. sup Job. In veritate que manet p̄teritū & futurū nō inuenio. sed solū p̄ns & hoc incorruptū. ¶ Itē quātō res est p̄t̄ior tāto cognitio est nobilior. qz hoc facit ad nobilitatē cognitionis. sed deus oia cognoscit nobilissime. ergo oia q̄ cognoscit p̄t̄issime cognoscit. ¶ Itē si nō cognoscit oia p̄ter. q̄ nō cognoscit oia fil. q̄ si fil. tunc ergo in eodē nūc cognoscit oia. & ita p̄ter. Si aut nō cognoscit fil. ergo vñū post aliud. sed in oī tali cognitione est trāsmutatio. ergo in cognitione dei caderet trāsmutatio. qd est oino falsum & impossibile. ¶ Lōtra. p̄scia nō est nisi futurū & vt futurū est. si deus cognoscat oia p̄ter. q̄ nihil oino p̄scit. s; p̄scit. & c. Si tu dicas q̄ iproprie dicit p̄scire. Lōtra. in p̄scia non sunt nisi duo. s. scia & accessio respectu cogniti. s; p̄scit q̄ in deo p̄scit est scia

Distinctio

est scia. pñtas est est q in ipso pprie est ascessio. qz pprie asces- dit deus oia alia. ergo rñsio illa nulla e. **C** Itē oē pñs fm sta- tū sue pñtialitatis est necessarii. ergo si deus oia cognoscit p- senter et semp pñter. ergo oia cognoscit necessario. sicut ergo qd pñs est nō pōt nō esse. ita si deus aliqd pñtialitē esse est p- sciuisse. et si pñtialitē. erit. ergo necesse est esse. Itē hoc oñdit p impossibile. qz si oia cognosceret pñ- ter. ergo plura sil. ergo si

mul se pñterit ad multa. sed simplex ad qd se con- snerit totali se pñterit. qz cū vnū intelligit nō pōt i alterum. **C** Itē si cogno- scit oia pñter ergo sil scit duo dñctōie opposita. sed qd quid scit est verū. ergo duo dñctōie oppo- sita sunt sil vera. **C** Rñ. dicēdū qz cognoscere oia pñter dupli pōt intelligi aut qz notet pñtialitas a parte cognitorū. et sic est falsa. qz nō cognoscit oia esse vera pñter et sil. Aut ita qz notet pñtialitas a parte cognoscentis. et sic b3 veritate. Et rō huius est. qz deus oim ydeas b3 pñtes et simul. p quas cognoscit res futuras. ita certitudinaliter sicut si essent pñtes. Et iterū sup oēs illas simul et pñ- ter se pñterit. et ita simul et pñter cognoscit. Et ite- rū pñsensus sue cognitio- nis est pñs simplicissimū qd circūplectit oia tpa. Et bis trib' rōnibus sil- lūctis dñ deus oia pñter cognoscere. Et rōnes iste oitū habēt ex hoc q pñtialitas dñ- uine cognitionis. que quidem eternitas est. est simplex et infi- nita. Quia simplex est. id semp pñs. Quia infinita. id sunt ei oia pñtia. Et exēplum huius ponitur in pñtialitate dei quan- tum ad rerum existentiam fm quā deus totus est in vna. et ita est in vna vt nihilominus sit et in alia. r hoc est qz simplex est et infinitus. id deus iudicat aliqd esse futurū. sed nō futurū sibi et oia pñter cognoscit. et tñ nihilominus pñtialitē. Et p hoc p3 p3- mū et scdm. qz pcedūt fm q pñtialitas est dispositio rei cogni- te in sua natura. nō in cognitione diuina. p3 et tertiū. qz hoc est simplex et infinitū. et in vno multa cognoscit. id simul supra multa se pñterit. **C** Qd obijct de oppositis sil' p3. qz qñs co- gnoscat opposita sil' ex parte sua. tñ scit vnū alteri eē incōpos- sibile. et vnū scit alteri posse succedere.

Distinctio. xl. De sciētia dei quantum ad specia- les effectus. s. de pñtialitate et reprobatione.

Reprobatio nō est de bonis salutaribus. nec est tertia ps in q agit mag' de diuina scia scia ad spales effectus. Et diuidit' bec pars i duas partes. In prima agit de pñtialitate et reprobatione quātū ad causalitē actiuam. In scda inquir' vtrū habēt causalitē passi- uā. vtrū videt' sint ex meritis nostris infra di. prima. Si autē querimus meritū obdurationis. prima pars b3 duas. In prima agit de pñtialitate. In scda de reprobatione. ibi. Lūqz pñtialitē sit preparatio gratie. **C** Prima iterum pars diuiditur in duas. In prima agit de pñtialitatis qd dicitur. In scda inqrit de eius necessitate. ibi. pñtialitatis aut nullus v' posse. In qua parte primo mouet dubitatio- nē et opponit. et deinde soluit. Deinde opponit p respōsiones. et

De pñtialitatis qd dicitur. et in quo differat a pñ- scientia.

Reprobatio nō est de bonis saluta- ribus et de ho- minibus sal- uandis. vt em- ait Aug. in lib. de pñtialita- tione sanctorum. pñtialita- tio est grat e preparatio. que sine pñtialitate esse nō potest. Potest autē sine pñtialita- tione esse pñtialitas. Pñtialita- tione quippe deus ea p- sciuat que fuerat ipe facturū sed pñtialitē ea deus. etiam q non est ipse facturū. i. omnia mala. Pñtialitatis autē eos qd elegit. reliquos nō reprobauit. i. ad mortē eternam pñtialitē uit peccaturos.

De pñtialitatis ne- cessitate. Utrum. s. aliquis pñ- tialitatis possit dānari. vel reprobatoz saluari.

Pñtialitatis autē nul- lus videtur posse dānari:

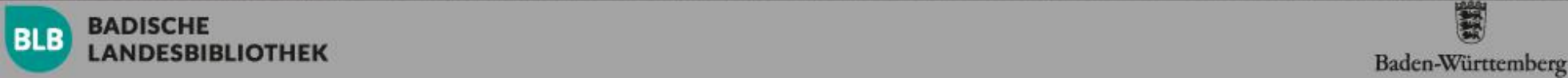
ultimo soluit partes manifeste apparēt i ista. **C** Sil' scda ps dist. in qua agit mag' de reprobatione b3 duas. In prima oñ dit qd sit et qd pñtialitē inqrit pñtialitē. In scda vō. cuius e- cā siue quis h' eius effectus. et hoc ibi. Et sicut pñtialitatis effectus est gratie appositio.

nec reprobatoz aliquis posse saluari. Unde Aug. in li. de correctione et gratia. In apo- calip. inquit dñ. Tene qd ha- bes ne alius accipiat coronā tuā. Si alius non est acceptu- rus nisi iste pñtialitē. certus e- electoz numerus. i. nō potest augeri vel minui. Ad hoc aut obijctū quidā nitētes proba- re numerum electoz posse au- geri et minui sic. Posset deus nō apponere gratias quibus apponit. et posset subtrahere quibus nō subtrahit. qd si fa- ceret vtrūqz dānarent. possent ergo dānari isti qui tñ salua- bunt. Posset itaqz minui ele- ctōz numerus. Ita et posset augeri. qz posset apponi gra- tia quibus nō apponit per quā saluaretur. Posset ergo saluari habita gratia. qui tñ sine ea dānabunt. posset itaqz au- geri numerus electoz. Quibus espōdemus ex ea rōne dī- ctū esse et verū esse numerū ele- ctōz non posse augeri vel mi- nuī. qz nō pōt vtrūqz sil' esse. s.

Pñtialitatis vō est de bonis salutaribus. Querit ergo qd itelliga- tur p bona salutaria. Si tu dicas qz gra et glia. er- go sicut dō dñ pñtialitē? **Apo. iij.** ita gra dñ dicit pñtialita- ta. **C** Rñ. dicēdū qz pñtialitē pñtialitatis est pñtialitatis. In pñtialitatis autē tria pñtialitatis. qd ordi- nat. et p quid et ad quid. primum est dō. scdm est gratia. tertium glia. Et qm ille solus dicitur esse pñtialitatis qui pñtialitatis natione ordinat. id p3 qz gratia et gloria nō dñ dī- ci pñtialitatis sed homo solum qui pñtialitatur ad salutem. **C** Et de bonis salua- dis. **C** Insufficiēter dice- re. Quia cum pñtialita- tio sit preparatio gratie et glorie. ergo non tñ e- bō- minū. sed etiam angeloz. **C** Rñ. dicēdū qz pñtialitatis vno modo dicitur preparatio boni. et sic pñtialitatis et an- gelis et etiā xpo. Alio mo- do dicitur preparatio boni et liberatione a ma- lo. et sic dñ pñtialitatis pñtialitatis miserēdi. et sic pñtialitatis est boni. et sic ac-

cipit magister hic. **P**ñtialitatis est grē pparatio. q sine pñtialitatis esse nō pōt. vt male dicere. qz pñtialitatis est maloz. Uñ pñtialitatis dicunt mali. sed pñtialitatis bonoz. ergo pōt esse pñtialitatis sine pñtialitatis sicut ecōuerso. Si dicas mibi qz pñtialitatis est ipāle. sed pñtialitatis e- cōe et spāle. tñ qz quare magis pñtialitatis appropiat reprobatio- ni qz pñtialitatis. Ad hoc est vnus modus rñdēdi qz pñtialitatis addit. id habuit nomē pñtialitatis. reprobatio vō nō. id retinuit nomē cōe. Sed quō b3 illud veritate. qz reprobatio sit pñtialitatis pñtialitatis deus est cā. Et pñtialitatis est dicēdū qz non tñ addit qz ita distabat. Nā pñtialitatis dat intelligere bñ placitum qd trahit ipsam in gen' scie pñtialitatis simplr. eo qz bñ placitum est simpliciter et absolute respectu totius pñtialitatis. s. nō sic est de reprobatione. qz volūtas nō est respectu mali cul- pe. sed respectu pñtialitatis. Est et pñtialitatis. nō antecedēs. et quali tra- cta. et pñtialitatis qz minus distabat a rōne scie. retinuit sibi no- men pñtialitatis.

Quibus rñdemus ex ea rōne dīctū eē. **C** qz nō soluat pñtialitatis distinctionē ad questionē de augmēto. qm dcmō- strato aliquo dānādo verum est dicere istum posse saluari. ergo pōt esse pñtialitatis. ergo plures possunt esse pñtialitatis nati qz sunt. ergo pōt numerus pñtialitatis augeri. **C** Rñ. dicēdū qz magister in hac pñtialitatis rñsione pñtialitatis respō- det ad qñtione primā vtrū pñtialitatis sit possibile dānari et bñ. s. per compositionē et diuisionē. et per istam solutionē patet aliquo modo respōsio ad illud de augmēto. s. nō plene. ideo annectit solutionē sequētē que est explicatio huius i qua dñ qz aliquis nō pōt incipere esse pñtialitatis. qñs possit esse pñtialitatis. qz hoc est dicere qz ab eterno potuit. Et qm aug- mētum dicit maiorē numerū qz prius cū pñtialitatis pñtialitatis et noua additione. id p3 qz ex sui rōne distinctionē et successio- nis pñtialitatis

ne dicit in partibus. **Q**uoniam si aliquis statim cum esset ita magnus quantum futurus est non diceretur augeri sed tunc potuisset esse maior ita in proposito intelligendum. Vel aliter solui potest per compositionem et divisionem sicut magister soluit. **P**ossunt enim plures esse quod sunt. ergo potest numerus augeri. **I**ntelligentia enim per divisionem implicite veritate facit in dicto. et impossibilem veritatem in vero. Queritur quomodo sit intelligibile. Si enim idem non est causa oppositorum. et conditio implicita facit veritatem. quomodo facit impossibilitatem. **R**espondeo. dicitur quod magister vult dicere quod illud est falsum demonstrato aliquo. istud dicitur vel saluari est impossibile. sed si addat et implicetur conditio predestinationis. facit veritatem in dicto. et impossibilitatem in vero. i. facit illud dictum casum non impossibilitatis esse verum. utpote si dicat. istud dicitur vel esse predestinatum simul est impossibile. siue istud saluari est non esse predestinatum est impossibile. Vel aliter potest dici quod dictum falsum aliter eius conditionis implicite verum sit ut demonstrato reprobo istud saluari est falsum. adde conditionem predestinationis et fiet verum istud saluari si est predestinatus est verum. **I**tem eodem demonstrato istud dicitur vel esse verum. adde conditionem predestinationis et fiet impossibile. istud dicitur vel esse predestinatus est impossibile. **P**er divisionem intelligendo. **E**x quo ei aliquid factum est vel dictum. non conceditur quod illud possit non esse. **A**id est. falsum quod Christus dixit petrum peccaturum. ergo postquam dixit fuit necessarium dixisse. et necessario sequitur. si Christus dixit hoc erit. quod da oppositum. et tunc sequitur ipsum esse meritum quod est impossibile ergo vel cum aliis sit necessarium quod necessarium fuit petrum negare. **R**espondeo. dicitur quod in dicto dei duo sunt. scilicet platio et assertio. et verbi platio simpliciter est preterita et necessaria et ex illa non sequitur. Christus hoc dicit

ut aliquis saluetur et non sit predestinatus vel ut aliquis predestinatus sit et dicitur. **I**ntelligentia enim conditionis implicite veritatem facit in dicto et impossibilitatem in vero. Si vero simpliciter intelligat impossibilitatem non admittit. ut cum dicitur predestinatus potest vel non potest dicitur. et reprobus potest saluari. **I**n his enim et huiusmodi locutionibus ex ratione dicti iudicanda est sententia dictionis. **A**lia namque sit intelligentia. si per divisionem hec accipiant dicta atque alia si per divisionem. ut supra cum de prescientia agebatur preteritum est. Si enim cum dicitur predestinatus non potest dicitur. intelligas ita. id est non potest esse ut predestinatus sit et dicitur. verum dicitur. quod divisionem intelligas. falsum autem si divisionem ut si intelligas istud non posse dicitur que dico predestinatum potuit enim non esse predestinatus. et ita dicitur. **C**onsequenter ad huc instant. et per divisionem argumentando ita procedunt. **N**on enim inquit potest esse ut aliquis predestinatus sit et damnetur. **U**triusque istorum si esse non potest. sed alterum horum non potest non esse. scilicet quoniam iste sit predestinatus ab eterno enim predestinatus est. et non potest modo non esse predestinatus. **C**um ergo impossibile sit simul utrumque esse et impossibile sit alterum non esse. videtur non posse alterum esse. ut dicitur. **Q**uid si est ergo non potest esse non saluetur. **I**n huiusmodi questionibus solutione male alios audire quod docere. dicimus tamen de prescientia simile posse moveri questionem. **I**deoque tamen hic quod ibi unam facimus rationem dicentes determinandum fore illud cui innititur tota hec questio. scilicet impossibile est alterum istorum non esse. sed quoniam iste modo sit predestinatus. ab eterno enim iste predestinatus est. **D**istinguendum enim est cum ait. **I**ste non potest modo non esse predestinatus. vel non potest modo esse quin sit predestinatus. hoc enim coniunctum et distinctum intelligi potest. **N**on enim potest esse ut ab eterno non sit predestinatus. et modo non sit predestinatus. nec potest esse simul ut sit predestina-

tus et non sit predestinatus sed tamen potuit esse ab eterno quod non esset predestinatus. et potuit ab eterno non esse predestinatus. **E**t sicut ab eterno potuit cum non predestinare. ita conceditur a quibusdam quod et modo potest deus non esse predestinasse ab eterno ergo potest deus non predestinasse eum. ergo potest iste non fuisse predestinatus. **S**i vero non fuisset predestinatus. nec modo esset predestinatus. ergo modo potest non esse predestinatus. **I**ta et de prescientia et de prescientis dicitur quod in actionibus vel in operationibus dei et hominum nullatenus et conceditur. **E**x quo enim aliquid factum est vel dictum. non dicitur quod illud possit non esse vel non fuisse. immo impossibile est non esse vel non fuisse quod factum est vel dictum. referentibus possibilitatem vel impossibilitatem ad naturam rei existentem. **C**um vero de prescientia vel de predestinatione dei agitur. possibilitas vel impossibilitas ad potentiam dei referuntur. que semper eadem fuit et est. quod predestinatio prescientia potentia unum in deo est. **Q**uid sit reprobatio dicitur et in quibus consideret et quod notet in quantum per cognitio. **C**umque predestinatio sit gratie preparatio. id est divina electio qua eligit quos voluit ante mundi constitutionem. ut ait apostolus. **R**eprobatio e converso intelligenda est prescientia iniquitatis quorundam et preparatio damnationis eorum. **S**icut enim predestinationis effectus illa gratia est qua in presenti iustificamur. atque ad recte vivendum et in bono perseverandum adiuvamur. et illa qua in futuro beatificamur. **I**ta reprobatio dei qua ab eterno non eligendo quosdam reprobavit. secundum duo consideratur quorum alterum prescientia et non preparatio. id est iniquitatem alterum prescientia et preparatio eternam penam. **C**um Augustinus ad Prosperum et Hilarium. **H**ec inquit regula inconcussa tenenda est peccatores in peccatis prescientos esse non preparatos. penam autem esse preparatam. **R**eparavit enim deus (ut ait

rit. ergo hoc erit. **P**rodit enim hoc verbum. **E**ro illis vobis medar. **E**t iterum assertio. et illa sequitur illustrationem divine prescientie. **S**icut ergo divina prescientia est certa et infallibilis cui non potest subesse falsum. et tunc aspicit futurum. et ponat circa ipsum veritatem. id est non est necessarium deus prescientia quod prescientia. quod sit certum et infallibile. ita intelligendum de christi assertionem quod certitudinem et infallibilitatem a divina prescientia. sed tamen non est necessarium ipsum hoc asseruisse. et id si ponatur hoc non contingere. ponit et ipsum non asseruisse. et sic per illud et similia. **I**n assertionem enim christi duo sunt. scilicet actus mentis. et relatio ad futurum contingens siue ordinatio. et quod unum sit necessarium. reliquum tamen est contingens. **S**icut enim predestinationis effectus illa gratia est qua in presenti iustificamur. et hoc ostendit quod predestinatio sit causa gratie. **Q**ueritur ergo in quo gratie cause. **L**us enim sit scilicet. ut dicere causam exemplarem. **E**t iterum hoc non sufficit. quod exemplar non necessarium infert exemplatum. sed prescientia ponit. **E**t iterum si est causa aut vultus. aut particularis. **N**on vultus salus. quod tunc indigeret particulari alia adiuvante. **N**on particularis. quod tunc diceretur minata esset ad unum effectum tamen. **E**t iterum aut necessaria aut contingens. **N**on necessaria quoniam voluntate operatur. **N**on contingens. quod hoc est fallibilis et incerta. **R**espondeo. dicitur quod predestinatio est causa gratie sicut dicitur et tota causa. sed non causa salutis ut excludatur cooperatio et dispositio. **A**id intores enim christi sumus. et nullus saluatur inuitus. **Q**uid ergo queritur in quo gratie cause sit dicitur quod predestinatio claudit in se scientiam et beneplacitum voluntatis. et dispositionem voluntatis per quam placuit deo nos saluare que est summa bonitas. **R**atione patet dicitur eam in genere sufficientis ratione tertii in genere finis. **Q**uid queritur utrum necessaria vel contingens vultus vel particularis dicitur quod de omnibus istis

istis modis causandi by qd est pfectiois. non qd est impfectionis. Na de ppritate vltis by extensio ne ad multa d ppritate picularis sufficiencia ad singula. d ppritate cau se necessarie imutabilita te d ppritate ptingentibus arbitri libertate. qz pot facere r pot non facere. Edictioes aut impfectio nis no by. qz nec by illufla cictia sicut ca vltis nec li mitatione sicut ca pteu laris. nec icuitabilitate sicut ca necessaria. nec vti bilitate sicut ca ptinges

Predestinatio est effectus e gre appositio. vlt def male dicere. qz carref fecer sunt correlatiua. cu ergo relatiua simul sint natura. quatuciqz e pde stinatio e gre appositio. q uullus e pdestinat nisi q bz giaz. Sz ptra hoc est qz pdestinatio e no entiu sicut dicit Aug. in lib. de fide ad petrum.

Intelligen tiaz pntis dist. tria pncipaliter qz runf primo querit de pdestinatione Secdo d electioe. Tertio de reprobatione. Prim articulus duo by. Primo em qrit de pdestinatioe quatun ad entitate. Se cundo quatun ad necessi tatem. De entitate autez duo querunt. Primo qrit tur vtru pdestinatio sit quid eternum aut tpale. Secundo quid sit pde stinatio fm rem.

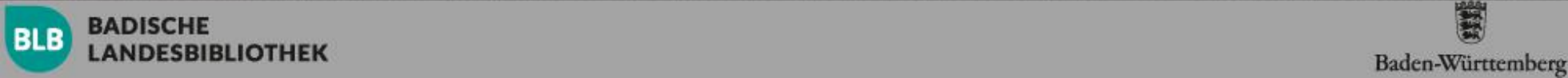
Aug. in li. de bono perseuera tie) in prescientia sua quibus voluit bona sua r quibuscuqz donat proculdubio se donatu rum esse presciuit. Prepara uit etiam dens (vt ait Fulge tius) malis ignem eternum. illis vtiqz quos iuste prepara uit ad luenda supplicia. nec ta men preparauit ad facienda peccata. Preparauit em de quod diuina equitas redde ret. non quod humana iniqui tas admitteret. Non enim sic ut preparauit sanctos ad iu sticiam percipiendam. sic pre parauit in quos ad iniusticia admittendam. qz prauitatis p parato: nunq fuit. Sicut er go pdestinatio dei proprie est prescientia r preparatio be neficiorum dei quibus certis sine liberantur quicunqz libe rantur. ita reprobatio dei est prescientia malicie in quibus dam non finiente. r pparatio pene non terminande.

Quis est reprobatio nis effectus

Et sicut pdestinatiois ef fectus est gratie appositio ita reprobationis eterne quoda modo effectus esse videtur ob duratio. Nec obduratio (vt ait aug. ad sirtum) impiendo malicia. sz no impiendo gram sicut nec digni sunt. Quibus em no impiit. nec digni sunt. nec merent. poti vt no impar tiatur hoc digni sunt. hoc me rent. Un apls ait. Qui vult miseret deus r que vult indu rat. miam appellas pdestina tionem. et precipue pdestina tionis effectus. i. gratie apposi tiones. obduratione vero gra tie priuationem. Non em vt ait aug. ad Simplicianuz in telligendum est qz deus ita in duret quasi queq peccare cogat sed tn quibusdam pecca toribus miam iustificationis sue no largitur. r ob hoc eos indurare dz. qz no eoz misere tur. no qz ipellit vt peccet. Eo ru aut no miseret qb giaz no ee pbeda eqtate occultissima r ab humanis sensib remotis fima indicat. qua no apit. sed miratur apls dices. Altitu do diuitiaruz sapie r scie dei.

Questio. i. De pdestinatio sic qd eternu videf. Qd B

est ante mundi pstitutiões e qd eternu. pdestinatio e bmoi. qz pdestinatio e electio. Ephe. i. Elegit nos ante mundi pstitutiõe. ergo etc. Pre pdestinatio e presc ia bificioru. hie qd de pscit. eternaliter prescit. qz cu omis presc ia sit eterna. r ois pdestinatio est scia. ois pdestinas tio est eterna. Pre pdestinatio e ppositu miseredi. sz ppo situ est qd pponetis precedes res que pponuntur. ergo cu sit ppositum dei. r deus eternaliter proponit. patet etc. Pre d rone sui nois pdestinatio dicit pcessione siue an cessione sz no nisi pdestinatis ad pdestinatu. sed pdesti nas e eternu q dicit ordinē r antecessione eterni ad tpale. sed antecessio illa e eterna. qz etc. Pre d rone. pdestinatio iporat relatione ad pdestinatu sz ois relatio ponit respectu veru. vel in vtroq extremu. vel saltē in altero. sz pdestinatio no pot vtz respectu ponere i pdestinate. qz ponit respectu veru in pdestinato. sz ver respect no fundat nisi supra qd creatu et tpale. Pre pdestinatio iporat actionē. r oi actioni rri det passio. cu q actio r passio no sint in eodē. qz no e idē pde stinās. r pdestinat. necesse e q sit i alio sz aliud no e nisi qd tpale r creatu. q pdestinatio iporat qd tpale r creatu. ergo no est eterna. Pre pdestinatio iporat ordinē pdestinā tis ad pdestinatu. aut q fm esse. qd bz in deo. aut fm esse qd bz in pprio gne. No fm esse qd bz in deo. qz sic est deus r no se quis deū. q fm esse qd bz in pprio gne. sz ee qd bz in pprio gne est qd tpale r creatu. q r pdestinatio silt. r sic etc. Pre ois actus diuinus q no reflectit supra essentiā vel psonā. trāsit ex tra. r ois actus trāstēs extra ex tpe d: de deo. cu q pdestina tio no trāseat in psonā vel essentiā. sz extra. q est tpalis. Item pdestinatio est preparatio. sz nihil d: preparari anq scipiat aliqd fieri fm pncipia intrinseca artifex em no d: preparare domū an ligna r lapides sola cogitatione. q necesse est qz po naf in re. Rñ. ddm q in pdestinatione no sunt nisi duo. s. pnotatu r pncipale significati. Significati pncipale est di uina eēntia. pnotatu vo est creatura vt gra r glia r psona sal uāda. r bec duo iporat pdestinatio cu ordine anecessiois vni ad alteru rone pponis. qm significati pncipale est eternu. ita pdestinatio e qd eternu. Rursus qm iporat anecessiones significati ad pnotatu. r illa anecessio est ab eterno. q pdesti natio est qd eternu r ab eterno. Et pcedēde sunt rones ad b. Ad illud qd obijcit de relatione. dicēdū qz res siue relatio pot significari in deo duplr. vel respectu existētis in actu. vel respectu exētis i potētia futurū aliqn in actu. r qm est respectu exētis i actu: tūc necesse e qz rñdeat vt respect. qm vo respec tu existētis in potētia sufficit qz rñdeat ipotētia. r talis fun daf supra ens in potētia. r io actu nihil ponit nisi deū. Ad illd qd obijcit de actioe. ddm q est actio fm rē r est actio fm modū. Actioni fm rē q est pncipiū efficiēs aliqd rñdet passio differēs fm rē. vt creationi creatio. actioni passio. Actioni vo fm modū no rñdet nisi passio fm modū differēs. vt cognitio nis actioi ipsius dei. rñdet ipm cognosci. r hoc qdē realk no est aliud fm modū. qm q pdestinatio no importat nisi p cognitio ne siue actiue siue passiuē. io e qd eternu r no est aliud qz deus. Ad illd qd obijcit de ordine. dicēdū qz e ordo fm nobilitatē et fm durationē. r ordo fm nobilitatē ponit extrema simul. or do vo fm durationē coipo q ordo e ponit extrema no esse si mul. r sz rone antecēdēdi ordo simul est cu antecēdēte siue cu pcedēte. similiter fm rationē subseqēdi simul est cu subse quente. Quoniam ergo. pdestinatio importat ordinē fm ra tionē pcedēdi. ideo eterna est quis sit respectu tpalis. qm no est simul cu illo. sed antecēdit. Ad illd qd obijcit qz pdesti natio trāsit extra. dicēdū qz trāsire extra est dupliciter. aut in aliquid quod est extra. aut in aliquid quod est intra sz erit extra. Primo modo cōnotat aliud in actu. r dicit quid tpale. vt creare et conseruare. secundo modo non vt pdestinare. Ad illud quod obijcitur de preparatione q attendit sz pncipia intrinseca. no fm causam efficiētem. dicēdū qz quedam est causa efficiens que operatur fm materiam pncipalem et ista quidē qz alio indiget no dicit preparare quādo solū vult et disponit intus. sed quādo materiam aptat exteri. Quedā est causa efficiens que nullo indiget ad operandū. sed statim cū vult operat. r in tali pparatio no est aliud qz disponere et proponere. r talis e de. qz nullo alio indiget a se ad operandū.

Questio. ij. Quid sit p̄destinatio. vtrū. s. dei scia
 quis qd sit in vtroq; gñe. est em̄ sicut dicit Aug. p̄scia bñficio
 rū & p̄positū miserēdi. q̄rif qd istoz importet principaliter p
 modū cōplemēti. Q̄ importet scia v̄. qz cōpositū trahit signi
 ficatūa cōponētib⁹. s. destinatio cū dicat & missio & ordinatio
 in rōne p̄destinationis accipit vt ordinatio. Nam sicut dicit
 Aug. p̄destinare idē est qd p̄ordinare. sed artifex licz volēs &
 sciēs p̄ordiner. nō tñ ordinat in quātū volēs. s. in quātū sciēs.
 ergo &c. ¶ Itē scia nō diuidit̄ fm̄ rōnē accipiendi in virtutes
 vel in ea q̄ sunt voluntatis. sed in ea q̄ sunt cognitionis. S; nos
 diuidimus diuinā sciam in p̄destinationē & reprobationē. ergo
 p̄destinatio fm̄ qd bñdī ad sciam spectat. ¶ Cōtra p̄desti
 natio est causa gr̄e & glorie. sed gratia & glia immediate sunt
 a voluntate. ergo p̄destinatio de se dicit qd in gñe voluntatis.
 Si dicas qd ex vi nois nō importat illā causalitātē. ¶ Cōtra.
 esto qd deus p̄sciret aliquē habiturus gr̄am & gliam aliūde q̄
 ab ipso. nō diceret p̄destinare. ergo de se dicit causalitatem.
 ¶ Itē p̄destinatio iporat sciam & voluntatē. sed quotiens bec
 duo in aliquo important. voluntas se bz p̄ modum p̄sequētis &
 addētis ad sciam. sed qd p̄sequit̄ & addit. se bz p̄ modū dñe &
 cōplemētī. & tali est res denoianda. v̄ ergo qd cōpletius im
 portet voluntatē. & ita qd male situct maḡ. ¶ Rñ. dicēdū qd cū
 p̄destinatio significet diuinā essentiā vt cām gr̄e & glie. & hoc
 fm̄ ordinatā distributionē gr̄e & glie. quātū est de se. nō tñ is
 potat sciam. s. ē voluntatē & potētā. sed qm̄ causalitas gr̄e et
 glie attribuit̄ pprie voluntati vt efficiētī. sed scie vt disponētī.
 & potētī vt crequētī. iō & si p̄destinatio iporet illa tria. tñ p̄n
 cipaliter est in gñe voluntatis. & iō ab Augu. diffinit̄ p̄destinas
 tio p̄ illa tria. Primo p̄ illud qd respicit potētā in lib. de fide
 ad Petrus. P̄destinatio est gratuita donatonis p̄paratio.
 ¶ Secūdo p̄ illud qd respicit sciam in li. de bono p̄seuer. at̄ie. P̄des
 tinatio est p̄scia bñficioz dei. Tertio p̄ illud qd respicit vo
 luntatē & ppriissime in li. de p̄destinatione sc̄toz. P̄destinas
 tio inq̄t̄ ibi est p̄positū miserēdi. ¶ Ad illud ergo qd obijcit qd
 dicit ordinē. dicēdū qd est ordo duplex. Unus dispositio rerū
 in vniuerso. & hic appropriat̄ scie. Alius directio in finē. & hic
 appropriat̄ bonitati siue voluntati. & hoc mō est de rōne p̄desti
 nationis. ¶ Ad illud qd obijcit qd est pars p̄scie. dōm qd quēs
 19 admodū fides & prudētia sunt in gñe cognitionis. tñ addunt
 supra cognitionē aliqd qd distrahit in genus virtutis. qd res
 spicit voluntatē. p̄ hūc modū & in p̄posito est itelligēdū. Et qm̄
 scia nō tñ accipit̄ p̄ simplici noticiā. sed ē vt frequēter p̄ pra
 ctica. & hoc mō cōplectit̄ sciam cū voluntate. & maḡ sic accipit̄
 gñalr. iō enumerat p̄destinationē inter ea q̄ sunt scie. Volunt
 tñ aliq̄ dicere qd principaliter est in gñe scie. eo qd in rōne p̄des
 tinationis cadit scia in recto sed voluntas in obliquo. Est em̄
 p̄destinatio scia bñplacitī. Uterq; modus dicēdi satis est pro
 habilis. sed primus modus.

¶ Ecūdo quātū ad hūc primū articulus q̄rif de
 necessitate p̄destinationis. Et circa hoc q̄runf
 duo. Primo vtrū inferat necessitatē salutis li.
 ar. Sedo vtrū inferat certitudinē in euētū.

Questio. j. Q̄ inferat necessitates
 s. scia est in se & necessario ponit effectū. infert simplr̄ necessita
 tē effectū. sed p̄destinatio respectu salutis est bñdī. ergo &c.
 ¶ Dno: ps. P̄destinatio em̄ cū sit deus in se dicit qd necessa
 riū. & iterū necessario infert effectū. qz necessario sequit̄. si est
 p̄destinatus saluabit̄. ergo &c. ¶ Item ois cā q̄ nullo mō pōt
 cassari necessitatē ponit circa p̄ductionē effectus. nā cā d̄: cas
 sari cū nullū ponit effectū. sed p̄destinatio nullo mō pōt cassa
 ri. ergo p̄destinatio ponit necessitatē. ¶ Itē quotiēscūq; due
 cāc p̄currūt ad aliqūē effectū quas impossibile est discordare
 si vna est immutabilis. necesse est alterā esse immutabilē et̄
 ctū p̄ p̄sequēs. bec manifesta est p̄ se. nā si altera ē mutabilis
 reliqua ex̄te immutabilis. possibile est eas discordare. sed im
 possibile est qd p̄destinatio & li. ar. discordēt. ergo cū p̄destina
 tio sit cā immutabilis. necesse est qd li. ar. sit immutabile. & s̄
 cū totū sit immutabile. restat ergo qd necessitatē iponit p̄desti
 natio li. ar. & salutī. ¶ Item v̄ qd p̄destinatus nullo mō possit
 dānari. & si hoc. tunc necessario saluaf. & ostēdit̄ hac rōne. Ista
 duo p̄uertunt̄ esse p̄scitū & dānari esse p̄destinatū & saluari. s;

p̄destinatus nō pōt esse p̄scitus. ergo nō pōt dānari. P̄obas
 tio medie. qm̄ aliqua duo sic se bñt qd impossibile ē vni alteri
 succedere. nec p̄nt fil̄ esse si alterū inest. impossibile ē reliquū
 inesse. sed esse p̄destinatū & esse p̄scitū sic se bñt qd impossibile
 ē simul inesse eidē impossibile ē alterum alteri succedere. s. qd
 bñ primo sit p̄destinatus & postea p̄scitus. ergo cū ē p̄destina
 tus nullo modo pōt esse p̄scitus. ergo &c. ¶ Itē de omni qd
 eternum ē cum nō ē impossibile ē esse. qz impossibile est qd non
 ens sit eternum. sed p̄scitus si ē eternaliter ē p̄scitus. ergo
 illum qui nō ē p̄scitus impossibile ē p̄scitum. sed p̄desti
 natus nō ē p̄scitus. ergo &c. ¶ Item de eo qd nō ē. idē ē
 dicere. hoc posse esse & posse incipere esse. sed p̄scitus ē quid
 non ens respectu p̄destinati. ergo idē ē dicere p̄destina
 tum posse esse p̄scitum. quod posse incipere p̄sciri siue dā
 nari. sed nō pōt incipere esse p̄scitus. ergo &c. ¶ Cōtra. p̄
 destinatio diuinā nullum facit indigne saluari. ergo cū digni
 tas in saluando respiciat meritū. & meritum li. ar. ergo p̄des
 tinatio non tollit arbitriū libertatē fm̄ qd li. ar. ergo nō impo
 nit necessitatē. ¶ Itē p̄destinatio nihil aufert li. ar. sed tñ
 ponit in eo gratiā. sed gr̄a nullā infert li. ar. necessitatē. ergo
 cū saluo p̄deat ex li. ar. patet &c. ¶ Itē si p̄destinatio impo
 nit necessitatē. ergo cū in oi casu p̄tingētē necesse ē cum qui
 p̄destinatus ē saluari. ergo frustra laborat aliquis bñfacere.
 qz siue faciat bonum siue malū necesse ē eū saluari. ¶ Itē nul
 lus laudat̄ in eo qd necessitatis ē neq; vituperat̄. si ergo neces
 se ē p̄destinatus saluari & p̄scitū dānari. neq; p̄destinatus
 laudandus ē si saluatur. neq; p̄scitus vituperandus si dā
 natur. qd ē contra statum glorie & pene. ¶ Rñ. dicēdum qd p̄
 destinatio non infert necessitatē salutis. nec infert necessitates
 li. ar. qm̄ p̄destinatio nō ē causa salutis nisi includēdo me
 rita & ita saluando li. ar. ¶ Ad intelligētiam autē obiectoꝝ
 notandum qd p̄destinatio duo importat & rationē p̄scieñe.
 & rationē cause. In quātum dicit̄ rationē cause. nō necessario
 ponit effectum. qz nō ē causa p̄ necessitatē sed p̄ voluntatē.
 & iterum nō ē tota causa sed cum alia causa contingēt. s. cas
 li. ar. Et regula ē qd quotiēscūq; effectus p̄cedit ex causa neces
 saria & variabilī. a necessariā tanq̄ ab vniuersali. A variabilī
 tanq̄ a particulari denominantur. A variabilī qz denominas
 tio ē a causa particulari. & effectus qui depēdet a causa p̄n
 gētīc ē p̄tingēt. & p̄ter rationē cause importat rationē p̄scieñ
 tē. & p̄scieñtia quidē totum includit in cognitione. qz li. ar. et
 eius cooperatiōnē & vertibilitatē & totum. Et p̄terea nō ē
 nisi veri. & ē de vero contingētē ē infallibilis sicut supra mon
 stratum ē in qdōne de p̄scieñtia. iō p̄destinatio infert salutē & nō
 pōt cassari nec discordare a li. ar. & qz p̄scieñtia nullam imponit
 necessitatē p̄sequētī. s. solum consequētiē. similiter nec p̄desti
 natio. ¶ Et hoc patet̄ prima obiecta de necessitate inferēdi
 13 possibilitate cassandi. impossibilitate discordandi. bec em̄ om
 nia dicunt necessitatē consequētiē soluz. qz insunt p̄destinatio
 ni nō p̄ rationē causalitatis. s. p̄ cognitionis. que ē consons.
 certa & infallibilis. Cōcōs. qz p̄scia siue p̄cognitiō vera. Qui
 enim cognoscit̄ ve. cognoscit̄ rē p̄ntē esse sicut ē. & futuram sic
 euenire sicut eueniet. Est enim veritas a adequatio rei ad intel
 lectum. Est iterum certa. qz indepēdēs. quia nullo modo pen
 det ex p̄cognitō. non enim fm̄ eius certitiam cognoscit. sed fm̄
 certitiam luminis & claritatis eterne. in qua nulla cadit du
 bictas. s. certitudo summa. & iō omnibus equalr̄ certa ē. Est
 iterum infallibilis. quoniam ē totum posse p̄sciri circūplectēs
 & iō in nullo pōt falli nec circūueniri. Et ē exēplum Hoc. in li
 bro. de consō. qd si aliquis aspiceret de loco eminētī circūiacē
 tem regionē vbi ē multitudo viarum. quas omēs simul & vno
 aspectu videret ambulans p̄ locum suum. quis possit̄ dūer
 sas vias ire. non tamē possit̄ visum eius latere. pro eo qd nullo
 lam viam possit̄ ire. quam ille non videret. si ergo intelligatur
 vnus esse visus qui possit̄ omnes vias p̄uidere. & totum posse
 euentis. nullo modo quisq; p̄ueniētē circūuenire possit. & ta
 lis ē aspectus diuine p̄scieñtīe. qz ab eterno cognouit quod co
 gitare poteramus vel velle. & simul cum hoc vidit in quā par
 tē nostra voluntas & opatio inclinatur. & quia totum posse
 velle & agere complectitur. iō nō pōt falli. & quia p̄destinatio
 claudit̄ p̄sciam. hinc ē qd conoordat cum li. ar. & nō pōt discor
 dare. & nō pōt cassari. & necessario infert salutem. sed non ne
 cessario efficit. ¶ Ad illud quod queritur vtrum p̄destinatio
 14 tus possit

tus possit dānari. dicendum qd sic sine distinctione qz quis bec possit distingui de re vel dicto. p̄destinatum dānari est possibile. sicut bec. album possibile est esse nigrū. bec tñ nō est distinguenda fm artē. p̄destinatus p̄t dānari. sicut nec bec. homo albus potest esse niger. Nō em̄ potest esse de dicto. cum nō sit dictū. Propter quod intelligendū qd ista bz tres causas veritatis p̄destinatus potest dānari. sicut bec p̄destinatus potest esse p̄scitus. Aut qz forma p̄dicati potest inesse subiecto cum forma implicata: vel post forma implicatā vel sine forma implicata: quocūqz em̄ nō p̄dicatum possit inesse. iudicanda est locutio simplr vera. Et dico qd in tertio sensu locutio est vera. p̄destinatus p̄t esse p̄scitus. p̄destinatus em̄ potest non esse p̄destinatus. et necesse est oēm hominem esse p̄destinatum vel p̄scitum. et ideo sequitur qd possit esse p̄scitus. et hoc quidē necessarium est poni. nam fides dicit ratio. sequitur ergo si est p̄destinatus. saluabitur. Rursus fides dicit rō: qz istum saluari est p̄tingēs et qui diceret p̄trariū et assereret res spuendus esset fm oim iudiciū certum. Et iterū ars dicit qd si consequēs est contingēs: impossibile est antecedēs esse necessarium. et hoc supra probatum est per tres regulas. et qd diceret huius p̄trariū totā artem filogisticā destrueret cuius vis il lationis est vt oppositum consequētis nō possit stare cū antecedente. Certum est autē qd oppositum cōtingētis stat cū necessario. istum ergo esse p̄destinatum nō est necessarium. et est necessarium vel contingēs vel impossibile. et nō est impossibile vlt necessariū. ergo est contingēs. et p̄tingēs potest nō esse ergo iste qd est p̄destinatus p̄t non esse p̄destinatus. Et hoc qd dem credo qd necesse sit poni h tamē difficile est intelligi. p̄t tamen sic capi si presupponamus quattuor vera. Primum est qd p̄scitus diuine eternitatis circūplectitur omne tempus idēz et vniforme. et hoc dicit Ansel. in li. de concordia p̄scientie et lib. ar. qd sicut p̄ns tempus circūplectitur omne locum et omne qd in loco est. ita p̄scitus eternitatis omne tēpus. et hoc necessariū est poni quīs nō possumus hoc plene intelligere. Videm̄ em̄ ei oppositū esse falsum et impossibile. qz si hoc nō est. tūc mutaretur p̄scitus diuine eternitatis. Secundum est illud qd deus vno et eodem cognoscit oia. ita qd est vnica dei cognitio qua cognoscit hoc et qua cognoscit eius oppositū. et hoc supra p̄batū est auctoritate et rōne. nō solum quātum ad illud per qd cognoscitur. s; etiā quātum ad actū diuine cognitionis. Tertium est qd cū dicimus diuinā cognitionē vel volūtatem ordinari ad hoc cognoscibile et ad aliud. nō ponitur ordo vlt respectus in deo actu. s; solum ex pte rei create vel cognite. et ille quidē sicut p̄sum est nō ponitur in actu sed in habitu. nec d̄p̄t: s; de futuro Quartū est qd futurū sub rōne futuri quod ponitur semel esse verum ponitur semper fuisse verū: et quod ponitur semel esse falsum: ponitur fuisse semp falsum. et id cum ponitur posse esse nō ponitur nec mutari nec incipere. hōis p̄suppositis facile est intelligere qd p̄destinatus p̄t esse p̄scitus. et qd deus quē p̄scit potuit p̄destinasse. Lōstans em̄ est qd salus istius qd p̄scitus est potuit ab eterno p̄videri. cū possit esse siue fieri in tēpore et si potuit ab eterno ordinari ad diuinā cognitionē et voluntatē. p̄t et nūc. Et em̄ qz p̄ns totū est et nihil transijt in p̄teritū et nihil factū est qd sit necessariū esse factū. hinc est qd sic potest cogitari vere potuisse et non p̄destinasse ab eterno. ita etiā qd possit nūc in suo. s; nūc eternitatis nō p̄destinasse. et h dicit maḡ in lra. Actus tamen eternus diuine cognitionis nō potest cogitari non fuisse. vel ad hoc futurū contingens ordinatum non esse. et si hoc non ponitur. nō ponitur aliqua mutatio in eterno presentī. qz nulla ponitur successio. nec ponitur mutatio in cognitione. qz nō ponitur in deo alia cognitio. nec in ordine ex parte cognoscētis. qz nō ponitur in deo alius ordo. nec in ordine ex parte cogniti: qz ex parte illa nō ponitur nisi futurū et illud cū nō est potest intelligi esse. et potest esse futurū sine mutatione. et hoc totū clarius aperitur. si veniam ad significatiōnē horz vocabulor p̄scitus et p̄destinatus. P̄destinatus em̄ et p̄scitus duo sunt vocabula. et q̄tum ad principale significatum diuinā essentia. quātum ad p̄notatum importat futura cōtingentia. Quātum ergo ad principale significatum idem sunt. quātum vō ad connotatū: qz sunt contingētia que non de necessitate insunt. p̄t vnū esse alterum. Qz vō connotata non tñ sunt cōtingentia. sed etiā de futuro que nihil ponunt actu. possunt nō inesse et inesse sine mutatione. Lū em̄ po

nuntur inesse vera de futuro. ponunt semp fuisse et. sicut p̄t. et Ansel. dicit. si dicatur aliqd esse futurū de cōtingētī constat qd possibile est nō esse futurū. et si futurū ē. semp verū fuit ipm esse futurū. et id bec est vera sine mutatione et sine inceptioe. p̄destinatus p̄t esse p̄scitus. nulla em̄ repugnātia ē nec ex parte significati. nec ex parte cōnotati. et hoc p̄t si resoluatur. Dēus em̄ ē. iste ē p̄destinatus. i. iste ē a deo p̄cognitus. et saluabit p̄ dei gratiā. Vlt iste ē p̄scitus. sensus est. Iste ē p̄cognitus et dānabit p̄ suā culpā. Lōstat em̄ qd in diuina cognitōe nō est differētia in se s; solum in p̄notato. cū ergo saluāndus possit dānari. p̄destinatus p̄t esse p̄scitus sine aliqua mutatione. Et hoc patet tria obiecta. nā primū et vltimū intelligit in foris que aliqd ponit actu circa subiectū. sedm vō de eo quod est eternū qd nihil tpale connotat. alia autē nō sunt esse p̄scitum et esse p̄destinatum. et sic patet omnia.

Questio. ij. Supposito qd p̄destinatio nō inferat necessitatē libero arbitrio qd nō possit alter ee querit vtrū ponat certitudinē in euctu. s; vt nunq̄ alter eueniat nisi sicut de p̄dissimilit. Et qd sic ostenditur p̄mo auctoritate Job. xij. Ego scio quos elegerim. Et. ij. T. b. ij. Nouit deus qui sunt ei. ergo si diuina cognitio ē certa et infallibilis et falleret si nō saluaretur illi quos nouit ee suos certitudinalr. ergo verū ē qd sic euenit sicut p̄dissimilit deus. et sic et. Item. j. Jo. ij. Et nobis exierit: s; ex nobis nō erāt. ponit illud p̄ signo. s; qd illud ē signū qd homo nō fuit electus qm nō p̄ seueratur in dono finalr. si ergo illud signum est certū. certus est qd oēs p̄destinatus soli in grā finalr p̄seuerant et si hoc certum ē qd soli saluant et oēs. ergo certitudo ē in euctu. Item Aug. in li. de bono p̄seuerantie. P̄destinatio ē p̄scientia b̄nificior dei p̄ que certissime liberant quicūqz liberant. Si gl̄is berant certissime p̄t qd certitudo salutis ē respectu p̄sonar. et sic et. Item Aug. in li. de correctione et grā. Certus ē numerus electorū qui nō potest minui nec augeri. ergo videt qd certitudo sit in quodā numero. Item hoc videt rōne. qz in domo p̄ris sunt multe māiones. sicut d̄: Jo. xij. aut ergo p̄uidit deus qui debeāt sibi habitare. aut nō. Lōstat qd p̄uidit qd debeāt ibi esse. ergo si aliquis eorū desit: aliqua māio vacua remanebit. s; hoc ē incōueniens et indecēs in ciuitate supna: ergo certum est qd quilibet p̄destinatus locum suū habebit. Item numerus electorū a deo p̄finitus ē optima et decētissima ratioe et p̄portione. si em̄ fecit oia ordinatissime. multo fortius supnam eius diminutionem. ergo si nō potest esse sit sibi defectus ordinis et p̄portionis cōgruētis. certitudinalr tot saluabuntur et non plures nec pauciores q̄t deus p̄uidit. Et cōtra. qd nō sit certitudo euctus quātum ad p̄sonas videtur sic. Apoc. ij. Tene qd habes ne alius accipiat eo. ti. Reg. ibi. Dū alius liberat alius in locū eius subinducitur. ergo si vnus v̄dicat sibi locū alterius. nō euenit sicut de ordinat. immo tota die sit trās mutatio. Item super illud Job. xxxij. Loneret multos. Rego. ibidem locum vite alijs cadētibz alij sortiuntur. Item qd nō sit certitudo quātum ad numerū. videtur Lu. v. Rumpebatur r̄bere. glosa. Non tot intrant de iudeis quot sunt p̄destinati. ergo pauciores saluantur q̄ sunt p̄destinati Item Deutero. j. Addat deus ad hunc numerū multa milia. gl. ad hūc numerū p̄dissimilit in dei p̄scientia qui nouit que sunt eius. ergo si deus addit ad numerum p̄dissimilit. non est certitudo quantum ad numerum saluandorum. Item qd quantum ad neutrum sit certitudo videtur. intelligamus em̄ a b c. esse numerum p̄destinator. d e f. numerū p̄scitor. tunc q̄ ro a. ita bñ potest dānari sicut et d. et e conuerso d. ita saluari sicut a. ergo nulla est certitudo quātum ad p̄sonas. Rursus a potest dānari. et tunc solum remanēt duo. et d saluari. et tunc erūt quattuor. ergo nulla ē certitudo quantum ad numerum. Item hoc ipsum ostenditur deducēdo ad incōueniēs. Si em̄ certū est qui et quot saluabunt ita qd sic eueniet et nō alr. ergo certum ē qd nullus p̄destinatus dānabitur aliquo casu vel euctu. et nullus p̄scitus saluabitur. ergo nullus d̄ curare vtrum faciet bene vlt male. qz p̄scitus est. quicquid faciat in fine dānabitur si p̄destinatus. quicquid faciat in fine saluabitur. stultus ē ergo qui non comedit et letatur et non habet bonū in vita sua. Rñ. d̄m qd ē dicere certitudinē a pte rei eueniētis. et a pte dei p̄ordinantis. Si loquamur de certitudine a parte rei eius

nteris cu bec dicatur ptra ptingentia. sic dico q no est maior certitudo in numero electoz q sit in numero alioz futuroz co tingentium. qz pendet cuetus no: rre salutis r danationis ex no stri arbitrij libertate. Si aut loquamur de certitudine a parte dei p cognoscetis. sic certus est cuetus salutis n certitudine infallibilitatis. qz diuina pscia no fallit. r id euenit vt psciuir. Certus etia est certitudine inmutabilitatis. qz diuina dispositio r ordinatio no variat vt mo eligat vnu r mo aliu. sed q sc mel electus est semp fuit r erit. r no alius. Rones ad primam parte inducere pcedunt de certitudine effectus cuetus. no qua tum ad necessitate: sed quantum ad infallibilitate p cognitiois

30 r quantum ad inuariabilitate eterne pdestinationis. Ad illud ergo qd obijct qd alius alteri locu accipit r coronat. dicitur dum q locus eterne mansionis r corona retributionis alicui debet fm reputatione pntis iusticie. alicui fm pdefinitionem pscie. r ptingit q vnus locus debet alicui fm pntem iusticiam. r q illo cadente alius intrat cui debet fm pdefinitione eterne. potest quide cadere r locu perdere. r alius qui non est pdestinatus potest acquirere. sed tñ hoc nunq eueniet. Qz ergo pscitus iustus frequenter locu eterne mansionis perdit que alius partis meriti acqrit. r nemo scit vtru sit pscitus vel pdestinatus. ideo quans sciat se esse iustum. timere d; ne amittat locu. r ad huc timore borat beatus Job. in predicta autoritate Apoca. Et hic timor bonus est oibus r pscitis et pdestinatis. qz bñliat r sollicitat. Eotra certitudo d electio ne eleuat in timore r deprimt in torpore. id fm ordinatissima dispositione. hoc factu est vt nulli reuelat an sit pdestinatus nisi sit a deo confirmatus in bono. vt no possit eleuari per superbiam. vel torpere per negligetiam. Pars ergo q illa autoritas non significat mutatione fieri in pscientia. vel alr euenire q deus pscit. sed q qui actualiter iustus est. potest locus quo dignus est pdere perdendo iusticia. r qui peccator est potest sibi locu debitu acquirere acqrendo iusticia r hoc tota die cõtingit. Exẽplum in veteri testamento manifestum fuit de saule et dauid i regno cui sez saul recte potuit dici. Tene qd babes id est humilitate r iusticia. ne alius accipiat coronam tua tibi debitam fm statum pntem. alij tamen debitam fm dispositio nem eterne. Exemplum etiam est in coronis. xl. martyrum.

31 Ad illud qd obijct de diminutione r augmento. dicendum q totu referendum est illud ad statum pntis iusticie. Nam illa glo. non tot intrant. intelligit tpe primitiue ecclesie. quia multi intrabũt in tpe finalis ecclesie. Similr quod dicitur q deus addat ad hunc numeru intelligitur iustificando plures et vocando ad fidẽ. Ad illud quod obijct. q possunt eẽ plures r pauciores. r alij q sint psciti. ergo ibi no est certitudo dicendum q no est certitudo necessitatis. est tñ certitudo infal libilitatis. Quis em possint esse alij r plures. tñ nunq erunt r si essent. tñ ab eterno pdestinati essent. id non potest ibi cade re aliqua mutatio. Ad illud qd obijctur. q si ita euenit tñ frustra laborat pscitus r pdestinatus. dicendum q illud est argumentu qd ducit eos in torpore r impietatis excusationez et id primo ostendendum est eos stulte arguere inferedo a simi li. dicẽdo sic. Deus pdestinavit vtru tu debeas cras viuere an non. ad quid ergo comedis r bibis qui sic argueret r tali roni cõsentiret. argueret demencie. Similr in pposito. Secũdo re spondetur argunẽtando. tu dicis q deus pdestinat r ego dis co q deus tanq iustus iudex iuste remunerat. nullu bonu ergo irremuneratu. nullu malu impunitu. ergo nullus laborat sine fructu. nullus torpet sine dano. Et ppterea dicendum q predicta argumentatio deficit. pcedit em ac si deus pdesti naret r psciret in cuetum omnẽ. sed no pdestinat boiem ad salutẽ: nisi per merita: nec reprobat vt perueniat in danationem sine meritis r ideo no solu est nostra salus ex parte dei. s; ex parte nostra. r cu ipse velit oes saluos fieri. r omnibus gratiam impartiri. solum ex nostra malicia vel negligentia uenit defectus nostre salutis.

Consequenter quantum ad secundum articulum que ritur de diuina electione. Et circa hoc queruntur duo. primo querit vtru electio sit in deo eternaliter vel ex tpe. Secũdo querit qd sit electio fm rem.

Questio. j. Quod electio i deo sit eter naliter ostendit primo quz

toritate apli. Ephe. j. Elegit nos ante mundi constitutione vt essemus sc̄i r immaculati cora ipso. Contra. Job. xij. Ego sc̄o quos elegerim. sed oes elegerat tpalr qui erat et discipuli: ergo no est alia electio in deo q tpalis. Item q electio sit in deo. vt p rōnem. qz ois agens discrete r ordinat est agens p electione: sed de est bñdi. ergo in deo e ponere electionem.

Item q ab eterno vt. qz ois electio q est specialr aliquoz no tñ est dilectio: s; etiã electio. s; pdestinatio dei no e oim boim s; solum saluandoz. r pdestinatio no est sine dilectione: ergo neq sine electione. s; illa ab eterno: ergo r ista. S; Dam. Electio no cadit in deũ: qz diuina natura no est possibilis ad ignorantia. Item eligere est alteri alteri poptare. s; deus vult oes boies saluos fieri. ergo videt q electio no sit in deo.

Item videt q solu sit in deo tpalr. electio em no esset si bñ pstitisset. s; videt q lapsus bois faciat ad electione. s; tpalẽ no facit ad eẽ eternu: ergo electio no e eterna s; tpalis. Item electio est dissilr entiu. sed oia in deo eternalr sunt vnu r illr. ergo electio est rerũ existetium in pprio gñe. sed in pprio gñe no sunt nisi ex tpe ergo nec electio. Item electio e poptatio sed de nubil poptat alij qru ad intetione affectus. s; solu qru ad excellentia effect: s; effectũ no e ponere nisi ex tpe. ergo r.

Item in plus e vocatio q electio. Multi vo sunt vocati pasci electi. Dat. xxij. s; vocatio est tpalis. ergo videt filr q electio. Consequenter ergo cum vocatio sit tpalis. pdestinatio vo eterna. querit vñ hoc est q electio r tpalis est r eterna. Rñ. 34 dñm. q electio d; duplr. Uno mo put dicit dilectioes cu discre tione solu. Alio modo vt dicit dilectione cu discretionẽ pcedente. r deliberatione r inq̄sitione. Et primo mo est in deo. se cundo mo in creatura in qua cadere pot ignorantia. r hoc scdo mo loquit Dam. Ad illud qd obijctur q voluntas dei r dilectio est sine discretionẽ. dicendum q est voluntas antecedeas. r cõsequẽs. Antecedeas qua vult q̄tum in se est. r sequẽs qua vult cu pscia nre salutis r pma quide est oim. scda vo no. Secũdu huc modũ est dilectio duplr. Una q respicit voluntate antecedente. r hac diligit oes r alia q respicit sequentem r hac diligit oes saluandos. r bec est electio. Ad illud qd obijct q electio no eẽ si bñ. no peccasset. dñm q est electio qua citigif r separaf bonus a malo r e electio qua separaf melior a minõ bono. bec scda eẽ si bñ no peccasset. pma aut no eẽ si bñ no peccasset. no qz lapsus aliqd faciat ad rones eligendi sed pñsio lapsus. r quis lapsus boim fuit tpalis. puenio tñ eius fuit eterna. Ad illud qd obijctur q electio est dissimilium entium. dñm q sicut dilectio duplr est quedam que oritur ex cõsideratiõẽ bonitatis. quedã que e principiu bonitatis. Sic electio duplr est. Quedã que causaf a diuersitate r peminetia eligibilium. r bec psequit eligibilia. vt electio bñana. Quedã que e ratio diuersitatis in eligedo vt diuina. r bec e dissimilium. no q sunt: sed q futura sunt. r talis pcedit r est eterna. Nisi. n. eẽ diuina electio. oes essem reprobi r mali. r sic p illud

Ad illud qd obijct q electio e poptatio. dñm q poptatio rone maioritatis effectus pot esse duplr aut per modũ approp riationis. aut p modũ dispositionis r pordinatiõis. per modũ appropriationis ponit effectũ in actu p modum pordina tionis r dispositionis ponit in potetia tñ. r sicut dispositio est eterna: ita r pceptatio. Ad illud qd obijct de vocatione q solum est tpeoralis. dicendum q vocatio dicit actum vt exteriorẽ. electio dicit actum vt interiorẽ. pdestinatio dicit actus vt exteriorẽ. Quonia ergo actus vt exterior cõnotat effectum vt exteriorẽ. id vocatio solum est tpalis. Rursus qm actus vt anterior: no by rōnem iniriandi. id pdestinatio est solum eter na. S; qm actus interior p manifestatione fit exterior. hinc e q electio est eterna r tpalis. Qd g obijct de vocatione q in plus est. g prior. dñm q prior eẽ fm rone intelligedi taq cõioz. s; no qru ad ordine duradi. no em e superi essential. s; effectus consequens. r sic patent omnia.

Questio. ij. Quid sit electio. r q sit idẽ qd pdesti natio videt. Magr dicit in lra. Cum aut pdestinatio sit electio qua de elegit quos voluit an mudi pstitutione. Item rone videt. qz ois pdestinatus est electus r omnis electus pdestinatus ergo pdestinatio est electio cu per se predicentur adinuitem. Item quoz opposita sunt ea dem ipa sunt eadẽ: s; oppositũ electionis est reprobatio. r bec est oppositum pdestinationis. ergo r. Contra quocũq sunt diuersorum

diuersorum ipsa sunt diuersa: sed predestinatio est solum bonorum electio uo saluandorum. et aliquorum danandorum. ergo etc. Probatio minoris. Jo. vi. Nonne duodecim uos elegi. et unum ex uobis diabolus est. Si tu dicas quod illud intelligitur de electione temporalis. Contra. electio temporalis signum est eterne. aut ergo procedat. aut est signum falsum. Item si non esset aliquis malus. esset predestinatio: sed non esset electio secundum hoc. ergo aliud obiectum respicit electio. aliud predestinatio: ergo non sunt omnino idem. Item agens secundum prepositum de agens per electionem. et non de agere secundum predestinationem. ergo differt predestinatio et electio. Queritur ergo quod sit differentia et quod sit prius secundum rationem intelligendi. Item. dominum quod electio triplex dicitur. Est enim electio secundum affectionem dilectionis. et secundum effectum finalis gratificationis et secundum statum plationis. Prima est eterna. et est idem quod predestinatio. Secunda est temporalis et signum prime infallibile. Tercia sicut temporalis. nec est effectus nec signum eterne electionis. Multi enim proficiunt mali et reprobantur. et ueritatem non sunt plures mali quam boni. Ad illud quod obijciatur de uero dicitur. Job. vi. dominum quod intelligit de electione plationis et hoc non est tamen bonorum nec omnium bonorum. et ideo uere patet quod non est idem quod predestinatio. Et quod obijciatur quod est signum. dominum quod non est signum certum. nec deus dat pro signo: et stultus est qui hunc signum credit. Sed electio secundum effectum finalis gratificationis hoc est signum certum simpliciter. sed non est certum nobis. et hoc differt a uocatione. quod multis datur gratia qui non perseverant ideo dicuntur uocati: sed non electi. et de his dicitur. Mat. xxij. Multi sunt uocati. pauci uero electi. Ad illud quod obijciatur quod electio respicit malum et conuenit omni agenti a proposito. non sic predestinatio. Notandum quod ideo idem sunt prepositum. predestinatio et electio secundum rem tamen differunt secundum rationem intelligendi. Nam prepositum simpliciter dicitur uoluntatem facere diuersum. Ille enim dicitur proponere. qui firmiter uult facere aliquid. Electio uero et predestinatio addunt supra conceptionem. sed differunt: quod predestinatio addit ordinem et directionem in finem. sed electio discretionem siue separationem a suo opposito. Unde prepositus dicitur firmam uoluntatis conceptionem predestinatio cum conceptione dicitur preordinationem et electionem quamdam discretionem. Sed cum ergo hoc patet quod prepositum est prius secundum rationem intelligendi. et deinde de electio quod prius est intelligendum aliquid separari a malo siue a malicia quam dirigere in finem. et sic patet diuersitas et ordo. Et ex hoc patet illud quod ultimo queritur quare agens a proposito non semper de agere secundum predestinationem sicut secundum electionem. quod omnia agens a proposito deliberans. alteram partem contradictionis percipit. ideo omnia talia dicitur eligere. sed non omnia agens sic ordinat effectum in finem. sicut plurimum seipsum. Predestinare autem est preordinare alterum in finem. et hoc quidem concipitur deo proprie. et ideo per illud. Predestinatio enim tria connotat. scilicet preordinatum et hoc est homo. et rationem preordinandi et hoc est gratia. et rationem finis et hoc est gloria. et sic sunt tria. scilicet quod. et per quod et ad quod.

Quoniam sequenter est questio de tertio articulo. scilicet de reprobatione. Et cum ea que dicta sunt de predestinatione eterna. sunt dicenda et aptari potest reprobationi. queritur specialiter de obduratione que est eius connotatum. de qua duo queruntur. Primum est utrum sit pena uel culpa. Secundum utrum obduratio sit a deo.

Questio. i. An obduratio sit pena sic ostendit. Item. Super illud Ro. ix. Qui uult miserere etc. glo. Aug. Obduratio est nolle misereri sed nolle misereri non est culpa sed pena. ergo etc. Item ibidem. Miserere secundum gratiam que gratis datur. obdurat autem secundum iudicium quod meritis redditur: sed constat quod non redditur bonis meritis. ergo malis: quod malis meritis redditur est pena. ergo obduratio est pena. Item boc ipsum uidetur ratione. quod in hoc differt culpa et pena. quod culpa est affectio uoluntaria. pena est affectio inuoluntaria. sed obduratio cordis est inuoluntaria. quod nullus uult debilitari siue obdurari. ergo etc. Item sicut se habet excecatio ad intellectum. sic obduratio ad affectum. sed excecatio dicitur pena non culpa. ergo et obduratio. Contra super illud Ro. ij. secundum duriciam etc. Induratio est perseveratio mentis in malicia peccati per quam fit deus impenitens. sed hoc dicitur culpa. ergo etc. Item Aug. de predestinatione sanctorum Obduratio nihil aliud est quam dei obuiare mandatis. sed obuiare mandatis dicitur inobedientia. sed peccatum. ut dicit Ambrosius. nihil aliud est quam peruersio legis diuine. et celestium inobedientia mandatorum.

ergo obduratio dicitur peccatum. Item ratione uero. quod nulla pena temporalis secundum quod boni opponit gratie gratificationem. sed obduratio opponit gratie gratificationem. et maxime gratie finali. ergo obduratio non est pena sed culpa. Item in hoc est differentia inter penam et culpam. quod ut dicit Augustinus. Pena est malum quod patimur. culpa uero malum quod agimus: sed obdurationem uniusquisque facit sibi. sicut dicit Augustinus in li. de gratia et libero arbitrio. Indurauit deus pharaonem iusto iudicio sed ipse se libero arbitrio. Et quod obduratio sit a nobis patet. quod in predestinatione dicitur. Nolite obdurare corda uestra. ergo etc. Item. dominum quod obduratio in spiritibus est translative dicta ab obduratione in corporibus. In corporibus autem duricia sequitur tripliciter peccatis. quod uis in se corpore per eandem naturam. Non sic spiritus. Durum enim est quod est inabile ad suscipiendum. est stabile ad permanendum. est iterum forte ad rebellandum siue resistendum. Sed cum hanc triplicem modum cor obdurari dicitur tripliciter. Primo modo dicitur cor obdurari ex hoc quod est inabile ad impressionem gratie suscipiendam. et hoc modo foris in passionem. et est pena sequens culpam. Secundo modo dicitur cor obduratum quod est in peccato stabilitum. quod est multum compactum ad amorem peccati. et hoc modo obduratio est peccatum cum dispositione. siue dispositio peccati precedentis. Tertio modo dicitur cor obduratum quod rebelle quod uult dei et eius mandata et gratiam impugnare. et hoc modo est speciale peccati genus. scilicet peccatum in spiritus sanctum. et secundum illud modum tripliciter diuersae auctoritates procedunt de obduratione que uidentur sibi obuiare. sed diuerso uisio procedunt secundum membra distinctionis predicte. Concedendum est ergo quod obduratio uno modo est pena: concedendum nihilominus quod alijs modis est culpa siue dispositio culpe. Ad illud ergo quod obijciatur. quod pena gratie non repugnat et etiam sonat in passionem. dominum quod triplex est pena. Est enim quedam pena infligita. quedam contracta. quedam acta. Pena infligita simpliciter est passio et non repugnans gratie ut fames sitis. et egritudo. Pena contracta est fomes et occupatio et bec quidem passio est. et ideo pena: sed tamen inclinatur ad actionem malam. et ideo gratie repugnat. non quantum ad substantiam. sed quantum ad inclinationem. Pena acta est sicut obduratio et gratie ex pulsio. et bec quidem pena est: quod passio est. sed quod ex mala actione siue ex peccato est. et illud comitatur inseparabiliter. ideo opponitur gratie. et ita patet quod nihilominus est pena et passio. Quia uis enim contingat per propriam actionem nihilominus pena est. sicut patet in scabioso qui in scalpendo se delectat sed postea sentit in carne ardorem.

Questio. ij. Utrum obduratio sit a deo siue sit effectus dei reprobantis. Et sic uidetur Ro. ix. Qui uult miserere. et qui uult indurare. sed idem est aliquid fieri deo auctore et deo uolente. si ergo obduratio est deo uolente ergo et deo auctore. Item ibidem est glo. obduratio est nolle misereri. aut ergo hic est predicatio per eam. aut per inheretiam. aut per essentiam. Non per inheretiam uel essentiam. in deo enim est uoluntas miserendi. nec tamen obduratio. ergo est dictum per eam: sed deus non uult misereri aliquorum ut peccatorum ut dicit Augustinus. sed ab ipso est eorum obduratio. Item super illud Ego. iij. Ego indurabo cor eius. dicit Augustinus. Indurauit deus pharaonem iusto iudicio. ergo secundum hoc fuit iustum pharaonem indurare: sed omne iustum a summa iusticia procedit que deus est. ergo etc. Item ratione uidetur. quod omne quod est aliquid est a deo. obduratio est aliquid. ergo secundum id quod est. est a deo. Quod sit aliquid patet. quod durum dicitur naturaliter potentiam. sed molle dicitur impotentiam. ergo si mollicies est et in corporibus et spiritibus. est aliquid quod habet deum causam. patet etc. Item quicumque habet curam alicuius si permittit eum malefacere cum possit prohibere. uel perire cum possit adiuuare non inconuenienter dicitur eam sui malefacere uel peccati siue mali. Tamen plures qui subditos non corrigunt. cum de malis in subditis. Sicut qui habet uisum pascere fame morientem et non pascit. causa est mortis eius. si ergo deus potest prohibere affectum nostrum durecat. et potest pascere ut non deficiat et non facit uidetur quod sibi sit ratio et causa indurationis attribuenda. Item probatur dat maximam si aliquid est eam alicuius. et oppositum est causa oppositi. ut si habere pulmonem est causa respirandi non habere est causa non respirandi. sed uelle misereri est causa gratificationis. ergo nolle misereri est causa obdurationis. Item si aliquid per sui presentiam causa est alicuius: per sui absentiam est causa oppositi. bec alia maxima est philosophi. ergo si deus per sui presentiam est causa mollificationis cordis. per sui absentiam est causa obdurationis. Item si aliqua duo sunt omnino sunt similia. aut per se aliqua non sunt in se que non inest alij. aut si inest. alium de inest. Ponatur.

autē hic duo parvuli Jacob et Esau. de vni obdurat vt esau alterū nō obdurat vt Jacob. ergo cū sint filles oino quo ad naturam et q̄tū ad merita. aliūde venit obduratio: sed nō est dare nisi a deo. ergo etc. Si tu dicas q̄ a diabolo. Contra. esto q̄ diabolus nullo mō se intromittat. nihilomin⁹ obdurabit. **¶** Item ois effectus siue positivus siue defectiv⁹ h̄z cām primam et immediatā. quero ergo que sit cā obdurationis prima aut em culpa originalis: aut actualis: aut vsus liberi arbitrij vel aliquid aliud. Nō culpa originalis. q̄ tūc oēs obdurarentur. Sill nec culpa actualis. q̄ tunc ois actuali peccans obduraret. Nec vsus liberi arbitrij: q̄ obduratio est connotatum reprobationis. est in parvulis in q̄bus nō est vsus lib. ar. restat q̄ voluntas dei sit cā. et hoc v̄. q̄ ea posita ponit effect⁹. Si em deus nō vult istius misereri. necesse est eum obdurari. **¶** Contra. Jo. vj. Dis qui venit ad me nō eijctam eū foras. ergo paratus est deus oēs cōplecti. ergo defectus illustrationis non venit ex parte dei. sed ex parte nostra. **¶** Item Apoc. iij. Ecce sto ad ostiū et pulso si q̄s mihi aperuerit introibo ad euz etc. Sed si pegrinus volens hospitari nō recūbit in domo. nō est causa ex parte sui: sed solum ostiarij. ergo similr et obdurationis nō est cā. nisi q̄ nō recipit deū pulsantē. **¶** Itē aug. sup illud Job. i. Lux in tenebris lucet dicit. Sicut ceco posito in sole cit p̄ns lux. et ipse absens est luci. sic in oi iniquo q̄ cecus ē corde p̄ns est sapia. et ipse est absens. si ergo bonū est sille. cū cecitas siue p̄natio actus vidēdi nō sit a sole. p̄ q̄ nec obduratio est a deo. **¶** Item Ansel. Non ideo nō h̄z homo gratiam quia deus nō dat: s̄ q̄ homo nō accipit. ergo non d̄z dicit obduratio esse a deo. **¶** Itē rōne videtur. q̄ optimi est optima adducere. sed obduratio est pessimū inter oia mala ergo ipaz non efficit deus qui est optimus. **¶** Item obduratio aie red̄dit animā impotētem ab bonum. ergo est defectus. s̄ defect⁹ aut non h̄z causam. aut si h̄z. h̄z causam deficientem. de⁹ autem nullus est cā deficientis: ergo obduratio nullo mō est a deo. **¶** Rū. dōm q̄ obduratio inq̄tum pena est dicit anime inceptitudinem. et ita dicit defectiōne penalem et pena ois inq̄atum talis. est iusta et ordinata. ideo dicit defectum ordinatū. inq̄tum ergo defectus est nō h̄z cām nisi deficientem becaūt nō est deus: q̄ deus nō est cā deficientis. sed lib. arb. destitūtū inq̄atum nō ordinatum h̄z cām merētem. s̄ ipam culpam. et cām ordinatē: s̄z retribuētē diuinā iusticiā. Ille ergo tres autoritates apli. Augu. et glose. et consimiles que dicit deū obdurasse atiq̄ intelligunt quātum ad rōnem ordinis nō quātum ad rōnem defectus. q̄ per cōparationem ad defectum solum comparatur in ratione p̄mittentis nō efficientis. Et est exemplum. sicut si aliquis esset dignus fame perire. et alius posset eū pascere. et iusto iudicio nollet eū pascere. si quereretur que fuit in isto cā mortis. r̄idetur q̄ defectus cibi. ille v̄o nō dicitur occidisse sed p̄mississe. Si rursus quereretur vtrū iste iuste fecerit diceretur q̄ sic. cum tñ nihil fecerit. q̄ ipm nō facere ordinatum nō fuit autoritate eius ad merita illius et p̄ p̄sens quens ille ordinatus est in pena sibi debita p̄ hunc modū ē intelligendū in p̄posito. **¶** Ad illud ergo qd̄ obijctur. q̄ obduratio dicit positionem. dicēdum q̄ in corporibus dicit positionem q̄ per naturam suā nata sunt sibi resistere. s̄ in spiritibus dicit defectum. q̄ de naturali aptitudine spūs d̄z esse habilis ad susceptionē influentie diuine. Unde habilitas talis est potentie et habitus. s̄ ecōtra obduratio et ineptitudo est per modum p̄uisionis et priuationis. **¶** Ad illud qd̄ obijct⁹ q̄ qui permittit subditū perire est cā etc. dicēdum q̄ verū est si tenetur et debeat facere. s̄ si nō tenetur nec d̄z hoc facere. immo magis p̄trariū nullatenus pōt illi imputari periculum. sed iusticie. et ita est in deo. **¶** Ad illud qd̄ obijctur. q̄ si aliqd̄ est causa alius cuius q̄ oppositū est cā oppositi. dicēdum q̄ illud tenet in naturalibus et necessarijs. sicut in habere pulmonē et nō habere. et respirare et nō respirare. nō aut h̄z locū in voluntarijs sicut dicit ansel. Lā aut quare iste h̄z gratiā est. q̄ deus dat. Lā quare nō h̄z est. q̄ non accipit. **¶** S̄ ista solutio nō videt̄ compētens. qm̄ si maxima p̄bi bona est. necesse est q̄ teneat in oi materia. Et p̄pterea est dōm q̄ ipse loquit̄ de cā p̄xima et imediata. et q̄ est tota cā nō erigens aliā. et in oi tali tenet. s̄ quīs voluntas dei sit cā efficiēs gratificatiōis tñ ad salutē p̄currat lib. ar. vt p̄sentis q̄ q̄ ista duo p̄currūt quodlibet boz pōt causa re defectū et nō causat diuina voluntas q̄ est liberalissima. sed

causat lib. ar. qd̄ quīs nō possit neq̄ sufficiat efficere pōt et esse deficientes cā q̄ sufficiēs est ad defectū. effectus em̄ in bonis facilius est destruere q̄ p̄struere. **¶** Ad illud qd̄ obijct⁹ de absentia. dōm q̄ cū absentia alicui⁹ est malū. aut ille ē cā sue absentie aut nō. Si ille est cā sue absentie. d̄z p̄ns esse cā et qd̄ incurrat ex absentia. Si autem ipse nō est cā. immo q̄ tum est de se s̄ paratū p̄ns esse. tūc reuera nullo mō dicēdus est cā. sed illud rōne cur⁹ iuste se absentat. iō h̄z nostrū p̄ctm̄ et nō de⁹ p̄ctā em̄ nra dicitur ferunt inter nos et deū nostrum. et sunt quasi nubes densissime. auferētes nobis illustrationē gratie. **¶** Ad illud qd̄ q̄ritur q̄ sit cā efficiēs rōne cur⁹ in dōm q̄ cā est lib. ar. meritorij et p̄ctm̄ siue originale siue actualē. Lā v̄o deficiens q̄ ponit defectum est lib. arb. deficientes et in defectu suo p̄manens. siue q̄ ipm negligit siue q̄ p̄ctis erigētib⁹ al̄ non succurrit. q̄ v̄o duob⁹ exstentibus h̄zibus pōt aliter habere subueniēte. aliter nō. ideo v̄no obduratur ex se. alter v̄o subueniatur ab alio. et p̄ h̄c modum intelligēdum est in iacob et esau. Esau em̄ iacuit p̄pria infirmitate: s̄ Jacob reuocatus est altera virtute.

¶ Reprobatio h̄z causam meritoria quātum ad connotatum qd̄ est obduratio predestinatio vero non sic quantum ad connotatum quod est gratificatio.

I autem querimus meritum obdurationis et misericordie obdurationis meritum inuenimus misericordie autem meritum non inuenimus. quia nullum est misericordie meritum. ne gratia vacuetur si non gratis donetur: sed meritis reddatur. Misericordie itaq̄ fm̄ gratiam que gratis datur. obduratur autem fm̄ iudicium quod meritis redditur. Unde datur intelligi vt sicut reprobatio dei ē nolle misereri. ita obduratio dei: sit non misereri. vt non ab illo irrogetur aliqd̄ quo sit melior non erogetur. Ex his aperte ostendit̄ quid misericordiam. quod obdurationem intellexerit apostol⁹. Et quia misericordiam nullum aduocat meritum. obduratio vero non est sine merito et misericordie verbo hic accipitur predestinatio. et precipue predestinationis effectus. obdu-

I autem querimus meritum obdurationis et misericordie. Sup egit maḡ de causalitate actiua p̄destinationis et reprobatiōis. In hac parte inquirat de causalitate passiuā. vtrum sc̄z p̄destinatio et reprobatio habeat in nobis cām meritoriam

et hoc quidē principalr̄ intēdit in ista distinctione. q̄ duas h̄z p̄tes. In p̄ma maḡ inuestigat p̄ncipale p̄positū. In sc̄da mouet quādam q̄onem q̄ ex p̄cedētib⁹ h̄z ortū. sc̄z vtrū de⁹ definit aliqd̄ scire v̄l p̄scire. Ex cui⁹ manifestatione patefacit diuine sc̄ie interminabilitatē. ibi. p̄terea p̄siderari opz. **¶** P̄tia p̄ q̄tuo: h̄z p̄tes. In p̄ma maḡ determinat v̄itatē ostēdens q̄ reprobatio h̄z cām meritoria q̄tū ad p̄notatū qd̄ ē obduratio nō sic p̄destinatio q̄tū ad p̄notatū qd̄ ē gratificatio. In sc̄da v̄o maḡ remouet quādam op̄inione q̄ posset boiem ducere i errozē ibi. Opinati sunt tñ q̄dā. In tertia remouet e⁹ defensio nem. ibi. Nō tñ aduersari v̄l etc. In q̄ta remouet p̄sumptio sam in hac q̄one inq̄sitiōne ostēdēs aliq̄s volētes reddere rōnem de h̄ p̄fundo diuine p̄destinatiōis lapsos eē in p̄fundū erroris. ibi. Multi v̄o de isto p̄fundo q̄rentes reddere rōnem etc. **¶** Sill sc̄da p̄ in qua determinat maḡ q̄onē. vtrū de⁹ definit aliqd̄ scire vel p̄scire. et s̄llr̄ est q̄stio. vtrū definit aliq̄ p̄destinare. p̄es h̄z duas. In p̄ma determinat de p̄sentia q̄ cōtinēgit desinere aliq̄ p̄scire. In sc̄da v̄o determinat de scientia. ibi. De sc̄ia aut̄ aliter dicitur. vbi dicit q̄ de⁹ nihil definit scire. et in vtraq̄ parte p̄mo mouet q̄sitiōnez. sc̄do determinat. Opinati